

R. 8599

HELIODORI

ÆTHIOPICÆ

HISTORIAE LIBRI DECEM,

nunc primùm è Græco sermone

in Latinum translati:

Stanislaò V Varscheviczki Pos
lono interprete.

Item locuples rerum ac verborum
memorabilium Index.

*Ex Bibliotheca Collegii S. Petri
et S. Pauli Granadensis*

ANTVERPIAE
Apud Martinum Nutium, sub
Ciconijs. M. D. LVI.

Cum gratia & privilegio.

R. 8539

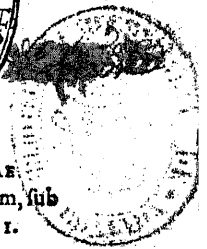
HELIODORI
ÆTHIOPICÆ

HISTORIAE LIBRI DECEM,
nunc primùm è Græco sermone
in Latinum translati:

Stanislao V Varscheviczki Pos
lono interprete.

Item locuples rerum ac verborum
memorabilium Index.

*Colectio uerborum
memorabilium*

ANTVERPIAE:
Apud Martinum Nutium, sub
Ciconijs. M. D. LVI.

Cum gratia & privilegio.

DE AVCTORE.

Heliodorus Emefenus, Theodosij filius, sophista, is esse videtur, cuius mentionem facit Philostratus, Arabiū illum appellans: propterea, vt ego quidem existimo, quod sint gentes conterminæ. Phœnices enim vrbs est Emefa, quæ & Emifos vocatur in Geographicis tabulis. Atq; hæc quidem de auctore coniectari licet, cum ex his quæ à Philostrato scripta sunt, tum ex ipsa confessione & expositione declamatorij argumenti. Nam ea quæ in historia recitantur, etsi prorsus signèta sunt, tamen suavi quadam congruentia sunt ab illo composita. Ac ipsa etiam elocutio multum habet exquisitæ diligentia: veruntamen, vt in eiusmodi argumento, oblectationem quandam placidè fluentè, & cum quadam hilaritate coniunctam, secum trahit.

*Certo vero libretto letto
deale en Madrid, à
Sr. Pedro Cabezas, à
de Madrid el 16 de Mayo 1899.*

SERENISSIMO
PRINCIPI SIGISMUNDO

AVGVSTO, DEI GRATIA REGI

Poloniæ, Magno Duci Lithvaniæ,
Russiæ, Prussie, Masouia, Sa-
mouthia, &c. Domino
suo clementis-
simo.

Ec decus vllum maius, nec ali-
quid quod Deo sit acceptius in
ijs qui gubernaculis maxima-
rum gentium præfunt, cogi-
tari potest, Sereniis. Rex, quàm
ea mens & institutum, quo omnia quæcun-
que foris domiq; gerunt, ad constituen-
dam pacem, ac muniendum tranquillum &
salutarem regnorum statum referunt. Nam
cum homines ad societatem conditi à Deo
sint, vt mansueti facti eum agnoscere, & vir-
tute colere possint: profectò ij qui neruos &
vincula societatis humanæ magno studio
tuètur, cum placere Deo, tum diuino quod-
dam animi motu cõcupiscere res tam præ-
claras, existimandi sunt. Neq; enim societa-
tis ratio constare potest, multò minus fru-
ctus vberissimi ex vita hominum percipi,
si nulla sit à bello intermissio, si libido do-
minandi mentes impellat, si nullus salu-
tatis finis, in quo sit postremò acquie-
scendum, propter quem & capiuntur & de-
ponuntur arma, cogitetur. Plurimarum
gentium, exempla ob oculos versantur,

4 PRAEFATIO.
quibus cum nihil aliud quam rapine, bella, vis belluina cordi esset, non modo culturam aliquam morum & ingenij non agnouerunt, sed etiam consuetudine in eam naturae prauitatem degenerarunt, ut à studijs, humanitate, disciplina, pace (quae sola nationes hominum & indicia haberi debent) profus abhorrerent. At e contra eorum imperia, quae non libidine rapiendi stabiliebantur, sed pacis faciendae causa, tum apud se, tum apud alios, illis ornamentis adeò conspicuae fuerunt, ut haud facile diiudicari posset, utrum potentia, apparatu bellico, virtute militari: an iustitia, humanitate, doctrina magis excellent. Tale fuit Romanorum Imperium, & Graecorum, qui vel ea ratione maximè creuerant, quòd apud omnes ob laudem iustitiae, moderationis & pacis, erant in admiratione, ut multi alioqui viribus pares, cum se hac parte inferiores esse cernerent, vel amicitiam cum illis inire expeterent, vel in fidem & potestatem illorum se dederent. Quod cum ita sit, gratias profectò Deo regnum Poloniae meritò agere debet maximas, quòd parentè tuum, qui iam sempiterna laetitia in caelesti vita fruitur, & M. tuam, salutaes Principes ipsi dederit: à quibus, his artibus clarum, & potens, & pacis ornamentis affluens redderetur. Siquidem maiores M. tuae, reges Poloniae, etiam si gloria rei bellicae clari fuerant, & ferocissimis gentibus, Scythis, Moscis, Vvalachis, vel reprimendis armis, vel domandis, fines defenderant ac protulerant,
opes

PRAEFATIO. 5
opes tamen regni continuis bellis attenuauerant, neque multum operae in constituendis iudicijs ac administratione domestica posuerat. At pater M. tuae, cum tale regnum accepisset, quod etià recentes clades à Turcis acceptae, amissis exercitijs Vvaladislai regis & Alberti, non leuiter affligerant, quanquam arma deponere nunquam potuit, tamen bella non quaesuit propter gloriae cupiditatem, & sapientiam ac moderationem in restituenda pace adhibuit. Tantumque à libidine dominandi per vim & iniuriam abfuit, ut etiam aliquarum gentium bello deuictarum imperio volens nuncium remiserit, partim contentus sola depulsione iniuriae, partim consulens tranquillitati regni: quam firmare amicitijs vicinarum gentium, quam metu, non diuturni magistro officij, maluit. Denique perfecit, ut quaedam gentes admiratione ipsius iustitiae, utro se ei dederent: aliae foederibus cum eo factis, amicitiam magna fide, & constantia colerent. Quare cum gubernatio minus turbulenta esset, pacem amandam esse sciebat, non tantum ut aetario regni, & omnium ordinum facultatibus, ac educationi sobolis consuleret (quanquam & horum habenda est ratio) sed multo magis, ut disciplinam, iudicia, artes, doctrinam de Deo, & omnia ciuili ornamenta restitueret. In his rebus lucere eius sapientiam, iustitiam, & ceteras virtutes, in quibus inest imago Dei, non solum subditi, ad quorum utilitatem omnia referebat, sed etià omnes populi Europae videbant. Itaque
A 5 faten-

PRAEFATIO.

fatendum est, hunc talem regem singulari beneficio Dei, regno Poloniae donatum esse, ut secum illa vera ornamenta afferret ad Reipublicae utilitatem. In hoc exemplum inueni M. tuae maximè conuenit, & ut M. tua quoque sit imago Dei, paternae virtutis imaginem exprimere. Edidit autem M. tua virtutis suae specimè adhuc iuuenis admodum, regendo amplissimo Ducatu Lithvvaniae: quem tanta moderationis & iustitiae gloria obiit, ut nemo esset qui non optimum Principem post hominum memoriam sibi datum esse statueret. Iam igitur omnium oculi in M. tuam cõiecti sunt, instructam maiore potentia, opibus, & sapientia: sperantque fore, ut non modò paternis insistant vestigijs, verum etiam ad maiorem gloriam aspiret. Mirantur autem liberalitatem verè dignam tanto Rege, & magnorum spirituum ac optima naturae indicium. Neque enim vlla melior natura esse potest, quam eorum qui se natos ad benefaciendum hominibus arbitrantur. Et in ea maximè illustre diuinæ beneficentiae argumentum est: quæ ad beneficium & gratiam dandam promptior, quam homines ad accipiendum, videri queat. Mitto de magnanimitate & excellentia animi dicere: quæ quanta sit in M. tua, omnes cognouerunt, cum in his fluctibus fato quodam (ut in omnibus regnis accidere necesse est) excitatis, constantissimum animum, in motum & adamantinum cernerent, ut neque ira commoueri, neque precibus abduci in aliam sententiam, quam quæ tuæ Maiestati conuen-

PRAEFATIO.

conueniebat, potuerit. Postremò à Deo deprecor, ut amplificandæ pietatis, & doctrinarum curâ, quorum alterum verè Christianum regem efficit, alterum auget Reipublicae & quasi seminaria quaedam eius continet, in M. tua conseruet. Magnas enim significationes dedit M. tua, animi propensio erga pietatis & doctrinarum studia: & ornat Regia munificentia Academiam, quæ tot iam seculis aut solum, aut certè præcipuum philosophiae veteris, de motibus & effectibus caelestibus, domicilium fuit. Atque ut huius laudis possessionem tueri possit, excitat etiam linguarum studia, quæ tamen fontes philosophiae continent, tum maximo sunt reliquis disciplinis ornamento. Hanc ob causam multi, & ex ijs qui sub ditione M. tuae sunt, & ex alijs gentibus, libenter ad M. tuam scripta mittunt, vetere & grauissima consuetudine: sicut olim ad Augustum, ad Alphonsum Neapolitanum regem, & recenti memoria ad patrem M. tuae mittebantur. Horum exemplo & ego motus, hanc perquam iucundam historiam, ex Graeco sermone in Latinum translatam, tuæ Maiestati dedico, quæ in bibliotheca regis Pannoniae Mathiae inuenta est: ut cum inde Graeca quasi in exilium abiisset, nunc etiam Latino habitu sumpto, Regium *καμύδιον* in Regiam bibliothecam reducat. Cur autem homines docti eam lectione posteritatis dignam censuerint, res ipsa ostendit. Est enim cum ad voluptatem lectoris, tum verò etiam ad utilitatem mirificè accommodata narratio, elegantiâ & venustate

8 PRAEFATIO.

sermonis eximia, & mira varietate confiliorum, euentuum, & affectuum. Nec solum fortunæ vices, sed etiam virtutum imagines multæ hic propositæ sunt. In quibus & Hydaspes describitur, rex Aethiopum, cui non solum laus fortitudinis, sed etiam iustitiæ, clementiæ, & pietatis erga subditos tribuitur. Quarum virtutum legens exempla, sæpe mente intuebar optimum Regem, parentem M. tuæ. Accipiat igitur M. tua benignè hoc exiguum munus: quæ si studium meum probauerit, aspirante secunda aura Clementiæ tuæ, posthac ad alia maiora opera, quæ ad gloriam M. tuæ pertinebunt, velis passis peruehar. Nunc autem Deum toto pectore oro, ut Regiam Maiestatem tuam, & totum regnum, in his tantis Europæ periculis, clementer protegat & gubernet. Ex Vvarschevicze, paterno

rure. 12. Calendas Augusti. Anno

1551.

Fidelis

subditus

Stanislaus Vvarscheviczki.

9
HELIODORI AETHIO.

PICORVM LIBER I.

STANISLAO VVARSCHEVICZKI Polono interprete.

Um primum dies illucesceret, & sol cacumina montium illustraret, viri ex armis & rapto riuere soliti, supra montem qui ad influxum Nilû in mare, & ostium quod Heracleoticum appellatur, protenditur, erecti, paululû consistentes, mare subiectû contemplabantur. Cumq; initio in pelagus oculos coniecissent, nec quicquam applicaret quod spem præda ostendcret, in propinquum litus aspectum referebant. Erant autem in ipso res eiusmodi. Navis rudentibus ad continentem relicta quiescebat, vacua nauigantibus, sed plena oneris: quod velijs qui procul aberant, coniectura assequi licuit. onus enim vsq; ad tertiam zonam navis aquam premebat. At in littore plena erant omnia recens: casorum hominum, partim profus extinctorum, partim semumortuorum, partibus corporum adhuc palpitantiû, & nuper esse finitum bellum declarantium. Caterû non fuerant iusti prælij notæ ac indicia, quæ apparebant, sed mixta fuerunt infelicitis & insausiti consuetudinis, ac eiusmodi sine sortiti miserabiles reliquæ: Mensæ nimirum dapibus refertæ, quarum aliæ humani in manibus cæde stratorum iacebant, cum armorum loco quibusdam in pugna, ut ex improviso orto bello, fuissent: aliæ eos qui se absconderant, ut opinabantur, occultabant. Præterea pa-

A 5 tera

tere eversa, & ex manibus quadam effluentes, partim eorum qui biberant, partim eorum qui pro lapidibus illis viserant. Subitum enim malum, nouum rsum afferebat, & iaculorum loco poculis vri docebat. Iacebant verò, hic securi vulneratus, ille cochlea ictus, quæ indidem ex litore suppedatarat: alius ligno confractis membris, non nemo torre adustus, alij alio modo. Plurimi autem iaculis arcu emissis confixi. Deniq; multiplicem speciem paruo in spacio numen exhibuerat, vinnam sanguine imbuens, & conuiuio bellum adiungens, cades potionibus, libationes mactationibus promiscue miscens, & tale theatrum prædomibus Aegyptijs instruens. Hi enim cum se in monte spectatores harum rerum præuisissent, spectaculum intelligere neutiquam potuerunt, cum prostratos ibi aliquos cernerent, nusquam autem victores conspicerent: tum victoriam manifestam, spolia verò non detracta: & nauem solam vacuum quidem viris, sed quod ad alia attinet intactum, non secus ac multorum presidio munitam, & tanquam in tranquillo vacillantem intuerentur. Tametsi autem quid esset rei ignorerent; nihilo minus tamen lucrum & prædam spectabant. Se igitur victores esse cum statuisset, progressi sunt. Cumq; iam non procul abessent a navi, & ipsi qui iacebant, spectaculum illis contingit, longè quam priora perplexius. Virgo sedebat in rupe, insigni quadam forma prædita, quæq; dea credi posset, ob præsentem quidem sortem non mediocri dolore affecta, verum generosos spiritus adhuc gerens. Lauro caput redimitu habebat: pharetra verò pendebat ab humeris: porro sub sinistro brachio arcus collocatus fuit: reliqua manus negligenter demissa. Dextro

antem

autem femori cubito alterius manus incumbens, ac digitis amplexa genas, deorsum spectans, & quendam procul iacentem ephëbum contuens, caput immotum tenebat. At ille vulneribus lacertatus erat: & paululum tantum sese erigere, tanquam ex profundo somno fere ipsius mortis, videbatur. Verum vel in his florebat virili pulchritudine, & gena defluxu sanguinis cruentata, magis tamen albedine resplendebat. Oculos verò ipsius dolor deprimebat, vultus autem virginis ad sese trahebat ac erigebat. Atque hæc videre cogebantur, quòd illam videbant. Vt verò spiritum collegit, difficulter admodum respirans, languidè prolocutus est, & O suauis, inquit, saluane es reuera, an et tu quoq; obiter ad belli cladem accessisti? Non potes omnino, ne post mortem quidem, a nobis diuelli, sed ex tuo conspectu & tua vita pendet mea fortuna. In te sita sunt, inquit virgo, mea omnia denique, vt viuam, aut non. Hic igitur, vides, (ostenso cultro supra genua) hæctenus paratus fuit, sed propter tuam respirationem cohibitus est. Ac simulatq; elocuta est, illico de petra desiluit. Illi verò supra montem præ admiratione simul & terrore, tanquam fulguris affectu percussi, alius aliud subibat arbutum. Manus enim quiddam, magisq; diuinum erecta illis esse videbatur, cum sagitta repentina commotione clangorem edidissent, auro verò intexta vestis ad solem resplenderet, & capillus sub corona bacchico more iactaretur, ac magnam tergi partem occuparet. Hos quidem hæc perterrefaciebant: vel potius eorum quæ viderentur, vel fierent, inscitia. Quidam enim deam quandam esse dicebant, & deam quidem Dianam, aut eius loci præsidem Isim: quidam verò

sacerdotem diuino furore afflatam, quae ingentem stragem, quae, apparebat, edidisset. Haec igitur iudicabant rem ipsam nondum sciebant. At illa subito delata ad adolescentem, et illi undiqueque circumfusa stebat, osculabatur, abstergebat cruorem, eiu-
labat, agebatur de illius salute incumbens. Quod cum animaduertent Aegyptij, mentem in aliam mutauere sententiam. An haec sunt opera deae? dicentes. Mortuumne oscularetur numen, tanta commiseratione? Audendum sibi esse, ac abeundum, et quid reuera esset cognoscendum censebant. Cum itaque se recepissent, decurrunt, virginemque adhuc apud vulnera adolescentis deprehendunt: et a tergo consistentes, reprimunt sese, nihil neque loqui amplius, neque agere ausi. Circumsonante vero strepitu, et umbra illorum incidente in oculos, erexit sese virgo: et postquam respexit, rursus deorsum inclinavit, inusitato coloris conspectu, et praedonum armatorum specie ne minimum quidem perterrita, ad curationem autem iacentis totam sese componens. Sic omnino desiderium vehemens, et syncerus amor, omnia quae extrinsecus adueniunt molesta, aut incunda, despicit: in vno vero id quod egregie animo charum est, intueri, et in eo totum animum atque omnem curam ponere cogit. Cum vero praeterueniens praedones in fronte constitissent, et aliquid aggressuri esse viderentur, rursus sese sustulit, et colore nigro esse conspicata, ac facie squalida: Si iacentium estis, inquit, spectra, immerito nobis negotium facistis: plurimi enim vestris ipsorum manibus interfecti estis. Quod si qui a nobis, iure defensionis, ad depellendam a pudicitia iniuriam suscepta, id accidit. Sin estis aliqui ex ijs qui viuunt: praedonum vitam, ut appa-
ret,

ret, amplectimini. Per tempus autem aduentis. Liberate praesentibus calamitatibus, cede hunc actum nostrum terminantes. Illa quidem ad hunc modum tragicè lamentabatur. At illi, cum neque ea quae dicerentur intelligere possent, eos ibi relinquunt, firma illis custodia imbecillitate ipsorum adhibita. Ad nauem vero properantes, onus exponebant: alij spretis, (multa autem erant, et varia,) auri et argenti, et lapidum preciosorum, et serici quantum quisque poterat efferentes. Cumque iam satis esse videretur, et tot res erant ut et praedonum cupiditatem satiarent, praeda in litore posita, eam in onera et portiones distribuebant, non dignitate singulorum quae accepta fuerant, sed aequali pondere partitionem instituentes. Quod ad virginem et adolescentem attinebat, id postea fuerant curaturi. Interim altera multitudo praedonum aduenit, duobus equitibus ordinem ducentibus. Quod cum vidissent priores, ne quidem manus contra leuare ausi, nec vllare ex spolijs ablata, ne insequendi hosti ansam darent, concitato cursu fugiebant: cum non plures essent quam decem, triplo autem numerum aduenientium superare ceruerent. Ac virgo quidem iterum iam capiebatur, neque tamen adhuc erat capta. Praedones autem, etsi ad direptionem festinabant, tamen praesentia eorum quae videbant, ac formidine aliquandiu se reprimebant. Magnam enim stragem illam, a prioribus praedonibus editam esse arbitrabantur. Virginem autem intuentes, cum peregrina et conspicua stola, eas formidines, quae in illam irruerant, non secus ac si nulla essent, contemnentem, totam vero in vulnera adolescentis intentam, et illius dolorem per-
inde

inde ac suis graviter molesteque ferentē cum huius pulchritudine, & magnitudine animi percellebantur, tum saucij aspectu. Tali forma praeditus, & tam procerā statura corporis iacebat. Iam enim paululum sese collegerat, & vultus pristinum statum reuocarat. Tandem post longum tempus, cum appropinquasset is qui illi praedonibus imperabat, inquit manum virgini, & surgere ac sequi iubet. Illa verò, etsi nihil intelligebat eorum quae dicebantur, tamen id quod imperabatur coniectura assequens, traherebat virā adolescentem, alioquin neque ipsum eam dimittentem: & cultrum pectori adnovens, minabatur se sibi mortem conscituram esse, nisi utrumque abducerent. Quod cum dux partim ex sermone, ac magis ex ipso gestu intellexisset: simul etiam se adolescente ad res maximas adiutore usurum sperans, si mansisset incolumis, descendens ex equo ipse, ac idem scutifero facere iusso, imponit captiuos. Reliquis quidem, ut spolijs collectis sequerentur imperans: ipse autem euestigio iuxta currens, & sustollens ac susfusciens, si forte quis ex ipsis laberetur. Nec vacabat gloria, id quod fiebat. Servire is, qui imperabat, videbatur, & victor ministrare captis in animum inducebat. Sic enim nobilitatis specimen, & pulchritudinis aspectus, vel praedonum ingenium sibi subijcere, & vincere superiores potest. Emensis igitur ad duo stadia itineris iuxta littus, deflexerunt recta ad radices montis: & mari ad dextram relicto, ac superato cacumine montis, ad lacum quendam ad alterum latus montis protensum properabant, qui erat eiusmodi: Pasuum vocatus est totus locus ab Aegyptijs. Est autem vallis in illo ipso tractu, exundationes quasdam Nili recipiens,

& lacus existens, in medio altitudine infinita, circa oras autem in paludem desinens. Quod enim mari littora, hoc paludes lacubus sunt. Ibi praedones Aegyptij, quotquot sunt, suam Republicam habent. Et alius, sicubi paucillum terrae ex aqua eminet, tugurio compacto: alius supra nauigium vitam agit eodem in transuectione & habitando utens. In hoc illis mulieres seruiunt, in eodem quoque pariunt. Editio autem infans, primum materno lacte, postea piscibus ex lacu ad solem a sis eum nutrit. Quod si senserit eum reptare cupere, funiculo religato ad talos, ad extremum tantum nauigij procedere permittit, novum quendam ductorem vinculum pedis illi adhibens. Atque ita quispiam bubulcus natus est in lacu, eundemque nutricem habuit, ac patriam sibi idoneum propugnaculum ad tuendos latrones esse duxit. Idcirco quoque ad illum confluxit tale genus hominum. Aqua enim omnes tanquam muro vtuntur. Porro magna vis arundinis, quae est in palude, pro vallo ante illos obiecta est. Cum enim obliquas quasdam semitas, & multis anfractibus implicatas excidissent, & sibi propter peritiam faciles, alijs verò perplexas transmissiones effecissent, maximam munitionem ad id, ne ex incurfione aliquo detrimento afficiantur, excogitarunt. Ac ea quidem quae ad lacum, & eos quoque illum incolunt bubulcos attinent, sic habent. Caeterum sole iam ad occasum vergente, peruenit ad eum praefectus cum reliquo comitatu. Et hi quidem deponebant ex equis iuvenes, & praedam nauigij imponebant. At magna turba eorum praedonum qui illic manserant, alio aliunde ex palude egresso apparebāt, certatimque concurrerāt: & praefecto

fecto obuiam progressi, tanquam regem suum quandam excipiebant. Cūque multitudinem spoliatorum considerarent, & formam virginis diuinam quandam rem esse cernerent, templa aliqua aut delubra à consortibus sui operis spoliata esse suspicabantur. Ablatam verò esse & ipsam sacerdotem, vel ipsum Deæ simulacrum vinum abductum esse, coniecturam ex virgine, eò quòd negotium illis ignotum fuit, faciebant. Ac multis modis profecto ob res bene ac strenuè gestas gratulantes, ad illius domicilium eum deducebant. Hoc verò erat exigua insula, procul ab alijs, ad spectaculum illius tantum, cum paucis alijs qui illi adesse solebant, absisa. Quòd cum fuisset deductus, reliquam multitudinem in suam quemque domum abire iubebat, datis mandatis, vt postridie omnes ad eum conuenerent: ipse verò cum paucis qui manere consuenerant relictus, cum breui interuallo alijs cenam impertiuisset, & ipse vnà sumpsisset, iuuenes Græco cuidam tradit adolescenti, (qui non ita pridem ab illis captus fuerat, vt eo internuncius vterentur,) tugurij sui parte propinqua illis attributa, cum vt sedulo curaret adolescentem: tum vt virginem ne vlla in re iniuria afficeretur, custodiret, imperans. Ipsum autem labore itineris grauatum, & cura presentium negotiorum implicitum, somnus oppressit. Porro cum quies & silentium tota palude esset, & ad primam vigiliam noctis processisset, solitudinem & absentiam eorum qui tumultuarentur, tanquam occasionem sibi datam ad luctum & lamenta virgo arripuit. Excitante etiam magis dolorem ipsa nocte, & nullarum quæ audiri aut videri possent ad sese animum reuocante, sed solè merenti

VACA-

vacationem concedente. Cū igitur vehementer ingemisset apud sese virgo (separata enim erat, prout imperatum fuit, in quodam humili vilique lecto recubens) & cum maximopere illachrymasset: Apollo, inquit, quam longè acerbius de nobis pœnam sumis, quam deliquimus. An non sufficiunt tibi hæc ad vindictam, quæ præterierunt? quòd necessarijs & propinquis caremus, quòd à piratis capti fuimus, quòd alijs præterea sexcentis in mari periculis iactati, nunc à predonibus in terra iterum ita comprehensi sumus? Prætereàne grauiora his quæ experti sumus, expectanda sunt? Vbi tandem hæc sistes? Si quidem in morte vacante omni iniuria, dulcis est exitus. Sin me quispiam turpiter cogniturus est, quam neque Theagenes inquam: ne ego quidem laqueo iniuriam anteuertam, integrâ me & castam (quemadmodum adhuc feci) ad mortem vsque seruans, & pulchrum epitaphium pudicitia inde referens. Te verò nullus erit index crudelior. Hæc adhuc loquentem repræsent Theagenes: Vesine, dicens, charissima, & anima mea Chariclia. Meritò tu quidem lamentaris: verum exacerbas magis, quam existimas, numen. Neque enim probris incesse, verum orare necesse est precibus, non criminibus, placatur id quod est potentius. At illa: Bene admones, inquit. Sed quomodo vales, obsecro? Melius, inquit, à vespera, ex adolescentis curatio, quæ mihi inflammata vulnera leniit. Imò magis lenis senties sub auroram: subiecit is, qui ad custodiam illius adhibitus fuerat. Nanciscar enim tibi eiusmodi herbam, quæ tertia vice conunget vulnus. Atque hanc esse vim eius, experientia comperitum habeo. Ex quo enim hi me huc captiuum

ad-

adduxerunt, si quis unquam horum qui huic profecto parent, saucius post confictum venit, non multis diebus ad curationem indiguit. Quod autem afficior conditione vestrarum rerum, non est quod mirerini. Videmini enim mecum communi esse fortuna, simulq; vos qui Graeci estis miseror, cum & ipse Graecus sim natus. Graecus, dii immortales, exclamarunt repente praevoluptate hostites. Graecus profecto voce & genere. Paulò post dabitur aliqua à malis respiratio. Sed quem te appellare oportet? inquit Theagenes. At ille: Cnemonem. Cuiatem autem agnoscat Atheniensem. Porro qua fortuna usum? Desine, inquit. Quid haec mones, & eruere conaris? tragædis ista relinquantur. Neque enim per tempus hoc auctario meorum malorum vestra cumularem: praeterea nec reliquò noctis sufficeret ad narrationem, praesertim cum somno nobis & requie post multos labores opus sit. Cum autem illi nihil remitterent, & ut omnino narraret orarent, maximam consolationem esse ducentes, si similia suorum casuum audirent: orditur inde Cnemon. Fuit mihi pater Aristippus, genere Atheniensis, ex senatu superiori, fortunis cuius mediocrium civium par. Is, cum accidisset ut mea mater è vita discederet, ad secundas nuptias animum adiecit: indignum ratus, propter me unum filium, incerto animo atque parum constanti vivere. Introducit itaque in aedes mulierculam urbanam quidem, sed inueterate malitia, nomine Demanetam. Ut primum enim ingressa est, totum in suam potestatem redigere conabatur, & ad id quod ipsa vellet faciendum adducebat: forma senem alliciens, & quum alijs in rebus ambitiose observans (nam si ulla alia

nu-

mulier, maxime poterat furibundum sui desiderium excitare: & arte alliciendi, exactius quam credibile est, nouerat tum egressibus patris mei ingemiscens, & ad ingressus accurrens, & tardius venientem accusans, quod videlicet perisset si paululum commoratus fuisset, & amplectens post singula verba, denique lachrymas addens osculus. Quibus omnibus pater infascinatus, totam illam & spirabat & contuebatur. Illa verò & me primum non secus ac si suus essem filius, in oculis ferre simulabat, hoc etiam sibi Aristippum deuinciens: & interdum osculata est accedens, & subinde ut mecum se oblectare posset optauit. Quod ego admittebam, nihil eorum quae suberant suspicans: admirans autem, quod maternum erga me declararet affectum. Quum verò petulantius accederet, & calidiora essent oscula quam decebat, & aspectus modestiam excederet, in suspicionem iam apud me illam multa adducebant, & subterfugebam, ac abblandientem repellebam. Omitto alia, quae molestum esset prolixius commemorare, quibus rationibus me adorta sit, quas pollicitationes proposuerit: nunc pusionem, nunc suauissimum appellans, & rursus heredem, & paulo post animam suam cognominans. Denique pulchra nomina illecebris admiscens, & quibus potissimum rebus caperer considerans: ita ut in grauioribus negocijs simularet matris habitum, in ludicris autem amare se manifestè declaret. Ad extremum, tale quiddam accidit. Cum Quinquatria magna celebraretur, quando nauem Athenienses Palladi terram mittunt (nondum autem tum excofferam ex ephelis) postquam cecini vsitatum praenem dea, & legitimo ritu

ritu & pompa profectus sum, quemadmodum eram amictus, una cum chlamyde & coronis redeo domum. Illa verò cum primum aspexit, excedit ex potestate mentis, neque amplius astu amorem texit, sed præ mera cupiditate accurrit, & amplexa, Iuueni Hippolytus, Theseus meus, dicebat. Quo animo verò tum me fuisse putatis, quem & nunc narrare pudeat? Vesperis pater in Prytaneo cœnabat: & quemadmodum in eiusmodi conuentu, & publico conuiuio ibidem pernoctaturus erat. Illa autem venit ad me noctu, & conata est contra fas quippiam assequi. Sed cum prorsus resisterem, & omnibus blanditijs, pollicitationibus & minis repugnarem, grauitè & ab imo pectore ingemiscens abijt: & una tantum nocte interposita, insidiæ mihi struere scelerata cepit. Ac primum quidem neque è lecto surrexit, sed venienti patri, & quid esset rei percontanti, infirma se esse valetudine simulabat. Cum verò instaret, & quid illi accidisset, sepius quæreret: Egregia pietate, inquit, etiam erga me adolescens, communis noster filius, quem ego (deos testor) plus etiam quàm te sepe dilexi, cum me grauidam esse quibusdam ex rebus sensisset (quod ego te tamdiu celauis, quoad aliquid certi scire possem) & absentiam tuam obseruasset, dum illum solito more moneo, & ad temperantiam adhortor, neue scortis & ebrietati animum dederet oro (neque enim me id latebat: tibi verò non dicebam, ne in aliquam nouerce suspicionem venirem) de his inquam dum colloquor sola cum solo, ne erubesceret: alia quidè pudet dicere, quibus me & te contumelia affecit: in veterum autem mihi insiliens, ut ita valeam, quemadmodum

modum vides, effecit. Hæc ut audiuit, non dixit quicquam, non interrogauit, nõ defensionem præposuit: sed sibi persuadens, nullo modo eam de me aliquid mentitam esse, quæ eo animo erga me fuerit, exemplo ut me offendit quadam in parte domus, nihil scientem pugnis feriebat: & aduocatis famulis, cadebat flagrum: ne id quidem quod utriusque commune est, quam obrem caderet, scientem. Postea verò quàm iram expleuit, Vel nunc saltem (inquit) pater merito, quando quidem prius non licuit, causam harum plagarum scire debeo. At ille eo magis exacerbatus: O simulatum, inquit, hominem: facta sua impia ex me scire vult. & auersus, ad Demanetã festinabat. Illa verò (non dum enim satiata fuerat) alium dolum talem contra me aggrediebatur. Erat illi ancilla Thisbe, cal lens canere ad citharã, forma & vultu nõ inueniæsto. Hanc in me emittit, ut me amaret imperans. Ac amabat repente Thisbe: & qua me tentantè antea sepius resecerat, tum prorsus alliciebat ad sese, aspectu, nutibus, notis. Ego verò vanus, quòd repente pulcher essem, credideram, & ad extremum in thalamum noctu venientem recepi. Illa verò iterum redijt, & deinceps cõtinuè veniebat. Verùm cum aliquando multum illam adhortarer, sibi ut caueret, ne à domina deprehenderetur: Crete Cnemon, inquit, quàm nimium simplex mihi videris esse, si me ancillam, & argento emptam, tecum deprehendi periculosum putas. Qua porro pœna illam dignam iudicabis, quæ se ingenuam esse prædicans, & legitimo iure coniugij cohabitatore habens, denique mortem sibi finem sceleris esse propositum sciens, adulterium committit? Desine, inquit, & neque enim tibi fidem habere

habere possum. Imò sitibi videbitur, in ipso facto adulterum tradam. Siquidem ita volueris, inquam. Maxime volo, respondit: & tua causa, qui ab illa iniuria affectus es: & non minus mea quoque, ut quae extrema omnia quotidie patiar ab illa, vanam Zelotypiam erga me exercente. Quamobrem si vir es deprehende. Cum autem ita fore promississem, tunc quidem abiit: tertia verò postea nocte dormientem me excitat, & adulterum intus esse significat: patrem in agrum subita cuiusdam necessitatis causa abiisse dicens: istum verò, ut erat constitutum, ad Demaneta[m] nuper clam ingressum esse. Conuenire autem, ut & ad vindictam me appararem, & armatus gladio ingrederer, ne improbus effugeret. Faciebam ita, & accepto pugio[n]e, Thisbe praecunte, & faces subijciente, ad thalamum ibam. Ceterum ut astiterat, hychni cuiusdam qui intus erat splendor, penetrabat, & ego foribus obseratis (ut eram commotus ira) effractis, aperiebam, & incurrens: Vbi est confeceratus, clamabam, praeclearus casta omni ex parte amasius? simul atque prolocutus sum, accessi utrumque consoffurus. At pater ex lecto (dij boni) deuolutus, percussus accidit ad genua mea, & O fili, cohibe te paululū, dicebat, misere parentis, parce canis qui te enutrierunt. Iniuria te affecimus, sed non tamen adeo ut ad mortem usq[ue] vindicta de me expetenda sit. Ne indulgeas ira, neque cede paterna manus tuas contamines. Ille quidem his, & alijs praeterea modis, miserabiliter supplex pro se precabatur. Ego autem tanquam fulgure percussus, tacitus & attonitus stabam; Thisben circumspiciens, quae nescio quo pacto subduxerat sese: lectum et thalamum in orbem

dem oculis lustrabam, nec quid dicerem sciens, nec ad agendum consilij quicquam habens. Excidit mihi et pugio e manibus. Et hunc quidem Demaneta prope accurrens arripuit. Pater autem cum iam extra periculum esset, iniecit mihi manus, et ligare iubebat, Demaneta multis modis irritante, & An non hac erant quae praedicebam, clamante, quod casuri oporteret adolescentem, ut pote occasione oblata moliturum aliquid? Intuebar vultum, mentem intelligebam. Ille autem, Praedicebas, cum dixisset, sed non credebam: me tum in vinculis detinuit, & exponere quippiam ut gestum erat volenti, ne dicendi quidem potestatem fecit. Quamprimum autem illuxit, prehensum sic, ut eram vinculus, produxit ad populum, & asperso capiti pulvere, Non ad hanc spem, o Athenienses, hunc educabam, dicebat: sed bacillum senectutis meae futurum aliquando sperans, ut primum mihi natus est, liberaliter educitū, & inijs literarum institutum, cum in tribules & gentiles introduxissem, in epheborum albiū retulissem, cuiem nostrum etiam legibus effecissem, totam vitam meam ob hunc parū tranquille agebam. Ceterum postquam horum omnium oblitus, me inijs primum, & hanc quae mihi secundum leges cohabitabat, verberibus affecit: ad extremum & gladio armatus noctu aduenit, & eate[m] tantū ab eo quo minus parricida fieret, abfuit, quatenus fortuna restitit, inopinato terrore ut illi gladius e manib[us] excideret comparans, confugi ad vos, nome[n]q[ue] istius defero. tamen si enim mihi per leges liceret, mea manu illū interimere, tamen nolui, idq[ue] totum vestro reliqui arbitrio, melius me facturum existimans, si de filio lege, non cede,

eadē sumerem pœnam. Et simul illachrymabat. Et ulabat quoq; Demaneta, & se ob meum casum dolore affici, simulabat: miserum appellans, ac iustē quidem, sed ante tempus moriturum, à malis Genijs adversus parentes incitatum, non lugens magis, quàm testificans lachrymis, & tanquā veram accusationem ploratu confirmans. Cùm autem & mihi dicendi potestatem dari popularem, scriba accedens, angustam questionem instituit, An patrem armatus gladio aggressus essem? Me verò, Aggressus sum quidem, dicente, sed quem admodum audistis: exclamarunt omnes, ac neque causē dicendā ius ad me pertinere indicantes, alij me lapidibus obrui debere, alij carnifici tradi, & in barathrum precipitari censebant. Me verò, toto hoc tumultu & temporis interuallo quo de pœna statuebant, O nouerca, clamante, heu propter nouercam tollor, nouerca me iniudicatum perimit: adhæsit ad multos id quod à me dicebatur, & subibat eos suspicio rei ipsius ut erat acta: verum ne tum quidem audiebat. Ingens enim tumultus & perturbatio populum præoccupauerat. Cùm autem calculi discernentur, mortem mihi decernentes circiter mille & septingenti reperi, quorum alij lapidibus me obruendum esse, alij in barathrum mittendum iudicabant. Reliqui verò ad mille, qui aliquid dantes suspicioni de nouerca, exilio me in perpetuum damnabant. Nihilominus tamen horum vicit sententia. Tamen si enim erant alijs simul coniunctis pauciores, tamen cùm illi diuersa tulissent suffragia, sigillatim collatione facta, mille maiorem numerum efficiebant. Atque ego quidē ita laribus paternis et patria pelle bar. Nec tamen dijs iniusta Demaneta hoc deinceps

ceps impune tulit: quo autem pacto, postea audietis. Nunc autem vobis est somno indulgendum: nam & ad multam noctem processit, & vobis longa quiete opus est. Imò maiore molestia nos affices, inquit Theagenes, si pessimam hanc multam in narratione reliqueris. Audite igitur, inquit Cnemon, quandoquidem vobis ita libet. Ego ita ut eram, post iudicium descendi in Piræum, et nactus nauem qua tum soluebat, nauigabam Aeginam, resciscens illic me habere consobrinos matris. Eo cùm applicuissem, & eos quos inquirebam inuenissem, non inuauiter primò tempus debebam. Vigesimo verò post die solito more expacians descendi ad portum. Ecce autem lembus apparebat. Paululum igitur commoratus, vnde esset, & quos apportaret considerabam. Necdum pons recte tacebat, cùm exiit quidam, & me accurrens amplectebatur. Erat autem Charias, vnus ex meis synephebus: & d Cnemon, letum nuncium tibi affero, inquit. Luit iam tibi inimica pœnas, Demaneta mortua est. O vtinam sis saluus Charia, cur autem præteris hoc quicquid est lati nuncijs tanquam quippiam importunum afferens. Expo me queso & modum. Quàm metuo, ne vsitato more sit mortua, & effugerit mortem, qua digna fuerat. Non omnino deseruit nos (inquit Charias) iustitia, secundum Hesiodi sententiam: sed quamuis interdum aliquantisper cōiuxerit in sceleribus hominū, in longum tempus ultionē protrahens, tamē in eiusmodi nepharios acrē inicit oculum. Quæ & de conscelerata Demaneta supplicium sumpsit, neque me quicquam latuit eorum quæ dicta aut facta fuerunt. Thibe mihi pro cōsuetudine, quæ illi mecum int' arcebat, omnia nar

rante. Cum enim tibi exilium iniustum decretum attulisset, pater infelix, horum quae fecerat penitentia ductus, in agrum quendam & solitariam villam sese à consuetudine hominum abduxit, & ibi degere atatem, suum animi excedens, ut dici solet. Illam verò statim furia agitabat, & maiore cum furore te absentem amabat, neque luctum intermittebat nunquam, quasi tuum casum deplorans, reuera autem magis sortem suam: & Cnemom (clamabat noctu ac interdum) puto suavissime: animam suam te appellans, ut etiam nota mulieres illam iniuentes, magnopere mirarentur, eamque laudarent, quod Nouerca materno amore esse pradita, & consolari & confirmare conarentur. Illa verò maius malum esse, quam ut consolatione leniri posset: & alias ignorare, quantum stimulus cor illius premeret, dicebat. Cum verò ad se redisset, multis modis Thibem accusabat, quod non comode illi inserviuisset: Quam nimum prompta es ad res atroces, inquiens, quae in amore quidem me non adiuuisti, at ut carissimo priuaret, dicto citius effecisti, neque spatium mutandi consilij mihi concessisti: & prorsus manifestas dabat significationes, quod esset illi mali aliquid molitura. Illa verò graviter indignante videns, & omnino more perditam, paratamque ad insidias comparandas, praesens & uiuore insipientem, statuit illam anteuenture, insidias illi structas saluti suae consulens, & ingressa ad eam, Quid est hoc, o domina, dicebat, cur frustra accusas famulam tuam? Ego quidem voluntati tuae, cum antea semper, tum etiam nunc sum obsecuta. quod si aliquid non euenit ex animi sententia, illa sunt fortunae ascribenda. Atque & nunc si iubes, in excogitando leuam

me presentis meroris, studij meum tibi non deerit. Quod autem, inquit illa, reperiri possit, cum is qui haec leuare potuisset, magno locorum intervallo à nobis distinetus sit, & me insperata eorum qui indicabant, lenitas peremerit? Si enim lapidibus obrutus fuisset, omnino & in me una extincta fuisset, & mortua haec cupiditatis incendia. Cuius enim spes abiecta semel est, tollitur ex animo, et quod non amplius expectatur, efficit ut ad omnem sensum doloris aegri animi occalescant. Nunc videre me illum video, per errorem presentem audire arbitror, cum iniustas insidias mihi obijciente, ut probrum, colloqui erubescio. Interdum verò et aduente fruitur esse existimo, et nonnunquam ipsa ad illum ubi ubi terrarum sit, ire statuo. Haec me instigant, haec ad furorem adigunt. Iusta quidem dicitur pati. cur enim illum non beneuolentia complecter, sed infideli petebam? Cur non supplex fui, sed hostiliter sum persecutus? Non admisit primum, et merito quidem, ut alienam, Cubile paternum reue rebatur. Fortassis adductus fuisset, cum tempore, tum persuasionibus in leniorem sententiam traditus. Sed ego fera & immanis, quasi non amarem quempiam, sed illi imperare, crudele facinus, quod imperio non paruisset, et quod Demanetam contempsisset, quam legem forma superabat, perpetravi. Caterum o mea Thibe, quam leuationem facilem nominasti? o domina inquit, multorum opinione Cnemom ex urbe abiit, et Attica regione iudicio obtinere excesit. Me verò non latuit, propter te anxie omnia inquirentem, quod hic quodam loco ante urbem occultaretur. De Arsinoe audisti proculdubio de tibicina scilicet: cum hac conuenerat. Post calamitatem recipit eum puella & promittens

mittens se vna emigraturam esse, detinet domū suā absconditum tamdiu, quoad sese compararit. Demaneta autem: O beatam, inquit, Arsinoen, tum propter priorem consuetudinem quae illi cum Cnemone intercessit: tum propter hoc exilium, quod ipsi cum illo contigit. Sed hac quid ad nos pertinent? Magnopere, o domina. Amare me ego Cnemone simulabo, rogaboq; Arsinoen iam pridem mihi notam ex arte, ut me introducat noctū ad eum suum in locum. Quod si à me obtinebitur, tuum erit, ut te iam Arsinoen esse putes, & tanquam illa ad eum ingrediari. Curabo autem id quoque, ut cum aliquantum adlberit, cubitum ear. Si igitur adeptā fueris id quod cupis, maxime tum conuenit vacare amari. Multis primo experimento extinctum est cupiditatis incendium. Amoris enim, quo res prosequimur, finis est satietas. Quod si tum quoque manserit, quod absit, secunda erit, ut amur, nauigatio, & aliud consiliū. Interea ciremus id quod in praesentia licet. Approbabat haec, & collaudabat Demaneta: & ut quamprimum aggredetur ad ea quae fuerunt constituta, orabat. Illa vero diem unum sibi ad haec peragenda concedi à domina cum postulasset. Arsinoen quidem conueniens: Teledemum nostrū dicebat. hac vero annuete: Recipe nos, inquit, hodie pollicita sum enim illi hanc noctem, veniet autem prior, at ego subsequar, cum dominam cubitum deduxero. Ad Aristippum autem cum percurrisset in agrum, sic locuta est: Venio ad te here, accusatrix me ipsius, & statuas in me poenā arbitrio tuo: filiū per me amisisti, nō quidē volentē, sed tamē aduictricē. Cum enim sensissem, dominā haud recte viuere, sed cubili tuo iniuriam inferre,

inferre, tum mihi ipsi metuens, ne si res per alium quempiam deprehensa fuisset, non effugerem malum: tum praecipue tuam vicem dolens, quod cum tāto amore coniugem tuam complectereris, talem tamen ab illa referres gratiam: ipsa tibi nunciare verita, inueni hero indico, quum noctū ad illum venissem, ut nullus scire posset: & dicebam, quod adulter cum domina incestā consuetudinem haberet. At ille (erat enim ab illa, ut scis, aeterea exacerbatus) putans me tum aduulterum intus esse dicere, ira vehemēti incitatus, arrepto pugione, me sapius retinere cupientem, & quod tū nihil tale esset dicentem, parum curans, vel etiam pariter indicij, & sententiam mutasse arbitratus, ad thalamum tanquā amens ibat. Reliqua iam nosti. Nunc verò tibi licet, ut de filio, quamuis in exilio degat aetatem, in praesentia purges: & de utraq; nostrum, quae vos iniuria affectimus, sumas poenas. Ostendā enim tibi hodie Demaneta cum adultero, in domo (quod vel maxime indignitatē auget) aliena, extra urbem, cubantem. Si haec ita demonstraueris, inquit Aristippus, tibi quidem libertatis precium persoluetur: ego autem renuiscerem, inimicā vlciscens. Quando ego iam angor animo, nihilominus tamen, etsi rem suscipiā, cum manifesta argumenta, quibus convincere possem, non haberem, quiescebam. Sed quid faciendum est? Hortum scis, inquit, ubi est monumentum Epicureorum? Ibi me sub vesperam ventens opperit. Hoc elocuta, recurrebat: & ad Demaneta veniens, Adorna te, inquit: delicatius comptam venire decet. Omnia, quae tibi à me promissa fuerunt, parata sunt. Illa autem amiciebat sese, & faciebat ita quemadmodum iussit: at. Postea vero quam

aduenit uespera, secum assumptam ducebat, & erat constitutum. Cumq; tam propè accederent, eam quidem subsistere paululum iussit: ipsa uerò anteuertens, rogabat Arimoen, in alteram ut emigraret domunculam, & sibi quietem concederet. Erubescere enim aiebat adolescentulum, nuper ueneris rebus initiatum. Hac uerò sibi persuaderi facile passa, reuersa adiungebat sibi Demanetam: & cum introduxisset, deponit in lectum, & candulam aufert (ne scilicet agnosceretur à te, qui id tempus in Aegina versabaris) cumq; tacentem implere cupiditatem mandasset: Ego uerò ad adolescentem (inquit) abeo, & adducā tibi eū: in uicinia enim hic potat. Porro cum exisset, Aristippum in eo loco qui commemoratus est, deprehendit, & ut ueniens ligaret adulterum, incitabat. Ille autem subsequēbatur: & cum accessisset, incurrit in domunculā, lectoq; uix ad exiguum luna splendorem inuento: Habeo te, inquit, o dijs inuisa. Tibi reprecantem quā maximè potuit impulit: & o rem inauditam, effugit nobis adulter, exclamauit. Vide autem heu, ne iterum aberres. Ille uerò, Esto fidenti animo, inquit. Perditam & sceleratam, quā maximè uolui, habeo, comprehensamq; ducebat in urbem. At illa, omnia quæ circumstabant apud sese expendens, ut est uerisimile: expectationis suæ frustrationem delictorum ignominiam, pœnam legibus constitutam: tum excrucians sese ob ea in quibus deprehensa fuerat, & indignè patiens quòd decepta & delusa esset: cum ad portum qui est in Academia peruenisset, (notus est tibi locus, ubi Heroibus duces more & instituta patrio parentant) repente diuisis seruis manibus,

in caput se precipitem dedit. Et illa quidem iacebat mala malè. Aristippus autem, Dediti mihi pœnas etiam ante leges, tum cum dixisset, postridie omnia populo exponebat: & uix dum ueniam consecutus, amicos obibat, quibus rationibus reditum tibi impetraret, cum illis cōsultans. An autem sit peractum aliquid, non possum dicere. Nam ut uides, antequam aliquid fieret, priuata cuiusdam necessitatis causa huc nauigauit. Veruntamen sperare debes, populum ad tuum reditum consensurum, & patrem ad inquisitionem & reductionem tui uenturum esse. Hac ita mihi Charias nunciavit. Quæ uerò deinceps consecuta sunt, & quo modo huc ueni, & qua fortuna sum usus, longiore indigent cum oratione, tum tempore, & simul colachrymauit. Flebant quoque hospites, prætextu quidem illius calamitatis, uel ipsa autem quisq; suorum casuum memoria: neque desissent à ploratu, nisi quodammodo somnus aduolans, præ uoluptate fletus lachrymas sedasset. Et hi quidem ita se somno dederunt. Thyamis uerò (hoc enim erat nomen præfecto prædonum) eū maxima parte noctis placidè quiescisset, à quibusdam uisus somniorum erratibus deinde perturbatus, repente somno solutus est: & in soluendis illis laborans, inuigilabat meditationibus. Quo enim tempore gaili canunt, siue (ut ferunt) naturali sensu conuersionis qua sol nobis appropinquat, ad dei salutationem commoti: siue præ caliditate, & motus ac escæ maturioris appetitum inā habitantes sua denunciatione ad operas excitantes, tale quoddam in somnium diuinitus illi apparuit. Memphi in urbe sua, tēplum Ifidis ingrediens, uisus est sibi uidere totum facibus accensum, igne resplēdēscere. Repletas uerò esse

omni genere animantium aras, sanguine redum-
dantes. Ingressus vero templi, & circuitum, ho-
minibus, crepitu & tumultu mixto omnia com-
pletibus. Cum vero venisset in intimum templi
palatium, deam obuiam progressam, tradere se-
sibi in manum Charicliam, ac dicere: Thyami, hanc
virginem tua commendo fidei: veruntamen ha-
bens non habebis, sed iniquus eris, & occides ha-
sistem, nec tamen illa occidetur. Hac ut vidit, an-
gebatnr animo, huc atq; illuc id quod erat signi-
ficatum, quoniam modo esset intelligendum, vol-
uens. Postremo iam desessus, ad suam sententiam
trahit explicationem: hoc quidem, Habebis, &
non habebis, uxorem scilicet, non amplius virgi-
nem, arbitrabatur. At id, Occides, hymenem vul-
nerabis, significare conieclabatur, unde non mori-
turus esse Charicliam. Ac somnum quidem hac
ratione interpretabatur, sic illi cupiditate ipsius
exponente. Quamprimum autem dies illuxit, pra-
cipuos qui sub eius potestate fuerant, venire iu-
bebat, & praedam spoliorum nomine grauius ap-
pellans, in medium proferri imperabat: & Cne-
monem ad sese accersebat, praeciens ut eos qui in
custodia habebantur, vna adduceret. Cum autem
ducerentur, Quae nam excipiet nos fortuna? cla-
mabant, & vehementer Cnemomem orabant, ut
si qua re posset, eos adiunaret. Ille vero polliceba-
tur, & fidenti animo esse iubebat, non omnino bar-
barico ingenio esse praefectum affirmans, sed ha-
bere aliquid mansuetudinis & comitatis, ut pote il-
lustri genere natu, & necessitate cogente tale ge-
nus vita secutu. Postea vero quam adducti sunt, et
reliqua turba frequens conuenit, cum in editiore
quodam loco ante alios confedisset Thyamis, in-
sulam

fulam autem concioni designasset, & ea qua di-
cturus esset Cnemomem captiuus exponere in se-
set (intelligebat enim iam Aegyptium sermonem,
Thyamis autem non exacte nouerat Graeci) Com-
mittones (mei dicebat) animum meum, quo seni-
per erga vos fuerim, nostis. Ego enim, ut scitis, cum
essem filius antistitis Memphitici, frustratus digni-
tate sacerdotij, eo quod frater minor natus post pa-
tris discessum, eam mihi fraude ademit, cum ad vos
confugissem, ut iniuriam vlisci, & pristina di-
gnitatem recuperare possem, munere imperandi
mibi vestris suffragijs delato, haec tenus vobiscum
vitam egi, nihil mihi praeter ceteris ex multitudine
praecipui tribuens. Sed, seu poenunia distribuenda fue-
rant, aequalitate amari: seu captiui diuenditi, sum-
ma in mediu attuli, iudicans eius qui praclare velit
imperare, muneris esse, ut ipse plurimas res gerat,
partoriu cum alijs aequaliter sit particeps. Ex captis
vero, viros quidem vobis adiudicabam semper, qui ro-
bore corporis vsui erant futuri: imbecilliores di-
uendebam. Iniuria autem in mulieres proorsus sunt
expers, cum inuenias, aut pecunia redemptas, aut
ipsius fortunae comiseratione adductas dimittere:
inferioris vero conditionis, quas non tam ius bel-
li captiuas, quam consuetudo seruire cogebat, singu-
lis ad obsequia distribuere. In praesentia vero, vniu-
tantum ex reliquis spolijs peto a vobis, hanc pere-
grinam virginem. Quam cum possem mihi ipse da-
re, melius me facturum existimo, si comum consensu
vestro accepero. Stultu est enim, captiuam vi allata,
inuitis amicis videri aliquid facere conari. Quo-
circa hoc a vobis peto beneficium, non gratis, sed
ita vos vicissim remunerans, ut reliquarum rerum
ex praeda particeps non sum futurus. Cum enim

vulgarem Venerem despicat propheticum genus, non ad voluptatis usum, sed ad propagationem sobolis hanc mihi adiungere constituit. Ac ipsas causas, quibus sum ad id adductus, vobis recensere volo. Initio mihi bono genere nata esse videtur. Eius rei coniecturam facio, cum ex his opibus quae circa illam reperiuntur, tum quod neventi quam calamitatibus fracta est, sed inde usque ab initio animo contra fortunam attollit. Deinde indolem et ingenium probum et modestum, certis argumentis perspicio. Si enim forma superat omnes, et aspectus verecunda, etiam illam intuentes ad gravitatem quandam inuitat, an non egregiam quoque de se existimationem merito relinquet? Quodque omnium eorum quae dicta sunt maximum est, sacerdos cuiusdam deae videtur esse. Sacram igitur stolam, et coronas, etiam in aduersa fortuna dimittere, intolerabile et nefas sibi esse ducit. Num quod igitur coniugium, o vos qui adestis, hoc conuenientius esse potest, homine prophético dicatam deo ducente? Approbarunt omnes, et matrimonium inire bonis ausibus iubebat. At ille iterato sermone: Vobis quidem, inquit, habeo gratiam: ceterum conuenienter presenti instituto fecerimus, si quae sit puella hac de re sententia cognouerimus. Si enim imperij lege utendum fuisset, profusus mihi velle suffecisset. Quibus enim vi cogere licet, percontari superuacaneum est. Verum, cum nunc de legitimo agatur coniugio, vtriusque voluntatem congruere necesse est. Et cum conseruisset sermonem: Quo igitur animo accipis id, o virgo, quod de habitando nobiscum proponitur? interrogabat: et simul, quinam essent, et a quibus oriundi, dicere iubebat. At illa, cum longo

tem-

tempore vultu humi defixio stetit, subinde caepit commouens, orationem quandam praemeditari videbatur. Tandem Thyamidem contuita, et plus quam antea pulchritudine tanquam fulgore quodam obruens (rubore enim magis quam solebant, pra intentione cogitationis illi genae suffusa fuerant, et oculi quodam modo vehementius et acrius sese intenderant interpretante Cnemone. Conueniebat (inquit) potius fratri huic meo Theageni oratio. Decere enim puto mulierem silentium, virum vero responsonem inter viros. Cum vero mihi dicendi potestatem feceritis, et hoc primum humanitatis iudicium exhibebis, ut suadendo potius quam vi id quod equum est obtinere conemini, maxime cum omnia quae sunt dicta in me potissimum dirigantur: egredi cogor ex his legibus quas mihi ipsi praescripti, quaeque virginum sunt propriae: et ad interrogationem victoris respondere, in tanta tot virorum frequentia. Igitur nostrae rationes sic se habent. Nazione Iones sumus, Ephesi in illustri familia nati. Cum autem pubertatis annos ingressi essemus, lege tales ad sacerdotij munus vocante, ego Diana, frater autem hic meus Apollinis designatus est sacerdos. Ceterum cum sit annuus honor, et tempus impleretur, profecti sumus in Delum cum sacro apparatu, ibi musicos et gymnicos ludos exhibituri, et sacerdotium more et instituto maiorum deposituri. Quae obrem navis onerabatur auro, et argento, et vestibus, et alijs rebus necessarijs, quantum ad ludorum apparatus et epulas populo publice instruendas satis esse videbatur. Soluebamus igitur ex portu, cum parentes tu ob aetate prouectiore, tu ob metum navigationis et iactationis in mari domi mansissent:

B 6

por-

porro alij ciues magna frequentia, pars eandem nauim conscendissent, pars suis nauigijs ulerentur. Postquam autem maxima pars nauigationis confecta est, improviso tempestas orta, & ventus vehemens, turbinesq; mixti, & presteres mare concitantem nauem à proposito cursu abripiunt: cum gubernator magnitudine mali superatus remisisset, & paulo post ex holcade excessisset, fortunaq; gubernationem permisisset. Verebatur igitur continuo venti statu dies septem, & noctes totidem. Ad extremum in litus eiekti sumus, quo in loco nos cepisti, atq; etiam magnam conspexisti stragem. Vbi cum naua super conuiuium, quod propter salutem quae nobis contigerat agitabamus, nos aggreffi essent, & propter pecuniam interimere stauissent, nõ sine iactura omnium amicorum ac necessariorum, & illorum pariter interuicione cadentium & cadentium, soli victoriam obtinimus, & seruati sumus (quod utinam non accidisset) miserabiles reliquit. Quod cum ita sit, hoc nomine tamen in aduersa fortuna felices sumus, quod in manus vestras deus aliquis nos adduxit: & quod ijs qui mortem metuebant, de coniugio deliberandi facultas est data. Quod neutquam recusare uolo. Nam cum captiuam victoris thalamo dignam iudicari, omnem superet felicitatem: tum dijs dicatam, antistiti filio, paulo post etiam annuente deo antistiti cohabitare, omnino singulari providentia diuina vacare non uidetur. Vnum tantum ut mihi largiaris, Thyami, à te peto. Permite me primum cum in ciuitatem uenero, uel eo ubi ara à pollini aut templum dicatum sit, sacerdotium & eius iudicia deponere. Commodius quidem esset Memphi, cum recuperares antistiti dignitatem. Eo

nim

enim pacto eueniret, ut nuptia cum victoria coniuncte, & post res bene gestas celebratae, essent hilariores. Veruntamen an id prius fieri debeat, tuo relinquo arbitrio: tantum à me patrij ritus ante perficiantur. Scio autem te assensurum esse, qui & à puero, ut ais, sacris rebus sis destinatus, & grauer ac pie de dijs sentias. Illa quidem post haec dicendi finem, lachrymarum uero fecit initium. At omnes alij qui aderant, collaudare, & sic facere iubere, & se paratos esse ad omnia exequenda, clamore promittere. Approbat & Thyamis, partem uolens, partim inuitus. Nam pra cupiditate qua incendebatur erga Charicliam, etiam illam horam qua haec gerebantur, infinitum esse tempus dilationis ducebat. Rursus autem illius oratione, tanquam alicuius Syrenis cantu demulcebatur, & ad assensionem impellebatur: simul etiam aliquid ad somnum referebat, Memphi nuptias celebratum iri credens. Soluit deinde concionem, initio praeda distributa, multa ipse praecipus ex rebus, sponte illi concedentibus alijs auferens. Porro mandat in decimum diem paratos esse, tanquam Memphim ite habituros. Graeci autem idem quod antea tabernaculum attribuebat. Ac aderat una in eodem tabernaculo Cnemon, iussu Thyamidis, non amplius ut custos, sed ut socius adhibitus, & ea quae ad victum pertinent lautius, ut ibi quidem fieri potuit, praebat Thyamis: atq; etiam Theagenem, sororis reuerentia, eiusdem victus participem faciebat. Ipsam uero Charicliam, ne aspicere quidem saepius constituerat, ne aspectus inflammaret uehemens desiderium, quod illum excruciatum, atque ita aliquid contra ea quae communi consensu decreta fuerant, quae quae iam sunt commemorata, facere co-

geretur. Thyamis igitur has ob causas aspectum virginis defugiebat: haud quaquam possibile esse, ut simul aspicere quis, & intra temperantia mentis continere se possit, existimans. Cnemon autem, postquam omnes celerrime dilapsi sunt, alius aliud in lacu latibulum subeuntes, herbam quam pridie Theageni promiserat, quaesitum ibat aliquantum à lacu. Sub hoc tempus vacationem nactus Theagenes, flebat & eiulabat: cum Chariclia quidem nihil omnino loquens, ceterum sine intermissione deos contestans. Hac verò querente, nunquid solito more communem tantum fortunam deploraret, an etiam noui aliquid illi accidisset? Quid autem, inquit Theagenes, tam nouum aut magis contra fas fieri possit, quam cum iururandum & pacta violantur? Chariclia verò mei oblita est, & alienum approbat coniugium. Dij meliora, inquit virgo: neque mihi sis calamitatibus meis grauior: nēne, cum multis argumentis, rebus ipsis comprobatis, quo sim animo erga te, antea sis expertus, ex sermone ad tempus accommodato, & in aliquem vsu prolato, de me quippiam suspiceris: nisi contrarium potius eueniat, & tu facilius sententiam mutes, quam me de sententia discessisse comperias. Ego enim non defugio neque deprecor calamitatem: verum ut non castè moderatèque viuam, nihil est tam violentum quo pertrahi possim. In vno me tantum scio mihi moderatam non esse, nimirum in amore quo te ab initio cōplexa sum: veruntamen hoc quoque legitimo & honesto. Non enim tanquā amatori obtemperās, sed veluti cum viro principio pacta, tradidisti mihi, & ad hoc vsque tempus castè cōsuetudinis expertem asseruavi, sepius tentantè repellens: &

con-

coniugij, quod à primo me et nos est constitutum, & iururando post omnia stabilitum, occasione scibi legitime contrahi posset, circumspiciens. Porro considera quam sis ineptus, si me barbarum Græco, prædonem ei quem amo, anteferre putes. Quid autem sibi volebant illa, quæ in præclara illa concione sunt à te recitata? inquit Theagenes. Nam quòd me fratrem tuum esse iuxisti, perquam sapiens inuentum est, & procul Thyamin abducens à Ælotypia nostrî amoris, atque efficiens ut nobis vnà esse tutò liceat. Intelligebam quorsum tenderent & illa, quæ de Ionia, & de errore circa Delum dicebantur. Erant enim verarum rerum inuolucra, & reuera audientes in errorem inducentia. Ceterum tan promptè coniugium approbare, & pacisci palam, & tēpus præscribere, hæc quid significarent, consicere nec poteram, nec volebā. Optabam autem, ut hiatus terre absorberet potius, quam talem laborum propter te susceptorum, & spei exitum aspicerem. Chariclia Theagenem amplexa, & sexcentis modis osculata, & profusis lacrymis humectans: Quam suaviter, inquit, accipio has formidines, quas mea causa sustines. Hinc enim declaras, quòd non laboras in amore erga me, quamuis multis calamitatibus incumbētibus. Ceterum certò scito Theagenes, quòd neque in præsentia nobiscum sermones contulissimus, nisi hac ita promissa fuissent. Vim enim vehementis cupiditatis tergiverſuta contrario nixu intendit: Oratio verò cedens, & ad motum voluntatis apposita, primum ad dentemque impetum sedauit, & concitatum appetitionem suauitate pollicitationis consopuit. Primo siquidē conatu qui agrestius anant, in promissionem effla-

effragitandam sibi incumbendum esse existimant, & se potiri post promissa putantes, tranquilliori sunt animo, in spe vacillantes. Quae ego quoque proficiens, sermone me in illius potestatem tradidi: us quae deinceps consecutura sunt, deus commendatis, & Genio, qui initio amoris nostri tutelam sortitus est. Multum saepe intermissus dies unus aut alter momenti ad salutem attulit, & prosperos casus praebuit, quos nullis consilijs homines consequi potuissent: Quo circa ego ipsa etiam hoc tempore id consilij ceteris praeuli, certa incertis discutiens. Cautè igitur est, suavissime tanquam lucta hoc figmento utendum, & silentio occultandum, non tantum apud alios, verum etiam apud Cnemonem. Tametsi enim rationibus nostris fauet, & Graecus est: tamen captivus in praesentia, & victori, si ita res ferat, plus gratificaturus. Nam neque amicitiae tempus, neque ius cognationis, satis certum pignus nobis illius erga nos fidei exhibet. Quamobrem etià si aliqua suspitione attigerit aliquando res nostras, initio negandum est. Pulchrum est enim mendacium, cum auctori commodat, & audienti non nocet. Haec & multa alia in eam sententiam Chariclia optimè suggerente. Cnemon incurrit nimium festinans, & magnam perturbationem vultu declarans. O Theagenes, herbam tibi affero, dicebat, quam apponens curato vulnera. Ceterum oportet ad alia vulnera, & pares labores paratos esse. Hoc verò petente, ut quae dixisset, uberius & planius exponeret: Ratio temporis non fert, inquit, ut nunc audias. Metuendum est enim, ne verba rebus antevertantur. Verum sequere ocyus, sequatur autem una & Chariclia, & assumptum utrunque ducebat ad Thyamidem. Cum autem illum ga-

leam

leam polientem, & acutem hastam deprehendisset: Tempestivè, inquit, versari circa arma; sed & ipse ea induit, & idem ut alij faciant impera. Multitudo enim hostium tanta, quanta nunquam antea, nobis imminet: & tam exiguo intervallo distat, ut ex proximo colle ereclius eam conspexerim: eoque adventum nuncians, festinato accurram, nihil de celeritate remittens. Quin etiam dum transmitterem, quibus quini denunciaui, ut sese apparent. Sustulit sese his auditu Thyamis, & ubi esset Chariclia querebat: tanquam illi magis metuens, quam sibi. Quà ubi proxime limen stantem, ut se reprefferat, ostendit Cnemon: Tu quidem hanc duc in antrum, ubi etiam thesauri nostri tuto asseruantur, soli, nemine arbitro dicebat: illa autem demissa chirissime, & ori operculo ut solet fieri imposto, redi celerrimè, nobis bellù eris cura. Scutiferum autem victimam adducere iubebat, ut sacrificio dejs praesidiibus factò, praelium inirent. Cnemon itaque imperata exequebatur, & Charicliam varie lamentantem, identidemque ad Theagenem sese convertentem ducebat, postremò in antrum misit. Hoc autè nò erat naturae opus, qualia multa in terra & sub terra fornicata existunt: sed artis praedonum, naturam imitantis, & manuum Aegyptiarum fosis ad custodienda spolia affabrè excavata. Erat autem sacrum tali quodam modo. Os illius angustum fuit, conclavi cuiusdam abditi foribus subiectum, ut limen altera ianua in descensu fieret, cum necessitas postularet. Incidebat autem facilè, & aperiebatur: reliqua pars inde in obliquos cuniculos varie et promiscuè secta. Si quidem interiores meatus & sulci, alicubi separatim magna arte errantes, alicubi in sese in-

sidentes,

cidentes, & radicum in morem implicati, ad unam planiciem in fundo confluentes, coalescebant: quò & lumen exiguum quadam rima à summitate lacus incidebat. Eò cum demisisset Charicliam Cnemon, peritiam loci deductam, & quum alijs multis modis confirmasset, tum quòd ad illam cum Theagene sub vesperam venturus esset, promississet (neq; enim se illi permissurum esse, vt cum hostibus manus conserat, sed illum effugiturum esse praelium) nihil prolocutans, sed malo veluti morie itam, & tanquam anima Theagene priuatim, spiritu & voce linquentem relinquens, egressus est ex antro: & lumine clauso aliquantùm illacrymans, tum propter necessitatem sibi impositam, tum propter illius fortunam, quòd propemodum viam desisset, & Letissimum inter mortales nomen Charicliæ nocti et caligini tradidisset, recurrit ad Thyamidè. Quem deprehendit studio pugnandi ardentem, & unà cum Theagene egregie armatum, & eos qui circa illum congregati fuerant, propemodum ad rabiem oratigne incitantem. Stans enim in medio, dicebat: Commilitones, non video quid atineat vos pluribus hortari, qui admonitione nulla indigeatis, sed vitam precipuam bellum semper ducatis, praesertim inopinato hostium aduentu verborum prolixitatem praecedente. Cum enim iam hostes re ipsa vim inferant, eam non vsdem rationibus à nobis propulsare, prorsus est eorum qui consilio rei convenienti destituantur. Scientes igitur, quòd non de vxoribus, neque de liberis agatur, quòd vel solum plerisque ad excitandos animos ad praelium sufficit (tamen si & hac minoris momenti, & alia quacunque victores manent, si vicerimus, habere licebit) sed de vita & animabus nostris (neque

enim

enim vnquam pactis bellum inter praedones compositum est, neque fœderibus finitum: sed aut superstitibus esse victores, aut mori victos necesse est) ita cum inimicissimis, animo & corpore incitato concurramus. Hac locutus, scutiferum circumspiciebat, & nomine sepius Thermitum vocabat. Cum verò nusquam adesset, vehementer miratus, ad traiectum cursu contendit. Iam enim praelium commissum fuerat: & licuit videre etiam è longinquo, eos qui extremas partes lacus, & aditum ipsum incolabant, iam venire in hostium potestatem. Nam ij qui aduenerant, cadentium, vel fuga sibi consulentium naues & tuguria succenderant: à quibus flamma in vicinam paludem proiecta, & arundinem cuius magna vis in ea erat acernatim vorante, ingens quidam & intolerabilis splendor ab igne redditus in oculos, in aures autem fragor & strepitus incurrebat, & omnis belli species ciebatur ac exaudiebatur, indigenis omni contentione & robore praelium sustinentibus: illa verò multitudine & improviso accessu longè superantibus, & quosdam in terra cedentibus, quosdam in licu una cum ipsis nauigijs, atque etiam domunculis deprimentibus. Ex quibus omnibus sonitus quidam conflatus in aërem ferebatur, cum pedestrì praelio & nauali decernerent, cederent & caderent, sanguine lacum cruentarent, igni & aqua implicarentur. Quæ cum vidit & audiuit Thyamis, somnium illi in mentem venit, quo isdem viderat, & totum templum facibus & victimis refertum. atq; illa esse hæc, quæ nunc viderentur, animaduvertebat: & ex somnijs visione contrariam priori colligebat sententiam, quòd habens non habiturus esset Charicliam, vt pote bello ereptam:

enim

Et quod interfecturus esset, et non vulneraturus: gladio scilicet, et non venerea lege. Denique cum deam ut fraudulentam conuictis onerasset, indignum ratus aliquem alium Charicliam potiri, suis aliquantisper sustinere praelium iussit, dum fieri oporteret, in loco manentibus, furtim circa insulam pugnando, et occultis eruptionibus ex paludibus in circuitu faciendis: Optabile enim esse, et sic multitudinis hostium resistere: ipse tanquam Thermistim inquisiturus, et diis penatibus vota nuncupaturus, nulli ut illum sequeretur permittens, ad domunculam reuertebatur. Haud facile autem inde, quod semel contendit, reuocari, aut desecti potest barbaricum ingenium: et si saluti suae desperauerint, consueverunt quoscumque charos habent barbari, aut secum vna esse velle, etiam post mortem oberrantes, aut a vi hostium et iniuria vindicari.

Uandem ob causam et Thyamis omnium qua erant praemambus oblitus, praecipue cum veluti retibus, hostium copiam circumdatus esset: amore vero, et elotypia et ira furens, cum ad antrum contento cursu venisset, desiliens, altaque voce inclamans, et Aegyptiace milita proferens, ut circa os ipsum offendit quandam, qua illum Graece alloquebatur, ex voce ad illam deductus, inicit capiti sinistram manum, et pectus iuxta mammam gladio traiecit. Atque haec quidem hoc tam tristi modo iacebat, miserabili et ultimo eiulatu editu. Ille autem cum excurrisset, et limen clausisset, tumulumque aliquantum accumulasset cum lacrymis, et his verbis, Haec tibi a nobis sponsalia dona dantur: ad nauigia perueniens, alios quidem fugam adornare deprehendit, cum iam hostes ex propinquo conspicerentur, Thermistim vero venire, et sacrifici

ciura

num inchoare. Et hoc quidem cum conuictis oburgato, quod a se iam ante pulcherrimum sacrificium factum esset, conscendit ipse cum Thermisti, et tertio remige. Neque enim plures ferre possunt nauigia, quibus in lacubus nauigatur, ex ligno tantummodo et trunco vno crasso aggressus excauata. Soluit simul et Theagenes cum Cnemone in altero nauigio, eadem ratione alius in alia cymba, atque ita deinceps reliqui omnes. Postquam autem profecti sunt non procul ab insula, circumnavigantes potius quam in alium nauigantem: cohibuerunt remigium, et nauigia instruebant in fronte, tanquam hostium impetum ex aduerso excepturi. Deinde appropinquantes tantummodo, neque vndarum impetum sustinentes, reliqui omnes simulatque viderunt hostes, illico fugiebant, ut ne primum quidem clamorem et strepitum belli pertulerint. Discedebant quoque sensim ex pugna Theagenes et Cnemone, non ob metum praecipue terga dantes. Solus Thyamis fugere sibi indignum fortasse ratus, praeterea Charicliae ne superstes quidem esse volens, immisit sese in confertos hostes. Cumque iam ventum esset ad manus, exclamauit quidam: Hic est ille Thyamis, intentus sit in eum quilibet. Itaque repente in orbem conuersis nauigiis, conclusum eum tenebant in medio. At illo strepente dimicante, et alios vulnerante, alios interficiente, dignum erat admiratione id quod deinceps fiebat. Nemo enim tanto ex numero gladii vel deieciat, vel educerat, sed quilibet omni studio amittebatur ut vnum capere posset. Ille autem diu admodum repugnabat: sed tandem priuatur hasta, cum simul eum plures obruissent. Amittit et armigerum, qui praecclare quidem illum adiuuerat:

sed

sed letali vulnere, ut videbatur, saucius, desperata salute in lacum sese immisit, difficulterq; in paludem inuenit. quandoquidem nemini, ut illum persequeretur in mentem veniebat. Iam enim Thyamidem ceperant: & eo capto, totam victoriam se adeptos esse arbitrabantur. Cumq; tot socijs orbati essent, magis tamen cum istum viuum, a quo interfecti fuerant, stiparent, letabantur, quam cognatos amissos lugebant. Sic omnino predonibus, animabus ipsius pecunia maiore precio aestimantur, & amicitiae nomen ac necessitudinis ad vnum lueri finem destinatur. Quod & istis accidit. Erant enim ij, qui antea metu Thyamidis, & eius comitum, ad Heracloticum ostium fugam fecerant. Indignantes igitur, quod alienis rebus priuati essent, & adeptorum spoliatorum iacturam non secus ac propriarum facultatum iniquo ferentes animo, tum ijs qui domi fuerat collectis, tum vicinis pagis conuocatis, ad parem & aequalem sortem eorum qua accepturi essent, expeditionis fuerunt duces & signiferi. Thyamidem autem ea de causa capiebant. Petosiris illi Mæphi frater erat. Hic insidijs sacerdotium antistitiij contra morem & institutum patrum Thyamidi cum eripuisset, (erat enim minor natus) & maiore natus fratre predonum ducem esse audiret, metuens ne occasionem nactus adueniret aliquando, neue tēpus ipsum insidijs a se factas patefaceret, ad hec sentiens multorum de se suspicionem, existimantium quod ille sustulisset Thyamidem, ut qui nusquam compareret: missis nuncijs in predonum pagos, pecunie magnam vim & pecuniam proposuit primum ijs, qui viuum illum adduxissent. Quibus illecti latrones, neq; in ipso seruire belli memoria lucri amissa, postquam

quidam eum agnouit, multorum morte viuum adepti sunt. Et hunc quidem in terram ablegant, dimidia parte ad illius custodiam adhibita, multissimam illis lenitatem qua videbantur esse vsi, obijcientem ut probrum, & vincula grauius ac molestius ferentem quam mortem. Reliqui verò ad insulam versi sunt, ea spe quod thesauros quos querebant, illic essent inuenturi. Sed ubi totam percurrerunt, neque vllam partem intactam aut inexploratam reliquerunt, nihil eorum quibus spe iam atque animo incubabant adepti, paruis quibusdam exceptis, si quid fortè circa antrum, dum reliqua conderentur, sub terram relictum fuerat: igne tabernaculis iniecto, vespera iam aduentate, & prohibente illos in insula diutius manere, metuentes ne in insidijs eorum qui effugerant ex pralio venirent, ad suos reuersi sunt.

HELIODORI AETHIO-

PICORYM LIBER II.

C insula quidem sic igni atq; incendio vastabatur: Theagenem autem & Cnememonem, quamdiu sol erat supra terram, malum latebat. Ignis enim species de die attenuatur, radijs dei illustrata. Postea verò quam occubuit nocte q; reduxit, & ignis nō impedito splendore recuperato, procul apparebat, ipsi ex palude nocte confidentes sese erexerunt, insulamq; prorsus iam flamma comprehensam animaduertērunt. Tū verò Theagenes caput feriēs, ac vellens crines: Valcat, inquit iam vita hodie permittetur ac dissoluatur omnia,

metus.

metus, pericula, cura, spes, amores: interit Chariticia, periit Theagenes. Nequicquam ego infelix timidus fui, et fugam viro indignam capeffere in animum induxi, tibi me suauium seruās. Enimvero non amplius ero superstes charissima, te iacente prater naturae commanē legem, quod est omnium grauisimum: et prater opinionem tuam, haud sane in ijs manibus, in quibus valebas, vitam relinquente. Ioni, heu me miserum, consumpta es, cum tibi faces huiusmodi numen pro nuptialibus facibus accendisset. Consumpta est praecipua inter homines forma, ut neque reliquiae non fucatae pulchritudinis tu corpore mortuo remanserint. O crudelitatem singularem, et infandam numinis acerbitatem. Erepta est mihi facultas supremi complexus: vltimus osculus et ex animibus orbatus sum. Haec dicenti, et gladium circumspicienti, subito Cnemon manum repulit, et, Quid tibi volunt haec Theagenes, dicebat? quid luges eam quae viuit? est Chariticia, et quidem salua, esto fidenti animo. Cum autem hic, Amentibus ista et pueris Cnemon dixeret, pereundum tibi fuit, qui mihi quoque dulcissimam mortem eripueris: iurabat Cnemon, et omnia dicebat, mandatum Thyamis, antrum, quo pacto ipse demisset, quae sit antri natura, quod nihil omnino sit metuendum, ne in profunditatem ignis perueniat, ab sexcentis anfractibus fractus et repulsus: respicit ad haec Theagenes, et ad insulam properabat, tanquam veluti presentem animo circumspiciebat, et cubiculum sibi antrum fugebat, luctus in quibus ibi erat futurus ignorans. Prouehabantur igitur summo ardore, ipsi remigum officio fungentes. Porritor enim ipsorum in primo conflictu, clamore sublato, anquā pertica

quam

quadam excussus fuerat. Huc igitur atque illuc de recto cursu deferebantur, tum quod inscitia non pariter, nec aequalibus intervallis remigabant: tum quod ex aduerso ventus incidebat. Veruntamen vincebat inscitia promptitudo animi. Cum igitur difficulter et multo cum sudore ad insulam appuissent, quanta potuerunt celeritate ad tabernacula cucurrerunt. Et haec quidem iam conflagrasse deprehendunt, et ex loco tantum cognosci: lapidem vero, qui limens fuerat, tegumentumque antri, eminere et conspici. Ventus enim vehemens turguribus illatus, cum ea utpote de tenui arundine, atque hac ipsa palustri texta, sufflando igne in transitu combussisset, propemodum planicem subiectam ostendebat, flamma quidem acriter emarcescente, et in cinerem resoluta: cinere vero plurimo quidem impetu venti vehementis ablato, reliquo autem qui manserat pauco admodum, flatus extincto, et ad transitum praebendum arefacto. Facibus igitur semiustis inuentis, et reliquis arundinis incensis, ingressu antri aperto, Cnemone duce decurrebant. Postquam autem paululum processerunt, repente exclamauit Cnemon, O Iupiter, quid hoc rei est? perimus, interfecta est Chariticia: tu facem in terram delectam extinxit, et manibus oculis applicatis, in genua collapsus lugebat. Theagenes autem, tanquam aliquo vi protrudente ad corpus iacentis delapsus, diu illud immotus tenebat, et adhaerebat vndiquaque amplectens. Cnemon itaque cum omnino dolori illum succubuisse, et in calamitatem incisum esse intellexisset, metueretque ne sibi aliquid mali conscisceret, gladium illi clam auferet ex vagina quae sub latere pendebat: et solus relicto, excurrit tanquam

quam

quam facies accensus. Interea tragicè & lugubriter fremens Theagenes, O dolorem, inquit, intolerabilem, & calamitatem diuinitus immisissam, que nam vsque adeò insatiabilis Erynnus, in nostram perniciem ira percita furit, que exilium à patria imposuit, periculis in mari, periculis piratis obiecit, predonibus multoties tradidit, facultates à nobis alienauit? Vnum erat pro omnibus relictum solatium, sed & hoc ereptum est. Iacet Chariclia, & hostili manu charissima perempta est, haud dubie pudicitiam propugnans, & mihi se afferuans. Nihilominus tamen iacet infelix, neque ipsa quenquam ex forma fructum cepit, neq; mihi ulli vsui fuit. Ceterum ò suauitè, alloquere me iam vltimo, solito more: mada quippiam, si quid adhuc spiras. Heu me miserum, taces, fatidicum illud & diuino lepore præditum os silentium premit, caligo facis gestatricem, ac chaos ex sacrario deorum ministram occupauit. Oculi verò lumine carent, qui omnes pulchritudine illustrabant, quos non vidit interfector certo scio. Ceterum quo te nomine quispiam appellet? sponse ne? at desponsata non es. An porro nuptæ? enimvero expers es coniugij. Quem igitur appellabo? quem postremo alloquar? an omnium suauissimum nomen Charicliæ? O Chariclia, adestò animo, fidum habes amatorem, haud ita multo post me recuperabis. Iam enim tibi inferias peragam mea ipsius cade, & libabo tibi sanguine amico meo, continebitq; nos rude sepulchrum hoc antrum. Licebit autem nobis utiq; mutua frui consuetudine post mortem, etiamsi viuis à deo concessum nõ est. Quod simul atq; elocutus est, illico manum iniicit tãquam extracturus gladium. Cùm autem non inuenisset, ò

Cnemon,

Cnemon, exclamauit, quàm me perdidisti, at que etiam prius iniuria affecisti Charicliam, suauissima consuetudine iterum iam priuatam. Hac illo dicente, ex meatibus antri vocis quidam sonus exaudiebatur. Theagenes vocantis. Ille autem nihil terribus audiuit, & Veniam charissima anima, dicebat. Manifestum præbes argumentum, te adhuc supra terram ferri: partim quòd à tali corpore, ex quo per vim expulsa es, discedere sine molestia non possis: partim quòd, quia sepulta non es, fortassis ab infernalibus vmbis arcearis. Et cùm interim superuenisset Cnemon facibus accensus, idem sonus iterum exaudiebatur, Theagenem appellans. Cnemon igitur exclamans: Dî boni, an non (inquit) Charicliæ vox est? Omnino existimo illam seruatam esse, Theagenes. Siquidem ex intima antri parte, quo loco scio me illam reliquisse, vox ferit meas aures. Non desines, inquit Theagenes, me toties frustrari ac decipere. At qui decipio te, dixit Cnemon, ac vicissim ipse decipior, si hanc quæ iacet Charicliam esse compererimus. extemploq; iacentem obuertebat in faciem: quam ut vidit, Quid hoc est portenti, ò dî prodigiorum aucthores! exclamat. Thibes facies appareret, reuultiq; pedem, ac tremens immotus cum quodam stupore stetit. Theagenes autem iam inde collecto spiritu, & in bonam spem animo conuerso, tum reuocabat Cnemonem, quem iam desiciebat animus: tum ut quamprimum ad Charicliam duceret, orabat. Paruo autem spacio intermisso, cum ad sese redijt Cnemon, iterum iacentem circumspiciebat. Erat autem reuera Thibe. Nam & gladium qui propè exciderat, ex ansa agnoscebat esse Thyamis, què ille iuxta cadè præterit, & festinatione in ipsa

C 2

vulne-

vulnere reliquerat. Deniq; tabella quadam emittente supra pectus, sub axilla sublata, volebat quid esset in ea scriptum legere: sed non sinebat Theagenes, sine intermissione incumbens, & Charisimā (dicens) prius excipiamus: nisi nūc etiam nos Deus quispiam ludificabitur: hæc autem vel postea licebit cognoscere. Acquieuit Cnemon, atq; ita acceptat abula gladioq; sublato, ad Charicliam festinabat: quæ manibus ac pedibus ad lumen reptans, & accurrens ad Theagenem, ex illius collo pendebat. Ac illa quidem, Redditus es mihi Theagenes: hic autem, Vixi mihi Chariclia, sæpius dicebant. postremo in solum subitū labiuntur, & mutuis amplexibus cohærebant, nullā vocem præter murmurum quendam edentes: parumq; aberat quin exanimarentur. Sæpius enim nimia lætitia in mororem euasit, & immodica voluptas dolore genuit, à nobis ipsis accessitum. Quemadmodum & ij præter spem atq; opinionem seruati periclitabantur: donec tandem Cnemon scaturigine quandam repugnans, cum confluentem illico aquulam cauis manibus hausisset, faciem illorum conspersit, & nares subinde attrahens, vt ad sese redirent: effecit. Illi autē, cum familiariter impliciti essent, & iacere se deprehendissent, repente erecti erubescabant propter Cnemonem (ac Charicliam precipuè) qui horum spectator fuerat: & vt veniam illis daret, orabant. Qui leniter arridens, & ad hilaritatem illis animum relaxās. Hæc, inquit, etiam laudem merentur, me iudice, & quouis alio, quæ cum amore antè luctatus, suauiter in pugna succubuit, & eius casus inuenitabiles moderatè cognouit. Verum illa Theagenes neutiquam laudare patui, quorum etiam me reuera pudebat, quum

vide-

viderem te peregrinam, & nullo vinculo necessitudinis coniunctam mulierem, circumfusum lugere turpiter, præsertim me superesse & viuere charissimam asseuerante. Theagenes autem, Ne, inquit, me Cnemon apud Charicliam traducas, quam ego in alieno corpore lugebam, hæc esse illam quæ iacebat existimans. Verum quomodo errorem in illa re fuisse benevolentia quadam numinis apertissime ostendit, quæ aliquid de tua timiditate recordere, qua meam sortem prior deplorabas, & inopinatam iacentis agnitionem, perinde atque in scena deos productos fugiebas, armatus & gladio instructus mulierem, atque eam mortuam pertimescens, strenuus & Atticus bellator. Leniter ad hæc arripserunt, & quasi coacti, neque sine lachrymis: vt in tali calamitate, magis luctu & lachrymis occupati. Igitur cum paululum spacij intermisset Chariclia, genam sub aure scalpens: Beatiā quidem, inquit, iudico, quam Theagenes luxit, aut etiam osculatus est, vt ait Cnemon, quæ cumq; tandem illa sit. Veruntamen, nisi me errore angi & mordere suspicabimini, quæ nam fuerit illa felix, & lachrymis digna Theagenis, & quo errore ignotam tanquam me osculatus sis, cuperem, si forte scis, ex te discere. Miraberis, inquit. Thibē enim Cnemon hic dicit esse, Atheniensem illam fidicinam, insidiarum erga se & Demanetam architectatricem. Chariclia autem perterrefacta, & Quomodo consentaneum esset Cnemon, dicente, ex media Grecia ad extremos Aegypti fines tanquam ex composito esse transmissam? aut quid fieri potuerit, vt nos huc descendentes lateret? De his non habeo quod di-

C 3

cam,

cam, respondit ipsi Cnemon. Ceterum quæ de illa comperi, sunt eiusmodi. Postquam enim Demaneta dolo circumuenta in puteum se precipitavit, & pater retulit ad populum de eo quod factum fuerat: initio quidem veniam est consecutus, & in eo ut mihi reditum impetrare posset apud populum, & ad inquisitionem mei nauigaret, erat occupatus. Thisbe autem ex illius occupatione vacationem sibi faciebat, & in conuiuijs securè tum se, tum artem suam profertinebat. Cum autem aliquando gratia superasset Arfinoe cubantem & fistula canentem, ipsa celeriter fides pulsans, & concinne ac suaviter citharæ accinens, non animaduertit se sibi apud illam conluisse meretriciam inuidiam & emulationem, coniunctam cum indignatione singulari: præcipuè cum eam quidam mercator Naucratis, cognomento Nausicles, amplecterejtur: Arfinoe, cum qua primum consueuerat, contempta, ea de causa quod illi intumescere genas inter canendum videbat, & vehementer inflando præter decorum ad nares exurgere, oculis incensis, ac sua sede excedentibus. Quamobrem tumens ira, & ardens emulatione Arfinoe, cognatos Demaneta accedens, insidias illi à Thisbe factas exposuit: quædam ipsa per se suspicata, quædam ita quemadmodum illi Thisbe societate contumelia dixerat, recensens. Cùm igitur conuiserent in damnationem patris mei, necessarij Demaneta, & eloquentissimos quosq; oratores, ad accusandum magna pecunia conductos produxissent, iudicatam & non conuictam perijisse Demaneta clamabant, & adulterium ad prætextum cædis compositum fuisse narrabant, & ut exhiberet adulterum seu viuum seu mortuum postula-

stulabant: denique nomen saltem proferre iubebant; ad extremum, Thisben in questionem postulabant. Cùm autem pollicitus pater, non posset illam in questionem ferre: prospexerat enim hoc illa, cum primum iudicium cogereetur, & (sic enim illi erat cum mercatore constitutum) svinga sibi consulerat: populus iniquè ferens, interfectorem eum quidem non iudicauit, qui omnia vgesta fuerant, exposuerat: verum tamen ut adiutorem insidiarum contra Demaneta, & exilij mihi iniuste inducti, ex vrbe pepulit, & proseriptione honorum multauit, eiusmodi fructum ex secundis nuptijs questis consecutum. At scelerratissima Thisbe, quæ quidem nunc in conspectu meo dat pœnas, ea ratione nauigauit Athenis. Atq; hæc tantum scire potui, quæ mihi Anticles quidam in Aegina narrauerat: cum quo cum iterum in Aegyptum nauigassem, ut si fortè Naucratis Thisben reperissem, reducens Athenas liberarem patrem suspicionibus & criminibus in eum illatis, sumerem verò de illa insidiarum nobis omnibus factarum pœnas: nunc hic, & vna vobiscum, rem inquirō. Porro quid fuerit in causa, & modum, & casus quos hoc interuallo passus sum, deinceps audietis. At quomodo Thisbe in hoc atro, & à quibus sit interfecta, deo quoquam fortasse, qui nobis expomat, opus erit. Ceterum si videretur, abellam, quam in pectore ipsius inuenimus, aspiciamus. Consentaneum est fore, ut inde aliquid præterea addiscamus. Placuit sententia, & aperiens incipiebat in eam sententia scripta legere. CNEMONI HERO, hostis & vindex Thisbe. Initio nuncio tibi Demaneta mortè, quæ illi à me tua causa comparata est. Rationem autem, qua id fecerim, si me receris,

coram exponam. Porro scito me in hac insula esse
decimum iam diem, à quodam predone ex eorum
numero qui hic sunt, captam: qui se etiam armi-
gerum esse praefecti gloriatur, & me conclusam
detinet, ne prospicienti quidem vel extra fores sa-
lutationem concedens: hac poena mihi, ut ipse dicit,
propter amorem quo me persequitur, at quemad-
modum ego coniectura assequi possum, propter
metum ne à quopiam auferar, imposita. Verum ta-
men ego te deo quodam offerente praeferuntem he-
te & conspexi, & cognoui: atque hanc tibi tabel-
lam clam per contubernalem animum transiisti,
formoso & Græco, & amico Principis tradere
imperans. Eripe ne quaeso ex manibus predonis,
& suscipe ancillam tuam: & si tua voluntas feret,
ferua. hoc cognito, quod ea, quibus in te delin-
quere sum visa, necessitate coacta: quibus autem
inimicam tuam vltia sum, ea sponte fecerim. Quod
si tam vehemens ira tua est, ut mutari non possit,
vtere hac contra me ut lubet, dummodo in tua sum
potestate, etiamsi mori oporteat. Longè enim
melius esse existimo, manibus interimi tuis, &
funeris officium Græco ritu consequi, quam morte
graviorem vitam, & amorem barbaricum inimi-
citiâ acerbiorum Atticâ sustinere. Talia quidem
Thisbe & tabella loquebatur. Cnemon autem,
O Thisbe, inquit, tu quidem ut decuit es interfe-
cta, & ipsa nobis nuncio tuarum calamitatum fun-
cta es, ex ipsa tua cade narrationem offerens.
Sic omnino vlerix Erinnyis, ut res ipsa testatur,
toto orbe terrarum te agens, non prius iustum fla-
grum cohibuit, quam me (tametsi in Aegypto ata-
tem agentem) iniuria affectum, spectatorem tui
supplicij constituisset. Sed quidnam erat sceleris,
quod

quod tibi iampridem struente contra me, & ma-
chinati per literas, fortuna è manibus eripuit?
Quam te etiam nunc suspectam habeo, & ma-
gnopere metuo, ne commentum sit etiam Deme-
netæ mors, & cum mihi verba dederint ij, qui id-
ipsum nunciarunt: tum tu mari venias, alterum
spectaculum Tragicum ex Attica etiam in Aegyp-
to de nobis exhibitura. An non tandem desines
(inquit Theagenes) nimium esse fortis simulachra
& umbras reformidans? Neque enim dixeris, quod
& mihi, aspectumque meo, aliquibus prestigij im-
posuerit, cum ego nulla ex parte huius fabula sum
particeps. Sed hæc quidem iacet reuera exanimæ
corpus, & hac de causa nihil est quod labores Cne-
mon. Ceterum quidnam sit author huius erga te
beneficij, qui illam interfecit, & quomodo huc de-
missam, aut quando, egomet vehementer ambi-
gens obstupui. Alia non possum tibi dicere, in-
quit Cnemon. at interfectore eius omnino est
Thyanis: si quidem coniectura faciendâ est ex gla-
dio, quem iuxta cadem inuenimus. Illius enim esse
cognosco, & insigne hoc ansa: aquila enim ebore
calata est. Dicis igitur, inquit Theagenes, quomo-
do cadem hanc, & quando, & qua de causa pa-
travit. Quo pacto autem hoc scire possem? respon-
dit Cnemon: neque enim me fatidicum hoc antrum
effecit, quemadmodum adytum Delphicum: &
sicuti ij qui Trophonij specum subierunt, rursu ve-
nire ferunt, ut diuini furore afflati vaticinentur.
Collachrymarunt subito Theagenes & Chariclia,
atque, ô Pytho & Delphi, plorantes clamabant.
Cnemon autem percussus est, nec potuit conicere,
quidnam illis à nomine Pythonis accidisset. Ac hi
quidem hisce erant occupati. Porro Thermuthis
C 5 scutifer

scutifer Thyamidis, postquam de prelio saucius in terram enavit, cum nox superuenisset, nauigium quoddam, quod ex naufragio iuxta paludem ferrebat, nactus, & conscendens, ad insulam ac Thibem festinabat. Hanc paucis ante diebus, cum duceretur à Nausicle mercatore, in angusta quadam via ad latus montis, ex insidijs Thermuthis interceperat. Ut autem tumultus belli perstrepuisset, & hostes aduentabant, quando illum ad afferendam victima Thyamis mittebat, extra teli iactum collocans, & seruare sibi incolumem cupiens, clam eam in antrum demiserat, atque adeo praeperturbatione & festinatione circa ipsum os reliquerat. Quo in loco, ut iniecta erat initio, metu presentium periculorum, & inscitia semitarum in profunditatem fundi ferentium, manentem Thibem Thyamis offendens, tanquam Charicliam interfecerat. Ad hanc igitur (ut qui effugerat periculum belli) properans Thermuthis, postquam ad insulam applicuit, contento cursu ad tabernaculum perrexit. At haec quidem, praeter cinerem nihil erant amplius. Ore verò ex lapide vix tandem inuento, & arundine, sicubi adhuc reliquiae manserant, accensa, decurrit summo studio, nominatim Thibem appellans, tantumque nomine Graecisans: verum ut vidit iacentem, diu stupens, immotus stetit. Ad extremum, cum murmur & sonos quosdam sensisset, ex concauis antri partibus efferris, (collocabantur enim adhuc Theagenes & Cnemon) illos ipsos esse interfectores Thibes suspicabatur: angebaturque animo, cogitans quid sibi faciendum esset: cum ferocia quidem latronibus insita, & ira barbarica magis tum etiã propter amoris frustrationem intensa, ad imperum ibidem in eos quos

puta-

putabat esse authores, faciendum impelleretur: rursus autem inopia armorum & gladij, vel iniuitus ad moderationem renocaretur. Visum est itaque illi consultiusimè esse, initio non hostiliter superuenire: si verò suppeditarent arma, deinde hostes aggredi. Atque hoc apud animum constituto, venit ad Theagenem toruis trubicusque oculis circumspiciens, & occultam animi sententiam vultu declarans. Illi autem ut viderunt virum nudum, ex improviso superuenientem, saucium, cruenta facie, non eodem modo se gesserunt: sed Charicia ad interiores partes antri descendit, fortassis verita nudi & deformis viri, qui apparuerat, conspexit: Cnemon autem quiescebat, et pedem referebat, cum agnosceret quidem Thermuthim, sed tamen praeter spem conspiceret, & aliquid noui aggressurum esse arbitraretur. Verum Theagenem non magis terreat spectaculum, quam irritabat: & gladium intentabat, tanquam percussurus, se quid temerarium aggredere, & siste gradum, dicebat, aut vulnus accipies: quod autem nodum accepisti, in causa est, quod te paululum agnoscam, & qua mente venias ambiguum sit. Deprecabatur accidens Thermuthis, supplex temporis magis ratione, quam morum, factus: & Cnemonem in auxilium vocabat, meritumque se esse ut seruaretur, dicebat: nulla in re nunquam se illum iniuria affecisse, & socium pridie fuisse, et ad amicos venire, assueuerans. Permotus est his Cnemon, & accedens erexit amplexum genua Theagenis: et ubi esset Thyamis continè querebat. Ille autem oia dicebat, quomodo cõfixerat cum hostibus, quomodo in mediã acie sese immitteres dimicabat, nec illorum nec suae salutis parces: quomodo quæq; ob-

C 6 uita-

num trucidabat, ipse verò stipabatur, edicto ut quilibet parceret, Thyamidi mandante: denique quod quid ad extremum illi acciderit, non posse dicere, & ipse saucius in terram enasset, in praesentia verò ad inquisitionem Thisbes in antrum venire. Alii autem quid ipsius interesset Thisben inquirere, aut unde ipsam adeptus esset, percontabantur. Dicebat et haec Thermitis, ac enarrabat, quomodo mercatoribus abstulisset, quomodo illam deperisset, quomodo alio quidè tempore clam apud sese asservasset, sub adventum autè hostiù in antrum demississet: nunc autem inueniat à quibusdam interemptam, quos qui sunt scire non possit: verum tamen libenter resciscat, causa & occasionis causas cognoscende gratia. Cnemon itaque singulari studio cupiens sese quàmprimùm suspicione liberare, Thyamis est interfectus dicebat: & in testimonium adducebat gladium, quem iuxta cadem inuenerant. Eum ut vidit Thermitis adhuc cruore manantem, calido adhuc ferro recentem cadem exsudante, & cognouit esse Thyamidis, vehementius atque imò à pectore ingemiscens, & quomodo confectum esset negotium ignorans, caligine ac silentio oppressus exibat ex antro, & ad corpus tacentis veniens, ac pectori capite imposito, à Thisbe subinde, neque praeterea quicquam dicebat, usque dum nomen paulatim mutilans, & paulo post ipse deficiens, somno clam oppressus est. Theagenem autem & Charicliam, unà cum Cnemone, subibat de statu rerù suarù cogitatio, et videbantur quidè quasi consultare velle: sed in arumnarù quae praeterierant, multitudo: tum praesentium calamitatum moles, & imminentium incertitudo, obscurabat atque impediebat partem animae ratiocinatricem:

seipso

seipso verò sapissime intuebatur, et quilibet alterum quippiam in rem praesentem diciturum esse expectans, deinde spe lapsus, in terram vultum demittebat, ac rursus attollens suspirabat, gemitu dolore leuato. Postremò reclinat sese in terram Cnemo, collabitur in saxum Theagenes, reuict sese in eò Chariclia: et somnum quidem vrgentem diu repellent, consiliū aliquod capere de praesentibus rebus cupientes: verum angoribus et labore fracti, legi naturae vel inuicti parebant, et in dulcem somnum ut ex ingenti maestitia lapsi sunt. Sic equidem cum affectione corporis, et anima pars intellexens consentire cogebatur. Postea verò quam paululum somnum prodixerunt, ita ut palpebrae tantum non nihil leuarentur, Charicliae ibi unà cubanti insomnium tale venit. Vir squalida coma, & truci ac insidioso aspectu, manibus cruentis oculum eius eruebat. Illa autem statim exclamauit, & sibi ereptum oculum esse dicens, Theagenem vocabat. Atque hic vocatus statim aderat, & illius casum, quasi etiam eum in somnis sentiret, deplorabat. Porro illa manum faciei admouebat, & partem quam in somnis amiserat atrectans, ubique inquirebat. Ut verò somnium fuisse intellexit, somnium fuit, dicebat: habeo oculum, ades animo & omite timorem Theagenes. Respirauit his auditis Theagenes, & tu quidem ut fieri debet, inquit, solis radios retines, adhuc incolumes: ceterum quid tibi accidit, aut quis terror te inuasit? vir, inquit, sceleratus & proteruus, neque tuum inuictum robur pertimescens, tacenti mihi ad tua genua insultabat, gladio armatus, atque adeo illi mihi detritum exemisse oculum omnino putabam. Utinam autem reuera id mihi accidisset, potius quam in

C 7

som-

sonnis apparuisset. Hoc verò, Dii meliora, dicens te: quoniam sanè, inquit, melius fuerat, utroque oculum me priuari, quam de te esse sollicitum. Quam me tuò ne te hoc insomniis petat, quem ego oculis et animam, et fortunas meas omnes esse duxi. Desine subiecit Cnemon: (nam exaudierat omnia, ad primum clamorem Charicliae de somno excitatus.) Mibi enim aliud quiddam somniū videtur significare, et utrum parentes habeas, responde. Hac verò amuente, et si quando erant dicente: Igitur patrem tibi esse mortuum existima, dicebat. Inde autem eius rei coniecturam facio. Siquidē ut egrediamur in hanc vitam, et hac luce fruamur, parentes scimus esse auctores. Quo circa non abs re patrem et matrem oculorum pari, tanquam sensu capaci lucis, et eorum quae videri possunt ministro, somnia occultè significant. Graue et hoc est, inquit Chariclia: veruntamen sit potius verum, quam illud alterum: et vincat tuus tripos, ac ego falsa vates esse pronunciet. Hac quidem ita euenient, et in quibus acquiescere oportet, dicebat Cnemon. Nos autem reuera somniare videmur, insomnia et imaginationes expedientes, nostrarum autem rationum considerationem nullam in medium proponentes, praesertim quandiu licet. Aegyptio hoc significabat autem Thermuthim) à nobis separato, et exanimis amores fingente, ac lugente. Excipiens itaque eius verba Theagenes: enimvero Cnemon, inquit, quoniam te deus aliquis nobis copulauit, et socium calamitatum fecit, auspiciare consilium. Nam et locorum in hisce regionibus, et linguae peritus es: et nos alioqui minus apti sumus ad id quod sit necessarium intelligendum, utpote maiore fluctu errummarum obruti.

Paululum

Paululum igitur immortatus Cnemon, sic locutus est: Malis quidem qui magis abundet, incertum est. Satis enim magnum onus calamitatum et mihi nomen imposuit. Veruntamen quoniam me ut maiorem natu, dicere de praesentibus rebus iubetis, sic accipite. Hac insula, ut videtur, deserta est, et neminem praeter nos continet. Deinde argenti quidem, et auri, et vestium magna copia: (multa enim sunt haec quae in hoc antro cum nobis erepta, tum alijs adempta, Thyamis, et qui illi aderant, deposuerunt.) ceterum frumenti, et eorum quae sunt ad victum necessaria, ne nomen quidem relictum est. Periculū est igitur, ne si diutius hic manserimus, vel fame sit nobis pereundum, vel aduentu siue hostium reuertentium, siue horum qui nobiscum fuerunt, si collecti (quoniam hunc thesaurum non ignorant) propter pecunias aduenerint. Tunc enim effugere non possemus, quin interire remur: aut saltem si leuius nobiscum agerent, contumelias eorum et petulantiae obijceremur. Cū enim semper sit infidum bubulcorum genus, tum nunc praecipue, cum duce, pro imperio reuocante illorum animos ad moderationem, carent. Relinquenda igitur est nobis, et fugienda, tanquam retia quaedam, aut carcer, insula: ablegatis primū Thermuthim, eo praetextu, ut interroget et inquirat, si quid de Thyamide possit cognoscere. Facilius enim ipsi seorsim consultabimus, et aggrediemur ad ea quae facienda sunt: et alioquin virum à nobis remouere consultum est, natura inconstantem, et feris ac immanibus moribus praeditū, praeterea aliquid de nobis suspicātem Thibes causa: neque prius conquieturum, quam nos, si occasionem nactus fuerit, insidijs circumueniat. Approbata sunt

haec

hæc, & visum est ut scirent. & abeuntes ad os an-
tri (iam enim & diem esse intellexerant) excitaribus
Thermuthim, prorsus somno torpètem. & cum de-
liberatorum quæ verisimilia erant exposuissent, ac
facile viro leui persuasissent, corpus autem This-
bes in alveum quendam impoissent & quantum
pulueris ex tabernaculis relictum fuerat, id totum
supra illam aggestissent, & ea quæ fieri assolent
propter religionem, eo apparatu què tempus sup-
peditabat peregrissent, lachrymisq; ac luctu pro om-
nibus ceremonijs parent assent, Thermuthim ad id
consilium persciendum, quod antea fuit constitu-
tum, emiserunt. Sed ille paululum progressus, re-
uersus est: neq; se solum iurum esse dixit, neq; te-
merè obiecturum tanto periculo explorationis, nisi
Cnemon particeps negocij esse vellet. Quod cum
detrectare vidisset Cnemonem Theagenes (refe-
rens enim ea quæ dicta fuerant ab Aegyptio, vi-
debatur anxi animo, & formidare) Tu verò, in-
quit, consilio valueras, at animus es aliquanto im-
becillior: atq; id de te comperi, cum ex alijs rebus,
tū præcipue ex presenti tempore. Enimuerò exci-
ta spiritus, & ad fortitudinem erige animum. In
presentia emerse aliquã suspicionè de fuga con-
cipiat, necessarium esse videtur, ita cum eo pacisci,
& initio vna ire, (nihil est enim periculi, cū iner-
mi iter facere, ei qui gladium habeat, & sit muni-
tus armis) deinde occasione oblata clam eum relin-
quere, & venire ad nos in eum locum quem con-
stituerimus. Constituemus autem pagum aliquem
propinquum, siquidem ita tibi videtur. Bene mo-
nere Cnemoni est visus, & Chemim quendam pa-
gum sic appellatum indicabat, opulentum, & fre-
quentem hominibus, deniq; ad ripas Nili in colle,

munitionis causa contra incursum bubulcorum si-
tum. distare verò transmissio lacu, stadjs prope-
modum centum: oportere autem, ut meridiem ver-
sus recta eant. Difficiliter quidem, respòdit Thea-
genes, præsertim propter Charicliam, quæ longio-
ribus itineribus assueta non est: atamen ibimus,
mendicos nos esse, & eos qui victus querendi cau-
sa cum præstrigjs quibusdam circumuagantur, assi-
mulantes. Hercle, inquit Cnemon: etenim estis mi-
nis deformi & distorto aspectu, Chariclia præci-
piuè, utpote cui oculus nuper sit elisus. quare mihi
videmini, tales cum sitis, non stipem frustra panis,
sed cultros & lebetes petituri. Ad hæc arrisit leui-
ter, & dedit opera, ita ut summa labra tantum
risus percurreret. Iureiurando verò firmatis ijs
quæ decreuerant, & quòd nunquam spontè se es-
sent deserturi, contestantes deos, exequabantur ea
quæ constituta fuerant. Cnemon igitur & Ther-
muthis multo mane transmissio lacu, iter faciebant
per densam quandam syluam, transitu difficilem.
Præcedebat autem Thermuthis, cum hoc Cnemon
dixisset & voluisset, peritiam difficultatis itineris,
qua ille præturus esset, prætexens, & illi prouinciã
monstrande viã demandans: magis verò suã secu-
ritati consulens, & occasionem sibi ad effugien-
dum præparans. Cum autem longius progressi in
armenta incidissent, & ij qui pascebant ea dis-
fugissent, densioresq; syluæ partes subiissent, arietes
quodam ex ijs qui gregem præcedebant mactato,
& ad ignem à pastoribus præparatum torrefacto,
carnes vorabant, neq; exactam assationem expe-
ctantes, ventre quòd fame stimularetur properan-
te. Tanquam igitur lupi quidam, aut thoes, deglu-
tiebant abscisã qualibet, & paululum tantumodo

igne denigrata, ita ut quaedam adhuc semivista inter mādendum sanguine stillarent. Postquam autem sese expleverunt, & lacte sitim refecerunt, iter propositum tendebant, & iam tempus consilij exequendi erat. Itaq; cum collem quendam ascendissent (sub hoc situm esse pagum Thermuthis dicebat, atq; ibi Thyamidem captum, aut detineri in vinculis, aut interemptum esse conieclabatur) Affixi sibi ventrem ob nimiam repletionem causabatur, & magno cum cruciatu ex lacte profuere dicebat Cnemon, atq; Thermuthim ut progrediretur, orabat, se verò assecuturum esse. Hoc semel atq; iterum faciens, & tertio, sincere agere visus est, & difficulter se illum assequi confirmabat. Postquam autem Aegyptium assuefecit, ad extremum mansit illo inscio, & in densitate profundiorum, quanta celeritate potuit per declivem sese coniiciens profugit. Et ille quidem cum in cacumen montis evasisset, requiescebat in quodā saxo, vesperam & noctem operiens, qua constituerant, cum venissent in pagum, Thyamidis statum explorare, simul & Cnemonem circumspiciens, si forte superueniret, quiddam nefarium illi moliens. Neq; enim relinquebat de illo conceptam animo suspicionem, quod Thūben interemisset: & quo pacto illum vicissim interficere posset, cogitabat: ac deinde ad aggrediendum Theagenem rabie quadam incitabatur. Cum verò Cnemon nusquā appareat, & nox intempesta iā esset, in somnum versus Thermuthis, aneum quendam & ultimum somnum dormiuit, aspidis morsu, fatorum fortasse voluntate, non inconuenientem vita finem sortitus. At Cnemon initio cum Thermuthim reliquisset, non prius respirauit in fuga, quā nocturna re-

uientes

nientes tenebrae cohibuerunt eius impetum, codēq; loco ubi nox illum occuparat sese abscondit, & fo horum quantum poterat supra se accumulauit: sub quibus iacens, magna ex parte in somnem ducens noctem ex cruciabat, omnem strepitū, & quamlibet auram, ac foliorum motum, Thermuthim esse existimans. Quod si quando vincebatur paululum à somno fugere se putabat, & statim conuertebat sese, & circumspiciebat à tergo eum qui nusquam insequeretur. & cum vellet dormire, abstinebat, eo quod nolebat, in grauiora somnia quam res ipsa erat incidens. Ad extremum noctis irasci videbatur, longiorem esse ceteris existimās. Ut autem diem summo desiderio vidit, primum praecidit ex coma prolixitate tantum, quātum ad comparandam speciem predonibus conuenientem, apud bubulcos auerat, ne illum obuij quicq; auersarentur, aut suspectum haberent. Bubulci enim cum alia faciunt ut formidabiliores appareant, tum etiam comam ad fastum promittunt, & quatiunt super humeros sparsam, non ignorātes quod coma eos qui amori operam dant acceptiores, predones autem terribiliores efficiat. Cum igitur praecidisset Cnemon tantum comae, quantum comptiovi alere conuenit minus predone, ad Chemmum quendam pagum, qui ad conueniendum cum Theagene constitutus fuerat, properabat. Iam verò Nilo appropinquanti, & ad Chemmum pagum trāsmissuro, senex quidā vir in ripa oberrans apparuit, diu sursum ac deorsum iuxta alucum deambulās, & tanquā cum fluuij cogitationes quasdā comunicans, comā sacro quodā ritu promissam habuit, prorsus canā, mentum hirsutum, angustiore profunditate: pallium & reliquum vestitum, Graecum habitum

repra-

repraesentantem. Paululum igitur cohibuit sese Cnemon; sed cum sepius praetercurreret senex, neque adesse quenquam sentire videretur (a deo totius erat cogitationi intentus, & mens soli meditationi vacabat) à fronte accedens, in primis illum aere iubebat. Hoc verò se non posse dicente, quod non ita illi à fortuna accideret: admiratus Cnemon. An, inquit, Græcus hospes? aut vnde? Neque Græcus, neque hospes, sed hinc Aegyptius. Quis sis igitur, quod pallio Græcus imitatus? Calamitates, inquit, mihi hunc splendidum habitum, alio vestitu commutarunt. Cnemone autem aliquem se ornare posse ob calamitates demirante, & hac cognoscere volente: Ex illo me fert, inquit senex, & malorum examen, atque ex his infinitum murmur erga te commoues. Ceterum quò iter instituisisti, aut vnde venis adolescens, aut quomodo Græcè loqueris in Aegypto? Rem, inquit Cnemò, ridiculam postulus. Cum enim nihil de tuis rationibus mihi dixeris, praesertim prius interrogatus, mearum rerum cognitionem expetis. Non accipio ut probrum, videris enim esse Græcus: & quaedam te quoque, ut apparet, fortuna in aliam figuram transformat: tum omnino desiderio audiendi rationes nostras teneris. At qui dolor meus iam diu parturit aliquibus exponere, & fortasse huic arandui exposuissem, iuxta fabulam, nisi in te incidissem. Ripas igitur has Nili, & ipsum Nilum relinquamus: neque enim est idonea longioribus narrationibus extremas ripas, locus meridionali ardori solis expositus: ad pagum verò, què videmus ex aduerso situm esse, pergamus, nisi te fortè negotiū magis arduum auocat. Ibi te hospitio excipiam, non in mea domo, sed in viri boni, qui & me ut supplicem recepit: apud quem

quem meas rationes si volueris, cognoscas, & vicissim tuas mecum communicabis. Eamus, inquit Cnemon. Nam alioquin iter ad hunc pagum habeo, ut qui quosdam necessarios hinc expectare debeam. Conscedentes igitur nauigium (multi autem ad ripam fluctuabant, ad usum transuectio- nis pro mercede parata) transiunt in pagum, & in ades in quibus diuersabatur hospes, perueniunt. Ac patrem familiam quidem non deprehendunt: excipiunt autem eos summo studio filia herilis iam nubilis, & reliquæ ancillæ quotquot domi erant, quæ hospitem colebant in patris loco. Sic enim, ut opinor, erat à domino imperatum. Et hæc quidem lauabat pedes, & puluerem abstergebat sub tibia: alia lectum curabat, & mollem preparabat accubitum: alia urnam ferebat, & pyram accendebat: alia mensam inferebat, panibus triticeis et fructibus varijs refertam. Quod Cnemon miratus, Fortasse, inquit, in domicilia Iouis Hospitalis venimus pater, adeò sedula colimur obseruantia, & singularem animi benevolentiam declarante. Non in Iouis, inquit, sed in eius viri, qui Iouem Hospitalalem & supplicum patronum exactè nouit. Vita enim, fili, ille quoque in peregrinationibus & mercatus agit, multæque vrbes, & multarum gentium mores ac studia sunt illi nota. Quæ ob causam, ut est consentaneum, cum alios, tum me quoque non multos ante diès errantem & vagabundum te recepit. Quisnam autem erat error, pater, quem narra-² Liberis, inquit, à latronibus prinatus, & maleficus nascens, sed vlcisci non valens, versor in hoc loco, & luctu dolorem prosequor, non secus atque auis quepiam, cum illius nidum draco populatur, & præ oculis sobolem vorat, accedere quidem resor-
midat.

midat fugere autem non potest: amor enim in ipsa repugnat, ac dolor: sed fridens circumulat oblationis calamitatem, in aures immanes, et quas natura misericordiam non docuit, nequicquam maternum et supplicem luctum ingerens. Velis igitur, Cnemon inquit, quomodo et quando grave hoc bellum sustinueris, enarrare. Postea, inquit. Nunc vero tempus est, ut etiam ventrem curemus. Ad hoc respiciens Homerus, et quod ipso omnia minoris ducantur, praclare permiciosum cum appellavit. Sed primum a nobis, pro Aegyptiorum sapientum disciplina, libetur dijs immortalibus. Neque enim me quicquam adducet, ut hoc violem: nec unquam tantum dolor inualescet, ut memoriam et obseruantiam numinis ex animo excutiat meo. Haec locutus, effundebat ex phiala meram aquam, et Libo (dicebat) dijs huius terra, et Graecis, et ipsi Apollini Delphico, ac insuper Theageni et Charicleae, bonis et honestis. Siquidem et hos in deorum numerum refero: simulque collachrymauit, tanquam aliam libationem illis praeterea faciens merenti fletu. Obstupuit auditis his nominibus Cnemon, et undiquaque senem oculis lustrans. Quid dicis inquit, tuine sunt reuera liberi Theagenes et Chariclea? Liberi, dixit hospes: qui mihi absque matre nati sunt. Casu enim meos filios dii eos designarunt, et ediderunt animi dolores, et consuetudo animi erga illos a me pro natura habitata: ex qua illi me quoque patrem et putarunt esse, et nominarunt. Ceterum dic mihi unde tu illos noris? Non tantum nomi, inquit Cnemon, sed etiam illos esse saluos et incolumes tibi nuncio. O Apollo, inquit exclamans, ac dii ceteri, ubinam terrarum sint isti, ostende. Seruatorem te meum,

ac dijs ipsis equalem esse ducam. Praemium autem, inquit, quodnam erit? In presentia quidem, aut ille, gratitudo, viro sapienti pulcherrimum munus. Quod si in patriam venerimus, quod futurum esse breui, dii mihi praenunciant, hauries opes quam maximas. Futura, inquit, et incerta promittis, cum liceat ex presenti copia remunerari. Indica, si quid in presentia vides. Adde cupidum vel partem aliquam corporis amittam, ut nullo membro me mutilatum esse, sed integra omnia habere sim existimaturus. Hoc, inquit, postulo, ut de his mihi vnde sint, et quibus parentibus nati, et qua fortuna vsi, enarrare non recuses. Habebis, respondit, praemium quoddam magnum, et cui nullum aliud comparari posset, etiam si opes omnium hominum postulasses. Sed nunc cibi aliquid capiamus. Ad hanc enim rem longiori tempore utriusque nostrum, et tibi ad audiendum, et mihi ad narrandum opus erit. Cum igitur comedissent nuces, et ficus, et recens decerpitas palmulas, et alia id genus, quibus vesci senex consueuerat: (anima enim nihil unquam esse gratia priuabat) sorbebant quoque is quidem aquam, Cnemon autem et vinum. Atque hic paruo spacio temporis intermisso: Bacchus, inquit, quam gaudeat consabulationibus et carminibus conuiualibus, non ignoras pater. Quare nunc quoque cum me sibi vendicavit, ut aueam aliquid audire incitat, et ad repetendum praemium a te mihi promissum impellit: et tempus est ut iam fabulam hanc tanquam in scena (ut dicitur) instruas. Audies, inquit, atque ut inram contigisset frugi Nausiclem nobiscum una esse, quem sepius flagitantem, ut a me initiaretur hac narratione, alias aliter disferendo elusi. Vbi autem tu esset interrogabat Cnemon

mon, postquam nomen Nausicles agnouit. Ad re-
 nationem, inquit, profectus est. Qualem iterum
 quaerente: Ferarum, inquit, immanium, quae vocan-
 tur quidem homines & bubulci, ceterum atrocium
 exercendis vitam agunt, & difficulter circum-
 ueniri possunt, tanquam lustris & cauernis palu-
 de utentes. Cuius autem criminis illos reos facit?
 Attica, inquit, amica raptus, quam Thibsen ille no-
 minabat. Pater, dixit Cnemon: atque illic conticuit,
 veluti sese reprimens. Sene vero, quid illi accidisset,
 percontante: ad alia Cnemon cum abducens, De-
 miror, inquit, qui, aut quibus copiis confusus, illos
 aggyedi in animum induxerit. At ille: A rege ma-
 gno, inquit, satrapa Aegypti Oroondates est con-
 stitutus, cuius iussu, praefectus excubiarum Mitra-
 nes, sortitus est hunc pagum. Hunc Nausicles ma-
 gna summa pecunia conductum, ducit cum equiti-
 bus & pedibus multis. Molestè autem fert erep-
 tionem Attica puella, ut non tantum amica &
 egregie canentis fidibus: sed multo magis, quod eam
 ad regem Aethyopum secum abducturus fuerat,
 quemadmodum ipse dicebat, uxori illius compo-
 tricem, & familiarem Graecorum more futuram.
 Tanquam igitur ingenti pecunia, quam pro illa
 expectabat, priuatus, omnem ad eam rem com-
 parat & adhibet machinam. Author etiam ipse
 fui, & hortator illi ad eam rem aggrediendam:
 fieri posse, ut alicubi liberos meos repertos mihi
 seruariet, cogitans. Excipiens autem Cnemon:
 Satis est, inquit, tam bubulcorum, & satraparum,
 & regum ipsorum. Parum enim aberat, quin me
 non aduertentem animum, prorsus aliorum ser-
 mone inaduceres. Appendicem haec nihil (ve-
 runt) ad Bacchum annectisti. Quare reducas ora-
 tionem

tionem ad id quod à te promissum est. Inueni
 enim te quasi Proteu Pharium, non quidem ve-
 illi in commentitiam & fluxam speciem verti, sed
 me abducere à proposito conari. Cognosces, in-
 quit senex. Exponam autem initio meas res bre-
 uiter, non fucum tibi faciens in narratione, ut tu
 existimas, sed distinctam & coherentem cum ijs
 quae sequentur, tibi preparans orationem. Mihi
 est urbs Memphis patria, pater autem & cognomen
 Calasiris. Porro genere vite nunc erro, non
 multo autem ante Antistes fueram. Habui au-
 tem & uxorem urbis instituto, sed amisi lege na-
 turae. Hec cum è corpore in aliam requiem ex-
 cessisset, aliquanto tempore atatem agebam ex-
 pers malorum, in duobus filijs ex ea susceptis me
 oblectans. Non post multos autem annos, lumi-
 narium caelestis circuitus satis definitus, mutat te-
 tum statum nostrarum rerum, & oculus Satur-
 nis in donum irruit, in deterius afferens muta-
 tionem. Effugiendi autem nulla spes: lucrum ve-
 ro, ut in talibus rebus prospicientia est, obtun-
 dens aduersorum casuum aciem & ardorem. Ca-
 lamitates enim, fili, quae inopinato adueniunt,
 sunt intolerabiles: at prauisa, equiore animo
 perferuntur. Illas enim animus metu occupatus
 reformidat, & egre fert: has autem consuetudo
 rationi familiares reddit. Accidit autem mihi ca-
 le quiddam. Muliercula Thracica, maturo atatis
 flore, pulchritudine autem post Chariclam se-
 cyndas tenens, nomine Rhodopis, nescio unde,
 aut quomodo, aduerso fato eorum qui illam co-
 gnouerunt, profecta peragrabat Aegyptum, at-
 que etiam Memphim petulantè veniebat: magna
 pedissequarum & seruorum caterua, & multis

pibus stipata, omnibus Veneris illecebris atque
 lascivis exacte instructa. Neq; fieri potuit, ut nō
 quinis, qui in illam incidisset, caperetur: adeo me-
 ritabilem quendam & inuictum fascinum mere-
 triciū, ex illius oculis attraherat. Ingredebatur
 sciam saepe templum Isis, cuius ego erā antistes,
 & deam continuē colebat & venerabatur sacrifi-
 cijs ac donarijs, quae multis talentis constabant. Pu-
 det dicere, attamē in celabo: & me vicit, sapius
 visa: vincebat & continentia, quam in vita sum-
 mo studio seruaueram. Ac diu quidem multumq;
 oculis corporis, animi oculis resistebam: ad extre-
 mum tamen victus, & affectu amatorio, tanquā
 aliquo onere pressus sum. Cum igitur initium mo-
 lestiarum et arummarum diuinitus mihi incuben-
 tum, quas iam antea praescieram, mulierē esse de-
 prehendissem, & intellexissem quod esset fatalis
 necessitatis involuctū, quodq; is cui tum fors ob-
 tigerat deus, illam sibi tanquam personam indu-
 isset: statui non dedecorare sacerdotale munus, cui
 a pueritia immixtus fueram (& restiti) neq; de-
 lubra deorum & arcae prophanare. Atq; eorum
 quae erant fatis destinata, non ob rem ipsam (quod
 absit) sed sola animi constitutione conuenienti mi-
 hi multa imposta, & ratione in iudicium adhibi-
 ta exilio punio cupiditatem, & ex patria discessi
 infelix: tum cedens Parcarum necessitati, & illis
 quidvis statuendi in nos arbitrium permittens:
 tum etiam execrandam Rhodopin fugiens. Me-
 tuebam enim hospes, ne eo qui tum dominaba-
 tur in urbem vim faciente, vel ad turpius
 opus impellerer. Caterum quod me in primis
 & post omnia expellebat, filij erant, quos mi-
 hi arcana ex djs sapientia, infestis armis con-

euer-

uirfuros, praedicebat. Tollens igitur ab ocu-
 lis tam crudele spectaculum (quod vel solem
 ipsum auersaturum esse existimo, radijs nube ob-
 iecta relictis) & paternos oculos aspectu cadis fi-
 liorum liberans, emigraui, hac auteuertens
 praetexens iter hoc nomine, quod magnas The-
 bus profecturus essem, ut alterum ex filijs ma-
 iorem natu viserem, qui ibi tum apud auum age-
 bat. Thyamidi erat illi nomen, hospes. Rur-
 sus Cnemon, tanquam nomine Thyamidis ictus,
 cohibuit se tamen ut taceret, propter ea quae de-
 inceps narrabantur. Ille autem sic pertexebat
 narrationem. Relinquo errorem intermedium,
 adolescens: nihil enim pertinet ad id quod tu sci-
 scitaris. Caterum cum audirem esse quandam
 urbem Graecam, Apollini quidem sacram, deorum
 autem aliorum delubrum, hominum verō sapien-
 tum tabernam, remotam à tumultu populari: ha-
 bebam ad illam iter, conueniens homini propheta-
 tico receptaculum, sacris rebus & caeremonijs de-
 destinatam urbem proponens. Et cum per Crisseum
 sinum ad Cirrhum appulisset, ex naui cucurri ad
 urbem. Postquam verō asisti, odor me quidam di-
 uinus incidem afflauit: & cum alijs de causis urbs
 mihi commemoratio meliorum visa est, tum non
 minime natura situs. Prorsus enim veluti munus
 quadam & arx natura constituta, Parnassus
 dependet, prominentibus lateribus urbem qua-
 si quodam sinu complectens. Optime deis, in-
 quit Cnemon, & ut aliquis qui reuera affla-
 tionem Pythicam sensit. Eum enim esse situm
 urbis, etiam pater mihi quondam dicebat, quan-
 do illum ad consilium Amphictyonicum Au-
 gurem urbs Atheniensium miserat. Igitur Athe-

D 2. niem-

niensis es, fili? ita, inquit. Nomen verò quod tibi est? Cnemon, respòdit. Qua fortuna vsus es? Deinceps audies, nunc autem continua narratione. Continuabo, inquit. Ascendebam in urbem. Col laudato igitur à curricularis, agris, & fontibus, oppido, & ipso Castaleo fonte, ex quo me etiã aspersi, ad templum festinabam. Et enim me & murmur multitudinis, quòd tempus instaret, in quo sese vates motura esset, excitauerat. Cum itaque ingressus deum venerarer, & quidam aequa apud me optarem, respondit hæc Pythia:

Fertilis à regione serens vestigia Nili,

Fortia Parcarum stamina sponte fugis.

Durato, Aegypti quoniã nigricantia tradam.

Arua tibi cito, nunc nôster amicus eris.

Hoc oraculum vt reddidit, ego procidès in aram pronus, vt mihi propitiuss esse vellet omnibus in rebus, deprecabar. At magna circumstantium ceterua collaudabat deum propter eiusmodi responsum mihi primo congressu datum, predicabant autem fortunas meas, & me observabant inde modis omnibus amicũ me venire deo post Lycurgum quendã Spartanum, dicentes. Et cum in area templi habitare vellem, permittebant, vtq; mihi commeatu daretur ex publico decreuerunt. In summa, nihil boni deerat. aut enim ad sacra et sacrificia, que multa & varia tota die peregrini & indigena gratificantes deo faciũt, inquirebant aliquid & scriuabar, aut cum philosophis colloquebar. Non paruum autẽ numerus eiusmodi hominũ consistit ad templũ Delphicũ, et prorsus est Musæum ipsa vrbs, sub Musarum duce deo vaticinijs dedita. Ac initio quidem aliã de alijs rebus quaestiones à nobis mouebantur. Erant enim, qui

quo-

quomodo nos Aegyptij deos coleremus, quærent: alius, quamobrem alia apud alios animalia sacra & diuina haberentur, et que esset de quolibet narratio, percontabatur. Quidã pyramidum formam & constructionem, nonnulli fistularum ductus & anfractus sciscitabantur. Quid multa? Aegyptiarum rerum nihil non inquisitum relinquebat. Et enim omnis Aegyptiaca narratio, mirum in modum Græcas delectat aures. Ad extremum tandem & de Nilo, qui essent eius fontes, & que præter alios fluuios peculiaris natura, & vnde aestiuo tempore solus inter omnes crescat aquis, quaestionẽ mihi quidam ex urbanioribus proponebat. Me dicente ea qua sciebam, & qua de hoc fluuiio sacris libris perscripta, solis antistitibus cognoscere ac legere licet: & narrante, quòd in supremis Aethiopia, vltimis autẽ Libya partibus oriatur, qua parte orientale clima desinens, initium meridiei præbet: crescit verò aestiuo tempore, non (vt quidam putarunt) Et estiarum aduerso flatu reiectus, sed ipsi ipsius ventis circa solstitium aestiuum, à septentrionalibus partibus versus meridiem, omnes nubes pellementibus ac trudentibus, donec in Zona que torretur ardore solis colligantur, in qua illorum motus retunditur propter incredibilem circumstantium aestus vehementiã, toto qui antea fuerat paululum congestus & condensatus, humore liquecente, & inde copiosis imbribus cadentibus. Superbitq; Nilus, nec se fluuium esse patitur, sed effunditur extra ripas, & eluione tanquam mari quodam Aegyptum operiens, aduentu suo facundat agros. Quare ad bibendum dulcissimas præbet aquas, vt que illi ex caelestibus imbribus suppeditent: & est tactu placidus ac lenis, non amplius cali-

aus, sicut ubi incipit: veruntamen adhuc tepidus, ut in eiusmodi locis ortus. Quam ob causam solus ex fluijs, vapores non exhalat: omnino enim consentaneum esset, si exhalaret, cum ex niue liquefacta, quod quidam docti apud Gracos voluerunt incrementum capere. Cum de hisce in eam sententiam differerem, sacerdos Apollinis mihi maxime familiaris, Charicles erat illi nomen, Praelare, inquit, dicis, & ipse assensit huic sententiae, sic enim etiam a sacerdotibus in Catadupis Nili audiui. Et ego ad illum, d. Charicles, nunquid etiam eo venero? Veneram, dixit, sapiens Calasiri. Quae autem necessitas ad deducebat: rursus quarebam. Ille autem; Aduersa fortuna rei domestica, respondit, quae mihi & felicitatis causa extitit. Me vero illud in speciem absurdum mirant e, Non miraberis, inquit, si rem ita ut gesta est, expositam audieris. Audies autem, quandoocumq; placuerit. Igitur tempus est, in quibus, ut exponas: nunc enim placet. Charicles autem remota multitudine. Cognito, inquit: siquidem te mihi iam dudum utilitatis cuiusdam causa auditorem meorum casuum exoptabam. Ego cum iussisset matrimonium, liberos non habui. Sed tandem, & atate prouecta, assidue deum supplicans, filiole pater sum appellatus, cum deus mihi non feliciter eam nascituram esse praedixisset. Peruenit & ad nuptiarum tempus, & elocauit eam in matrimonium ambientem, (multi autem erant) qui meo iudicio erant honestissimus. Eadem autem nocte, quam marito accubuerat, mortua est infelix, cum fulmen quoddam, seu manu excitatus ignis in cubile incidisset. Atque ita hymenaeum, qui canebatur adhuc, excepit luctus, & ex porticibus ad sepulchrum deducebatur: & faces quae lumine

edi-

ediderant nuptiale, eadem ipse funebrem rogam succendebant. Addebat ad hanc fabulam & aliam Tragicam calamitatem numerum, dum matrem puella dolori & luctui indulgentem, mihi iussert. Diuinitus igitur inmissum malum non ferens, non expello me quidem e vita, ijs qui de rebus diuinis differentes, id facere nefas esse docent, obtemperans: expello vero me patria clam, & salitudinem domus procul fugio. Magnum est enim adiumentum ad oblivionem malorum, recordatio animi, oculorum amotione obscurata. Cumque multa loca vagabundus peragrasssem, veni tandem aliquando & in tuam Aegyptum, & ipsos Catadupos, ad visendam cataractam Nili. Rationem igitur profectiois meae in ea loca, tibi exposui, amice. Corollarium autem, vel ut verius dicam, caput ipsum narrationis, te in primis cognoscere cupio. Cum deambularem per ocium in vrbe, & quaedam quorum est inopia apud Gracos caemorem (iam enim nimio angore animi, temporis intervallo decocto, in patriam redire properabam) vir quidam me accedit grauis, & prudentiam vultu declarans, nuper quidem adolescentiae annos egressus, colore vero prorsus nigro, & me salutabat, ac de re quadam colloqui se velle mecum dicebat, non ex. ite Grae. loquens. Prompseque obtemperantem, in templum quoddam vicinum introduxit, & Folia quaedam, inquit, & radices Indicas & Aethiopicas te emere vidi: quod si haec a me sincere & absque omni fraude emerit, libenter tibi proponam. Volo, inquam, ostende. Hic autem proferens sacculum quendam, quem habebat sub axilla, ostendebat lapides preciosos quosdam, admirabiles. Margaritae enim in-

ter illos erant nuclei parua magnitudine, exacta rotunditate suis partibus omnibus in modum circuli absoluti, & smaragdi, & hyacinthi: illi quidem veluti verna seges virētes, quadam lubricitate tanquam olei resplendente: hi vero imitabantur colorem marini littoris, sub arduo scopulo paululum erecti, & subiecta omnia purpureo colore tingentis: denique mixtus erat omnium, variusque fulgor, oculos delectans atque recreans. Quae ut vidi, alios, inquam, hospes, iam emptores tibi ut queras opus est, quod ego & mea facultates vix mihi ex his quae video pares esse possint. Si, inquit, emere non potes, attamen dono accipere poteris. Mihi quidem, inquam, ad accipiendum donum vires non desunt: ceterum tu nescio quo animo nobis illudas. Non illudo, dixit: sed serio & singulari studio factio: & iuro per deum huius templi praesidem, me tibi omnia daturum, si ad haec praeterea donum aliud suscipere volueris, longè his praestantius. Ridebam iam tum, his auditis. Hoc vero causam sciscitavit, Ridiculum enim, inquam, mihi videtur, quod tanta dona promittens, premium insuper pollicearis, longè dona superans. Crede, dixit: sed iura etiam ipse, quod optime sis versusus dono, & ita quemadmodum ego docuero. Mirabar quidem haesitans: iurabam tamen, tantarum rerum spe adductus. Postquam autem insuradum à me factum est, ita quemadmodum ille mandabat, ducit me ad sese, & ostendit puellam insigni & diuina forma praeditam, quam ipse annos septem natam esse dicebat, mihi vero iam non procul abesse à tempore apto coniugio videbatur. Sic enim formae excellentia, multum etiam addit ad proceritatis speciem. Et ego quidem stabam stupens, tum propter inscitiam

eorum

eorum quae fiebant, tum propter insatiabilem cupiditatem ea spectandi quae videbam. Ille vero eiusmodi verba fecit: Hanc quam vides hospes, mater quandam ob causam, quam paulo post audies, fascijs involutam exposuit fortuna ambiguitati eius rationes permittens. Ego autem forte in eam cum incidissem, sustuli. Neque enim scias erat, in periculo versantem animam, semel ingressam humanum corpus, despiciere & negligere. Est enim hoc etiam vnum ex praeceptis gymnosophistarum, qui sunt apud nos: quorum ut auditor essem, aliquanto antè sum dignus iudicatus. Alio qui tum etiam ex oculis infantis, magnum & diuinum quiddam elucebat, aded me circumspicientem acriter & blandè intuebatur. Exposuit autem fuerat una cum illa cumulus lapidum, quem nuper ostendi: & fascia quaedam de serico filo texta, literis vernaculis & narratione de rationibus infantis insignita, matre (ut opinor) has notas & indicia puella procurante. Quae ut legi, unde & quae esset cognoui, atque in agrum asportavi, longè distitum ab vrbe, pastoribus nutriendam tradens, & interminans ne cuiquam dicerent. Ea vero quae una erant exposita, apud me detinebam, ne quae insidiae propter ea puelle struerentur. Primum igitur ita res erat occulta. Postquam autem successu temporis puella flore aetatis & forma praestantiore, quam sunt vitata, esse videbatur (pulchritudo autem, neque sub terram occultata latuerit, sed mea quidem sententia etiam illinc in lucem prodiret) metuens ne illius rationes patefierent, & ipsa necaretur, & ego aliquid molestia inde caperem, dedi operam, ut legatus ad Satrapam Aegypti mitterer. & venio, hanc unam mecum adducens,

D 5

ausis

32 HELIODORI AETHIOPIC.
eiusq; res constituere cupiens. Ac huic quidem illi-
co, quum obrem veniunt, exponam: Si quidem se
hodie legationi audienda vacaturum mihi denun-
ciavit. Tibi vero & dijs, qui hęc ita gubernarunt,
in manum de puellam: conditionibus iureiurando
firmatis, quod hanc liberam habiturus sis, & libe-
ro in matrimonium daturus, sicuti eam à nobis ac-
cipis: vel potius à matre, quę illam exposuit. Con-
fido autem te omnia de quibus colloqui sumus, ex-
pleturum esse, iureiurando fretus, & tuis moribus,
quos per multos dies, quibus hic versaris, reuera
Gręcos esse cognovi. Hęc habui, quę tibi in pre-
sentia breviter dicerem, iam me auocante negotio
legationis: planius vero & exactius arcana puel-
le crastino die initiaberis, circa templi Isidis me-
cum conveniens. Faciebam ita, quemadmodum ille
voluerat, & assumptam puellam ducebam tecliam
ad me domum. Ac illo quidem die tractabam puel-
lam honorifice & reverenter, varijs blanditijs de-
liniens: & agebam Deo magnas gratias, ex eo tem-
pore filiam meam existimans eam esse, & nomi-
natus. Postridie autem properę ad templum Isidis,
qui locus mihi fuerat cum hospite ad colloquium
constitutus, abi: & cum du obambularem, neq;
usquam appareret, veniens in domicilia Satrapę,
aut aliquis legatum Aethiopię vidisset, querebam.
Ibi quidam mihi renunciauit, quod esset profe-
ctus, imo potius expulsus, ante solis occubitum: cum
Satrapa illi, nisi finibus excederet, mortem mina-
tus esset. Me autem quęrente causam, Quod, in-
quit, legationem exponēs imperabat, ut abstineat
à Smaragdini fodinis, tanquam ad Aethiopię
pertinentibus. Reversus sum admodum egrę se-
rens, non secus atque ij qui gravem plagam acce-
perunt:

LIBER SECVNDVS. 83
perunt: quod cognoscere non potuissem quicquam
de puella, quę, aut unde, aut ex quibus esset nata.
Ne mireris (interpellans inquit Cnemor) & ipse
enim molestę fero, quod non audivim: sed tamen
fortassis audiam. Audies, inquit Calastris. Nunc
verò quę deinceps Charicles subiecit, à me di-
centur. Postquam enim in domunculam, inquit il-
le, veni, prodiit mihi obviam puella, & nihil qui-
dem dicebat, ut quę nondum Gręcam linguam
percepisset. Salutabat autem manu apprehensum,
& me visa tantum exhilarabat. Mirabarque,
quod sicut generosi catuli, cuius vel paululum no-
to ablandiuntur, ita & illi meę erga se beneuo-
lentię sensus inerat acris, & me ut patrem com-
pletebatur. Statui igitur non diu Catadupis com-
morari, ne aliqua malevolentia numinis, & alterę
filia me privaret: & per Nilum deuectus ad mare,
ac nauem nactus, nauigabam domum. Et est nunc
hic filia mecum: filia inquam mea, & meo cogno-
mine appellata, perturbatam enim, ob ipsam, vitam
ago. Et quod ad alia quidem attinet, etiam vo-
to melior est, tanta celeritate Gręcum sermo-
nem dilicit, tam celeriter ad florem tanquam ra-
mus aliquis: pręclare florens peruenit: pulchritu-
dine autem corporis sic omnes superavit, ut om-
nium oculi, peregrinorum æquę ac Gręcorum, in
illam conijciuntur. Denique vbicunq; apparue-
rit, seu in delubris, seu curiis, seu in foro, tan-
quam recens facta statua dei cuiuspiam, omnium
mentes ac vultus in se vertit. Cūque talis sit,
tamen me dolore intolerabili afficit. Nuncium re-
misit omnino cōugio, & in virginitatis statu age-
re totam vitam constituit: & Diana ministram
se præbens, vexationibus ut plurimum vacat.

Et itaque artem exercet. Mihi vero iam videri ipsa acerba est, qui sperarim me ipsam nepoti meo ex sorore daturum in uxorem, sanè urbano, et minorum ac sermonis commendatione gratioso adolescenti: nunc autem nec obseruantia, nec pollicitationibus, nec argumētis vllis illi persuadere possum: Sed quod est grauissimum, meis (vt dicitur) contra me vitur pennis, et multiplicem in dicendo experientiam, atq; apparatus, ad id demonstrandum, quod optimum vite genus delegerit, confert, diuinis laudibus virginitatem ornans, et prope deos immortales colloans; immaculatam et illibatam, et incorruptibilem appellans: Amores vero, et Venerem, et omnem nuptialem pompam ac ceremoniam, extremè vituperans. In hac re vt mihi sis auxilio, te imploro: et propterea nactus occasionem, qua se vltro quodammodo obtulit, longiore narratione apud te necessariò sum vsus. Largiaris mihi gratiam hanc bone Calasiri, sapientiam aliquam aut incantationem adhibe, persuadeas aut verbis, aut factis, vt naturam suam agnoscat, et quòd mulier sit nata perpendat. Facile autem id negocium exequi poteris, si volueris. Neque enim illa abhorret à colloquijs virorum, sed vt plurimum cum illis conuersans est educata, et habitat ibi tecum in eodem domicilio, hic inquam in circuitu et in ambitu templi. Ne me qui tibi sum supplex despicias, neq; patiaris sine liberis et consolatione, sine successoribus in graui senectute aetatem agere: per Apollinem ipsum oratus, et deos tuos patrios. Collachrymani his auditis, Cnemon: quoniam et ille non sine lachrymis preces supplices afferebat, et promittebam me illum pro virili aliturum. Adhuc

no bis

nobis hisce de rebus deliberantibus, incurrens quidam nunciabat, prefectum legationis Aenianum pro foribus adesse, et iam pridem esse sollicitum, orareq; vt sacerdos adsit, et rem sacram incipiat. Me vero interrogante Charicle, qui essent Aenianes, et qua esset hac sacra legatio, et quod sacrificium celebrarent: Aenianes, inquit, Thessalica gentis est nobilissima portio, et prorsus Graeca, à Deucalione Graeco orta, ad Maliacum sinum protensa, metropolim praedicans Hypalam, quemadmodum ipsi volunt, ab eo quòd ceteris praesit et imperet cognominatam, vt autem alijs videtur, quòd sub Oeta monte sita sit. Sacrificium vero et sacra legationem hanc, quarto quoq; anno, quando et Pythius agon celebratur, (celebratur autem nunc, vt scis) Aeneanes mittit Neoptolemo Achillis filio. Hic enim est dolo interfectus, ad ipsas Apollinis aras, ab Oreste filio Agamemnonis. In praesentia vero haec sacra legatio, etiam magnificentius quam cetera instruitur. Achillidem enim se esse gloriatur legationis dux. Fortè enim pridie adolescenti obuiam veneram: et mihi reuera videtur in illo singulare quiddam, dignum Achillidis elucere, eiusmodi specie et proceritate conspicitur, vt ea quòd dea sit natus confirmet. Me vero mirate, et quomodo ex Aenianum familia cum sit, Achillidem se appellat, dicente: (Homeri enim Aegyptij poësis, Achillem Phthiotam esse ostendit) Iuuenis quidem, inquit, vna cum reliquis Aenianibus herodem sibi asserit. Thetim ex sinu Maliaci nuptissime Peleo, et Phthiam circa sinum illum esse antiquitus appellatam asseuerans. Alios vero, propter gloriam viri illum sibi vendicantes, mentiri. Alioquin etià alia ratione sese in numeru Aeacidarum

D 7 refert

refert, Menesthim suum auum proferens, Sperchij filium & Polydore natæ ex Peleo, qui & cum Achille inter primos duces expeditionem suscepit ad Troiam, & inter præcipuos Myrmidonum propter cognitionem copias duxit. Cumq; Achilli vndiquaq; adhaerescat & amascatur, atq; omni ex parte illum Aeniambus adiungat, argumenti loco sumit præter alia quæ recenset, etiam hanc parentationem, quæ Neoptolemo mittitur, quæ omnes Thessali (vt ille dicit) cesserunt Aeniambus, testantes illos propius genus hoc attingere. Illis quidem non inuidet, inquam, Charicles, siue hæc sibi ita largiantur, siue etiam verè vendicent: ceterum præfectum sacra legationis vocari intrò inibe. Incredibili enim desiderio illius videndi teneor. Annuente Charicle, ingressus est adolescens, Achilleios quosdam spiritus gerens, & ad illum vultum & animos referens, erecto collo, atq; à fronte comam etiam in altum refrenans, & cohibens: nasus & nares liberè aërem attrahentes, signum iræ & impetuous oculi non prorsus raudi, attamen cum rano colore nigricantes, aspectum acriorem, neque tamen inamabilem habentes, tanquam maris post fluctus nuper in tranquillitatem compositi. Postea verò quàm nos, vt est moris, salutauit, & vicissim est resalutatus, tempus esse vt sacrificium deo offerretur dicebat, vt & inferis heroi, & coniunctam cum illis pompam in tempore perficere liceret. Fiar, inquit Charicles, & consurgens, videbis (ad me inquit) Charicliam hodie, si antea non vidisti. Adesse enim & ministrâ pompæ & parentationi Neoptolemi, consuetudo est. A me autem puella, Cnemon, fuerat ià antea visâ, & vnâ sacrificia celebrabat, & de sacris narrationibus in-

serdum

serdum aliquid inquirebat. Sed tamen tacebam, futura expectas; simulq; ibamus ad templū. omnia enim quæ ad sacrificium pertinebāt, erant tam appa-
rata à Thessalis. Vt autem accessimus ad aram, & adolescens rem diuinā incipiebat, precato antea sacerdote, ex adyto effatur hæc Pythia:

Gratia cui orditur, sed finit gloria nomen,

Hanc canite ò Delphi, progeniemq; dea.

Qui mea linquentes delubra, salumq; ruentes

Ad Solis venient torridum ab igne solum.

Magna vbi præcipue virtutis premia tandem

Temporibus fuscis, candida ferta gerent.

Hæc vt est deus elocutus, multiplex dubitatio eos qui circumstant, subibat, quid vellet oraculum interpretari nequeuntibus. Alius enim aliò responsum detorquebat: & vt quisq; volebat, ita & coniecturam faciebat, nondum autem quisquam vera assequeretur. Oracula enim & somnia vt plurimum ex euentibus indicantur. Alioquin autem Delphi stupentes & attoniti, ad pompam magnifice instructam properabant, neglecta cura, de iis quæ responsa fuerant, accuratius inquirendi.

HELIODORI AETHIO-

PICORVM LIBER III.

OSTquam autem pompa & parentatio peracta est: Atque hæud peracta est pater, excipiens Cnemon: siquidem me nondum spectatorem tua reddidit oratio, sed magis quàm credi possit, audiendi desiderio superatus, & spectare pamegyrum festinantem, non secus ac post festū venientem (vt dicitur) præter-

praetercurris, cum simul & aperueris theatrum,
et clauseris. Ego quidem ò Cnemon (inquit Calasiris) minimè te vellem alienis, & eiusmodi qualia nunc desideras, perturbare, ad praecipuas narrationis partes, & ea quae à principio flagitasti deducens; ceterum quoniam è diuerticulo spectator esse voluisti tu quidem, vel hinc te Atticum esse declaras: ego autem tibi pompam celebrem inter paucas, cum ipsius causa, tum eorum quae ex ipsa eueniunt, breuiter exponam. Praecedebat hecatombe, viris mysterijs initia initiatis, incultiore vita & habitu eam ducentibus. Cinctura cuius; vestem albam in nodum colligebat; manus verò dextra cum humero & mammilla nudata, securim ancipitem vibrabat. Boues omnes nigri, collo lasciuientes, & ad medio crem conuexitate illud attolentes, cornua paria & minimè intorta gerentes: pars deaurata, pars coronis ex floribus confectis implicita: sinu tibijs, & profundo gutture supra genia dependente. Numero autem ex altè Hecatombe, & reuera nomen implente. Subsequebatur hos aliarum victimarum diuersa multitudo. Cuiuslibet autem animantis genus, seorsum & ordine ducebatur, cum tibia & fistula initiatoriam quandam at denunciatricem sacrificij partem inciperet. Haec armenta, & ductores bouum, Thesalicae virgines excipiebant, pulchra quadam & profunda cinctura, & capillis solutis. Distribuebantur autè in duos choros. Quae in primo choro fuerant, ferebant quasi fillos florum & fructuum plenos. In altero autem bellaria & aromata calathis ferentes, locum odoris fragrantia replebant. Nec verò manuum ministerio in hisce utebantur, sed supra caput gestantes, ad choream iusto ordine & trāsuerim ducendae

sefe

sefe mutuo tenebant, ut incedere simul & choreas ducere commodè liceret. Cantilena autem praescriptum alter chorus illis dabat: huic enim, ut totum hymnū caneret, negociū datum fuerat. Hymnus autè erat, in quo Thetis laudabatur, et Peleus, et postea horum filius, ac huius deinceps. Post hos, ò Cnemon: Sed quid Cnemon? inquit Cnemon. Iam enim me iterum suauissimis rebus prius pater, ipsum hymnum mihi non exponens, tãquam me spectatorem tantum eorum ex quibus pompa constabat, & non auditorem etiam constitueres. Audies, inquit Calasiris, siquidem ita lubet. Erat autem talis cantilena:

Nereu progeniem laudo marinè tuam,
Quam duxit Peleus cum Iouis imperio.
O Venerem nostram, lumen & equorum,
Quae Martem belli, praecipuumq; ducem,
Et fulmen Graecis nobile Achille tuum
Edidit, at tua te gloria ad astra vehit,
Cui peperit coniux rufa Neoptoleum,
Excidium Troium, praesidium Danaum:
Propitius nobis esto Neoptoleme
Heros, qui Pythia condere tectus humo,
Accipe nunc hymni munera sacra py,
Pelle omnem nostra promptus ab vrbe metum.
Te, Theidemq; cano, pulchraq; aetuo Theti.
Hymnus igitur, Cnemon, hac ratione, quantum meminisse queo fuerat compositus: tantumq; concinnitatis inerat in choreis, & sic strepitus saltationis ad cantum quadrabat, ut oculi in contemptum eorum quae cernebantur, ab auditu adducerentur: & ij qui aderant, virgines semper transeuntes, tanquam à sono cantus pertracti, sequerentur. Vsq; dum à tergo epheborum equitatus, et horum
pra-

praefectus cum resplendisset, omni auditu melius
egregiarum rerum spectaculum representavit.
Turma epheborum quinquagenario numero con-
stabat, in vicenos & quinos utrinque, in medio equi-
tatem praefectum sacrae legationis stipantes, diuiso.
Oreæ quidem ipsis purpureo loro intertexta
supra talos contrahabantur: chlamys verò alba,
aurea fibula in pectore nectebatur, caruleis capi-
tibus in orbem ad oram inferiorem picta. Equi
autem Thessalici omnes, & illorum camporum ama-
nitatem hilaritate aspectus representantes: frenū
quidem, veluti dominum recusarent, despuebant,
& spuma complebant: ceterum menti rectorici ses-
soris, quocumque vererent, obtemperabant. Phale-
ris verò & frontibus argenteis ac deauratis ita
exornati erant, ut hac in parte certamen de gloria
inter ephobos esse videretur. Sed hos, Cnemem, sic
exornatos, adeò despiciebant & prateribant oculi
eorum qui aderant, & in praefectum equitum (erat
autem cura mea Theagenes) coniciebantur, ut vi-
deretur tanquam à fulgure totum id quod prius
lucebat, obscuratum esse. Tantā lucem nobis con-
spectus attulerat, cum eques quoque ipse esset, &
armatus, & hastam fraxineam aerea cuspide vi-
braret, nō reclusus galea, sed aperto capite sese ostē-
tans, purpurea chlamyde indutus, cuius alias par-
tes aurum variabat, Lapithas contra Centauros ar-
mans: fibula verò Palladē ex electro representa-
bat, Goryonis caput in scuto pectori praeferentē.
Addebat autē aliquid gratiae & commendationis quae
que fibulam, venti placida aura, Blandē enim aspi-
rabat, comam tranquillē circa collū carpens, & ca-
pillos in fronte discernens, ac oras chlamydis ter-
go equi & femoribus iniiciens. Dixisset & equum

ipsum

ipsum intelligere formam domini, & quod pulcher
ipse pulcherrimū gestaret rectorem sentire. Ita
collum comouens, & auctus auribus caput attol-
lens, & trux supercilii supra oculos versans fere-
bat & ferebatur, exultās ac superbiens: & laxato
freno alacriter progrediens, ac in utrumque
alternis sese librans, extremaque vngula terrā leni-
ter pulsans, commotionē cum incessu tranquillitate
temperabat. stuporē incutiebat omnibus illud spe-
taculum, & victricia fortitudinis & formae suf-
fragia omnes adolescenti tribuebant. Denique per-
nulgatae mulieres, & quae affectum animi conti-
nentia occultare non poterant, malis & floribus
eum petebant, benevolentiam quandam ab ipso,
ut videbatur, captantes. Idem enim iudicium apud
omnes valebat, non posse quicquā humani appa-
rere, quod Theagenis pulchritudinem superaret.
At roseis postquam digitis aurora resulsit, ut Ho-
merus dixit, ac è templo Dianae enecta est pulchra
& sapiēs Chariclia, tūc quod & Theagenes vinci
aliquando posset, cognouimus: sed eatenus vinci,
quatenus natua muliebris forma venustas prima
viris comparens, maiore quandam & singularē ad
alliciendum vim habet. Vehebatur enim in rheda,
quam iugū boum album traherat: veste verò pur-
purea ad pedes usque demissa, & aureis radijs varia-
ta, induta fuerat. Zona porro pectus praecinxerat,
in quam artifex totam suā artem cōcluserat, cum
neque antea quicquam eiusmodi fabricauisset, neque
iterū pari arte cōficere potuisset. Duorum enim dra-
conū caudas ad partē dorsi inter scapulas conne-
ctebat: porro colla sub mammillas permutatim pro-
ducēs, & in nodū tortuosam implicans, capita ve-
rò slabi è nodo sinens, tanquā appendicē nodi ab

viresq

utroq; latere suspenderit. Dixisses serpentes non videri serpere, sed reuera serpere: neq; rigido & terribili aspectu formidabiles, sed humido sapore diffidentes. Ac illi quidem erāt, quod ad materiam attinet, aurei, ceterum colore carulei. Aurum enim arte denigrabatur, ut asperitatem & varietatem squammie nigrum fuluo mixtum representaret. talis quidem erat Zona puella. Coma autem neq; omnino complicata, neq; dissoluta, sed præcipua illius pars & à collo producta, super humeros iactabatur. Ceterum eā qua à vertice & à fronte descendit, lauri tenelli rami coronabant, rosas similem & candidam, turbariq; immodicè & præter decorum spiratione aurarum non sinebant. Ferebat autem sinistra arcum deauratum, à dextro humero pharetra dependente, altera verò facem accensam. Cumq; eo habitu esset, maius tamen ab ipsius oculis lumen quam à face reddebatur. Illi ipsi, Theagenes & Clavicia, exclamavit Cnemon. Vbinam terrarum sunt isti: ostende: dicebat, per deos obtestans, Calastria, conspici eos à Cnemone arbitratus. Ille autē: Videre me, inquit, pater etiā absentes putabam: adeò illos proprie, & quales visos noui, animoq; retineo, tua narratio expressit. Haud scio, inquit, an tales videris, quales illo die Gracia & sol est conspicatus: adeò conspicio, adeò beatos, ut huius quidē viris, illius mulieribus optabilis esset felicitas. Illorum enim coniunctum par immortalitatem esse ducebant: præterquam quòd adolescentem indigena, virginem autem Thessaliam magis admirabantur, id quod primum videbant utriq; præcipue suspicientes. Nouus enim & inuitatus conspectus, facilius quam consuetus, potest animum percellere. Sed ò dulcem deceptionem, ò

sua-

suauem opinionem, quomodo me in spem sustulisti, cum te videre charissimos, & ostensurum esse expectarem, Cnemon? Tu verò me omnino decipere videris. Cum enim ipsos iam iam venturos esse, & in conspectu futuros, initio oratione promiseris, obq; istac præmium à me hanc ipsam de illis narrationem petieris, vespera iam & nocte aduen- tante, nusquam præsentem ostendere potes. Ille autem: Ades animo, inquit, & omitte timorem, eo quòd sint reuera vèturī. Nunc autem fortassis aliquod impedimentum intercessit, quòd tardius veniant quam inter nos conuenerat. alioqui ne præsentem quidem ostenderem, integra mercede prius non reportata. Quamobrem si ad conspectum illorum properas, imple id quod tu vicissim promissisti, & deduc ad finem inchoatam narrationem. Ego, inquit, & alioqui sponte defugio negotium, quod me ad recordationem eorum ex quibus dolorem capio ducit, & me molestum esse tibi tanta garrulitate satiatio existimaui. Ceterum cum tam cupidus audiendi esse videaris, & honestis narrationibus insatiabilis, age ad eā partem à qua sum digressus, aggrediamur, accenso prius lychno, & libationibus ante somnum dijs nocturnis factis: vsu atis ceremonijs peractis, pernoctare nobis vacanti- bus hisce narrationibus tranquille liceat. Hæc dixit, statimq; lychnus accensus ab ancilla senis iussu inferebatur, & libationem faciebat, cum alios deos, tum præ ceteris Mercurium inuocans, ac petebat felicem insonnis noctem: & ut sibi apparerent charissimi in somnis, supplex orabat. His autem peractis: Postquam igitur, inquit, ò Cnemon, sepulchrum Neptolemi pompa circū- uit, & tertio ephēbi equis sunt circumuecti, pla-

p. 107

ratum sustulerunt mulieres, & viri inconditum clamorem ediderunt. Tum quasi ad vnum quoddam signum, boues, arietes, caprae mactabantur, tanquam vna manu eade omnibus illata. Denique ara insigni magnitudine sexcentis lignis fissis onerata, & desuper legitimis omnibus victimis impositus, ut inciperet libationem sacerdos Apollinus, & aram succenderet, petebant. Charicles autem libationem quidem ad se pertinere dicebat, aram autem praefectus sacre legationis ab editu face accepta succendebat. hanc enim consuetudinem patria sancti lex. Hoc dixit, ac ipse libabat. Theagenes autem facem accipiebat. Sane ut statuanus quid sit, mi Cremon, & quod diuini quiddam anima, cognatumque superiori naturae, ex operibus & functionibus eius cognoscimus. Simul enim se inuicem intuebantur, tanquam anima sui simile primo congressu cognoscente, & ad cognatum praestantia dignitateque par accurrente. Principio igitur repente, quasi consternati constiterunt: & facem hac quidem constantius tradebat, ille autem accipiebat, vno obtutu in sese defixis oculis, non secus ac hi qui se alcibi antea nouerunt, aut viderunt, alter in alterius memoriam redeuntque. Deinde leniter arriiserunt, & furtim, ita ut risum diffusio tantum vultus redargueret. Postea tanquam illos facti puderet, rubore sunt suffusi: & rursus cum affectus, ut arbitror, cor peruasisset, expalluerunt, denique sexcenta species intra exiguum tempus in illorum vultu vagabantur, ac mutatio omnis generis tum coloris, tum oculorum, significans animi commotionem. Haec latebant vulgum, ut consentaneum est, cum alius in aliam rem & cogitationem animus intendisset. Latebant & Chariclem,

consuetam precationem & inuocationem recitarem. Ego autem soli obseruationi iuuenum vacabam post illud tempus, quam de Theagene sacrificante in templo oraculum cecinit, ad suspicandum ea quae euentura fuerant, ex nominum coniectura commotus. Sed tamē adhuc nihil exacte de ijs quae in reliqua parte oraculi praedicta fuerant, conieci. Caterum postquam sero aliquādo, & quasi per vim à virgine auulsus Theagenes, facem subiecit, & aram succendit, solita est tandem pompa, Thessalis conuina mentibus. Reliqui autem ex populo in suam quisque domum discesserunt. Chariclia quoque albo pallio sese operiens, cum paucis familiaribus ad conclauem suam, quod erat in ambitu templi, contendit. Neque enim habitabat cum credito patre, quo minus persuaderi posset, omnino sese ab illo separans. Ego igitur curiosior redditus ex his quae audieram, & videram, obuiam venio Charicli, dedita opera. Ille autem: Videsne, interrogabat, lumē meum, & Delphorum, Charicliam? Non nunc primum, inquam, sed & antea saepius, quotiescunq; populus in templo erat. Et non tantum ē diuerticulo, ut dicitur, sed & vna mecum non raro sacrificauit, & de diuinis ac humanis rebus, si quid aliquando ambigebat, me interrogauit, & ex me didicit. Quid igitur tibi visa est in praesentia? Num etiā aliquē ornatū pompae attulit? Bona verba, inquam, Charicle, nō secus ac si luna stellis ceteris antecellat, interrogas. At qui laudabant quidā, inquit, & Thessali adolescentē secundas illi tribuēt. Imō & tertias, ego inquam. Caterum coronide pompae oculū reueratū filiū agnoscebat. Voluptatem inde capiebat Charicles (mihi verō ex veris ad scopum iter preparabatur,

id precipue cupienti, ut fidenti animo vir esset) & arrirens: Eo nunc ad ipsam, dicebat. Quod si tibi placet, eas una, & ne forte aliquid molestia ceperit ex turba tumultu, mecum reuisas. Gaudes quidem annuebam, veruntamen pra me ferebam alij occupationi anteferre illius negocium. Postquam autem peruenimus eo, quod sese recipiebat, ingressi deprehendimus eam in lecto languentem, & conquisicere nequeuntem, & oculos amore mardentes. Cumq; patrem solito more amplexu excepisset, quarenti quid illi accidisset? dolorem capitis sibi molestiu esse dixit: libenterq; se quieturam, si liceat. Turbatus his Charicles, exiit de thalamo nobiscum una, ancillis ut pax esset rebus imperas, & progressus ante ades, Quid hoc autem est, bona Calasiri, dicebat? Quis languor filiulam inuasit? Ne mireris, dixi, si cum in tanta populi frequentia sese ostentavit, attraxit inuidum aliquem oculum. Subridens igitur ironice, Tu quoq; dixit, vulgi more fascinationem esse aliquam fortasse credis. Ut aliud qui ppiam quod maxime verum sit, inquam atq; hoc ita existit. Hic aer undiquaq; nobis circumfusus, per oculos, nares, & anhelitum, & alios poros intrus penetrans, & una secum exteriores qualitates, quibus imbutus est, inferens, qualis influxerit, talem quoq; affectum us qui illum exceperunt, infeminat. Quamobrem cum aliquis cum inuidia res praclaras est intuitus, simul & circumstantem aerem infesta qualitate impleuit, & spiritum a se amarulentia plenum in id quod propinquum est transmisit. Ille autem, ut tenuis & subtilis, usque ad ossa ipsa & medullas penetrat: atque ita plerisque fuit inuidia morbi causa, qui proprium nomen fascinationis accepit. Lam autem

& illa considera, Charicles, quam multi dolorem oculorum & pestis contagionem hauserint, cum haudquaquam attingissent illis morbis laborantes, imò ne lecti quidem, nec mensa eiusdem, sed tantum aeris fuissent participes. Argumento tibi sit, si quicquam aliud, tum etiam amorum ortus, quibus obiecta visa initium & ansam dant, & tanquam subuentaneos affectus per oculos in animas adijciunt. Ac verisimilis quidem ratione. Cum enim inter ceteros poros & sensus qui sunt in nobis, aspectus plurimarum mutationu sit capax, & calidissimus, facilis recipit affectiones circumstantes, seruenti spiritu transmigrations amorum ad sese trahit. Quod si opus est, exempli causa narrationem aliquam tibi ex libris sacris, a natura consideratione sumptam, proferam. Charadrius, ihericis medetur: quae avis, si isthoc morbo laborans aliquis ea conspexerit, fugit, & auersatur eum conclusis oculis, non inuidentia (ut quidam aiunt) auxilij, sed quod aspiciens accersit & trahit ad sese a natura morbum, veluti fluxum quendam: ac ea de causa declinat aspectum, tanquam ictum. Et quod serpens qui basiliscus vocatur, solo afflatu & aspectu obuia quaeque exsiccat & inficiat, fortasse audisti. Quod si aliqui & charissimos, ac eos quibus bene volunt, fascinant, mirum non est. Cum enim natura sint inuidi, non hoc quod volunt, sed quod a natura est illis instum, faciunt. Ad haec paululum commemoratus, Hanc controuersiam, inquit, sapientissimè & maxime probabilibus argumentis dissoluiti. Vtinam autem etiam ipsa desiderium & amorem aliquando sentiret: tunc equidem illam reelle valere, non egrotare existimare. Scis quod hac etiam in re tuam opem implorauerim. Nunc vero

nihil minus metuendum est, quam ne hoc acciderit, quæ lectum odit, & amorem auersatur, sed fascinatione reuera laborare videtur. Neque mihi dubium est, quod & hanc dissoluere uoles, pro nostra amicitia, & sapientia tua omnibus in rebus singulari. Promittebam, si eam ex aliquo laborare sensissem, me pro virili opem laturum. Cumq; adhuc de his deliberarem, occurrit quidam prope-rans, & O' preclari, inquit, vos uero tanquam ad prælum, aut ad bellum, & non ad conuiuium uocati, ita cunctamini, cum quidè illud apparet optimus Theagenes, præses autem sit illius maximus heros Neoptolemus. Huc ite, neq; ad uesperam conuiuium protrahite, cum soli ex omnibus absitu. Inclamatus igitur Charicles, in aurem mihi: Hic, inquit, adest baculo inuitans. Quàm sublimis est Bacchus, præcipuè lumectatus. Sed eamus: metuendum est enim, ne ad extremam plagas nobis inferat. Tu quidem iocaris, eamus tamen, inquit. Postquam autem uenimus, prope seipsum collocauit Chariclem Theagenes. Mihi quoq; tribuebat aliquid honoris, Charicli causa. Iam quid tibi molestus sim, narrans illa quæ in conuiuiis fuerunt, choreas virginum, tibicinas, armatam & pyrrhichiam saltationem ephëborum, & alias cum quibus lautos & opiparos cibos Theagenes temperauerat, familiare & magis aptum computationi conuiuium efficiens: sed quæ et te audire in primo necesse est, & mihi narrare iucundum, hæc sic accipe. Theagenes præse ferebat quidem letitiam, & seipsum fragebat, ut humaniter ac festiue tractare presentes uideretur: ceterum a me deprehendebatur quorsum animo tenderet, cum iam oculos uersaret, iam uolentius & sine ulla

causa

causa ingemiseret, nunc tristis esset & uelut cogitabundus, mox uultum hilariorem sumeret, tanquam sibi conscius & seipsum reuocans, deniq; in omnem mutationem facile delaberetur. Mens enim amatis, perinde atq; ebrii, flexibilis est, et quæ nulla certa sede manere queat, tanquam animo uersisq; in humido affectu fluctuante. Proinde & in ebrietatem amans, & in amorem ebruius proclius est. Postea uero quam oscitatione marentis & anxia plenus apparebat, iam & ceteris qui aderant presentes, manifestum erat quod non rectè ualeret. Ut etiam Charicles id animaduertens, Quid hæc uarietas sibi uult? submissè ad me diceret. & hunc inuidus uidit oculus: idemq; mihi uideatur, quod & Charicliæ, illi accidisse. Idem, inquit, ego, per ism: nec iniuria, quando quidem in pompa post illam excelebat. Hæc quidem nos. Ceterum ubi calices circûagi oportuit, propinabat quidem Theagenes cuiq; uel inuitus, beneuolentiæ ergo. Ad me autem ut peruenit, cum me accipere ab illi officium beneuolentiæ dixissem, sed poculum non recepissem, acriter & ardentibus oculis obturbatur, contemni se existimans. Quod cum intellexisset Charicles: A uino, inquit, & cibi anmannium abstinet. Illo autem causam interrogans: Aegyptius est, inquit, Memphis, & antistes Isis. Theagenes igitur cum Aegyptium me esse, & antistitem cognouit, subito ingenti uoluptate est affectus: & sicuti ij qui in thesaurum aliquem inciderunt, sese erigens, aqua poposcet: & cum ebibisset: O sapientiissime, inquit, ad hæc portionem, qua tibi ex us quæ tibi sunt suauissimam propinam, et amicitia sedus inter nos hæc mensa faciat. Faciat, inquit, optime Theagenes, quæ mihi in pridè tecum interce-

E 2

dit;

dit: & recipiens bibebam. Ac tunc quidem in hac desit conuiuium, & discedebamus in suam quisque domū, cum me Theagenes sapiens & calidius quam priore notitia, amanter & cum osculis complexus esset. Postquam autē veni eō quōd me recipiebam, in somnis primum noctē traducebā in lecto, sursum ac deorsum cogitationem de iuuenibus versans, & quid vellent extreme partes oraculi inquirens. Cum autem ad mediā noctē processisset, vido Apollinem & Dianam, ut rebar: (siquidem rebar, & non potius verē videbam.) ac ille Theagenem, hac autem Charicham mihi tradebat. & nomine me compellentes: Tempus est, dicebant, ut in patriā redeas: id enim postulat Parcarum lex. Ipse igitur egredere, & hos receptos adiunge tibi comites, in liberorum diligēs loco, & deduc ex Aegyp̄tia terra, quōd & quomodo dīs placet. Hec cum dixissent, illi quidem discesserunt, data significatione, quōd non somnū viso fuisset, sed res ipsa sic se habuisset. Ego verō aliā intelligebam ita, quem admodum videram, ceterum ad quos homines, aut ad quam terram deducendi essent adolescentes, dubitabam. Hec quidem, inquit, pater siquidem ipse postea cognouisti, deinceps mihi quoq; narrabis. Ceterum quānam modo dicebas tibi ostenso esse deos, quōd non in somnis viderint, sed manifestē apparuerint? Eo modo, inquit, fili, quem sapiens Homerus quasi enigmate significat, multi autem enigma praeceunt:

Namq; pedum (ut alicubi ille dicit) crurumq;
simul vestigia ponē,

Perfacile agnoui remeante, aurāsque secante:

Dū quoque cognosci possunt, certoque notari.

Atqui ipse videor ex multorum numero esse:

☉

& huius me fortasse redarguere volens Calasiri, horum versuum fecisti mentionem: quorum ego sententiam vulgatam teneo, inde vsq; ab eo tempore, quo & verba ipsa edoctus sum. Ceterum inspersam illis theologia doctrinam ignoro. Pausulum igitur immoratus Calasiris, & mentem ad arcanam significationem eruendam excitans: Dū, inquit, & numina, Cnemon, venientia ad nos, & a nobis recedentia, in alia animalia rarissime, in homines autem ut plurimum sese transformant, similitudine magis, ut visum in somnū esse opinemur, nobis imponentes. Quamuis igitur prophanos homines latuerint, tamen quin a sapientē cognoscantur, effugere non possunt: sed ex oculis notari possunt, cum continuo obtutu intueantur, & palpebras nunquam concludāt: & magis etiam ex incessu, qui non ex dimotione pedum, neque transpositione existit, sed ex quodam impetu aërio, & vi expedita, findentium magis aurās quam transeuntium. Quamobrem statuas quoque deorum Aegyp̄tū ponunt, coniungentes illis pedes, & quasi videntes. Quae etiam Homerus sciens, ut Aegyp̄tius, & doctrina sacra instructus, occulte & involute versibus reddidit, relinquens intelligenda ijs qui possent. De Pallade quidem:

Atque truces oculi fulsere tuenti,

De Neptuno autem:

Namque pedum, crurumque simul vestigia ponē,
Perfacile agnoui remeante.

tanquam fluente in incessu. Hoc enim est, Perfacile remeante: non ut quidam decepti, perfacile agnoui, putarunt. His quidem me d' diuinitate initiasti, inquit Cnemon. Cum verō saepe Homerum Aegyp̄tium appelles, neque credere

non possum, & vehementer admirans obsecro, ne
præter eas hanc partem orationis inexcussam. Et si
alium est Cnemon ab instituto meo, nunc de his
differet: tamen audies breuiter. Homerus ab alijs
quidem aliunde nominetur: & patria cordato sit
vrbis queuis viro. Erat autem reuera nostras,
Aegyptius: & vrbis illi Theba centiportes, vt ex
ipso cognoscere licet, pater autem opinione homi-
num antistes, sed non mentitus Mercurius. At qui
erat illius existimatus pater antistes, eo quod cum
eius uxore celebrante quadam sacra patria, & in
templo dormiente, coiuuit deus, & Homerum pro-
creauit, ferentem notam incesta consuetudinis. In
viroque enim femore inde vsq; ab ipso partu, in-
gens longitudo crinum innatabat. Vnde cum in-
ter alios, tum inter Græcos oberrans, & poemata
canens, nomē est nactus: ipse quidem nomen pro-
prium non dicens, neq; patriam aut genus nomi-
nans, ceterum ijs qui sciebant illam corporis affe-
ctionem, vt in nomen illi verteretur perscipienti-
bus. Quorsum autem spectans, pater, tacebat pa-
triam? Aut quod pudebat illum exilijs: erat enim
pulsus à patre, quando ex ephebis inter conse-
cratos recensebatur, ex eo quod notam ferret in
corpore spurius cognitus. vel hoc etiam sapienti
cōsilio fecit: ac dum veram celaret, omnem vrbem
patriæ sibi vendicabat. Hæc quidem rectè & verè
dicere mihi visus es, facienti coniecturam ex poë-
mate viri, cum omni voluptate & oblectatione
quasi Aegyptia temperato, et ex natura excellen-
tia: quæ certè ita omnes non superaret, nisi è diui-
nis quibusdam reuera fundamentis exiitisset. Sed
postquam deos Homericè deprehendisti Cala-
siri, quid deinceps sit consecutum, mihi expone.

Prio-

Prioribus, Cnemon, similia: rursus insomniæ, &
deliberationes, & amice nocti cogitationes. Gan-
debam aliquid me eorum quæ non cogitabam, in-
uenisse sperans, & reditum in patriam expectans:
excrucebar autem, fore vt Charicles filia prima-
retur, cogitans. Dubitabam qua ratione iuuenes
essent vna abducendi, & excogitandus modus
comparandi exitus. De fuga eram sollicitus, quo-
modo illam clam capeffere, & quod dirigere debe-
remus: & vtrum terra, an mari, denique procella
quadam cogitationum me obruebat, & insomnie
reliquum traducebam noctis. Necdum exactè
dies illuxerat, persstrepebat ostium atrij, & sensè
quendam puerum vocantem. Interrogante au-
tem famulo, quis pulsaret fores, & quam ob
causam? dixit is qui vocabat, quod Theagenes
Thessalus adisset. Delectatus sum nuncio de ado-
lescente, & vocari intro iubebam: offerri mihi
vltro & quasi casu initium consilij capiendi, quod
præ manibus habebam, existimans. Comiectabar
enim, quod cum me in symposio Aegyptiæ & an-
tistitem esse audisset, venire adiutorem sibi in
amore assumpturum: ita vt pleriq; (sicuti existimo)
animo affectus, qui Aegyptiorum sapientiam
vnam & eandem esse existimant, haud rectè in-
dicantes. Est enim quadam vulgata, & vt ita di-
cam, humi serpens, quæ simulachrorum munitura
est, & circa mortuorum corpora voluitur, herbis
intabescens: & incantationibus dedita, neque ad
vllum bonum finem perueniens, neque hos qui
illa vtuntur deducens, sed in multis etiam ipsa
suis rationibus offendens, tristitia vero quadam &
sordida interdum præstans: nimirum visiones eo-
rum quæ non sunt, tanquã essent, & frustrationes
E 4 spera-

speratarum actionum, flagitiorum inuentrix, & profusarum voluptatum ministra. Altera vero, fili, quae reuera sapientia est, & à qua illa adulterrina degenerauit, quâ nos sacerdotes et amittitum genus ab inuente atate excolumus, supra res caelestes contemplatur, deorum conuictrix, & natura praestitioris particeps, astrorum motus inquirens, & futurorum praescientiam in lucro ponens, ab his quidem terrenis malis remota, omnia uero ad honestatem & utilitatem hominum instituens. Propter quâ & ego patria cessi ad tempus, si quo modo quae tibi antea narraui, mihi ab ipsa praedicta, & bellum filiorum meorum inter sese possem euitare. Sed haec cum dijs alijs, tum Parcibus commendata sunt: in quorum, ut haec faciant, aut non, potestate situm est: qui etiam mihi exilium non magis propter haec ominosa, quam propter Charicliae inuentionem imposuerunt. Id autem quomodo enemerit, ex ijs quae sequentur cognosces. Caterum Theagenem, postquam ingressus est, & salutauit, resalutatum prope me in lecto collocauam, & Quae necessitas tam manè te ad me adducit? interrogabam. Ille autem cum diu demulisset faciem: Anxius sum, inquit, de summa rerum, erubesco autem aperire, & conticuit. Animaduerti igitur tempus esse mentendi apud ipsum, & diuindandi ea quae sciebam. Itaque hilarius eum contuitus, Etiam si ipse dicere cum tuleris (inquam) amen sapientiae nostrae & dijs nihil est ignotum. Et cum paululum me erecisssem, & calculos quosdam nihil numerantes in digitis composuissem, & comam sparsissem, afflatus diuinum imitâs, Amas (dixi) ô fili. Exiuit ad illud uaticiniû. Postea uero quam & Charicliam addidi, iam tû id me diuinitus cognouisse existimans,

mans, parum aberat quin procubens adoraret. At cum inhiberè, osculabatur saepe caput accedens, & dijs agebat gratias, quod spe sua lapsus non esset, utiq; illi seruator essem precabatur: neq; enim se si perstitem esse posse, si auxilio, atq; hoc ipso celeri destitueretur. Tantû malum se inuasisse, atq; ita flammis affectus iri, praecipuè tû primum amorem sentientem. Consuetudinis enim muliebris expertem se esse dicebat, multis modis iurans: semperq; respuisse omnes, & coniugia ipsa, & amores si aliquis audisset, quoad illum Charicliae forma conuicisset: quod non naturali abstinentia & robore fuisset praeditus, sed usque ad illum diem mulierem amore dignam non uidisset. & haec dicens lachrymabat, inuitum & per vim à uirgine se victum esse declarans. Erigebam illum, & consolabar, & Esto fideli animo, dicebam, cum semel ad nos confugeris: non enim erit illa nostra sapientia fortior. Est quidem austerior, & difficulter in amorem delabi potest, Venerem & coniugium contemnens, uel si nomines tantum. Sed propter te omnia mouenda sunt. Ars & naturam frangere potest: tantum confidentem esse oportet, & imperanti necessaria parère. Promisit se omnia facturum, sicut ego imperassem. Ita illo obsecrante ac obrestante, & praemium omnes suas facultates mihi pollicente, ueniens quidam à Charicle: Petit à te Charicles, dicebat, ut ad se uenias. Est autem hic prope in templo Apollinis, & hymno deum placat, propterea quod turbatus est nescio quomodo in somnis. Consurg o subito, & Theagene a legato, in templum perueniens deprehendo Chariclem sedentem in sella, admodum tristem, & cõtinuè ingemiscentem. Accedens inquit, Quid ita tristis es, &

marens: interrogabam. Ille autem: Cur enim non debeam esse, cum & insomnia me turbauerint, & filia mea sicuti audiui agra sit, & tota noctem insomniem ducat? Me vero cum aliqui dolore afficiat illius aduersa valetudo, tu praecipue quod cum sequens sit certamini destinatus dies, quo armatis cursoribus aeterna faciem sus tollere, & praesse legitimum est, alterum ex duobus cucurrit necesse sit: ut aut absens peruerat ac destruat morem vitati, aut vel iniuta veniens, grauius etiam affligatur. Quamobrem si quidem prius fieri non potuit, nunc saltem opem illi ferens, & adhibens medicamentum aliquod, officium iustum erga nos amicitiamque nostram, coniunctum cum pietate erga deum feceris. Scio quod inuicem sit tibi difficile, si modo uolueris, fascinationem (ut ipse ait) curare. Antistitibus enim vel maxima praestare, haud est impossibile. Fatebar me neglexisse, illi quoque fucum facies, & ut mihi spaciolum praesentis dici concederet postulatam, quod essem aliquid compositurus in usum medicamenti. Nunc autem ad virginem eamus, inquam, diligentius consideraturi, & quo ad fieri potest, eam consolaturi. Simul vero, Charicles, velim te de me verba aliqua facere apud puellam, & me commendatum illi notiore effecere, ut mihi reddita familiarior, confidentius quoque sanantem admittat. Sit ita, inquit. Postquam autem uenimus ad Charicliam, multa quidem quid attinet dicere? Succubuerat enim prorsus affectui, & ex genis flos iam fugerat, & ardor vultus lacrymarum tanquam aqua restinctus esse videbatur: tamen sese componebat, cum nos uidisset, & consuetum vultum habitum omnibus modis renouare conabatur. Complexus autem eam Charicles, & multum dissaniatus,

& nihil blanditiarum omitterens, O filiola, nata, dicebat, mene patrem celas, ex quo labores? & cum fascinata sis, taces, quasi iniuria affeceris, & non affecta sis ab oculis qui te male aspexerunt? Sed ades animo. Oratus est enim a me Calasirtis hic sapiens, ut tibi sanationis aliquam rationem inueniat: potest autem id praestare. Excellit enim, si quisquam alius, in arte diuina, tanquam genere vitae antistes: & quod maius est additamentum, nobis in primis amicus. Quare merito feceris, si illum admiseris absque ullo impedimento, siue incantatione uti, siue alio modo sanare volenti, te ipsam tradens: cum aliqui a sapientium generis consuetudine non abhorreas. Tacebat quidem, amuebat tamen Chariclia, tanquam libenter consultum de me datum admittens. Et tunc huiusce constitutus, discisimus, reducent e mihi in memoria Charicle, ut ea quae a me petierat curarem, & cogitare quomodo in Chariclia cupiditate aliqua coniugii & virorum efficeret. Deducebam igitur latum, cum illius voluntati breui satisfactum iri promissem.

HELIODORI AETHIO-

PICORVM LIBER III.

Osiridie vero Pythius quidem aegon desinebat, inuenit autem feruebat, arbitro (ut existimo) & praeside Cupidine, & per hos duos athletas, quos coniunxerat, maximum certaminis suum ostendere conuadente. Accidit enim tale quiddam. Spectabat Graecia, iudices autem erant Amphictiones. Postquam igitur alia magnifice peracta sunt, cursus certaminis

lucta confectiones, castuum pugnae: ad extremum
 praeco. Armati prodeant, proclamavit. & aditua
 Chariclia in extremitate stadij statim resplicuit.
 Venerat enim, quamvis inuita, propter morem pa-
 trium: vel magis, mea quidem sententia, se visurā
 alicubi Theagenem sperans, sinistra ferens accen-
 sam facem, altera autem ramum palmae preten-
 dens. & cum comparuisset, continuo totum thea-
 trum ad se conuertit. Ceterum hand scio, an ne-
 mo oculum Theagenis anteuerterit. Velox est
 enim amans, ad videndum id cuius desiderio tene-
 tur. Atqui ille insuper cum audisset antea id quod
 erat futurum, in eam solam observationem animo
 vacabat. Quapropter ne tacere quidem potuit, sed
 submissè ad me, (sedebat autem proximus mihi
 dedita operā) illa ipsa, inquit, Chariclia est. Et
 hunc quidem quiescere iubebam. Ad edictum au-
 tem praconis, veniebat quidam eximia in habili-
 bus armis specie, & magnos spiritus gerens, so-
 lusq; inter ceteros clarus, ut videbatur: qui in mul-
 tis iam antea certaminibus coronatus fuerat, tunc
 autem concertatorem nō habebat: nemine, ut ex-
 istimo, in certamen prodire auso. Remittebāt igitur
 eum Amphictyones. Neq; enim lex permittit,
 ut ei qui nō inierit certamen, corona decernatur.
 Ille autem prouo cari à pracone in certamen, eum
 qui vellet, postulabat. Imperabant iudices, procla-
 mauit praeco, ut prodiret aliquis, qui certamen in-
 ire vellet. Theagenes autem ad me: Hic me vocat,
 inquit. Me autē, Quomodo hoc dicit? quarente: Sic
 erit, inquit, pater. Neq; enim quisquam alius praes-
 sente & vidente me, ex manibus Charicliae vi-
 ctoria premium auferet. Frustrationem autē, in-
 quam, & ignominiam qua hanc consequitur, ni-

hil

hil omnino curas, nec expendit? Quis autem, in-
 quit, tam furiosè videre & appropinquare Cha-
 riclia contenderit, ut me anteuerat? Cui verò
 perinde, atq; mihi, aspectus illius alas addere pos-
 sit, & eū in sublime rapere? An nescis, quod Amo-
 rem etiam alatum faciunt pictores: agilitatem il-
 lorum qui eo detinentur, quasi enigmatē quodam
 significantes? Quod si oportet iactationem acce-
 dere ad ea quae dicta sunt, nemo ad hunc usque
 diem quod me pedibus praecurrerit gloriatus est.
 Haec dixit, & prosiluit, ac progressus in medium,
 nomen edebat, & indicabat gentem, & locū cursus
 fortiebatur: & induta tota armatura, stetit ad
 carceres, studio currendi anhelans, & signum tu-
 be inuitus & vix expectans. Praclarū quoddam
 erat spectaculum, & conspicuum, & quale Ho-
 merus, in quo Achilles praesto ad Scamandrum cer-
 tat, introducit. Commota enim erat Graecia tota
 ad illud factum, quod praeter opinionem accide-
 bat: & Theageni victoriam precabatur, non se-
 cus ac si quislibet certamen iniret. Magnam enim
 vim habet etiam ad conciliandam aspicientium be-
 nevolentiam, forma venustas. Commota quoque
 fuerat & Chariclia supramodum: & vidi: cum id
 du observarem, subinde in alium atq; alium vul-
 tum eam commutari. Nam postquam ita ut exa-
 dirent omnes, praeco cursu certantes nunciavit, &
 proclamavit, Ormenus Arcas et Theagenes Thes-
 salius, relinquebantur carceres, cursus autem con-
 ficietur propemodum oculorum comprehensio-
 nem effugiens. Ibi ne quietā quidem manere am-
 plius virgo potuit, sed commouebatur illius ora-
 dus, et pedes praexultatione saliebat: tanquam ani-
 mo vna cum Theagene sublato, et illū in cursu ad-

E 7

inuuant:

innante: ac spectatorū quius pendebat ab eūctus
expectatione, & solitudinis plenus erat. Ego ve
rō etiā magis, qui iam apud me constitueram, ut il
lius non secus ac filij curam suscipere. Nihil mirū
est, inquit Cnemon, quod videntes & presentes
soliciti sunt. Nam & ego nunc Theageni metus,
& ac te peto ut eo citius, si victor est renūciatus,
exponas. Cū iam mediū stadiū conficeretur, Cne
mon paululum conuersus & Origenū totū è con
tuitus, alleuat scutum in altum, & erecto collo, ac
vultu toto in Charicliam defixo. ad extremum ad
scopū ferebatur: & tantū anticipauit Arcadem,
ut ille multis orgijs à tergo relinqueretur: quod
interuallū postea mensum est. Accurrens igitur ad
Charicliā, totus ex industria in illius peluis inci
dit, quasi impetū cursus continere non posset, &
cū palmam auferret, me non latuit quod virgi
nis manū oscularetur. Beasti dixit Cnemon, quod
& vicit & osculatus est. Sed quæ nam demceps
consecuta sunt? Non tantum audiendo non satia
ri Cnemon, sed etiam à somno haud facile oppri
mi potes: & cū iam non parua pars noctis pra
terierit, vigilias sustines, & ex producta in longā
narratione tediū non contrahis. Ego verō et Ho
merū reprehendo, pater, qui cū altarū rerum, iū
amoris satietatem esse dixerit: quæ res (me iudice)
nullā satietatem admittit, neq; cū fruitur quis
piam, neq; cū auditu percipit. Quod si ab aliquo
Theagenis & Charicliæ amoris fiat mentio, quis
est vsque adeo adamātino corde, aut ferreo, ut nō
se oblectet, totū licet audiat annū? Quam ob rem
continua narrationem Theagenes quidem, Cne
mon, coronabatur, & renunciabatur victor, ac
deducebatur omnium gratulationibus: Charicliā ve

rō planè victa erat, & mancipata amori, magis
quam prius, cū iterū Theagenē vidisset. Aman
tium enim mutuus aspectus, affectus recordatio ac
redintegratio est: & inflammat mentem conspe
ctus, pertunde atq; ignis materia admotus. Ac illa
quidem domum veniens, similem noctem prioris
bus, vel etiam acerbiorē traducebat. Ego autem
rursus insomnis eram, quoniam vertere mur fugæ
celandæ causa considerans, & in quam regionem
mittat iuuenes deus cogitans. Ac fugam quidem
per mare intellexi capeffendam esse, ex oraculo
coniecturam faciens, ubi dicebat:

Salumq; ruentes,

Ad solis venient torridum ab igne solum.

Ceterū quō essent deducēdi, unā saltem ad cog
nosendum rationem inueniebam, si quo modo pos
sem adpisci expostam cum Charicliā fasciam,
quam illius rationibus insignitam esse, Charicles
dicebat se audisse. Consentaneum enim mihi vide
batur, quod inde & patriam & parentes puella,
quos iam suspicabar, essent cogiturus, quō fortas
sis etiam fati mitterentur. Manē igitur ad Char
icliam cū venissem, & alios necessarios lachry
mantes deprehendo, & non minime Chariclem.
Accedens igitur, Quid est tumultus? interroga
bam. Ille autem: Intensior est, inquit, redditus mor
bus filia, & grauiorē hanc, quam antea, noctem
experta est. Secede, inquam, & reliqui omnes
excitati: tripodem autem quispiam tantum, & lau
rum, & ignē ac thus apponat: neq; me prius quis
quā inturbet, quā aduocauero. Imperavit hæc
Charicles, et siebāt. Nactus igitur occiū, quasi in sca
na representationē fabulæ incipiebā: et thus adole
bāt, et quædā susurrantibus labris precatus, laurū à ca
pite

pise ad pedes Chariclia sursum ac deorsum subinde commovebam: & somnolenter, vel potius aniliter ositans, serò tandem desii, cum multas quasdam mugas in me & in puellam effudissem. illa autem identidem caput commovebat, & subridebat, errare me frustra & morbum ignorare significans. Ad sidens igitur propius, Esto bono animo filia, dicebam: morbus enim vulgaris est, & curatus facilis, fascinatio te impetiuit haud dubie, cum pompa interesses: magis verò, cum praeses certamini. Ego autem suspicor eum qui fascinauit. Theagenes est, qui certauit armata cursu. Neque enim me latuit, quod in te sepius intentus esset, & oculos petulantius iniiceret. Illa autem: Ipse siue ita me vidit, siue non, multum valeat. Caterum cuius est, aut unde oriundus? Videbam enim multos illum cum quodam stupore admirantes. Quod Thesalus sit genere, audisti antea ex praecone, quando ipsum renūciavit. Refert verò se ad Achillem generis aethiorem, & mihi verè hoc sibi sumere videtur, coniecturam facienti ex proceritate & forma, Achillean generositatem confirmante: praeterquàm quod non est arrogans, neque insolens, sicut ille, sed animi ferociam & fastum suauitate lenit ac temperat. Quod cum ita sit, tamen acerbiora ipse patitur, quam intulit: habeat licet inuidum oculum, & te aspectu infascinarit. O pater, inquit, tibi quidem habeo gratiam, quod vicem nostram doles, & molestè fers: sed quid frustra imprecaris ei, qui nos nulla iniuria affecit? Neque enim fascinatione laboro, sed alio quodam (ut videtur) morbo. Quid igitur celas, inquam, filia, & non potius audacter exponis, ut eò facilius auxilium inuenire possimus? An non pater sum tibi etate, vel magis bo-

neho.

uolentia? An non patri tuo notus, & isdem animorum studijs coniunctus? Indica quo labores habes me fidem, si velis etiam iureiuranda obstricere. Dic confidenter, neque dolori vires tacturitate suppedites. Omnis enim affectio quae cito cognoscitur, facile curari potest: sed quae tempore inueterascit, propemodum est insanabilis. Alimentum est enim morborum, silentium: caterum quod enunciat, leniri consolatione facile potest. Paululum igitur immorata ad haec, & varias animi mutationes & affectus vultu declarans: Concede mihi, inquit, hodiernum diem, audies verò postea, nisi ipse antea cognoueris, quando quidem vaticinandi artis peritum te esse vis. Abibam conjurgens, dans facultatem puella, ut interim animi pudorem moderaretur. Charicles autem mihi, occurrebatur, & Quid habes quod dicas? querebat. Omnia fausta, dicebam, postridie enim dolore, qui illi molestus est, liberabitur. Atque hiis dictis recurrebam, ne plura ex me Charicles suscitaretur. Et cum paululum tantum progressus essem extra domunculam, video Theagenem ibidem circa templum & ambitum templi obambulatem, & secum colloquentem, tanquam sufficeret illi, si habitaculum tantum Chariclia videret. Despectens igitur praeteribam, quasi illum non confluxissem. Ille autem: Salue, inquit, Calasiri: & audi: te enim expectabam. Conuersus sum subito, & Theagenes est, dicebam, formosus. Non hercle animaduerteram. Qui formosus, inquit, qui Chariclia non placet? Simulabam vultu, me indignari, & Non desines, dicebam, me & artem meam afficere contumelia, à qua tibi illa capta, & te amare coacta est, & tanquam aliquem prestatorem se videre optat. Quid dicit,

dici, inquit, pater? videre me Charicia? Quamobrem igitur non ducis ad ipsam? Et simul procurrabat. Apprehendens igitur eum pallio: Sta hic, inquit, etiamsi valeas currendi celeritate. Neque enim est negocium hoc tanquam praeda, nec ad consequendum facile, et cuius volenti expositum: sed magno consilio indiget, ut comode perfici: et magno apparatu, ut secure agi possit. An ignoras, quod pater virginis primum dignitatis locum Delphis obtinet? An non legum tibi venit in mentem, quae capitalem poenam in tales constituunt? Haud multum refert, inquit, etiamsi moriar. potius Charicia: sed tamen si videtur, petamus illam in matrimonium mihi dari, patrem accedentes. Neque enim indigni sumus, qui cum Charicle assinitatem contrahamus. Non obtinebimus, inquam, non quod aliquid in te reprehendi aut desiderari possit: sed Charicles sororis suae filio virginem iam pridem despondit. Plorabit, inquit Theagenes, quicumque tandem sit: neque quisquam alius, me vivo, in thalamos ducet Charicliam, non usque adeo manus hae et gladius torpet meus. Desine, inquam, nulla re eiusmodi opus erit: tantum mihi obtempera, et fac sicut ego praecepero. Nunc vero discede, et caue ne saepius me convenire deprehendaris, sed quiete et solus mecum cogredere. Abibat subtristis. Charicles autem posttriste mihi factus obviam, quamprimum me vidit, accurrens, multo times caput osculabatur. Tantum valet sapientia, tantum amicitia, continue exclamans: perfectum est a te magnum opus. Capta est, quae difficilis capti fuit: et victa est inexpugnabilis antea. Amat Charicia. Ad haec lasciviebam, et contrahiebam supercilium, et superbe necedens: Minime dubium erat, dicebam, quod

quod ne primum quidem impetum sustinere posset, cum quidem adhuc nihil maius admoverim. Verum vnde, Charicle, amantem deprehendisti? At te persuasi, inquit. Medicos enim probatae fidei, quemadmodum admonueras, cum aduocasset, ad inspectionem ducebam, premium opes quas habere vellicens, si illi adiumento esse possent. Illi autem quamprimum ingressi sunt, interrogabant, ex quo laboraret? Hac vero auersa, et carmen Homericum exclamante,

Inter Achivos Pelida praestantior omnes:
Sapiens Acestorius (nouisti fortasse virum) manuum
carpo etiam inuita iniiciens, videbatur ex arteria
affectionem iudicare, cordis motus (ut existimo)
indicare. Cumque non paruo tempore arteria tetasset,
et sursum deorsumque saepius coemplantus esset. O
Charicles, inquit, frustra huc nos aduocasti. Medica
enim nihil in hac profecerit opera. Me vero, O di,
quid hoc dicit? exclamante: perit igitur mihi filio-
li, et iam extra omnem spem salutis posita est.
Ne tumultueris utique, inquit, sed audi. Et cum me
abduxisset seorsum a puella et ab alijs: Nostra,
inquit, ars affecti corporis curationem proficitur,
animi vero non principaliter, sed tum tantum cum
compatitur corpori affecto: vicissim illo sanato,
iuuatur simul, et coalescit. Ceterum puella morbo
quidem laborat, sed non corporis. Non enim hu-
mor aliquis redundat, non capitis dolor illam gra-
uat, non febris inflammat, non aliud quicquam in
corpore, neque pars, neque totum morbo detine-
tur. Hoc profecto neque aliud quicquam pro ve-
ro habendum est. Me autem obsecrante, et ut
diceret, si quid intellexisset, postulante: An non,
inquit, etiam ipsi puella notum est affectum esse
ami-

animā, & morbum, amorem manifestum. An non vides, quod illi oculi turgescunt, & aspectus distortus est, & facie pallet, cor non accensans? adhuc animo errat, & quidvis oblatum loquitur, & rigidas absq; causa sustinet. Deniq; succum corporis et iustam amplitudinem subito amisit. Inquirendus est tibi, Charicles, si modo fieri possit, vnus aliquis, & haec cum dixisset, discedebat. Ad te autem ego cursum abq; meum seruatore, & deum: quem solum beneficio nos afficere posse, & ego & illa agnoscit. Nam me multis modis petente, & vt diceret quod pateretur obsecrante, vnus tantum respondit: quod ignoraret quidem quid sibi accidisset, sciret autem quod solus Calasiris sanare posset, & vt te ad illam accerferem, orabat. vnde vel maxime sum coniectatus, tua sapientia captam esse. An igitur, sicuti quod amat (ad illum ego) ita & quem amet, dicere possis? Non per Apollinem, inquit. Quo modo enim, aut vnde hoc scirem? Optarem autem illam potius, quam omnia Alcamenem amare, sororis meae filium, quem iam pridem ipsi, quod ad voluntatem meam attinet, sponsum designaui. Me aut em dicente, quod liceret facere periculum, introducenti ad illam & ostendenti adolefcentem: collaudato consilio, discedebat. Rursum autem, quo tempore forum est refertum, mihi factus obuiam, Audies rem acerbā & molestant, dicebat: filia insanire videtur, adeo inusitatum quiddam illam detinet. Introducebam, sicut iubebas, Alcamenem, & delicatius exornatum ostēdebam. Illa autem tanquā Gorgonis conspecto capite, aut aliqua re adhuc magis formidabilis, alta & acuta voce exclamauit, & vultum ad alia partem conuersis auertit, & manus tanquam laqueum collo-

admo-

admoens, se sibi mortem conscituram esse minabatur: & iure iurando confirmabat, nisi quamprimum exiremus. Ab illa quidem vel dicto citius discessimus: quid enim faciendum fuit, absurditatem tantam videntibus? Tibi autem supplices iterum sumus, neue illam interire, neue nos voto nostro frustrari patiaris. O Charicles, inquit, haud falsō dixisti insanire puellam. Commouetār enim à copijs quas illi immisi, & his non minimis, sed quae illam (vt conueniebat) ad ea faciendā, à quibus & natura & animi constitutione abhorrebat, cogere. Sed mihi videtur contrarius quispiam deus, impedire negocium, & cum meis ministris digladiari. Quamobrem tempus est omnino, vt mihi fasciam ostendas, quam cum filia expositam, te cum ceteris indicijs recepisse dicebas. Quam metuo, ne prestigijs aliquibus imbuta sit, & imposturis exacerbantibus animam picta: cum inimicis aliquis illi statim ab initio, vt aliena ab amore, & absque prole totū tempus vite degeret, ita insidias struere voluisset. Approbat hęc, & paulo post afferebat fasciam literis Aethiopicis non vulgaribus, sed regijs notatā, quae Aegyptijs sacris cognominatis sunt similes. Et cum percurrerem, talia quaedam inueni scriptum exponere: PERSINA REGINA AETHIOPVM, quodcumq; tandem cognomen habitura, & solis doloribus filiae, donum vltimum exaro hanc inscriptam lamentationem. Fractus sum, Cnemon, postquam nomen Persinae audiui: attamen ea quae sequebantur, legebam, quae erant talia: QVO DOBNILLI scelus, filiole, te uatā exposui, & patrem tuū Hydaspem conspectura tuū celauit, testis mihi sit Sol, author nostri generis: verū amē excusatā iri me tibi aliquādo cupio, filia,

sua-

si superstes manseris, & ei qui te sublaturus est, si quem Deus adduxerit, toti denique vitæ hominum, regens causam expositionis. Nobis maiores ex alijs quidem sunt, Sol & Bacchus. Porro ex numero heroum, Perseus & Andromeda & Memnon post hos. Hi igitur qui regia domicilia successu temporis extruxerunt, picturis ea, sumptis ab illorum rebus gestis, exornarunt. Ac aliorum quidem imagines & res gestas in habitaculis virorum & porticibus depinxerunt: thalamos autem Andromeda Perseiq; amoribus variarunt. Ibi aliquando nos, decimo iam elapso anno, postquam me Hyadas uxorem cognouit, necdum essent nobis liberi, sub meridiem quietescere contigit, somno astiuo compellent e. Tam quoq; mecum rem habuit pater tuus, somnium illi hoc præcipere iurans: & sensi me continuo grauidam esse. Tempus igitur usq; ad partum, festum publicum erat, & sacrificia gratiarum actionis ergo dijs fiebant, tanquam rege sperante successorem generis. Postquam autem te albam peperit, inuitatum Aethiopijs colorem referentem, ego quidem causam cognoscebam, quod cum aspectus, in consuetudine cum viro pictura Andromedam obtulisset, & vndiquaq; ostendisset nudã, (tum primum enim eam Perseus ex rupibus deducebat) simile illi in præsentia infeliciter formasset. Veruntamen statui & me ipsam liberare ignominiosa morte (pro certo o habens tuum colorem adulterij crimen tibi conciliaturum, nec quenquam crediturum esse casum exponenti) & tibi natæ incertitudinẽ fortunæ largiri, longè morte manifesta, aut omnino spurio nomine optatorem: teq; mortuam esse continuo, apud virum fugens, clanculũ & occultè exposui, quàm maximas

opes

opes potui, præmiũ ei qui te sustulisset vnã exponens: & cum alijs rebus te ornans, tum hac fasciã, & miserabili narratione tuarum mearumq; rationum inuoluens, quam lachrymis propter te profusus & sanguine sculpsi, cum simul primò enixa essem, & in multiplicem luctum incidissem. Ceterum ð suauium, & ad exiguũ tempus filia, si superstes fueris, meminervis præclari tui ortus, colens pudicitiam, quæ sola muliebris virtutis & animi regij character est: & parentes imitare, eã exerceas. Meminervis autem ante omnia, vt inter pignora tecũ exposita annulum quendam inquiras, & tibi vendices, quem pater tuus mihi, cum illi desponsarer, donauit, regio quidẽ signo in circulo sculptũ, lapide autem Pantarbe & occulta vi prædico, in pala consecratum. Hæc tecum sum locuta, scriptum ad hunc usum inueniens, cum me nomen viuo colloquio & coram in oculo posito primaisset: quæ vt faciliẽ muta & irrita esse, ita & ad virtutem aliquãdo peruenire possunt. Etenim incertitudo fortunæ hominibus ignota est. Deniq; hæc quæ sunt à me scripta (ò nequicquã formosa, quæ nobis crimen forma cõciliasti) siquidem seruata fueris, iudicia tibi erũt: sin, quod vitã semper aures meas lateat, sepulchrales & (quod absit) funebres lachrymæ. Hæc postquã legi, Cnemon, cognoscebat, & deorũ gubernationem admirabar, ac voluptate simul & dolore implebar, & affectu quoddã nouo detinebar, lachrymã simul & gaudens, soluto in laticia animo propter eorum quæ antea fuerat ignota inuentionem, & oraculo responsoꝝ euolutionem: ceterum anxio, de euentu cõsequenti temporis: et humanã vitã miserãte, vt rem quandã instabilem & infirmã, & aliã alio inclinãtem, tũc autem in

pri-

primis ex fortuna Charicliæ cognitam. Subibat enim multarum rerum cogitatio, ex qualibus orta, qualium putaretur, quanto locorum intervallo à patria esset abducta, & sortita filia adulterinum nomen, amisso nativo Aethiopum & regio genere. Deniq; diu steti anceps, cum meridò sortem illius præteritam miserari & deplorare possem, futuram autem predicare & laudare non auderem. Donec tandem reuocato ad sobrietatem animo, statui non cunctandum esse, sed continuandum inceptum negotiū. Et cum ad Charicliā venissem, deprehendo solā, iā prorfus affectu fessam, & animo quidem eluctari conantem, corpore autem omnino afflictam, cum cessasset morbo, & resistere moruenti magno impetu non quiuisset. Cum igitur procul remouissem eos qui aderant, & ne quisquam tumultuaretur imperassem, tāquam preces quasdam & inuocationes puella admoturus: Tempus adest, inquit Charicliæ (sic enim pridie promisisti) dicendi quid patiaris, & non celandi virum te beneuolentia prosequentem, qui etiam te tacente omnia scire possit. Illa autem apprehensam meam manum osculabatur, & illachrymabat: O sapiens Calasiri, da nobis hanc gratiam primū dicebat, sine me tacentem infelicem esse, cum ipse, ut vis, morbum cognoueris: & ignominiam euitatam in lucro ponere, occultantem ea quæ cum pati turpe, tum enunciarè multò turpius est. Me autem etsi dolore afficit morbus inualescens, tamen illud magis, quod inuito morbum non superarim, sed victa sim ab affectu, qui mihi semper ante hoc tempus odiosus fuit, & vel auditu ipso venerandum virginittatis nomen contaminat. Confirmans igitur ipsam: O filia, in quibus, duabus de causis rectè facis, quod

quod premis rationes tuas. Nā & mihi nihil opus est ut ea cognoscam, quæ iam pridem ex arte mihi sunt nota: & non abs re tibi accidit, ut erubescas ea dicere, quæ mulieres occultare magis decet. Sed quoniam semel amorem sensisti, & Theagenes conspectus te cepit, (hoc enim varicinium diuinum mihi indicauit:) tu quidem scito te non solam, neque primam hunc affectum experiri, sed cum multis illustribus feminis, cum multis quoq; virginibus, alio qui (si spectes cetera) pudicis. Maximus enim deorum est Amor, ac ipsos etiā deos interdū superare dicitur. Ceterū cōsidera, quo pacto optime tuas res in præsentia constituas. Si quidem expertem esse amoris initio, beatitudo quædam est: at ubi captus sis, ad moderationem reuocare animum, sapientia singularis. Quod & tibi si credere volueris, licet: cupiditatis nimirum turpe nomen repellere, coniunctionis autem legitimum vinculum amplecti, & in matrimonium vertere morbum. Sudore multo manabat post hæc dicta, Cnemon: & manifestum erat omnino, quod lataretur ijs quæ audierat: sollicita esset autem, & anxia de ijs quæ sperabat: deniq; erubesceret, conscientia eorum in quibus erat deprehensa. Cum igitur non paruo temporis intervallo quiescisset: O pater, inquit, matrimonium nominas, & hoc amplecti iubes, tanquam manifestum esset, aut patrem assensurum esse, aut inimicum meum illud ambiturum. Quod ad adolescentem attinet, firmū est, inquam. Magis etiā ille, quam tu captus est, simili ratione commotus. Si quidem ut est consentaneum, anima utriusq; vestrum, primo congressu mutuam alterius dignitatem cognouerunt, & in parem affectum sunt delapsæ, auxi verò & ego ipse

ipse tibi gratificans, illius cupiditatem. Caterum qui putatur tuus esse pater, alium tibi parat sponsum, Alcamenem, tibi non ignotam. Illa autem: Alcameni quidem sepulchrum prius, quam matrimonium meum parat. Me enim aut Theagenes ducet, aut id quod est fatale excipiet. Tu vero unde cognoveris quod non sit meus pater, sed putetur esse, Charicles, quæso expone. Ex hac, inquam, tæniâ: simul eam demonstrans. Unde autem eam adeptus es, aut quo modo? Postquam enim me in Aegypto à nutritio acceptam, nescio quomodo huc adduxit, abstrahens illam à me, repositam in cistâ aservavit, ne temporis iniuria corrumpatur. Quo modo recuperaverim (inquam) demceps audies. In presentia vero, an ea quibus est insignita scias, dic mihi. At cum illa nescire se confiteretur: genus dicebam & gentem, & fortunam tuam exponit. denique ut aperirem illi quæ scirem, obsecranti, referebam omnia scriptum alternis legens, & ad verbum interpretans. Postquam autem seipsam agnovit, & animum erexit, magis ad genus suum ferebatur. Quid facere oportet? interrogabat. Iam tum consilium manifestus incipiebam, omnia tæ ut se habebant referebam. Ego dicebam filiam etiam Aethiopes adij, studio illorum sapientie cognoscende. Eui & matri tuæ Persina notus. Semper enim hospitium & receptaculum sapientum generis, est aula regia: & alioqui consecutus eram aliquantum gloria, Aegyptiacæ sapientie, occasione Aethiopicæ, maiorem addens auctoritatem. postquam autem me domum discessurum sensit, tuas rationes omnes mihi exponit, iureiurando primum fidem silentij à me accipiens, & dicebat, sapientibus indignis dicere se non ausuram fuisse:

esse: à me autem petere, ut scisciter deos, primum an exposita servata sis: deinde, quæ in terra degas atatem. Neque enim se audire in gente Aethiopicum villam talem esse, etsi id anxie inquisierit. ego autem cum omnia à dijs didicissem, & superstitem te esse, & tibi vitam degeres dixissem, rursus petebat ut inquirerem, & in patriam reverti iaberem. Se enim sine prole & liberis, ex dolore quo propter te afficiatur, manere: paratamque esse, si quando apparueris, confiteri patri tuo id quod accidit. Scireque illum persuasum tui, tum diturnitate temporis quo secum vixerit, experimentum de se habentem, tum successionis liberorum præter opinionem oblata, ductum cupiditate ac desiderio. Hæc illa dicebat, & ut facerem obsecrabat, multis modis me per iusurandum Solis obtestans: quod violare nemini sapientum fas est. Ego autem venio, preces iureiurando firmatas exsecuturus: quamvis non eam ob causam hoc iter susceperim, tamen deorum monitu, maximo ex errore hoc lucri reportans. Et iam longo tempore in id intentus, nec quicquam conuenientis observantiæ erga te iam pridem intermittebam: tacens autem rem ipsam, ut occasionem nancisci, & tæniâ arte aliqua, fidei faciendæ causa us quæ tibi dicturus eram, adipisci possem, expectans. Quamobrem licet tibi obtemperanti, & fugâ hinc nobis sum capessenti (priusquam aliquid vel per vim, quod minime velles, iustineas, Charicle tibi iam Alcamenis nuptias apparante summo studio) genus, et patriam, et patres recuperare, et Theagenem viro cohabitare quascumque in terra noverimus, sequi nos parato: et cum peregrina & extranea vita, genuinâ et principè commutare, vna cum

charissimo regnanti. Si quidem oportet cum dijs et alijs rebz, tum oraculo Apollinis fidem habere. & simul reducebam in memoriam oraculū, & quid vellet exponere. Neque enim ignotum fuit Charicliā, cum alio qui vulgō esset decantatum. Adhæsit ad hæc. Postquam igitur deos ita velle & tu dicis, & ego credo, quid est tandem sciendum patet? Ringendum, aio, quāsi approbes Alcamenis nuptias. Grane quidem est, inquit, & alio qui turpe, vel pollutitatis alium anteferre Theagenti: ceterum quoniam me in deorum potestatem, & tuam, pater tradidi, quemnam scopum habet, & modum, commentum hoc, ut prius quā ad rem deducatur, dissolui possit? Re ipsa cognosces, inquam. Quædam prædicta mulieribus, interdum cunctationem attulerunt: eadem subito agi cepta, maiore cum audacia plerumq; peracta sunt. Sequere tantum consilia mea, cum in alijs, tum in præsentia, ut te accommodes ad sententiā Charicli de nuptijs, tanquā illo nihil acturo sine meo ductū & auspicijs. Promittebat hæc. Atque illam relinquo lacrymantem. Vix autem ex adiculis egressus, Charicle conspicio tristem admodum, & omni mœre plenum. Et, O præclare, ad ipsum inquit: Quando te oportebat sequi, & lætari, & dijs sacrificia facere, gratiarum actionis ergo, ea quæ iam pridem optabas consecutum, Charicliā serō tandem arte multiplici & sapientia, ad cupiditatem nuptiarum inclinata, tum tristis es, & mœstus, & tantum non lachrymas, haud scio quem ob casum. Ille autem: Sed cur non esse debeam? cum sit futurum, ut charissima mihi in vita, fortassis antea in alias sedes transferatur: siquidē a scētiri oportet et somnijs cum alijs, tū ijs quibus pertimescitur sum,

sum hac nocte, quæ rebar, aquilam emissam esse manibus Apollinis, cum subito deuolasset, heu mihi, ex meo sinu filiolam rapuisse, ferentem ad extremum nescio quem terra terminum, tenebrosos quibusdam simulachris & umbrosis plenum. Deniq; neque cognosci potuisse quidnam egisset, insinito interuallo interiecto, ut una cum volatu conspectus effugeret, tanquam ex insidijs efficiente. Hæc ut dixit, ego quidem quō tenderet somnium coniebam: illum verō à consternatione animi abducens, & ut quamlongissime abesset à suspitione eorum quæ futura erāt, efficiens: Sacerdos, inquit, et quidem inter deos vaticinis clarissimus, non videri mihi contumacitatem ex somnijs recte nosse, quod cum insomnia tibi nuptias filia prænuncient, & aquilā quidem accepturum sponsum quasi enigmate significant: hæc verō futura annuente Apolline, & tanquam ex manu sua maritum adducente annunciant: vultu indignationem declaras, & somnium in deteriorem partem trahis. Quamobrem faustum habeamus os Charicle, & accomodemus nos ad voluntatem numinum, eā magis in id ut puella persuadeamus incumbentes. Hoc verō interrogante, quid factū opus esset, ut magis obtemperantem puellam haberet? Si forte tibi adhuc est, inquit, preciosū aliquid in reposito, aut vestis aut intertexta, aut monile magno constans, hæc tanquam sponsalia offerat sponso, & donis placat Charicliam. Inexcusabilem habet apud mulierem fascino, aurum & lapis. Deinde alia quoq; ad hanc celebritatem tibi sunt apparanda. Oportebit enim continuare nuptias, nulla interposita mora, dum adhuc puella cupiditatem arte extortam immutabilem retinet. Nihil me intermissurum

esse existima eorum qua in me sita sunt: cum dixisset Charicles, recurrebat, ex verbis rem ipsam facere pra voluptate accelerans, & fecit quemadmodum postea cognoui, ea quae illi suggereram, nulla dilatione, cum vestem preciosam, tum nomia Aethiopica, à Persina cum Charicia indiciorum ergo exposita, veluti sponsalia ab Alcamene praeferebat. Ego autem obtutus factus Theageni, ubi versarentur quae quibus pompa constiterat, interrogabam. Ille autem, virgines quidem dicebat iam egressas esse, ideo ut lentius iter faciant praemissas: ceterum ephobos neque, amplius ferre moram, tumultuantes, & se ad reditum in patriam impellentem. Quae ut cognoui, & qua illis dicenda essent, ac sibi facienda, utique, obseruaret cum à me daretur signum occasionis & temporis imperavi, ab hoc discedebam. Ad templum autem Apollinis contendebam, supplicaturus deo, ut me oraculo de fuga una cum inuembus facienda edoceret. Sed erat vel quantis cogitatione celerius numem: & ijs qui actiones suas ad illius voluntatem accommodat, auxiliatur etiam non imploratum, benevolentia saepius preces antevertens. Quemadmodum & tunc, nondum sciscitationem factam anticipavit Apollo responsione, neque ipsa significabat sui ductum & voluntatem. Siquidem me sollicitum de ijs quae cogitabam exequendis, & ad vatem (ut dixi) properantem, cohibuit quadam voce praeteritum: Praclare, properes, hospites cum te vocent. Celebrabant autem cum cantu tibiarum, conuiuium in honorem Herculis. Cohibui impetum, postquam haec sensi: neque enim mihi fas erat, diuinam vocationem praeterire. Postea vero quam accepto thure adoleui, & aqua libationes feci, videbatur mirari sumptum mearum

liba-

oblationum: ut tamen una particeps essem conuiuij, petebant: obtemperabam & hac in parte, & cum recubuissem in thoro, quem myrthi & lauri hospitibus strauerant, ac ea quae solitus eram degustassem: O praclari, ad ipsos inquam: conuiuio quidem suauissimo non amplius indigeo, ceterum rationum vestrarum omnino adhuc sum ignarus. Quare tempus est ut mihi dicatis, qui, unde sitis. Indecorum enim est & aegreste, eos qui eiusdem libationis & mensae fuerint participes, et sacrum salem initium amicitiae fecerint, non etiam cognitis mutuo suis rationibus discedere. Dicebant igitur se esse Phoenices Tyrios, mercatores artificio. Navigare autem Carthaginem, sitam in Africa: nauem onustam Indicis ac Aethiopicis, & ex Phoenice mercibus, ed ferentes. In presentia vero Herculi Tyrio pro victoria partae epulationem instituire, quod hic adolescens (ostenso eo qui ante me sedebat) ornatus sit hic corona palaestrica, & victricem Tyrum inter Gracos declararit. Hic enim, postquam superata Malea, ventis aduersis vsi ad Cephalenorum insulam applicabamus, somnium illi praedicere futuram victoriam in Pythijs, per patriam hunc deum inuans, cum nobis ut desisteremus à proposito navigatione, & huc applicaremus, persuasisset, reipsa fidem fecit ratiocinio, victor nobis praclarus, paulo ante mercator cum esset declaratus: & hoc sacrificium deo monstratori, ob victoriam partam, & gratitudinis ergo celebrat. Diluculo enim optime soluemus, si venti nostrae voluntati aspirauerint. Sic igitur reuera statuisis, inquit, ita omnino responderat. Quamobrem comitem me habebitis, si volueritis. Mihi enim, proposita est navigatio

in Siciliam, quada[m] de causa. haec autem insula, ut
 scitis, praeternaui gada vobis est, Africā petentibus.
 Si voverit, dicebant. Neq[ue] enim quicquam com-
 moditatis defuturū nobis existimamus, cum viro sa-
 piēte & Graeco, et ut testatur experientia, dijs grati-
 versantibus. Velim, ad ipsos inquit, si modo mihi
 vnum diem ad apparatus concesseritis. Habebis,
 inquit, crastinum, tantum ut sub vesperam sis
 ad mare. Magna enim ex parte nobis & noscēt
 in navigatione consumuntur, auris à terra confur-
 gentibus, tranquille naues deducentes. Paciscebar
 me ita facturum esse, iureiurando prius, quod
 non essent ante soluturi quam promississent, ac-
 cepta fide. Ac hos quidem ibi reliqui, adhuc tibijs ac
 tripudijs operam dantes, quae ad fiduculas volubile
 melos Assyriaca quadam consuetudine faciebant,
 nunc leuibus saltibus in altum sublatis, nunc ad ter-
 ram succiduo poplite sese demittentes, & flexus
 toto corpore inquam nimirum afflati intorquen-
 tes. Et cum ad Charicliam venissem, adhuc in sinu
 pignora à Charicle ferentem & contemplantem,
 & ad Theagenem postillam, & utriq[ue] quae facien-
 da essent, & quando successissem, domum reuer-
 sus, intemus etiam in ea quae erant futura. Sequen-
 ti autem die talia fiebat. Cum media nocte som-
 no urbem mergerent, globus iuuenum armatus
 ades Chariclia occupabat. Dux autem erat Thea-
 genes huius amatorij belli, ex pompa in cohortem
 ephēbis instructis. Qui subito ingenti clamore edi-
 to, & sonitu scutorum ijs qui paululum sentiebant
 perterrefactis, cum facibus accensis irruerunt
 in domunculam, emota haud difficulter ianua:
 quod iam antea ut repagula facile aperiri pos-
 sent, preparatum fuerat: Charicliamque instru-

Etiam,

Etiam, & omnia praudentem, ac vim sponte susti-
 nentem rapiunt: non paucam supellectilem, quam
 virgo volebat, simul efferentes. Postquam autem
 domo egressi sunt, hi quidem bellico clamore sub-
 lato, & horrendum quendam strepitum scuti eden-
 tes, transibant per totam urbem, in incredibilem
 quendam terrorem incolas concientes: quod &
 intempestam noctem ideo, ut formidabiliores vi-
 derentur, elegerant: & Parnassus ad illum somi-
 tum ab aere redditum, vicissim resonabat. Post-
 quam autem egressi sunt ex urbe, quanta celeri-
 tate potuerunt, in Locresium & Oëtos montes
 equis auecti sunt. At Theagenes & Chariclia an-
 tea constituta facientes, deserunt Thessalos, &
 ad me clanculum confugiunt, & simul prouoluti
 ad genua, diu amplectebantur trementes, &
 Serua pater, continue dicentes. Ac Chariclia quidem
 hoc solum, etiam demisso in terram vultu, tanquam
 recens factum erubescens: caterum Theagenes &
 alia me obtestans adiecit, Serua (dicens) Cala-
 stri peregrinos, & urbe carentes supplices, omni-
 bus primatos, ut ex omnibus se solos lucrifaciant:
 Serua fortunae deinceps addicta corpora, & casto
 amori mancipata: exules voluntarios quidem, sed
 alacres, & qui omnem spem salutis in te colloca-
 runt, Confusus sum his dictis: & cum animo mag-
 nis quam oculis supra iuuenes collachrymassem,
 ita ut illos latēret, meum autem dolorem leuaret,
 erigebam eos, & confirmabam. Deniq[ue] bona spe
 euentus illis proposita, quod diuino auspicio nego-
 cium inchoatum esset: Ego quidem ad reliqua exce-
 quenda, inquam, abeo: vos vero me hoc in loco
 operimini, in id omni cura & diligentia incum-
 bentes, ne ab aliquibus conspiciamini. & hoc cum

F 5 dixit.

130 HELIODORI AETHIOPIC.
dixissem, recurrebam. Sed Charicia ne veste ap-
prehendebat, ac retinebat. & O pater, iniusti-
tia (dicebat) initium hoc, vel magis proditiōnis, si
me sola relicta discedes, Theageni nostris ratio-
nibus commendatis: neque cogitabis, quā infidus
sit ad custodiam amator, si in illius potestate fue-
rit id, ut amore perfrui possit, & is qui illi pudori
incutere possint careat. Magis enim incendi-
tur, ut existimo, cum omni praesidio destitutum id
quod expetit, expositum sibi videt. Quamobrem
non prius te dimittam, quā mihi tum praesentis
temporis, tum magis etiam consequentis gratia, iu-
risiurando à Theagene securitas firmetur, quod
consuetudinem Veneream non sit mecum ante ha-
biturus, quā genus & domum meam recupera-
vero: aut si hoc numen prohibuerit, saltem prius
quā me sponte consentientem in uxorem acce-
perit: sin minus, nequaquam. Cūq; ego ea que
dicta fuerant, miratus, omnino ita faciendum esse
decrevissem, & domesticum focum in aram succen-
dissem, thūq; adolevissem, iurabat Theagenes, in-
iuria se quidem affectum, quod anticipatione
iurisiurandi fides sponte animi condititione præ-
stanta præcideretur: neq; se laudare posse eam ro-
luntatem, qua metu potentioris coacta esse videat-
tur, iurabat tamen per Apollinem Delphicum, &
Dianam, & Venerem ipsam, & Amores, ita se om-
nia sacrurum, sicuti Charicia vellet. Et hi quidem
haec, & quaecumq; tandem alia præterea contestan-
tes deos, paciscebantur inter sese. Ego autem ad
Chariclem contento cursu veniens, iumentis ple-
nam & luctu domū deprehendo, cum iam ministri
ad ipsum venissent, & raptum virginis nuncias-
sent: & cuius frequentas cōstiterent, & Chariclem
lu-

ingentem circumstiterent: deniq; inscitia eorū qua
ferent, & inopia consilij ad ea statuenda quæ fa-
cienda essent, laborarent. Intonās igitur magna vo-
ce, O infelices, inquit: Quamdiu tandem stupidis
haud absimiles, muti & ignavi sedebitis, tanquam
vnā cum aduersa fortuna mens etiam vobis ere-
pta sit? An nō armati iā persequimini hostes? Non
cōprehēdetis et supplicio afficietis eos, qui vos ini-
ria affecerūt? Charicles autem: Superacana est
fortassis, deinceps certare cum praesenti fortuna.
Intelligo enim, quod ob iram deorum hanc pa-
nam: quā ab eo tempore, quo intempesiue in ady-
tum ingressus, vidi quæ fas non fuerat, deus mihi
praedixit, propter ea his quæ animo meo charissi-
ma essent me priuatum iri. Attamen nihil impedit,
etiam cū dūs (ut aiunt) pugnare: siquidem qui sine
persequendi, & eum qui tantam cladem nobis in-
tulit, sciremus. Thestalus, inquit, (qui apud te fuit
in admiratione, quē etiā mihi amici fecisti) Thea-
genes est, & ij qui cū eo fuerūt adolescentuli. Atq;
ita possis inuenire aliquem adhuc in vrbe, qui vsq;
ad hunc diem hic morabatur. Quāobrem surge, et
& in concilium conuoca populum. Fiebat ita: du-
ces indictiuam concionem denunciabāt, cuba præ-
conium vrbi significantes: populus statim aderat:
theatrum nocturna curia fiebat. Charicles in me-
dium progressus, & subito effusus in lachrymas,
taliter dicebat: Fortassis me, dō Delphi, meas ipsius ra-
tiones nunciare volentem, in medium progredi, &
tantam conuocasse concionem existimatis, mag-
nitudinem mearum calamitatum intuentes. Cete-
rum aliter se res habet. Est enim sepius ea susti-
neam, que vel cum morte ipsa cōparari possint: &
nūc deserta, & diuinitas vastata, & sola in poste-
rum

rum mihi sit domus, omnibus simul charissimis, in quorum consuetudine & suavitate acquiescebam, & orbata: tamen omnium communis frustratio & inanis spes, adhuc me sustentat, & ad tolerantiam vocat, inuentionem filiae, cuius res ipsa facultatem dat, pollicens. Sed me magis urbs mouet, quam uictoriam, sumpta poena de his qui illam iniuria affecerunt, prius me videre expeo, & expecto. Nisi forte nobis animum generosum, & indignationem pro patria, & dijs patrijs, Thessalici adolescentuli etiam abstulerunt. Nam quod est grauissimum, pueri tripudiones pauci, & sacra legationis ministri, abeunt primaria urbe inter Graecas vastata, & templo Apollinis preciosissimo thesauro spoliato, heu mihi, meis oculis Chariclia. O implacabilem minis erga nos, & pertinacem iram. Primum mihi, ut scitis, genuinam filiam, una cum sponsalibus facibus extinxit: matrem pra dolore, quem ceperat ex illius morte, simul abduxit: me patria expulit. Sed erant omnia tolerabilia, post Chariclia inuentionem. Chariclia mihi uita erat, spes et successio generis. Chariclia sola solatium, & ut ita dicam, ancora. Et hanc abrupte, ac abstulit, quae cumq; est, qua me inuasit tempestas. Nec quidem simpliciter, neq; fortuito, sed quo tempore consueui intempestiue & crudeliter nobis insultare, prope modum ab ipsis thalamis, tanquam nuptijs uobis omnibus iam ante denunciatis. Adhuc haec dicentem, & totum in luctum a proposito delabens, tum, dux Hegesias cohibebat, & amouebat. Et, O uos qui adestis, inquit, Charicli quidem & postea lugere licebit. Nos uero non mergamur huius dolore, neq; incōsideratè illius lachrymis tanquam aqua impetu auferamur, occasionem negligentes,

qua

qua cum omnibus in rebus, tum in bellis maximum momentum habet. Nam nunc nobis ex concione exeuntibus spes est aliqua hostes posse comprehendi, dum ut neglectum iter faciant, efficit nostri apparatus expectatio. Quod si adhuc miserantes, uel potius muliebri gestu deplorates, cunctatione maiorem illis facultatem ad effugiendum prebuerimus, nihil aliud nisi ut irrideamur, atq; idipsum ab adolescentulis, relinquitur. Quos ego aio quamprimum comprehensos, cruci affigi oportere: & quosdam ex illis ignominia affici, translata etiam in familiam poena. Hoc autem facile fieri possit, si ad indignationem commouerimus Thessalos, contra hos ipsos qui effugerint, & eorum posteros, interdicens illis decreto sacra legatione, & iustis funebribus herois, qua ut ararj publici sumptu constaret, decreueramus. Cum haec adhuc collaudaretur, & decreto populi comprobarentur: Confirmetur suffragijs uestris, inquit dux, si uidetur & illud, ut nō amplius ostendatur aditua his, qui cursu in armis certant. Quantum enim conijcere possum, inde initium impietatis in Theagene flammam concepit, & de hoc raptu, ut uidetur, ex primo aspectu cogitauit. Bonum est enim, in consequens tempus tollere occasionem talis aliquorum conatus. Postquam autem & hac uno calculo, et manu uniuersum obtinuit, Hegesias exitus signum dabat, tuba bellicum canebat, theatrum in bellum dissoluebatur, & cursus effusus ex concione in praelum fiebat, non tantum robusta & armata etatis: sed etiam multi pueri & puberes promiscue, promptitudinis accessione florem atatis auergentes, audebant illius expeditionis esse participes. Multa quoque mulieres, fortiores quam pro natura animos

7

gere-

gerent, & eo quod cuiq; fuit obitum armorum loco arrepto, ne quicquam insequerentur: & saepe minimeam, suiq; sexus imbecillitatem conatu frustrate cognouerunt. Vidisses & senis cum senectute pugnam, & tanquam irahentem corpus animum, ac illi pre ardore & promptitudine infirmitatem re probum obijcientem. Tantum omnino dolorem urbs cepit ex raptu Charichæ: & tanquam vno affectu commota, ad persecutionem subito, ne diem quem expectans, publice sese effudit.

HELIODORI AETHIO-

PICORVM LIBER V.

Vrbs igitur Delphorum his erat occupata: quicquid tãdem effecerit: neque enim scire possum. Mihi verò occasionem fugæ, illorũ persecutio attulit. & assumptos iuuenes ducebã ad mare, vt erãt eadem nocte, & imponebã in nauẽ Phœnicia, continuo funes solutura. Etenim iã diluculo aliquomodo apparente, nõ existimabãt se amplius insurandũ mihi datum violaturos Phœnices, diem tantũ & noctem vnã expectãdis meciũ pacti. Magnõ igitur cũ gaudio venientes nos recipiunt, & statim è portu recessio primũ in altũ prouehibẽtur: deinde postquã placido vento à terra aspirãte, fluctus humiles subibant, & quasi arridebant puppi, nauem velis passũ ferri permittebant. Atque ita Cyrbæi sinus, & eminentiæ Parnasi, ac Aetoli et Calidonijs scopuli propemodum trãsuolatẽm holcaadem præteribãt: & insule acutæ figura ac nomine, ac mare Zacynthium, sole tum primũ ad occasum vergente, apparebant. Sed quid hæc in-

tempestiue produco? Quid porro mei ipsius & vestri sum oblitus, & narrationem extendo, pelago vos deinceps reuera committens? Hæc reliquum sermonis cohibeamus, vicissimq; paululum somni capiamus. Etsi enim minime sis in audiendo tediatus, & fortiter somno repugnes, Cnemon, tamen existimò te iam deinceps labascere, cum ego meos affectus ad multam noctem produxerim. Et me alioqui, fili, cum senectus grauat, tum calamitatum recordatio mentem dissoluens, in somnum defert. Cohibe, dixit Cnemon, pater, non tanquam me narrationem submouente: nam mihi quidem, etiamsi multas noctes, & dies plures coniungas, id accidere non posse videtur, adeo insatiabili quadam suauitate & Syrenijs illecebris condita est. Sed me iam pridem sulur quoddam, & sonitus tumultus cuiusdam circa ades circumsonat. Et quidem non eram perturbatione vacuus, sed tacere per vim conabar, cum cupiditate à te dicerorum traherer. Ego quidem non sensi, inquit Calasiris, tum quod sim vel ob atatem hebetior ac languidiori auditu (Senectus enim cum aliarum partium, tum aurium precipue morbus est) tum fortassis eò quod narrationi animo vacarem. Videtur autem mihi Nausicles venire, adium dominus: sed quid tandem, o di, effect? Omnia, vt volebam, inquit Nausicles, cum subito illi apparuisset. Neque enim me latuit, bone Calasiri, quod sollicitus esses de meis actionibus, & tanquam animo vnã peregrinaretis. Sed te perspexi, cum alias ex tua erga me obseruantia & voluntate, tum ex his de quibus te hæc colloquentem ingressus deprehendis. Sed quis est hic hospes? Græcus inquit Calasiris) alia verò deinceps audias. Tu verò se-
quid

quid à te dextrè consecutum est, nuncia citius, & habes quoq; gaudij participes. Sed et vos, inquit Nausicles, diluculo audetis: in presentia autem vobis, quod meliorem Thibè acquisiverim, scire sufficit. Mihi enim cum ex itinere, tum ex alijs cogitationibus molestia somno brevi utiq; est lenienda. Hic quidem cum hæc dixisset, recurrebat facturus ut dicerat. Cnemon autem contristatus est, audito Thibes nomine, præq; sollicitudine omnem cogitationem retrò conuertebat anxius, & grauius continueq; ingemiscens, reliquum noctis sese discrucians traducebat: ut neq; Calasiridem ad extremum latèret, quamvis arctiore somno detineretur: sed erigès se senex, & cubito innixus, quid illi accidisset interrogabat, & quam ob causam tant opere inquietus esset, non multum distans ab insani. An non meritò insaniam, ad ipsum Cnemon, cum quòd Thibe sit superstes, audivim? Quæ autem est hæc Thibe, inquit Calasiris, aut unde auditam agnoscis, & nuncio allato quòd viuat sollicitus es? Et ille: Alia quidem audies postea, quando tibi & meas rationes exponam: ceterum illam interfectam hisce oculis ego agnosci, & apud bubulcos meis manibus sepelivi. Dormi, dixit Calasiris. Hæc autem quomodo se habeant, non ita multo post cognoscemus. Non potero, inquit. Sed tu quidem quiesce immotus: ego autem haud scio an possim viuere, nisi quamprimum clam egressus, aliquo modo curiosius inquisiero, in quo errore Nausicles versetur, & quomodo apud solos Aegyptios mortui resuscitat. Arrisit ad hæc leniter Calasiris, & rursus lapsus est in somnū. Cnemon autem egressus cõclauis, inhibuit quidem sese ut conseruatum erat, eum qui noctu & in tenebris in

ignota

ignota domo oberraret: attamen omnia sustinebat, metu propter Thiben, & suspitione exonerare se quamprimum properans. Donec serò tandem, & sepius iisdem locis, tanquam in alijs sese voluens, sensit mulierem clam & lugubriter tanquam vernam lusciniam, lugubri & miserabili cantilena lamentantem, & ad domunculam luctu quasi manu ductus contendit, & foribus qua parte inter se committebantur, aurem admouens, audiebat, taliq; modo adhuc lamentantem deprehendit. Ego verò misera, ex manibus prædonum me elapsam esse, & mortem cruentam expectatam effugisse arbitrabar, & acturam me deinceps cum charissimo peregrinam & erraticam vitam, sed cum illo suauissimam futuram. Nihil est enim mihi tam molestum, aut graue, quod non cum illo sit tolerabile. Nunc autem nondum satiatum, me autem inuiso sortitum numen, cum parum voluptatum proposuisset, rursus decepit. Seruitutem me effugisse existimabam: en seruo rursus, & in carcere deinceps. Inisula me habuit antea, & tenebræ præsens status illi iam est similis, vel ut verius dicam, etiam acerbius: eo qui hæc consolatione lenire & voluisset, & potuisset, separato à me, & auulso, antrum prædonū die qui præcessit, diuersorium mihi fuit: infernus & barathrū, deniq; quid aliud quam sepulchrum illa habitatio? Ceterum & hæc omnium mihi charissimus, præsens leuabat. Illic & viuentem luxit, & propter mortuam (ut rebatur) lachrymas profudit, tanquamq; interfectam deplorauit. Nunc & his sum orbata. Perit particeps mearum calamitatum, mecum dolores tanquam onera partiri solitus. Ego autem sola, & deserta, & captiua, & multis modis deploranda relinquo,

acerba

acerba fortuna arbitrio exposita; & ad tantum
vitam retinens, quod superstitem esse charissimum
spero. Sed ô anima mea, ubi tandem es? aut qua
te excepit fortuna? An & ipse, heu mihi, seruis, li-
bero animo, & seuitatis impatiēte, præter amo-
ris, præditus? Sed superstitis sis tantum, & conspi-
cias aliquando Thibē tuam. Ita enim me vocabū
etiam nolens. Nō amplius se continere potuit Cne-
mon, ut hæc audiuit: neq; expectabat ut reliqua
audiret, sed ex primis alia suspicatus, ex his autem
que sub finem audierat Thibē esse profusū sta-
tuens, parum aberat quin collaberetur, apud ipsa
propemodum fores. Cæterum cum vix restitisset,
metus ne ab aliquo deprehenderetur (iam enim
galli secundo occinebant) recurrere lapsans, &
nunc pedes offendens, nunc verò in parietes subitò
incidens, & iam limibus superis, iam vasis sicu-
bi fortè laqueari dependebant, caput impingens.
Cum autem ad domiculam, in quam se recipie-
bant, longum tandem post errorem venisset, con-
tinuò in lectum corruit: & ipsius quidem corpus
tremor inuadebat, dentium autem multa collisio
existebat: & fortasse ad extremum periculum de-
uenisset, nisi statim Calasiris, postquam id sen-
sit, assidue illum fouisset, & sermone omnino ut
ad se rediret effecisset. Utq; paululum respirauit,
causam ex eo sciscitabatur. Ille autem: Actum est
de me, inquit. Viuit enim reuera pessima Thibe.
& cum hæc dixisset, iterum emoriebatur. Calasiris
autem rursus multum negocij habuit, dum confir-
mare illum conaretur. Enimvero illudebat planè
Cnemoni quoddam nomen, quod, ut aliqui ut
plurimum res humanas in ludibrio & lusus lo-
co collocat, ita neque tum suauissimis tranquille

& absque molestia frui permittēbat: sed ei quòd
magnam voluptatem allaturū paulo post fuerat,
casum aduersum implicabat: vel quòd ea sit ipsius
consuetudo, etiam tum ostendens: vel quòd natu-
ra humana, meram & non temperatam lætitiā
capere non possit. Quamobrem Cnemōn quoque
tum fugiebat ea, quæ illi omnium maxime fue-
rant expectenda: & suauissima, formidabilis esse
existimabat. Muliercula enim quæ plorabat, non
erat Thibe, sed Chariclia. Ita autem se res il-
lius habebant. Postquam Thyamis riuus vene-
rat in hostium potestatem, & captiuus detineba-
tur, insula autem incensa fuerat, & incolis bubul-
cis vacua, Cnemōn quidem & Thersmutis, scitifer
Thyamis, matutini lacum transfuderunt, qua con-
ditione esset præfectus apud hostes exploratur.
Talis autem fuit ratio illorum itineris, qualis an-
tea exposita est. Porro soli Theagenes & Charic-
clia in antro relinquuntur, dilationem præsentium
calamitatum maximum bonum æstimantes. Tum
primū enim seorsim, & omni qui obturbare
potuisset liberati, secum versantes, non impeditis
& consummatīs complexibus & osculis se exple-
bant, & in omnium obliuionem delapsi, in ample-
xū mutuo diutissimè hærebant, veluti in vniuerso
corpus coaluissent: casto quidem adhuc & pudico
amore se satientes, lachrymis autem humidis &
calidis secum temperati, puriq; tantum mixti oscu-
lis. Etenim Chariclia, si qua in re Theagenem
decori fines egredientem, & petulantius agen-
tem senserat, commemoratiōe iurifurandi co-
ërcebat. Ille autè haud difficulter reduci se in viā
patiebatur, et ad moderatiōnem reuocari, cum amo-
re quidam inferior, voluptate autè superior esset.

Cete-

Ceterum cum serò tandè in memoriam eorum que essent agenda redissent, necessitate coacti, se factos esse statuerunt, & Theagenes eiusmodi orationem excorsus est: Ut mutua consuetudine praesentes fruamur Charicia, & hoc consequamur quod omnibus rebus anteposimus, & propter quod omnia sustinimus, & nos optamus, & dii Graecanici praebant. Atqui cum humanarum rerum ratio sit instabilis, & aliàs, alio inclinet, & multa passus sumus, & multa speramus, propositum est nobis etiam, sicuti pacti sumus cum Cnemone, omnino ad Chennum pagum properare: tum incertum est, que nos fortuna sit exceptura: & magnum, immensumq; (ut videtur) interuallum, ad terram que speratur à nobis, conficiendum restat: age notas aliquas componamus, per quas & praesentes arcana cognoscemus, & si aliquando ut se iungamur acciderit, absentes nos vestigabimus mutuo. Bonum est enim erroris compendium, antisorum tessera, que inuentionis causa asseruatur. Collaudabat hæc Charicia: & visum est, si à se inuicem separarentur, ut templis aut statuis insignibus, hermis, & lapidibus in triuijs, Theagenes quidem Pythicus, Charicia verò Pythias inferberent, an ad sinistram abierit, ad hanc urbem, pagum, aut gentem, diem insuper & horam experimentes. Quod si conuenirent, sufficere quidem, ut alter ab altero tantum conficiatur. Nullum enim tēpus obscurare in illorum animabus amatorias notiones posse: attamen Charicia paternum annulum secum expositum ostendebat: cicatricem autem in genu, ex vulnere inscripto à syluestri sue, Theagenes. Porro verborum tesseras, illa quidem facem, hic autem palmam ut haberet,

beret, inter se constituerunt. Ad hæc confirmanda, complectebantur se inuicem, & rursus plorabant, lacrymas (ut existimo) tanquam libationes fundere incipientes, & oscula iurifurandi loco figentes. His ita inter se constitutis, antro egrediebantur, omnino thesauros qui ibi erant reconditi, non attingentes. Etenim opes ex spolijs partas, impuras ducebant. Ceterum que secum ipsi Delphis aduexerant, pradones autem eriperant, ea collecta ad iter secum apparauerant. Charicia verò etià vestē mutauit, imposita in sarcinulam quandam iurifurando, & coronis, & sacra veste: atq; ut occultiora essent, etiam alia suppellectili vltiori desuper iniecta: arcu autem & pharetra Theageni ad ferendum tradita, onere illi suauissimo, et armis dei imperium in illum obtinentis proprijs. Quamprimum autem lacui appropinquarent, & nauigium conscensuri erant, multitudinem armatam ad insulam transmittentem conspiciunt. Cum igitur in vertiginem ex illo formidabili spectaculo incidissent, diu steterunt obstupefacti, tanquam præ magnitudine doloris occallissent ad fortuna iniurias, ita sine intermissione in illos seuientis. Serò igitur tandem, & propemodum applicatibus ijs qui adueniebant, Charicia ut refugerent, & antro sese absconderent, atq; ita clam delitescere possent, petebat: simulq; ipsa refugiebat. At Theagenes illam retinebat, & Quousq; tandem dicebat) fugientis fatum, quod nos ubiq; insequitur? Cedemus fortune, & non opponemus nos impetui qui in nos irruit. Quid aliud quàm errorem irritum, & vitam erraticam, & insulturnum numinis, alium alij succedentem lucrabimur? An non vides, quemadmodum exilio coniungat piratarum latrocinijs,

trocinia, & periculis marinis longè asperiora in
continenti, magno studio & contentione consistere
nitatur? Bella non ita pridem excitauit, pradones
paulo post adduxit: captiuos paulo ante detinuit,
solitarios rursus & desertos effecit, liberationem
& fugam liberam proposuit, cuestigio interfecto-
res admouit. Tale bellum quasi per lusum contra
nos suscepit, nostras rationes non secus quàm sce-
nanam aut fabulam representans. Cur non igitur
præcidimus & abrumpimus hoc tragicum ipsius
poëma, & nos ipsi qui uolunt interficere, tradimus?
ne si forte intulerandum sine fabula imponere co-
netur, nobis ipsis manus afferre cogat. His dictis
non omnibus assentiebatur Chariclia, Fortunam
quidem iuste ab illo accusari, dicens: ceterum ho-
stibus sponte sese tradere, neuiquam consultum
esse censens. Neque enim exploratum esse, an sint
illos comprehensos statim interfecturi: neq; se cum
tam facili & beneuolo numine luctari, ut celerem
calamitatum exitum & liberationem concessu-
rum sit, sed fieri posse ut ipsos etiam reseruare ser-
uituti uelit. Quod qua tandem morte non esset
acerbius? Pestibus barbaricis expositum esse ad
iniuriam indignam & omnino iam: quam omnibus
modis, & quo ad fieri potest declinemus spem, suc-
cessus, experimento casuum qui præterierunt me-
tientes: cum saepe iam etiam illuc unde minus cre-
dibile fuerat, superstites euaserimus. Faciamus ut
uis, cum dixisset Theagenes, sequebatur præcun-
tem, non secus ac si traheretur. Neq; tamen hostes,
fuga ad antrum auerterunt: sed dum eos qui à
fronte adueniebant circumspicerent, non animad-
uerterunt se à parte hostium, qua in aliam par-

tem insula descenderat, à tergo cinctos & con-
clusos esse. Et hi quidem percussis steterunt, con-
fugiente sub Theagenem Chariclia, ut si etiam
mori opus esset, in manibus Theagenis id fieret.
Ex his autem qui ascenderant, intentauerant iam
quidam ictum: ceterum postquam contuitu suo
iuuenes illustrarunt eos qui irruerant, concidit il-
lis animus, & torpebant dextrae. Formosos etiam
barbarica manus uerentur, ut uideretur ad ama-
bilem aspectum, etiam immanis oculus mansue-
scit. Comprehensos igitur ducebant ad duces, ma-
gnopere cupientes spoliarum pulcherrimum in
primis adducere. Et quidem hoc rem tantum
allaturi fuerant. Neq; enim quicquam aliud illis
est adeptus, quamuis ab oris ad oras insulam per-
currissent, & armis tanquam retibus, totam un-
diquaque circumdedissent. Nam reliqua quidem
insula priore bello conflagrauerat: solum antrum
relictum fuit, quod ignorabatur. Et hi quidem ita
ad Polemarchum ducebantur. Is autem erat Mi-
rranes, prefectus excubiarum Oroondatis, Satra-
piam Aegypti Regi magno administrantis, ma-
gna summa pecunie (ut dictum est) à Nausicle
conductus, inquisitionis Thisbes gratia ingressus
insulam. Postquam igitur Theagenes & Chari-
clia adducti sunt propius in conspectum, serua-
tores deos sapius inuocantes, mercatorio quodam &
callido consilio inuito Nausicles exiit, & accu-
rens, illa ipsa est Thisbe, magna uoce dicebat,
qua priuatus fuerà à perditis bubulcis, nunc autem
eam tuo & deorum beneficio recupero Mirrane. Tunc
apprehendebat Charicliam, magnopereq; se gau-
dere simulabat: & Charicliam, ut se Thisbe esse
sciret.

fateretur, siquidē salua esse vellet, adhortabatur, submitte & Graecē illam alloquens, ut latēret id eos qui aderant. Successitq; illi sophisma, Chariclia enim cūm sensisset linguā Graecam, & aliquid quod esset sibi profuturum à viro agi coniectaretur, accommodabat se quoq; & componebat ad scopum. Mitrani interroganti quā nam cognominaretur. Thūben se vocari fatebatur. Tunc accurrens ille, osculabatur diu Mitranis caput, & fortunam ipsius demitranis, insinabat barbarū, quod sūm alia multa praecclare gessisset in bellis, tum praesentem expeditionem prospere & feliciter suscepisset. Ille autem inflatus laudibus, & simul rem ita se habere, ex nomine falso existimans, etsi perensus est forma quae ex veste, atq; hac vili, tanquam ex nube lunae splendor relucebat: tamen cūm leuitas mentis illius, fraudis celeritate comprehensa & conclusa esset, & tempus poenitendi praeruptum: Hanc igitur, inquit, cūm tua sit, recuperatam ducito. & cūm hoc dixisset, tradebat illi in manus, respiciens in illam continuē, & quod iniitius, ac propter premium antē acceptum cederet de possessione puella, significans. Hic autem, quicumq; tandem est (Theagenem inuenens) sistrum spoliū, & sequatur, custodia illi adhibita, mittendus Babylonem. Siquidem ea inest corpori dignitas, ut ad mensam regiam ministrare possit. His dictis, transmittēbant lacum, & separatis à se inimicem, Nausicles quidē Chemmim, habens Charicliam, peruenit: Mitranes vero, cūm ad alios pagos suae ditionis deflexisset, nulla mora interposita, Theagenem vnā cum literis, ad Oroondatem, qui tum erat Memphi, emisit. Sic autem erat scriptum in literis: O R O N D A T I S A T R A -

P A E,

P A E, M I T R A N E S P R A E F E C T V S :
Adolescentem Graecum, praestantiorē quā sub meo degat imperio, & dignum qui in dei, regu maximi solius conspectu versetur, & illi sit ab obsequijs, captum ad te transmissi, concedens tibi, ut tantum & tale donum hero communi offeras, quale aula regia nec vnquam antea vidit, nec postea conspiciura est. Hec ille quidem per literas significauit. ceterū cūm nondum dies exactē illuxisset, Calasiris cum Cnemone sperans se aliquid cogniturum, sed ignoraret, ad Nausiclem venit. Atq; ita querentem, quid confecisset? omnia Nausicles dicebat, quod venisset ad insulam, quod desertam deprehendisset, quod primum nemo illi obuius fuisse, quod Mitranem fraude circumuenisset, quod quandam virginem quae apparuerat, tanquam Thūben accepisset: & quod melius illi successisset hanc naeto, quā si illam inuenisset. Neq; enim paruum discrimen esse, sed quantū fieret in comparatione dei ad hominē. Adeo nullam esse praestantiam formae, quae illius pulchritudinem superet: neque se id exponere verbis dignē posse, praesertim cūm liceat praesentē demonstrare. Haec ut audiverunt, statim suspicari rem ipsam incipiebant, & obnixē orabant, ut quamprimum adesse puellam iuberet. Ineffabilem enim pulchritudinem Charicliae esse cognoscebant. Sed postquā est adducta, & (cūm incederet oculus in terram deiectis, & faciem vsq; ad supercilia velaret) Nausicle vobono animo esset adhortante, paululum oculos sustulit, viditq; ac visa est praeter omnem spem & opinionem, repentē ploratus ab omnibus simul sublatu est, & tanquam ad vnum signum aut plagam eandem eiulare coeperunt. Licebatq; audire
C
ut plu-

ut plurimum eas voces, ò pater, ò filia reuera Chariclia, non Thibe Cnemonis. Nausicles autem praesupere & penè obliuione sui, obmutescerebat, cum Calasirum amplexum Charicliam, lachrymas non tenuisse intueretur: & quæ nam esset tanquam in scena agnita mutua, ignoraret ac dubitaret: donec illum distulatus Calasiris, allocutus est. Tibi quidem vir optime, dii tanta largiantur, quanta tuo desiderio & voluntati satisficiant. Seruator meæ filie nunquam sperare extitisti, & effecisti ut fruar conspectu mihi longè omnium iucundissimo. Sed ò filia, ò Chariclia, ubinam Theagenem reliquisti? Ploratum sustulit ad interrogationem, & paruo spacio intermisso: Comprehensum, inquit, captiuum ducit, quicumq; tandem est, qui & me huic tradidit. Petebat igitur Calasiris à Nausicle, ut indicaret ea quæ de Theagene sciret, quis esset qui in illum imperiū haberet, & quò illum captum duceret. Dicebat omnia Nausicles, cum intellexisset illos esse hos, de quibus sæpe cum illo senex collocutus fuerat, usq; inquirendis oberrare ipsum in luctu sciebat. Addebat autem, nihil illis inde accessurum esse præter cognitionem, hominibus inopiibus & egentibus: cum mirum sit futurum, si vel magna summa pecuniæ proposita inducat in animum Mitraneæ, ut admittat adolecentem. Sunt nobis & pecuniæ (clām ad Calasirum Chariclia) & promittē summā quantamcumq; vis. Monile, quod tute scis, asseruo, & mecum fero. Erectus igitur animo ad hæc Calasiris, ceterum metuens ne aliquam suspicionē rei, ut sese habebat, caperet Nausicles, & eorum quæ Chariclia offerebat: Bone Nausicles, inquit, nunquam sapiens laborat inopia, sed facultates voluntate metitur: tantiū acci-

piene

piens à præstantioribus, quantum petere honestū esse iudicat. Quamobrem dic tantum ubi sit is, à quo detinetur Theagenes: siquidem diuinā beneficentia nobis non deerit, sed suppeditabit quantum voluerimus, ut auaritia Persicæ hæc ratione medeamur. Subrisit ad hæc Nausicles, & Tunc (inquit) efficies ut credam, te posse repente tanquam ex machinatione ditescere, si pro hac mihi prius precium quo redimatur deposueris. Omnino autem scis, quòd Persicum & mercatorium genus perinde studeat opibus? Scio, dixit Calasiris, & habebis. Ceterum cur non cunctaris, & nedum nullum genus beneficentia erga nos intermittis, sed etiam anticipas nostras petitiones, & restitutionem filie spontè adprobas ac denunciās? me autem prius precari oportet. Nihil inuideo, inquit Nausicles. Quin etiam si ita videtur, faciam enim rem diuinam, adesse sacris, & precare deos, & nobis quidem spes petito, tibi autem accipe. Ne ludas, neque sis tam incredulus, ad ipsum inquit Calasiris: sed incipe & instrue sacrificium pro facultatibus, nos autem aderimus omnibus paratis. Faciebant ita: & paulo post à Nausicle quidam veniens, vocabat ut properarent ad sacrificium. Alii autem (iam enim, quæ essent faciendā, inter illos cōenerat) lati & alacres ibant: hi quidem vnā cum Nausicle, & reliqua multitudine inuitatorum, publicum enim instruxerat sacrificiū: Chariclia verò cū filia Nausiclis, & alijs mulieribus, quarum varias cōsolationes adhiberet, & obsecrantes, vix illi ut vnā irent persuaserat: et haud scio an vnguā sibi persuaderi passa fuisset: nisi prætextu sacrificij defungi precib; pro Theagene cogitasset. Post quā igitur ad templū Mercurij

peruenerunt (huic enim sacrificium faciebat Nau-
sicles, tãquam forensi & mercatorum praesidi, pra
ceteris dijs ipsum colens & venerans) & sacrifi-
cium ferebat, paululum extra Calasiris contempla-
tus, & varium significari rerum futurarum euen-
tum, iucundarum pariter ac tristium, mutationi-
bus vultus declarans, inicit manus altari adhuc
flagranti, & tanquam e pyra extraxisset ea qua
iam pridem ipse ferebat. Hoc tibi, inquit, precium
redimenda Charicla, ò Nausicles, di per nos offer-
runt. & simul tradebat annulis quendam regium,
eximiam rem & diuinam, quod ad circulum attin-
et ex electro confectum, ceterum in pala ame-
thysto Aethiopica relucens, tanta magnitudi-
ne, quantam oculus virginalis circumscrit & oc-
cupat: pulchritudine autem longè Iberum & Bri-
tanicum superante. Hic enim inertis, & cui nullus
adest splendor, flore rubet: similisq; est rosae, qua
primum ex bacca in folia finditur, & tum radijs
solis rubescere incipit. at amethystus Aethiopica
valde & ex profuso rutilat. Quod si tenens il-
lum circumuerses, radium proicit aureum, non
obscurantem asperitate visum, sed gratia & iuri-
tate singulari illustrantem. At qui & vis ipsi inest
genuina praesidentem. Neq; enim falso sibi
vendicat appellationem, sed verè arcet ebrietatem
ab eo à quo fertur, sobrium illum in conuiujs reti-
nens. Ac eiusmodi quidè est omnis ludica & Ae-
thiopica amethystus: ceterum illa quam Nausicles
offerebat Calasiris, longè vel has superabat. Pi-
ctura enim fuerat exornata, & ad imitationem
animali exculpta. Ac pictura quidem talis erat.
Puer pascebat oves, non admodum edita rupi cir-
cumspiciens causa tanquam specule insistentis, pa-
scua

scua gregi obliquis tibia cantibus distribuens: illa
autem parebant, ut videbatur, & ad signum ac
praecentum fistula in passione perseverabant. Di-
xisset quispiam eas etiam aurea vellera habere,
non arte id gratia addente, sed amethysto proprio
rubore in tergis illarum rutilante. Depicta erant
& agnorum tenera lasciuia: & quidam gregatim
cursu petram conscendentes, quidam circa pasto-
rem petulantius sese in orbem intorquetes, pasto-
rale theatrum praecipitium representabant, alij
verò in flamma amethysti tanquam in sole lasci-
uientes, salibus extremarum vngularum petram
vadebant. Nonnulli autem ex ipsis recens nati, &
ferociores, etiam transilire velle circulum videban-
tur, ceterum ab arte prohiberi, aurea palam illis,
& rupi tanquam speluncã quandam circumdantem.
Erat autem rupes reuera, & non imitatio. Cum
enim extremam partem lapidis ad hoc ipsum cir-
cumscripsisset artifex, ostendit natua veritate id
quod volebat: superuacaneum esse existimans, la-
pidem in lapide fingere. Talis igitur erat annulus.
Nausicles autè percussus nouitate rei, magis etiam
delectatus praestantia, facultatibus suis omnibus
precio lapidem respondere existimans: Ego quidem
ludibam, dixit, bone Calasiri, & alio qui verba
tantum erant postulatio precij ad redemptionem:
scopus autem, ut tibi non redemptam filiam libe-
ram dimitterem. Enimvero cum non reiicienda
sint (ut dicitis) praestantia dona deorum, accipio
hunc diuinitus missum lapidem, persuasum habens
& hoc inuentum mihi venire more solito, ab opti-
mo & beneficentissimo in me deo, qui tibi omnino
donum per ignem submisit: traui: unde & videre
est, eum flamma relucere. Et alio qui iudico lu-

crum esse pulcherrimum, quod cum nulla iactura
 præbentis, ditiores efficit accipientem. His dictis,
 cum consummasset sacrificium, epulas cum alijs
 una inijt: mulieribus seorsum in interiori templi
 parte loco attributo, viris autè in vestibulo collo-
 catis. Postquam autem oblectationis ex cibus satia-
 tas illos cepit, & poculis mense cederat, viri qui-
 dem Bacchum invocabant, cum libatione & cantu
 vestato in ingressu in nauim, mulieres autem ad
 hymnum in honorem Cereris compositum salta-
 bant. Ceterum iam egregie feruente compotatio-
 ne, & alio ad aliam oblectationem verso, pbiata
 fncere, aquæ protensa Nausicles: Tibi ò bone Ca-
 lasiri, inquit, nymphis propinamus: tu verò si vi-
 cissim nobis sermonibus, quorum desiderio tene-
 rant propinaueris, pulcherrimis sanè, suauissimiq;
 poculis nos oblectaueris. Audis enim vt mulieres
 mora caussa, & remissionis à potatione, choream
 instituerint. Nobis verò tuus error egregie, si vo-
 lueris, conuiuium traduxerit, suauior omni chorea
 ac tibia futurus. Cuius narrationem cum ante ea se-
 pe, vt scis, distuleris, quoniam te casus tui obrue-
 bant ac demergebant, iam certè ad nullum tempus
 commodius, quam præsens est, eam referuare pos-
 sis, quando ex liberis filia quiaem salua est & con-
 spicitur, filius autem iam iam auxiliantibus dijs cõ-
 spicietur, præsertim si me non affecteris molestia,
 iterum narrationem differens. At tibi plurima ene-
 niant bona Nausicles, (ex illius sermone ansa ar-
 repta, subiecit Cnemon) qui cum omne musicum
 instrumentum ad conuiuium aduocaris, illa qui-
 dem in præsentia negligis, & vilioribus conce-
 dis: ceterum arcanas res, & cum voluptate qua-
 dam diuina temperatas, aures audire. Et mihi qui-
 dem

dem videris numinis vim & naturam optime in-
 telligere, qui Mercurium iuxta Bacchum collo-
 ces, & sermonum oblectationem potationi mi-
 sceas. Quamobrem etsi reliquum sacrificij splēdo-
 rem & apparatus iuste sum miratus, tamen
 haud scio an quisquam maior vlla ratione Mer-
 curium placare possit, quam si narrationum illius
 in primis propriam symbolam in conuiuio con-
 ferat. Parebat Calasiris, & cum Cnemoni gra-
 tificans, tum Nausiclem sibi propter ea quæ con-
 secutura erant deuinciens, omnia dicebat: prima
 quidem, & quæ iam Cnemoni exposita fuerant,
 contrahens, & præcipua tantum quasi capta re-
 petens: quædam autem sponte transgrediens, quæ
 Nausiclem scire, non esse operæ precium iudica-
 bat. Porro ea quæ nondum erant narrata, & co-
 herebant cum his quæ dicta fuerant, continua-
 bat, inde inducto escordio: Ipsos, cum nauem one-
 rariam Phæcum consendissent, postquam Del-
 phos effugerunt, primum nauigasse ex sententia,
 cum secundo vento etiam à tergo impellerentur.
 At cum ad Calydonium fretum peruenissent, non
 medio critè turbatos esse, cum incidissent in ma-
 re natura inquietum ac turbulentum. Cnemone
 autem vt neque hoc prætermitteret petente, sed
 deceret, si quam causam commotionis illo in lo-
 co existentis inuestigasset: Pelagus, inquit, Ion-
 nium, ex magna latitudine ibi in angustias red-
 ductum, & tanquam per ostium quoddam sese
 in sinum Crisæum infundens, & misceri cum ma-
 ri Aegeo properans, ab Isthmo Peloponnesiaco in-
 hibetur ac retunditur: providentia numinis
 fortasse, ne ex aduerso sitam terram elusio-
 ne obruat, obiecto collo interclusum. Et cum inde,

ut consentaneum est, refluxus excitat, & circa hoc fretum magis quam in reliquo sinu cogatur & coarctetur, eo quod adhuc insluit, in id quod recipiatur sapius incidente, bullitionem aqua efficit, & aestum feruentem excitat, ex mutuo concursu & collisione in fluctum cumulatam. Quae cum plausu & laudibus excepta essent, his qui aderant veram esse causam contestantibus: Calasiris continuabat narrationem. Cum superassemus, dicens, fretum, & conspectum insularum acutarum amississemus, Zacynthiorum promontorium prospicere nos coniectabamur, tanquam obscuram quandam nubem in oculos nostros incurrentem: & gubernator velum contrahere iubebat. Nobis autem percontantibus, quamobrem dissolueret & laxaret impetum, cum nauis secundum ventum haberet: Quoniam si secundis auris vela permississemus, circa primam noctis vigiliam ad insulam appellemus: cum interim metuendum sit, ne in tenebris, in loca saxis latentibus magna ex parte plena, & praerupta impingamus. Consultum est igitur pernoctare in mari, & ventum cessim & leuiter excipere ea proportione, qua sufficere possit ut mane ad terram applicemus. Haec dixit quidem gubernator, ceterum non fiebant, Nausicles: sed vna cum oriente sole, nos quoque anchoram demittebamus. Porro insula incolae, qui habitabant circa portum, non procul distantem ab vrbe, ad spectaculum nostri aduentus, tanquam nouum & inusitatum quippiam consuebant, admirantes (ut apparebat) habitatem nauis onerariae, ad pulchritudinem simul & altitudinem elaboratae, Phoenicum industriam & artificij gloriam vel inde cognosci dicentes: et quod incredibile et inusitata forma

tina

tuna vti essemus, qui iraquillam navigationem & secundam hyberno tempore, & iam occidentibus Pleiadibus cōsecissemus. Reliqui igitur omnes, cum adhuc funes religarentur, relicta nauis, ad vrbe Zacynthum negociaturi currebant. Ego vero, audieram enim fortè à gubernatore, quod in insula essent hybernaturi, iam quaesturus alicubi diuersorium circa littus: nauem, quod esset inconueniens nobis habitaculum futurum, propter turbam nauticā: vrbe autè, quod parū tutum propter fugā inuenium, deuitans. Cum igitur paululum progressus essem, video senem piscatorem, sedentem pro foribus, & retis lacerati nexu rescipientem. Accedens igitur propius: Salue, dicebā, viro optime, et dic vbi nam diuersorium quispiā adipisci possit? Ille autem, Circa propinquum promontorium (inquit) in saxum latens pridie delatum, laceratum est. Rursus ego: Hoc quidem cognoscere mea nihil interfuit: ceterum officiosè feceris, & humaniter, si aut ipse me hospitio receperis, aut alterum demonstraris. At ille: Non ipse, inquit, neque enim vna nauigabā (absit enim ut ita offendant, aut tantopere à senectute prematur Tyrhenus) sed est puerorum culpa, qui inscitia saxorum sub mari latentium, vbi non oportebat, retia tetenderunt. Sed igitur tandem cum intellexissem, quod hebetiorem haberet auditum, alta voce intonans, Saluere te iubeo, dicebam, & ut nobis hospitibus diuersorium ostendas, oro. Sed & ipse vicissim, Sis saluus, respondit, & maneat si vis apud nos: nisi fortè es aliquis eorum numero, qui domos multis lectis exornatas inquirunt, aut famulitij ac seruorū turbam secū adducit. Ego vero cum dixissem, quod liberi mihi essent duo, & ego tertius: Grata est, inquit, propor-

tio. Vno enim plures vos inuenietis. Etenim et mihi sunt duo filij conuictiores (maiores autem natus, ductis vxoribus, sunt ipsi patresfamilias) & quarta nutrix infantum. Si quidē mater ipsa est non ita pridem mortua. Quamobrē optime, ne cuncteris, neq; dubites quin te simus leti et alacres excepturi, virum etiam ex primo colloquio generositatis specimen exhibentem. Faciebam ita, & non multo post cum Theagene & Chariclia me venientem, lubens Tyrrhenus excipit, & partem calidiorē domus nobis attribuit. Saneq; non insuauiter hybernū tempus initio transigebamus, dies quidem simul consumētēs: seiunctim autem cūm dormiendum fuit, cūm nutrice quidem Chariclia: ego autem separatim & Theagenes, Thyrrhenus verō in altero conclauī cū suis liberis, requiescentes. Mensa nobis etiam communis apponebatur, alia quidem nobis praesentibus, Tyrrheno verō obsonia affatim ex mari iuuenibus suppeditante, cūm partim ipse piscaretur, partim nos quoq; interdū per ocium in captura adiuuaremus, quam variā, & ad omne tempus accommodatam instruxerat. Et erat locus iacendiis rebus idoneus, & piscosus, aded ut periq; quod capiebat, ex arte commodum, fortuna benevolentia referrent acceptum. Sed haud fieri potuit, quin (ut dicitur) semel infelices, nos semper aduersa fortuna laborarent. Neq; in solitudine turbis & molestijs caruit forma Charicliae. Sed Tyrius ille mercator, victor in Pythijs remuneratus, cum quo nauigaueramus, seorsim me conueniens, sapius mihi molestus erat, & dolorem afferebat, obsecrās, ac in matrimoniu sibi dari tanquā a patre Charicliā petens; multa de se praedicās, & partim genus illustre exponens, partim praesentes

opes

opes enumerans, & hoc eadem quod illius propria possessio esset, quodq; maiorē partem mercium praeter ceteris possideret, quae essent auri, lapidum multitalentis constantium, & ferici. Nec parū momentum ad accessionem splendoris & gloriae, etiam vltoriam in Pythijs partā nominabat, & alia praeter haec multa. Me verō praesentem inopiam praetendente, & id quod nunquam in animum inducturus essem, ut in alia regione & gente habitanti, quae tanto intervallo distet ab Aegypto, filiolam meam elocarem: Omittas haec pater, dicebat. Dotem quidem me tulisse multorum talentorum, & vniuersarum opum, ipsam puellā arbitrabor. Gentem verō & patriam vestram cum mea permutabo, deflectens a proposito nauigatione versus Carthaginem: vobis autem me comitem, quod volueritis, adiungens. Cūm igitur viderem Phoenicem nō remittere, sed & vehementi calore, in ea voluntate & proposito persistere, & diem nullum quin de iisdem mihi molestus esset intermittere, statui in praesentia rem blādis sollicitationibus differre, ne aliquid per vim in insula pateremur: & omnia me facturum, cūm venissem in Aegyptum, pollicebatur. Ita cūm hunc paululum remouissem, rursus fluctum (ut aiunt) supra fluctum numen aduoluit. Nāq; Tyrrhenus non multis post diebus, cūm me in litus quoddā flexuosum assumpsisset: O Calasiri, inquit, per Neptunū iuro, et alios marinos deos, me et te nō secus ac si meus esses frater, et tuos liberos perinde atq; meos ferre in oculos. Diciturus sum autē tibi negociū quod cōtrate struitur, molestū quidem et acerbū, ceterūm quod & me reticere fas nō est, cūm ydē lares fuerint mihi tecum cōmunes: & tua scire oīno interest. Insidiatur hocadi Phae

e 6

wicia

nica piratica officina, sub latere huius promontorii eos tegente, & amplectente delitescens, & speculatoribus per vices egressum navis observans. Quamobrem vide ut caueas, et cogites quid nam tibi faciendum sit. Si quidem propter te, magis autem propter filiam tuam, hoc tam crudele facinus illis autem visitatum, conceperunt. Ego autem ad ipsum: Tibi quidem dii pro his dignas referant gratias: ceterum unde insidias deprehendisti Tyrrhene? At ille: Ex arte, inquit, viris sum notus, & cum illis opsonia afferro, maius precium quam ab alijs reporto. Itaque heri cum nassas colligerem circa praecipitia, mecum congressus archipirata, Num audisti quado Phoenices e portu sunt soluturi? querebat. Ego autem cum intellexissem insidias sermonis. Certe quidem (inquit) quod dicam habeo nihil, Trachinae caeterum in eunte vere primum illos soluturos puto. Igitur, inquit, & virgo quae apud te dinesatur, una cum illis navigabit? Incertum est quidem, dixi, verum cur tam curiosus & anxius id scrutaris? quod deperco illam, ita ut vix sum compos mentis, cum semel tantum viderim. Neque me scio unquam incidisse in talem formam, praesertim cum multas & non deformes captivas ceperim. Occultus igitur eum pertrahens eo tibi notus consilij sui rationem explicare: quid igitur, inqueiebam, te opus est conferere manus cum Phoenicibus? & non potius sine sanguine, & priusquam conscendant, adipisci ex aedibus meis: Servatur, inquit, & apud praedones conscientia erga notos, officij & humanitatis. Tua igitur causa parcos, ne tibi ea res difficultatem & laborem pariat, cum a te hospites amissi reposcerentur: tum una opera duo maxime consequi volo, opes, navis, & matrimonij virginis: quorum altero

omnino

omnino me frustrari necesse est, terra negocium aggredientem: & alioqui neque tutum est, cum si quid eiusmodi accideret prope sita urbe, continuo & factum sentiretur, & persecutio futura esset. Cum igitur eum multis modis ob prudentiam collaudassem, ab illo discedebam. Tibi vero indicans insidias, quae ab his struuntur piaculis, magnopere oro & obtestor, ut in id curam & cogitationem intendas, quo pacto te ipsum & tuos servare possis. Discedebam tristis, cum haec audissem, & varia versabam apud me consilia: donec forte casu mihi obviam factus mercator, & de isdem mecum colloquens, ansum cuiusdam consilij prebuit. Occultas enim ex qua erant indicata a Tyrrheno, quae volebam, illa tantum partem revegebam, quod quidam indigenarum cogitaret rapere virginem, cui resistere ipse & se opponere non posset. Ego autem tibi potius, inqueiebam, mallet ipsam desponsare, tum propter notitiam quae mihi tecum iam antea intercedit, tum propter opes tuas: in primis quod te in nostra patria habitaturum, si matrimonij consecutus fueris, antea promissisti. Quamobrem si id tibi omnino cordi est, propter hinc abnavigemus, priusquam anticipemur, aliquid vel per vim passis. Vehementer est delectatus, his auditis: &, Recte pater, inquit: simulque accedens caput osculabatur, & querebat quando solvere iuberem? Et si enim nondum tempestiva esset navigatio, licere tamen in alium portum sese transferentibus, insidias quae struuntur evitare & aeris constantiam operari. Igitur, inqueiebam, si quidem valebit meum imperium, sub initium noctis navigare, velim. Et ille quidem sic futurum eum dixisset, discedebat. Ego autem domum reversus, Tyrrheno quidem

nihil

nihil liberis autem dicebam, quod post crepusculum rursus holcadem conscendere oportebit. His autem repentinū illud factum mirantibus, & causam querentibus, distulī, postea me dicturum pollicens: nunc autem conducere ut ita fiat, dicebam. Ceterum postquam sumpta cœna modica in somnum lapsi sumus, in somnis mihi apparuit quidam senex, reliquo quidē corpore arrefactus, verū patellam supra genu, reliquias & vestigium proceri corporis in ætate vegeta exhibens, galorum in capite gerens, & sapientiam ac versutiam aspectu declarans, & tanquam ex vulnere aliquo femur claudicans post se trahens. Cū igitur ad me propius accessisset, & minaci oris habitu subrisisset: O præclare, inquit, tu verò nullam rationem nostri habuisti, sed solus ex omnibus quicumq; Cephalaenæ præternavigarunt, et nostram domū contemplati sunt, gloriamq; nostram cognoscere magis æstimarunt, aded nos contempsisti, ut neq; vel hoc quod vulgare est, allocutus sis, præsertim in vicinia habitantem. At tu quidem horum non multo post lues pœnas, & senties eosdem casus & calamitates, quas ego sum expertus mari ac terra simul in hostes incidens. Virginem verò quam ducis, mea cōiugis nomine alloquere: Salutat illam, quod in primis colat & omnibus rebus anteferat: castitatem, sinemq; illi prosperum ac felicem annunciat. Præcipui me præ viso e tremēs, et Theagene, quidnam mihi accidisset, querente: Propemodum (inquiebam) exitum nauis è portu negleximus: et expersigens, ea cogitatione sum perturbatus. Sed & ipse surge, ac tuas res collige. Charicliā autem ego accessam. Aderat filia, cū significassem. Tyrhæanus quoq; cū sensisset, surrexit, & de eo quod fieret

fieret inquirebat. At ego, id quod in presentia sit, tuum consilium est, dicebā. Effugere conamur insidiatores. Te verò dī saluum & incolumem conseruent, qui optimi viri officio erga nos functus es. Hanc autem da nobis vltimam gratiam ac benescium: Transmittens in Libicam, sacrificia pro nobis Vlysi, & pete ut iram suam erga nos mitiget, qua se commotum esse, tanquam spretum & contemptum, cū nobis hac nocte apparuisset, significauit. Promittebat se ita facturū esse, & usq; ad nauē deducebat, magnā vim lacrymarū profundens: & ut nobis nauigatio feliciter, & ex animi sententia succederet à Deo deprecans. Quid multis opus est? Cū primum lucifer illuxisset, in altum prouehēbamur, initio quidē nautis magno opere contradicentibus, ad extremum autem à Tyrrio mercatore persuasis, cū se fugere aduentum piratarum sibi prænunciatū dixisset. Et illum quidem latebat, quod vera diceret, cū sigmento uti voluisset. Nos autem ventis aduersis ac violentiis vsq; & tempestatem infestam, & fluctum ineffabilem experti, & ed propemodum ut non procul ab interitu abessent peruenientes, ad promontorium quoddam Creticum appulimus, autem à clauo ammisso, & maxima parte antennarum contracta. Visum est igitur, rescicienda nauis causa, & nostrū ipsorum recreandorum, dies aliquot in insula commorari, & his ita factis, nauigatio nobis iterum denunciabatur in primum diem Lunæ accensæ, post coniunctionem cum sole. Et prouecti in altum, spirantibus iam Zephyris vernis, ferebamur diem & noctem, gubernatore ad Africæ terram holcadem dirigente. Dicebat enim, reuertē, & continuo cursu, vento impellente, pelagus
trans-

transmitti posse. Accelerare autem se, ut possit continenter attingere, aut portum. Piraticum enim esse acatium, quod ex puppi apparet. Nam postquam à Cretico promontorio solimus, sequitur vestigijs nostris insistens, & nusquam declinans persequitur nostram navigationem, tanquam ex eodem cursu suspensum: deprehendiq; illud sapius rana circumuehi, cum ego nauem ex industria à recto cursu deflecterem. Hac cum dicta essent, quidam commoti sunt, & reliquos adhortabantur ut se ad defensionem appararent: quidam verò neglegentia. Solere, dicentes, in mari breviores naues, magnas consequi, tanquam maiori experientia & certitudine viam demonstrantes. Cum hæc adhuc in vtramq; partem disputaretur, erat diei tempus, quo atrato bouem eximit agricola, & ventus iam ex nimio impetu languescebat: & paulo post remissus, inefficaciter & molliter in vela incidebat, eductiens magis quam promouens aut protrudens lentea. Ad extremum et in tranquillitatem subsedit, tanquam vnà cum sole occidens, vel (ut verius dicam) persequentibus insertiens. Nam hi qui erant in acato, quandiu impulsu venti nauigabamus, longe à tergo nauis onerarie, ut est cõsentaneum, velinquebantur, maioribus velis plus venti capientibus, ceterum postquam tranquillitas mare stravit, & necessitas remos aduocabat, celerius quam dici potest superuenerunt, cum (ut existimo) omnes remigum officio fungerentur, leueq; acatium, & ad remigium magis accommodatum impellerent. Cum autem iam in propinquo essent, exclamauit quidam ex Zacynthiis, qui nobiscum vnà conscenderant: Hoc illud est, viri, perijimus, piratica classis, agnosco Trachini acatum. Concussa est ad-

nancium holcas, & in tranquillitate tempestatis implebatur, tumultu, lamentis, & transcurfationibus incitata: alijs in cõcauas partes nauis subeuntibus, alijs sese ad pugnam in tabulatis adhortantibus, quibusdam descendendum esse in scapham & effugiendum censentibus: donec interim dum cunctarentur, vel inuitos ipsos anticipans bellum sedauit & cohibuit, eo quod obuium fuit cuiq; armatos. Ego autem & Charicliã amplexi Theagenem, totum æstantem & ardentem pugnandi studio, vix cohibuimus: Illa quidem, ut neq; in morte (ut dicebat) ab eo separaretur, sed vno gladio, & eodem vulnere communicatam cum illo calamitatem sustineret, ego verò, postquam Trachinum esse qui adueniebat agnosui, aliquid quod esset in posterum profuturum, providens. Quod & ita euenit. Cum enim appropinquassent pirate, & transuersim essent aduecti, periculum facientes, si quomodo incruenti holcadem occupare, & in suam potestatem redigere possent, tela non coniiciebant, sed tantum circumnavigationibus orbicularibus, nusquam nauem progredi permittabant: denique obsidentibus erant similes, & us qui pactis ac deductione nauem capere omnino cuperent, & O infelices, dicebant, cur ita amentes estis, & contra vires adeo inuictas, et longè vestris superiores, aduersas manus tollentes, manifestum vobis interitum deceristis? Adhuc humaniter vobiscum agimus. Permittimus ut scapham conscendatis, & seruetis vos incolumes, si velitis. Illi quidem hæc proponebant. At ij qui erant in holcade, quamdiu prælio sine discrimine, & bello incruento decernebant, audaces erant, & nequaquam se excessuros esse dicebāt. Sed postquam quidam ex piratis audacior, insi-

liens, & gladium obuivum quemq; feriens, cede & morte bella geri docuit: tū penitebat facti Phœnices, & procumbentes, ut ipsis parcerent, quod imperata facturi essent, orabat. Ille autem, quamvis iam cede grassabatur, (conspectus enim sanguinis, irritatio & excitatio sit animi) tamen iussu Trachini præter omnem spem parcebant procumbentibus. & erant inducie atroces, & bellū reipsa quidem crudelissimum: paci autem falso & adulterino nomine dissolutum, conditione prælio ipso grauiore propoſita. Siquidem ut cum vna tantum veste naue excederent, pronuntiabatur: & mort ei qui violasset, edicebatur. Sed est hominibus, ut videtur, anima omnibus rebus preciosa: propter quam tum quoque Phœnices, spe opum nauis spoliati, tanquam tacturam non fecissent, sed lucrum consecuturi essent, ut alius alio prius scapham conscenderet, accelerabāt: quilibet se in primis, & celerius quam ceteros, supersitem esse magna contentione expetens. Postquam autem & nos decreto obtemperantes aderamus, Trachinus erecta Charicia: Nihil ad te, inquit, pertinet hoc bellum charissima, sed propter te susceptum est. Et te iam pridem inde vsq; ab eo tempore quo Zacynthum reliquistis, sequor, tantum propter te & pelagus et periculum aggressus. Quamobrem omite timorem, & ades animo, & scito te dominam omnium horum mecum esse futuram. Hæc ille quidem dicebat. At illa est enim prudentis consilij, temporis rationem considerare, & in bonum commodissimè vertere) industria singulari, & nonnihil ex mea admonitione maxime ob circumstantia mala vulsu excusso, & ad venustatem ac illecebras composito: At ego, inquit, djs ago gratias, qui hoc in ani-

imum tuum, ut lenius in nos statuas, inducunt. Quod si me vis omnino cōfidentem esse, & manere, exhibe hanc primam significationem tuā erga me beneuolentia: fratrem hunc meum & patrem serua, neq; tubeas illos nauē deserere. Nā his separatis, nulla ratio est qua me in vita retinere queat. & simul hæc dicens, procumbebat ad illius genua, & distenebat supplex, Trachinose amplexibus oblectante, & promissionem ex industria protrahente. Tandem cum & ob lachrymas in commiserationem deduceretur, & vultu ad obsequendum manciparetur, erecta virgine: Fratrem quidē, inquit, dono tibi summa voluntate. Video enim adolescentem plenum fortitudinis, & qui rationibus nostris adiumento esse possit. Senex autem hic, inane pondus, in gratiam tuam tantum adsit. Hæc cum dicerentur & fierent, sol quidem, cum circuitu suo exactè ad occasum peruensset, spacium inter diem & noctem interpositum, obscurum & opacum reddidit: mare autem repente, seu causa mutationis à tempore accepta, seu fortuna alicuius voluntate trāsmutatam commouebatur, & murmur descendens venti exaudiebatur: flatusq; nimius ac violentus irruens, tumultu inopinato, & perturbatione piratas implebat, cum propria acatū reliquissent, & in holcade in direptione mercium deprehensi essent, & quoniam modo magnitudine nauis vsuri essent ignorarent. Quilibet igitur nauigationis pars, à quouis obuio ex tempore & incōsultè tractabatur, & artem alius aliam quā nūquā didicerat, proprio Marte audacter aggrediebatur, quibusdā vela tumultuarie et perturbatè remittentibus, alijs funes imperitè distri-

tur, alius puppim tenebat & colla. Praecipue igitur nos in vicinū periculum coniecit, non vis tempestatis (nondum enim profusus fuerat commota) sed insidiosa gubernatoris, qui resisterat quidem quamdiu luminaris diurni fulgor lucebat: sed ad extremum succubuerat, cum tenebrae superassent. Itaque cum iam mergerentur, & non procul abesse quin deprimerentur, mitis quidā ex piratis conabantur in suam acatū transcendere: deinde represserunt sese, excusati à proposito tempestate: & Trachini consilio, qui persuadebat illo sexcentis nauigijs abundaturos, si holcadem, & opes quae illa contingerentur, integras retinerent, & ad extremum etiam funem, in quo pendeat, ab holcade abscedit, aliam tempestatem hanc ipsos accessere affirmans, & simul securitati in posterum se prospicere docens. Suspectum enim esse, applicare aliquo cum utraq; naue: cum sit futurum omnino, ut de his qui in altera nauigassent, inquiratur. Videbaturq; probabili dicere, & duabus in rebus uno facto consilium suum probare. cum breuem remissionem sensissent, postquam acatū separauit: quamuis non omnino periculis liberati essent, sed fluctibus continuis sine intermissione iactarentur, & multas nauis partes amississent: deniq; omnem periculi speciem sustineret, donec illa nocte vix elapsa, circa occasum cōsequenti diei ad litus quoddam iuxta ostium Nili, quod Heracleoticum appellatur, appulemus, & in terram Aegyptiam fortuito, & praeter nostram voluntatem infelices descendimus: alij quidem lati, nos autem magno cum dolore, & mari salutis beneficium ut probrum obicientes, quod nobis mortem omnium expertem iniuria insidisset, & terra formidabili, et expecta-

tioni tradidisset, nefurio ac scelerato piratarum arbitrio expositos. Quod cernere licebat ex ijs, quae cum nondum in terram propemodum descendissent, picula aggrediebantur. Nam cum se Neptuno sacrificia gratiarum actionis ergo facturos dixissent, vinum Tyrium, & alia id genus ex nauis efferebant, quosdā ad pecudes in vicinis locis coemendas dimittebant cum plurimo argento, datis mandatis, ut precium quod primū postularetur: soluerent. Postquam autem illi statim aderant, totum ouium & suum agentes gregem, & hi qui manserant, ijs receptis pyram succendebant, ac victimis excoriatis conuiuium apparabant. Trachinus me seorsim, ut alij exaudire nō possent, assumpto: O pater, inquit, filiam tuā despondi mihi in uxorem: & nuptias, ut vides, celebraturus sum hoc die, solennitatem suauissimam cum sacrificio deorum coniungens. Quam ob rem ne & tu ipse re antea non audita aliquid tristitia aut meroris in conuiuio praeterferas: & filia à te edocta, leto animo accipiat id quod est futurum: statui tibi meā praedicere sententiam, non quod suffragio tuo confirmari illam velim, siquidem nō deest mihi potestas, despondens & obligas voluntatem: sed quod alto qui faustum & decorum esse iudicem, si maiori assensu & alacritate sponsa se prepararet, cum à parente nuptias praesciuerit. Collaudabam hac ab illa dicta gaudereq; me assumulabam, & gratias agere Deo quā maximas, qui dominum filiae maritum designassent. Cumq; discessissem paululum, ac animus intendissem in cogitationem eorum quae faciendae essent, reuersus obsecrabam, ut grauius celebrarentur ea quae inchoata essent, & ut thalamum puellae holcadem designaret, datis manda-

is ne quisquam ingrediatur, aut molestus sit: ut etiam ornatus sponsae convenientis, ac reliqui cultus ac decoris cura in tempore suscipi possit. Etenim esset omnium absurdissimum, si ea quae generis dignitate et opibus efferatur, et quod est maximum, Trachini coniunx sit futura, neque his quibus licet comeretur: etiamsi nobis splendidiorem pompe nuptialis apparatus, tempus et locus admissent. Diffusus est gaudio, his auditis, Trachinus: libens se ita facturum promittebat, iussitque ut statim omnibus quibus illi esset opus, exportatis, deinceps ad navem non appropinquaret. Et hi quidem quae fuerant imperata, faciebant: efferebant mensas, pocula, tapetes, aulea, Sydoniarum manuum et Tyriarum opera, et alia quorum in instruendo conuiuio usus est: omnes denique profusus et sine ullo ordine in humeris exportabant opes, quas multi labores et frugales cumulauerant, eas profusi conuiuij petulantia tradente fortuna. Ego vero assumpto Theagene, cum ad Charicliam venissem, et illam lachrymantem inuenissem: O filia, inquam, haec tibi iam sunt restituta, et non peregrina, atamen luges, et haud scio an eadem quae prius, vel etiam aliquid noui. Illa autem: Omnia quidem, inquit: praeter omnibus autem, ea quae expecto, et mihi inuisam Trachini beneuolentiam, quam consentaneum est illi rationem temporis intendere. Solent enim successus inopinati ad petulantem agendum prouocare. Caterum Trachinus, et Trachini odiosus amor lugebit, qui a me anticipatione mortis euitabitur. Mea autem de te, et de Theagene, cogitatio, si quidem me a vobis separari ante finem continget, ad luctum deducit. Rem ipsam, inquam, coniectaris. Nam Trachi-

nus

nus in nuptias suas et tuas, post sacrificium, conuiuium transfinitat, et mihi ut patri consilium exposuit, iam pridem cognitam habenti illius erga te firmandam commotionem, ex his quae mecum Tyrhenus in Zacyntho collocutus est: tacenti autem apud vos, ne ob impendentes calamitates animo ante tempus frangeremini, praesertim cum fieri poterit ut insidias effugeremus. Caterum o liberi, quonia quod minus id feret, Deus restitit, et in extrema pericula venimus, age generosum et abruptum facinus aggressi, contra periculi summum incrementum eamus: aut re bene gesta praestaturi, ut nobis generose et liberè viuere liceat: aut saltem id, ut castè et fortiter moriamur, in lucro posituri. Postquam autem se facturos esse quicquid inberem promiserunt, et quid faciendum esset ego docui, illos quidem relinquo sese apparatus. Ad eum autem praedone, qui secundas post Trachinum tenebat, (vocabatur autè Pelorus, ut opinor) cum uenissem, habere me quidpiam utile, quod cum illo communicare dicebam. Cumque ille promptè obtemperasset, et eo ubi nullus exauditurus esset, peruensisset: Audias, inquam, fili breuiter et cōpendio: neque enim angustia temporis prolixitatem orationis admittit. Amat te filia mea, siquidè ut à praestantiore uicta est. Suspiciatur autem, quod archipirata conuiuium nuptiarum causa apparet. nam eiusmodi quidpiam significauit, cum ut elegantius exornetur imperasset. Quamobrem uide, quomodo id discutere, et tibi potius filiam uendicare possis. Dicit enim se prius morituram esse, quam nupturam Trachino. Tum ille. Esto fidenti animo. Nam cum iam pridem et ipse perinde sui affectus animo, atque puella, optabam me aditum aliquem ad rem, et occasionem nan-

cisci

ei fieri posse. Itaque aut sua sponte mihi sponsa Trachinus cedet, aut acerbis sentiet nuptias, ab hac dextra que conuenit passus. Recurrebam cum hac audissem, ne aliqua oriretur suspicio: et ad liberos ueniens, confirmabam eos amplexu, consilium relictam tenere uiam nunciatis. Cenabamus paulo post. Tunc ego, quando iam madidos uino, et in petulantiam proclines uidebam, submisit ad Pelorum (sedebam autem proximè ipsum, dedita opera) Vidistine, inquebam, quo modo puella exornata est? Hoc uerò, nequaquam, dicere: At qui licet, dixi, ipsum uidere, si clam peruenieris ad nauem, seu enim, quòd et hoc Trachinus prohibuit, ipsam Dianam sedentem uidebis: sed ita, ut in presentia moderatè afficiat, ne et tibi et ipsi mortem conciles. Ille autè nihil cunctatus, tanquam urgente aliquo necessario negotio, surgit, et clam incurrit in hœcadem. Cuique uidisset Chariclam, coronam ex lauro capite gerentem, et auro intexta veste resurgentem (siquidem sacra veste Delphis asportata, amicta fuerat, tanquam aut uictoriae ornamento, aut funeri parentatoni futura) et alia circa ipsam exornata, et speciem thaluni nuptialis referentia, incendit (ut est consentaneum) spectaculo, cum simul desiderium ac emulatio concurrissent. Eratque manifestum iudicium in uultu redeuntis, quòd infestum quidpiam et furibundum cogitaret. Siquidem cum uixdum acubuisset. Ego uerò, inquit, premium, quod debetur ei qui primus nauem conscendit, quam obrem nò reporto? Quoniam, inquit, Trachinus, non postulasti: sed ne diuisio quidem adhuc est propòsita, eorum que capta sunt. Tum ille: Igitur uirginem captiuam mihi depono. At cum Trachinus, Præter ipsam quod uis accipe, dixisset:

set:

set: Pelorus sermonem excipiens, Dissoluit igitur, et abrogas piratarum legem, qua ei qui primus nauem hostilem conscendit, et se pro omnibus certamini periculosissimo obtulit, electionem pro ipsius arbitrio tribuit. Non hanc, inquit Trachinus, optime dissoluo, sed alterius legis auctoritate et patrocinio nitor, que ut præfectis cedatur imperat. Sanè affectus sum singulariter ergo puellam, et accipio mihi illam in uxorem: anteferrè me tibi iustum esse pronuncio. Tu uerò nisi id quod lex imperat feceris, non multo post plorabis, percussus hoc poculo. Pelorus autem eos qui aderant intutus: Videtis, inquit, que sint laborum præmia? Sic et uestrum quilibet aliquando præmio priuabitur. Quid igitur deinceps uidere licuit Nauficles? Mari comparasses uiros repentino turbine concitatos: adèo cæcus quidam et stultus impetio, ad ineffabilem tumultum eos impellebat, uino simul et ira tanquam furore quodam correptos. Cum igitur alij in huius, alij in illius partes inclinassent, hi honorem et reuerentiam tribui præfecto, illi non dissoluendam esse legem tumultuabantur. Ad extremum Trachinus quidem intentabat ictum, tanquam poculum impacturus Peloro: at eum hic (erat enim instructus antea) præuertit, pugione mammam traiciens. Itaque ille iacebat mortifero uulnere accepto, inter reliquos autem atrox continuabatur bellum, et concurrentes sese feriebant, nihil omnino sibi parcentes: illi quidem tanquam præfectum uolucantes, hi autem tanquam Pelorum iuste protegetes. Eratque unus gemitus omnium, sustibus, lapidibus, poculis, mæsis, pulsantium et pulsatorum. Ego autè cum me legitime remouissem ac seuisissem, in quodam tumulo spectaculis ab omni periculo

et

ra-

vacuum mihi praebebam. Ceterum neq; Theagenes erat expertus belli, neq; Chariclia. Siquidem ea quae constituta fuerant facientes, ille armatus gladio, alteri parti sese imitudo adiungebat socium, omnino furore afflatus similis: haec postquam commissum esse praelium vidit, è navi iaculabatur, singulari certitudine sagittas dirigens, & tantum Theageni parcens. Iaculabatur autem nõ in unam praelij partem, sed quem in primis viderat, eum conficiebat: cum ipsa non videretur, sed hostes facile ad ignem conspiceretur, & perlustraret: illis interea malum ignorantibus, & quibusdam diuinas esse plagas suspicantibus: vsque dum, cum alij cecidissent, solus Theagenes relictus est, cum Peloro singulari certamine dimicans, viro valde strenuo, & plurimis caedib. exercitato: cum ne Chariclia quidem iaculatio prodesse quicquam posset amplius, dolentis quidem quod auxilium non ferret, metuentis autem frustrationem, cum iam cominus & confertis manibus praelium inirent. Veruntamen ad extremum non sustinuit illius impetum Pelorus. Postquam enim ad inopiam auxilij reipsa ferendi redacta Chariclia, sermonem auxiliarum Theageni ei acclata est, strenuus esto charissime, exclamans, tum iam longè Pelorum superabat Theagenes, tanquam robur & audaciam illi voce subministrante ac suppeditante, & quod pugna praemissus superesset indicante. Nã erecto animo, multis vulneribus id fracto & afflicto, insiluit in Pelorum, & gladio casum in caput deiecto, ab hoc quidem aberravit, cum ille paululum ictum declinasset: ceterum summitate humeri praefecta, manum illi in commissura cubiti abscidit: inde ille quidem verusus est in fugã, hic autem insequabatur. De alijs, qua

qua haec sunt cõsecuta, non habeo quod dicam, nisi quod clam me reuersus est, cum mansissem in tumulo, nec ausus essem noctu versari in loco hostili, sed minime inscia Chariclia. Nam animaduerti, postquam dies illuxit, illum quidem non absimilem mortuo iacere: hanc autem aspidere & plorare, & quod si desuper confodere vellent declarare: ceterum parua spe quod superstes mansurus esset, repromere se, ac sustentare. At ego infelix, nec alloqui prius potui, neq; rem cognoscere, neq; consolatione lenare calamitatem, nec ea quae fieri potuissent curare, quàm marina mala, terrestria nullo spacio interposito exceperant. Cum primum enim simulatq; diem conspexi, è tumulo descenderem, praedonum Aegyptiorum manus, ex monte qui illac proterenditur, ut videbatur, decurrebat: & iam ceperat adolescentes, ac paulo post abducebat, quaecunq; ferre poterat è navi exportas. Ego autem ne quicquid è longinquo loquebar, meas & illorum deploras fortunas, cum neq; defendere possem, neq; illis immisceri consultum esse iudicarem, ad spem auxilij me reservans. Enimvero perduravi, et mansi superstes, tum quidem relictus, senectute quo minus per ardua loca mea cum praedonibus decurrere possem impediente: nunc autem in inuentione filiae, deorum clementia, & tua Nausiclae beneuolentia vsus, cum quidem ipse nihil ad id cõtulisset, sed luctus tantum solos & lamentationes affatum largitur. Ad haec lachrymabat ipse, lachrymabant & ij qui aderant: deniq; in sterum cum voluptate quadam temperatum, transmutatum fuerat conuiuium. (Viduum enim proclives quodãmodo in lachrymas efficit.) vsq; dũ Nausicles confirmas Calasfridẽ, O pater, inquit, tu verò iã in posterũ esto latus, ac hilaris,

ris, quandoquidem filiam hanc recuperaueris: & ne non filium videas, sola nocte prohibearis. Manens enim Mitramem conuenimus, & omni ratione liberare, et redimere optimum Theagenem conabimur. Vellem omnino, dixit Calasiris. Nunc vero tempus est dissoluendi conuiuij. Recordatio fiat nuncius, & gratiarum actio pro liberatione, cum liberatione coniungatur. Post hæc circumducebantur libationes, dissoluebatur conuiuium: Calasiris autem Charicliam circûspiciebat. Cumq; transitum multitudinis obseruans, eam non inuenisset, serò tandem iudicio cuiusdam muliercule, adytum ingressus, deprehendit vestigia simulachri amplexam: & cum orationis prolixitate, tum doloris accensione, in arctiorem somnum delapsam. Cum igitur paululum collachrymasset, & à Deo, ut eius rationes in melius verteret, supplex petisset, paulatimq; ipsam excitasset de somno, ducebat ad conclave erubescens, ut videbatur, quod esset à somno victa imprudens. Hæc igitur cum se in gremio seorsum cum filia Nausicles ad somnum composuisset, vigilando vacabat curis, & cogitationibus, quæ illi incumbabant.

HELIODORI AETHIOPICORVM LIBER SEXTVS.

Alasiris autem, & Cnemon, cum in quadam parte cœclaus virilis quiescissent, postquam reliquum noctis tardius quidem quam volebant, celerius autem quam existimabant, elapsum est: quod illius maxima pars super conuiuium,

uium, & narrationum prolixitate in insatiabilis conditam suauitate præterierat, neque exactum diem expectantes, ad Nausiclem veniunt: & ut exponeret, ubi Theagenem degeret arbitraretur, ac eò quamprimum duceret, orabant. Atque hic quidem illis morem gerebat, & secum sumptos ducebat. Chariclia vero cum multis modis ut sequeretur oraret, manere coacta est: Nausicle, quod neque procul essent progressuri, & quamprimum cum Theagene redituri, affirmante. Hanc igitur ibi relinquunt inter mororem propter illorum discessum, & letitiam propter ea quæ sperabat fluctuantem. Ipsi vero cum primum è pagò egressi essent, & ripas Nili præterirent: crocodilum conspiciunt, qui à dextra parte in alteram reptabat, & alueum fluij concitato impetu subibat. Alij igitur illo viso, ut consuetò minime mouebantur, præterquam quod Calasiris impedimentum quoddam in itinere futurum significari prædicebat: Cnemon autem vehementer etiam fuerat conspectu perterritus, quamuis non exactè illi animal apparuisset, sed umbra potius tenuis illum subisset: adeò ut parum abesset quin refugeret. Calasiris igitur, Nausicle in risum effuso, Cnemon (inquit) putabam ego te nocturnam tantum timiditatem infestare, atque eam tibi ex strepitu obscuro, ac tenebris inuoluto accideret: tu vero & interdiu nimium es, ut videtur, animosus, et non nomina tantum exaudita; sed iam etiam spectacula vulgaria, & cuius obuia, ac minime metuenda, tibi terrorem incutunt. Cuius autem dei, Nausicles inquit, aut numinis appellationem audiens bonus hic, ferre non potest? Sanè si ex dijs alius, respondit, aut numinibus, non haberem quod

quod dicerem: ceterum ad nomen hominis, quod magis est mirandum, neque viri cuiuspiam, aut eorumque gloria fortitudinis sunt illustres, sed mulieris, et huius (ut ipse dicit) mortuae, si quis uindictam moreret, cohortescit. Hac enim nocte qua uenisti à bubulcis, incolumen nobis adducens Charicliam, nescio quo pacto, aut unde, hoc de quo dico exaudito nomine, ne paululum quidem sonni me capere permisit, continue praemetu emoriens: ut multum negotij habuerim, illo reuocato ad sese, et reficiendo: et nisi illi dolore affecturus essem, aut pertere facturus, et nunc dicerem Nausicles nomen, ut rideas magis. simulque Thisben commemorabat. Nausicles autem non amplius ridebat, sed contristatus est, cum audisset: et diu stetit cogitandus, hesitans et querens apud animum, qua de causa Cnemom, aut quo commercio, aut quid à Thisbe accidisset. Tam uero mirus risus edidit, praenimia lætitia, Cnemom: et, O bone Calasiri, uides, dicebat, quanta sit huius nominis vis, et quod non mihi tantum est persona instar ac terriculi, sed etiam Nausicli nostro. Quinetiam planè mirificam affectus mutationem attulit, ego enim uicissim ridiculos enim non amplius esse superstitem: generosus autem Nausicles, antea multo risu alijs illudebat. Desine, inquit Nausicles: satis enim nos uultus es Cnemom. Sed per hospitij et amicitiae custodes deos, per sales et mensam, qua in nostra domo experti estis, ut arbitror, summa uoluntate uobis exhibita, unde sit Thisbes nomen, siue scitis, siue me terreitis, siue tocū in me composuisti, indicate. Calasiris autem: Tibi iam incumbit, inquit, narratio Cnemom, quam cum saepius mihi te expositurum promiseris, et communicaturum me-

cum

eum de rationibus tuis, nihilominus tamen tractemus varijs effugijs distuleris, opportune in presentia institues: Nausicli simul gratificans, et nobis molestiam itineris leuans, narrationeque amolians. Morem illis gerebat Cnemom, et narrabat omnia compendio, qua antea Theageni et Chariclia exposuerat: Quod illius patria Athene, quod pater Aristippus, quod Demaneta nouerca fuisset. Recensabatque nefandū amorem, quo illum Demaneta deperibat: et quod spe lapsa, insidias illi struxisset, ministra insidiarum Thisbe subornata. Addebat et modum, et quod pulsus esset in exilium à patria, populo tanquam parricide hanc poenam irrogante: quodque illi in Aegina degenti, primum Charias unus ex synephebis Demanetam esse mortuam, et modum mortis nunciasset, à Thisbe ipsi quoque structis insidijs: deinde Anticles, quod pater in calamitatem incidisset, facta bonorum publicatione, cum ij qui contumelione sanguinis Demanetam attingebant, in damnationem illius conuissent, et populum in eam suspicionē, quod d ipse cadē perpetrasset, adduxissent. Denique quo pacto Thisbe fugisset Athenas, cum amatore quodam, mercatore Naucrateni. Ad extremum commemorabat Cnemom, quod cum Anticle ad inquisitionem Thisbes nauigans in Aegyptum, ut si forte illam ibi inuenisset, reducens Athenas, liberaret patrem calumniam, et de illa poenas sumeret: cum in multa alia pericula incidisset, et varios casus medio temporis intervallo fuisset expertus, etiam in piratarum potestatem uenisset. Deinde, cum quodam modo effugisset, et ad Aegyptum rursus appulisset, à bubulcis captus fuerit, atque ibi cum Theagene Charicliaque familiaritate

H 4

inierit.

interit. Simul etiam Thibes interitum adhibebat, & reliqua deinceps ordine, usque ad ea quae erant Calasiridi & Nausicles nota omnia. Quibus auditis, Nausicles sexcenta versabat in animo consilia, nunc aperire suas & Thibes rationes cogitans, et rursus differre statuens. Postremo vix sese contulit, partim ipse commodius esse iudicans, partim alio casu impeditus. Cum enim circiter sexaginta stadia fuissent emensis, & ad pagum in quo Mitranes habitabat, propius accederent, cuidam qui fuit Nausicles notus sunt obviam, & quod contenderet tantum studio, rogabant. Ille autem, o Nausicles, inquit, quæris quid properem? tanquam ignores, quid mihi in presentia incumbat? A me omnia studia ad unum diriguntur scopum, ut Iliadis Chemmitensis imperata faciam. Illi colo agrum, illius causa quero & comparo omnia, propter illam noctes diesque insomnes duco, nihil omnino recusans (quæquam inde nihil præter multam, & laboris molestiam reportem) quod mihi imperarit, seu magnum, seu paruum fuerit, Ilias illa. Et nunc accelero, auem quandam hanc, ut vides, Niloticæ phœnicopterum charissimæ mandato ferens. Quam facile es, inquit Nausicles, amasiam consecutus, & quam exigua sunt illius imperia, quod tibi phœnicopterum, & non ipsam phœnicem potius, quæ aus ab Aethiopibus aut Indis huc ad nos peruenit, afferre iusserit. Et ille rursus: illa quidē, inquit, more solito ex me meisque rationibus lusum facit. Caterum quod vos vicissim, & quam ob causam iter institueritis? Postquam autem, quod ad Mitranem contendissent, responderunt: Inane est, inquit, & irritum vestrum studium, quod Mitranes in presentia hic non sit, sed contra incolæ Bes-

se

se bubulcos hac nocte exercitum duxerit. Adolescentem enim quendam captiuum, quem ille Memphim ad Oroontatem miserat, ut inde (ut arbitror) ad regem magnum numeris loco perueniret, Bessaenses & eorum dux declaratus Thyamis, incursione facta ereptum detinent. Et ille quidem his dictis abiit: Mihi vero ad Iliadem est properandum, inquires, quæ me nunc forsitur suis acribus oculis circumspicit, ne mihi aliquam offensam in amore mora & cunctatio afferat. Est autem nimium callida, in accusationibus etiam sine causa, & criminibus ac insimulationibus contra me fingendis. Illi vero ut hæc audierunt, taciti & stupentes diu steterunt, quod præter opinionem spe & expectatione sua frustrati essent. Donec sero tandem ipsos Nausicles reuocavit ad sese, & confirmavit, admonens non oportere brevis frustrationis causa, & quæ ad tempus tantum acciderit, omnem spem & curam eorum quæ præ manibus essent, abicere: sed nunc quidem Chemmitum redeundum esse, & cum consilium gerende rei capere, tum peregrinationem maioræ viatico instructos, ad inquirendum Theagenem, siue apud bubulcos, siue apud alios quoscumque illum esse audierint, suscipere: bona spe inuentionis ubique sibi proponenda. Nam neque nunc absque numine & providentiâ deorum videri factum esse, quod cum in quendam ex motis incidissent, quæ quæ nunciata sunt quasi manu ducantur eo, ubi Theagenem inquirere oportebit, iter ad bubulcorum pagum tanquam ad scopum dirigentes. Hæc quum dixisset, haud difficulter illis persuasit, simul (ut existimo) alia spe ex his quæ nunciata fuerant elucente: & Cnemone ferorim etiam Calasirum bono animo esse, quod Thyamis

H 5

nis

mi Theagenem seruaturus esset, iubente. Placuit igitur, ut redirent. Reuersi Charicliam in vestibulo deprehendunt, procul & in omnes regiones illorum causa circumspiciantem. Cum vero nequam cum illis Theagenem cerneret, lugubri ploratu edito: An soli, inquit, pater, & quemadmodum hinc existis, vrsus reuertimini? Theagenes vero proculdubio, ut coniungere licet, occubuit. Exponite, per deos orati; quamprimum si quid habetis, neque augetis mihi calamitatem nuncij dilatio. Cum humanitate quadam coniunctum est, festinum aduersae fortunae indicium, ut quod animum ad ressertendum magnitudini mali preparat & satietatem doloris cito afferat. Praecidens igitur eius merore, admodum egra animo, Cnemon: Quae malum est, inquit, ista consuetudo Charicliae? Proclius es quodammodo in augurium deteriorum, sed falsorum utique: quae quidem in parte recte facis. Theagenes enim est, & dijs valentibus manet incolumus: & quomodo, & apud quos, breuiter referebat. Calasiris autem: Apparet te nondum amorem expertum esse, Cnemon, ex ijs quae locutus es, dicebat. Scires enim profecto, quod & ea quae nihil habent periculi, formidolosa amantibus existunt: solis quae oculis, in ijs quae incundissimae & gratissima sunt, fidem habent. Illorum vero absentia, metum iam & sollicitudinem in animabus amore captis efficit. Porro in causa est, quod sibi persuaserunt uterque alteri charissimi, nunquam se relicturos esse, nisi illorum coniunctioni aliquid triste obstat impedimentum. Quare mi Cnemon, Chariclia quidem veniam damus, quae verè exacti amoris affectu laboret: ipsi vero ingressi ostium, de ijs quae sunt agenda, cogitemus.

mus. His dictis, acceptam à manu Charicliam, cum quadam obseruantia paterna in edes introduxit. Nausicles autem recreare illos à curis volens, atque etiam aliquid aliud moliens, conuiuium splendidius quam solebat instruxit, & solis cum filia symposiū concessit, ut delicatior & comptior solito appareret illam instruens, & sumptuosius exornans. Cum autem conuiuio satis esse oblectatos existimaret, ita ad illos est locutus: Mishi, inquit, hospites (dij sunt testes eorum quae à me dicentur) praesentia vestra est iucunda, etiamsi hic apud me totum velitis degere tempus, communi iure facultatum, & eorū quae mihi charissima sunt. Cumque vos non in aduenarum hospitium loco, sed amicorum & in posterum amantium mei, & verorum habeam, nihil erit mihi oneri quod in vos collatum fuerit. Quin etiam quamdiu vobis adfuero, paratus sum id si velitis à necessarijs meis postulare, ut operam suam vobis & auxilium quibuscunque in rebus possint impertiantur. Ceterum haud dubie ipsi scitis, quod mihi ratio vitae ad mercaturam est instituta, & hanc artem colo & exerceo tanquam agrum. Cum itaque iam Zephyri egregie flantes, ut nauigationi mare pateat efficiant, & nauigandi commoditate mercatoribus promittant, me quoque negotium tanquam praeconium quoddam ad peregrinationem in Graeciam euocat. Recte igitur feceritis, si mecum vicijs vestra sententiam communicaueritis, ut & ipse ad scopum vobis propositum, meae rationes constituere possim. Post hac dicta paululum quiescens Calasiris: O Nausicles, inquit, Tu quidè bonis ausibus nauigationem pares, Mercuriusque lucrum praestās, & Neptunus tranquillitatis effector, conuictes & deductores tibi adsunt, neque in omne pelagus

latum & tranquillum deducant: omnē partē tuam, & omnem urbem accessu facilem, & mercatorum studiosam efficiant, quod & praesentes nos tanta benevolentia complexus es, & discedere volentes dimittis hospitij & amicitia leges exacte seruans. Nobis autem etsi graue & molestum est, à te & domo tua, quā ut nostram esse existimus effecisti, separari: necessarium est tamen & irrecusabile, ad inquisitionem charissimorum omnino aggredi. Et haec quidem mea est & Charicliae sententia. Cnemon autem quid habeat in animo, & sine nobiscum vnā oberrare, & gratificari nobis, siue aliud quidpiam facere statuit, ipse dicat in praesentia. Volens igitur ad haec respondere Cnemon, & iam iam aliquid prolocuturus, singulauit subito, & repente illi calida lacryma profusa, linguam obstruxere: donec serò tandem spiritu collecto, & gemitu edito: O fortuna, inquit, humanae omnis mutationis plena & instabilissima ratio, quantum malorum refluxum cum in alijs multis sapius, tum in me declarasti. Genere & domino paterna me priuasti, patria & urbe quae mihi est charissima extorrem egisti: ad Aegyptiam terram (ut multos intercapedinis casus taceam) in peregrinitate, praedonibus bubulcis tradidisti. Paululum quidem bonae spei ostēderas, familiaritatem virorum, et si calamitosorum, Graecorum tamen concilians: cum quibus ego me reliquum tempus vitae transacturum putabam. Sed & hanc, ut videtur, praedictis consolationem. Quò enim vertar? quid me mihi faciendum est? An relinquam Charicliam, qua nondum Theagenem inuenit? Sed intolerandum è terra, & nefas factum est. An sequar, & vnā inquiram? Siquidem certa est inuentio, praeclearum est

est subire labore spe felicitis exitus: sin inexplorata est futurorum ratio, & maior molestia nos excipiet, incertum est vbi tandem consistet, aut quò finem consequetur hic meus error. Quid si à vobis & dijs amicitia praesidijs, veniam deprecatus nunc tandem in familiam & patriam reditus mentionem faciam? praesertim cum occasio opportune diuina prouidentia, ut videtur, incidit, & Nausicles hic (ut ait) in Graeciam sit solutus, ne vel interim si patri aliquid acciderit, omnino successore orba & exheres domus relinquatur. Et enim, etiam si in inopia victurus sim, seruari tamen per me aliquas reliquias generis honestum est, & propter se expetendum. Sed è Chariclia, tibi enim me praecipue excusatum velim, & à te veniam peto, ac deprecor, da mihi hoc beneficium: vsq; ad bubulcos sequar, à Nausicle, ut parumper expectet, etsi nimium properet, impetrans: ut si te fortè tradidero in manus Theageni, sedulus depositi custos fuisse declaver: bona quoque spe futurae rerum, cum bona conscientia factorum à vobis separer. Sin autem, quod absit, spe lapsi fuerimus, sic quoque veniam merear: neque te solam relinquens, sed adhibens tibi Calasirim hunc bonum & custodem & patrem. Chariclia vero & Cnemonem multis argumentis coniciens erga Nausicles filiam commotum esse (acris enim est amans in deprehendendo eo qui simili affectus uccubuit) & Nausiclem ex ijs quae ab eo dicta fuerant, ut affinitas contraheretur iam pridem moliri, & Cnemonem varijs illecebris allicere intelligens, simulq; ne conuenientem quidem itinere comitem, & suspitione vacantem in posterum futurum Cnemonem existimans. Quem admodum

182 MELIODORI AETHIOPIE.
lubet, inquit. Ac pro officijs quidem antea nobis
præstitis, habeo tibi gratiam, & debere confiteora
quod autem ad consequens tempus attinet, nõ om-
nino incumbit necessitas, ut nostrarum rerum cu-
ram suscipias, & in aliena fortuna vel inuitus vna
periclit eris. Sed tu quidem Athenas tuas, & fami-
liam, & domum tuam recuperes: Nausiclem hunc,
& occasionem quæ cum ipso offertur, neutiquam
negligens & contemnens. Ego verò & Calastru
cum is quæ acciderint pugnabimus tandem, quoad
finem erroris inuenerimus: etiam si nemo hominũ
adiuuat, deos comites nos habituros esse confiden-
tes. Hæc verò. 4 Nausicles excipiens, Charicla quid-
em, inquit, ex animi sententia quæ vult eueniant,
& dij comites iuxta illius preces adsint, & propin-
quos reciperet, quando quidem tam excelsio ani-
mo, & prudentia singulari prædita est. Tu verò
Cnemon, quod Thiben Athenas non reducas, nõ
amplius ægrè feras, præsertim cum me habeas, rei
raptus illius, & clandestine Athenis auæctionis. Ille
enim mercator, Naukratites, Thibes amator, ego
sum. Quod si tibi perinde atq; mihi placebit, & pe-
cuniæ magnam copiam consequeris, & domum &
patriam tuam recuperabis, reducente me: deniq; si
uxorem ducere volueris, hanc meam Nausicliam
tibi coniungente, & maximam dotem addente: &
illam, quod à te vicissim expectandum est, accepis-
se statuente, postquam genus & familiam tuam
cognouit. Ad hæc ne paululum quidem cunctatus
Cnemon, sed quæ optans antea & expetens non
sperabat, ea tum præter spem oblata arripitens:
Omnia, inquit, lubens accipio quæ promittis. si-
mulque dexteram porrigenti, filiam Nausicles
tradebat, & despondebat: & hymenæum cæni à
suis

LIBER SEXTVS. 183
suis iubens, choream primus incipiebat, subitas nu-
ptias ex præsentis conuiuio efficiens. Alij igitur in
cætu reliquo erant, & hymenæum non denuncia-
tum, in thalamis cum saltationibus & cantu cele-
brabant, & nuptialis face tota nocte domus collu-
cebat. Charicla verò separata ab alijs, consuetum
ingreditur conclauem, ac ostium claudens ac muni-
ens, à nulloq; se impeditum iri nõ fidens, quasi furo-
re quodam bacchico percita, capillos nihil omni-
no sibi parcens soluit & turbat, & veste scissa:
Age, inquit, & nos numini, quod res nostras sorti-
tum est, quæ postulat ratione choreas ducamus.
Canamus illi ploratus, & lametũs tripudiemus: te-
nebræ autem resonent, & nox obscura hæc face
terre impacta, is quæ agentur præsit. Quales enim
etiam nostra causa porticus extruxit? quemue
thalamum nobis comparauit? Solam & orbatam
sponso numen habet, quod me sibi vendicauit, eo
inquam, hei mihi misere, qui nomine tantum est
sponsus. Choreas ducit Cnemon, conuiuium con-
trahit: Theagenes verò errat, atq; adeo captiuum
fortassis & vincit. Atque hic quidem esset beni-
gnioris fortune casus, si modo maneret incolumis.
Nausiclia nubit, & a me disuncta est, quæ usque
ad præteritam noctem vna cubarat: Charicla ve-
rò & sola, & deserta. Nec offendimur illorũ fortu-
na, ò dij & numina: quæmetiã ut illis ex animi sen-
tentia succedat, optamus: sed nostris rationibus,
quod non æquè nobis hæc impertiamini. Sic hunc
actum nostrum in immensum produxistis, ut ultra
omnes scenas representetur. Sed quid importunè
de calamitatibus diuinitus immisis queror? Per-
ficiantur & reliqua, quod usque dijs placet. Sed ò
Theagenes, ò sola mihi cura suavis: si quidem mor

tuis es, & hoc audiero, quod vtinam nunquam
resciam, neq; ipsa differam, quin vna sim tecum
futura. In praesentia vero has tibi perago inferias
(simulq; vellebat crimes, & in lectum imponebat)
& has tibi desuper fundo libationes ex oculis, qui
tibi chari sunt (moxq; humectabatur stratum lac-
chrymis:) Sin manes incolumis, sicuti meritò debes,
huc ades, & vna requiesce, in somnis mihi appa-
rens. Parce tamen tum quoq; mi Theagenes, &
eustodi comubiali lege tuam virginem, neq; com-
mercium vllum cum illa in somnis habeas. Ecce te
& amplector, adesse te & me intueri existimas.
Atque haec elocuta, deiecit sese in lectum repente
prona, & circumfusa haerebat in amplexu sin-
gultiens, atq; vehementius ingemiscens: donec il-
lam praenimo dolore stupor & vertigo subiens, et
parti anima intelligenti caliginem quandã offun-
dens, clam in somnum deduxit, & ad diem vsque
alarum detinuit. Quamobrem Calasiris mirans, et
quod nusquam praeter consuetudinem appareret,
inquirens, ad thalamum venit, pulsansq; fores ve-
hementius, & nominatim continuè Charicliam
compellens, excitavit è somno. Illa verò subita vo-
catione turbata est, & eo habitu in quo deprehensa
fuerat, ad ostium sese propiciens, vestem remouit,
& ad ingressum senis fores aperuit. Ille verò ut
vidit capillos turbatos, & vestem scissam circa
pectus, aspectumq; adhuc fluctuantem, causam in-
tellexit. Cumq; illam ad lectum reduxisset, & col-
locatã exornasset, palliumq; illi imposuisset: Quid
hac malum, inquit, Chariclia? Cur tam grauitet
& absq; modo te excrucias? Cur ita omni abiecta ra-
tione succumbis casibus? In praesentia te non agno-
sco, quam semper generosam & modestam antea

cogno-

cognomi. An non ab hac ingenti amentia desines?
An non cogitabis hominem te esse natam, rem in-
stabilem, & leuibus momentis ad vtramq; partem
declinantem: Cur te ipsa interimis, ante spes for-
tasse meliores? Parce nobis nata, parce inquam, si
non tua ipsius causa, saltem Theagenis, cui vitã te-
cum tantum est optabilis, & te supersitite in lucro
ponitur. Erubuit his auditis Chariclia, maximè
cum reputaret ea in quibus deprehensa fuerat.
Cumq; diu tacuisset, Calasiris responsionem flagi-
tante: Veras quidem ob causas, inquit, obiuuas
pater, sed tamen mihi fortasse condonandas. Neq;
enim me peruulgata, aut noua quaedam cupiditas
ad hac impulit miseram, sed purum & castum viri
vitiq;, quamquam me non attigerit, desiderium: atq;
hoc ipsum Theagenis, qui me marore afficit, quod
vna mecum non est: ac magis etiam terret, quod
vtrum viuat, an non, scire non possim. Quod ad
hanc rem attinet, bono animo esto, dicebat Cala-
siris, tanquam illo supersitite, & tecum vna victu-
ro, dijs ammentibus: siquidem oportet vs que sunt
de nobis oraculo predicta, fidẽ habere: atq; etiam
credendum est ei, qui heri, quod à Thyamide cum
Memphim duceretur captus esset, nunciauit. Quod
si captus est, haud dubie quoq; seruetur incolumis,
cum illi iam antea amicitia & familiaritas cum
Thymide intercedat. Quo circa non est cunctan-
dum, sed properandum quantum fieri potest ad
Bessam pagum, & inquirendi tibi quidem Thea-
genes, mihi verò insupor filius. Audiuisti enim om-
nino antea, filium meum esse Thyamidem. Tum
Chariclia cogit abundã: Siquidem, inquit, filius ti-
bi est Thyamis, & est tuus, & non alterius cuius-
piam, & alius, nunc res nostrae summum discreti-

mer,

men adducuntur. Mirante & causam querente Calasiris: Scis, inquit, quod veneram in potestatem bubulcorum captiua. Ibi igitur & Thyamidem impulerat in amorem mei infausta qua praedita esse videor forma: & periculum est, ne si inquitur in eum incidimus, conspectam me, illam ipsam esse recordatus, nuptias quas aliquando mihi ab illo propositas fallacis elusiram, ad rem deduci cogat. Calasiris autem: Absit ut tanta sit vis cupiditatis, ut etiam paternum vultum conspectum audeat contemnerre, & oculos patris non reueretur filius, & non reprimat si quae est prauam cupiditatem. Sed tamen quid prohibet, quod minus aliquam machinam ad eludenda ea qua tibi sunt formidabilia, excogites? Videris autem esse industria, & callida, ad excogitanda contra eos quae adoriantur effugia, & dilaciones. Exhilarata est his Chariclia, & Sive serid dicis, inquit, siue iocaris, omittatur in presentia. Ego vero artem etiam prius cum Theagene compositam, a fortuna vero praecisam, & nunc quod faustum felixque sit, introducam. Cum enim, ut suggeremus ex insula bubulcorum necessitas postularet, placuerat permutato habitu, pannosos, & ad mendicorum similitudinem, versari in pagis & urbibus. Quam ob rem si placet, fingamus hunc habitum, & mendicorum personam agamus. Sic & minus erimus obnoxij insidiatorum iniurijs. Securitas enim inter euscemodi tenuitate comparatur: ferreque miserationi propior est paupertas, quam insidia: & quotidie necessarium victum facilius adipiscimur. Etenim in periorima terra empturij ignorantibus loci consuetudinem, omnia carius venduntur: mendicantibus vero dantur facilius.

Col.

Collaudabat hac Calasiris, & quamprimum iter ingredi properabat. Itaque cum Nausiclem & Cnemone accessissent, & exitum cum illis communicaissent, perendie sunt egressi, (neque iumentum vllum, etsi dabatur, neque hominem quemquam comitē sibi adesse patientes) Nausicle et Cnemone deducere, & reliqua domus multitudine. Deducebat etiam Nausiclia, multis modis patrem ut hoc illi concederet orans, sponsa convenientem pudorem amore erga Charicliam superante. Ad quinque autem fere stadia progressi, valedicebant sibi inuicem vltimo, pro sexus ratione, & dextras iniuebant. Cumque magnam vim lachrymarum profudissent, & ut prospere ac feliciter à se inuicem separarentur precati essent: ac etiam Cnemone veniam, quod vna non iret, quod recens illi thalamus coaluisset, peteret: & quod illos esset assecuturus occasionem nactus fingeret, digressi sunt à se inuicem, hi quidem ad Chemmim: Chariclia vero & Calasiris in mendicorum fictum habitum se transformarunt, pannis sese, ante ea preparatis, vilibus admodum operientes. Postea vero Chariclia & faciem conspurcavit, intersea fuligine & luto illi o contamans, & facie conspurcata oram, desuper à fronte demissam, circa oculos in composito loco tegmenti iactari sinens. Porro peram sub hala eo praetextu, tanquam buccellarum & riatij promptuarium esset: re ipsa vero ad receptaculum sacrae vestis, Delphis asportata, & coronarum ac monumentorum cum illa à matre expositorū, in ditionumque suspendens. Calasiris autem pharetram quidem Charicliae corrupto & inutili corio inuolvens, tanquam onus aliquod aliud, transuersum in humeris ferebat: arcum vero neruo laxato,

post

postquam celerim ad reclitudinem redijt, loco baculi sumpsit, totus illi, & magno onere incumbens. Esi forte se venturum alicui obuiam praesiderat, dedita opera maiorem gibbum simulabat, quam senium coeibat, et altero pede claudicabat, à Chariclia interdum manu ductus. Postquam autem persona eiusmodi fuerat illis prope assimilata, ac efficta, pauciq; scommatibus sese perierunt, & alter alterius habitum vt conuenit loco perstrinxit, à deo illorum rationes gubernante, vt mala ibi sisset, & praeteritis esset contentus, deprecati, ad Bessam pagu prooperabant: vbi cum Theagenem & Thyanim se inuenturos fuisse sperauissent, optato euentu frustrati sunt. Propius enim ad Bessam circa solis occubitum accedentes, ingentem stragem recens caesorum hominum conspiciunt, plurimorum quidem Persarum, qui ex habitu & armatura cognoscebantur, paucorum vero quorundam etiam indigenarum. Et belli quidem esse representationem coniectabantur, ceterum à quibus & cum quibus gestis ignorabant. Donec circumuehentes cadauera, simulq; circumspicientes ne forte aliquis ex propinquis alicubi iaceret (cum enim sint meticulosi & solliciti animi deijs quae charissima sunt, facile etiam acerbiora augurantur) incidere in quandam vetulam mulierem, corpori cuiusdam indigena adhaerentem, & multiplices edentem ploratus. Statuerunt igitur conari aliquid, si fieri posset, ex anu cognoscere. Et cum propius affedisent, principio quidem consolari & sedare illius vehementem luctum conabantur, deinde cum consolationem admitteret: quem lugeret, & quod nam bellum esset gestum, percontabatur, Calasiride cum muliere Aegyptiaca lingua loquente.

quente. Illa autē dicebat omnia breuiter: Propter filium quidem iacentem se lugere, & ex industria ad cadauera venisse, vt aliquis armatus decurrens illa tollat à vita: interea verò iusta filio pro facultatibus, lachrymantem, & lamentantem soluere. Quod ad bellum attinet, ita narrabat. Dicebatur quidam peregrinus adolescens, forma & proceritate excellens, ad Oroondantem regem magni principē Memphim. Missus autem fuerat à Mitrane, vt existimo, excubiarum praefecto captus, tanquam maximum quoddam donum, vt ipsi aiunt. Huc nostri ex hoc pago (ostendens in vicina stum) aduenientes, cognoscere se vt suum, siue reuera, siue pretextum fingentes, dicebant. Mitrane igitur cum haec audisset, vt est consentaneum, iratus, adduxit exercitum contra pagum, ante hoc biduum. Est autem bellicosissimum genus hominum in hoc pago, semperq; praedando vitam agunt, & mortem despicunt omnino, multasq; propterea saepius alias, & me in praesentia, viris & filijs orbis reddiderunt. Postquam igitur aduentum illius certis argumentis cognouerunt, occupant insidijs loca quaedam occultandis copijs idonea, & exceptos hostes vincunt: pars collatis signis, & à fronte praelium ineuntes, pars à tergo ex insidijs cum clamore incautos Persas adorti. Cadit igitur inter primos Mitrane parlians, cadunt & reliqui propemodum omnes cum eo, tanquam circumdati, & neq; fugae patentem locum habentes: cadunt & nostri pauci. Ex quorum numero, graui & aspera numinis voluntate, etiam filius meus hic est, qui iaculo Persico, vt videtis, in pectore vulnus accepit. Et nunc quidem misera hunc iacentē lugeo: deinceps autem enim qui mihi est relictus, luctura videor, quod &

ille heri cum reliquis, contra Memphitarum urbem expeditionis fuerit socius. Quererebat & causam expeditionis Calasiris, & anus, auduisse se à filio superstitie dicens, narrabat eos, cum militibus regis casis, & prefecto cohortium magni Regis interfecto, scirent propter ea que perpetrassent, rem non in paruum, sed in ipsum de summa rerum discrimen illis destitutam esse, Oroondate principe qui est Memphi maximis copijs instructo, & quãprimùm audisset, primo a luentu cincturo pagum, & internecione eorum qui lo cum incolunt, iniuriam vindicatorum statuisse, quod semel se in periculũ de summa rerum coniecissent, magnos ausus maioribus, si fieri possit, redimere & antevertere Oroondatis apparatus, existimantes se cum inopinato aduenerint, aut illum etiam sublaturus esse, si Memphi deprehenderint: aut si absit, bello quodam (ut aiunt) Æthiopico nunc occupatus, & facilius urbem ad deditiorem compulsiuros, tanquam propugnatoribus desertam, & ipsos extra periculum in presentia futuros: insuperq; Thyami suo prefecto egregiam nauaturus operam, & antiditij sacerdotium, quod iniuste à fratre natu minore per vim tenetur, cum illo recuperaturos esse. Sin spe frustrari illos acciderit, præstantes tamẽ occubituros esse, neq; aliter venturos in versarum potestatem, & illorum cruciatibus & ludibrijs expostos fore. Ceterum hospites quò nunc ibitis? Ad pagum, dixit Calasiris. Illa verò: Non est tutum vobis, inquit, & intempestiuẽ, & praterea ignotis, versari inter eos qui relictis sunt. Sed si nos hospitio exceperit, inquit Calasiris, non desperamus nos securos fore. Verùm temporis ratio non patitur, anus respondit. Siquidem nocturnas quasdam in-

ferias

ferias agere constitui. Attamen si ferre potestis, necesse est autem fortasse, etiamsi nolitis, alicubi à cadaueribus sancti vacuo in loco, nocte transigatis. Diluculo verò, ego vobis me securitatis conciliatricem, hospitio exceptis, recipio fore. Hæc illa elo cuta, Calasiris omnia Charicliæ exponens, & eam secum assumens, secessit. Cumq; paululum cadauera prateregressi essent, in quendam tumultum humilem incidunt. Ibi ille quidem recubuit, capiti pharetra supposita: Charicliã verò sedebat, per a loco selle subiecta, oriente tum primum luna, & lumine suo illustrante omnia: tertia enim dies post plenilunium fuerat. Et Calasridem quidem, ut & alioqui senem, & itineris labore fessum, arctior somnus complectebatur: Charicliã verò præ curis que illam angebant, peruigilem noctem ducens, scene cuiusdam impie quidem, & abominandæ, ceterum indigenis vsitate, spectatrix fiebat. Anus enim vacationem se, ut à nullo neque interturbari, neque videri posset, noctam esse existimans, primum quidem fudit, postea rogam ex utraque parte succendit, & medium inter vtrumque cadauer filij collocans, & craterem fictilem ex quodam tripode qui iuxta aderat promens, mel in fossam infundebat, rursus autem ex altero lac, ex tertio porrò tanquam libationem faciebat: denique pistam quandam farinæ massam, ad viri similitudinem efficit, aurò & malathro sine bdellio coronatam, in fossam iniecit. Deinde gladio inter scuta sublato, tanquam furore quodam percitis, multa ad lunam peregrinis auditu nominibus precata, brachium incidit, & lauri surculo sanguine abstersit, rogam conspergebat: aliaq; multa a porcei familia præter hæc factas, tandẽ ad cadauer filij

inclina-

inclinata, & quadam illi ad aurem accinens, exci-
tauit, & subito consistere prestigiarum vi coe-
git. Chariclia vero, quae neq; antea sine metu &
formidine spectabat, tum quidem & corroborata
& iniurato spectaculo prorsus consternata, Ca-
lafiridem de somno excitauit, & ut spectator es-
set eorum quae fiebant, effecit. Ipsi igitur ut in te-
nebris non conspiciebantur, conspiciebant vero ea
quae agebantur ad lucem & ad rogam facilius,
atque ea quae dicebantur, quod non procul abe-
rant, exaudiebant, anu iam clarius etiam cadauer
percontante. Erat autem interrogatio haec: An fra-
ter quidem illius, filius vero suus, superstes, esset
saluus rediturus? Illud autem nihil respondit, sed
annuens tantum, & matri spem quandam successus
ex animi sententia ambiguae praebes, collapsum est
subito, & iacebat pronum. Illa vero conuertit cor-
pore, ut supinum iaceret, & non intermittebat qua-
estionem, sed vehementioribus coactionibus (ut
videtur) multa ad aures rursus accinens, & tran-
siliens armata gladio, nunc ad rogam, nunc ad sof-
sam, excitauit rursus, & erectum de iisdem rebus
interrogabat, non nutibus tantum, sed voce etiam,
vaticinium manifeste & perspicue indicare co-
gens. Interea vero multis modis Calafiridem ora-
bat Chariclia, ut propius accedentes ad ea quae
fiebant, et ipsi inquireret aliquid ab anu de Thea-
gene. Ille autem recusabat, dicens, & spectaculum
quidem impium esse, sed tamen necessarium a se to-
lerari. Non enim decere antistites, aut delectari,
aut adesse eiusmodi actionibus: sed his vaticinia
ex sacrificijs legitimis & precationibus fieri, non
ex impuris, & reuera circa terram et corpus mor-
tuum errantibus: quale nunc Aegyptia petente ut
vide-

videremus, casus huius temporis attulit. Haec ille
adhuc dicente, cadauer tanquam ex angulo quo-
dam, aut antro confragoso, graue quiddam & aspe-
rum prorumpens: Ego quidem, inquit, initio tibi
parcebam mater, & delinquentem te grauius in-
naturam humanam, & Parcau leges violantem,
atq; ea quae manere debent immota, prestigijs at-
que incantationibus mouentem, patiebar. Seruatur
enim & apud mortuos erga parentes, quoad fieri
potest, reuerentia. Caterum postquam & hanc
tollis, & pergis non contenta nefanda & scelera-
ta actione, quam initio es aggressa, in immensura
nefandum hoc facinus producere, & non erigi tan-
tum, & nutus dare, sed etiam loqui corpus mortu-
um cogis, sepulturam meam negligens, & venire
in ceterum reliquarum animarum prohibens, pri-
uatae necessitatis causa: audi iam ea, quae iam pri-
dem tibi indicare verebar. Neq; filius tuus incolumis
redibit: neq; ipsa mortem, quam a gladio debes
occumbere, effugies: sed quae tuam vitam in tam
nefandis actionibus consumpseris, violentam mor-
tem destinatae talibus omnibus, non ita multo
post obibis: quae non sola seorsim, sed in conspectu
etiam aliorum, hac tam arcana & silentio occul-
tanda mysteria agere sis causa, ac testibus his mor-
tuorum enuncias & prodiu fortunata: ex quibus
alter est antistes. Et hoc quidem esset leuius: scit
enim, quae est eius sapientia, talia ne euulgentur,
silentio apud se obseignata occultare: & alioqui
dys est charus, ac filios suos in cruentum certamen
armatos descendentes, & monomachia dimicatu-
ros, interuentu suo prohibebit, & rem componet,
siquidem accelerauerit. Sed illud est multo grauius,
quod & virgo quaedam, horum quae hic circa me
aguntur,

aguntur, est spectatrix, & exaudit omnia: multitercula in qua amore cocita, et omnem ut ita dicam, terram, amasij cuiusdam causa pererrans. Cui quoque infinitos labores, & sexcenta pericula, in extremis terra terminis, tandem in praecleara fortuna & regia vitam transiget. His dictis, illud quidem iacebat corruens. Anus vero intelliges, hospites esse eos qui spectabant, quo fuerat habitu gladio armata, & furibunda ad ipsos contendit, & per omnes partes iacentium ferebatur, inter cadauera ipsos latitare suspiciens: in animo autem habens interimere, si inuenisset, tanquam insidiatores, et eos qui speculatores illius praestigij aduersi fuissent: donec dum inscantius praera inter cadauera illos inquirere pergit, fragmento haste erecto per inguena traiecta est imprudens. Hac igitur ita iacebat, vaticinium redditum a filio extemplo iuste implens.

HELIODORI AETHIO-

PICORVM LIBER VII.

Alasiris autem & Chariclia cum proximè tantum discrimen essent, tum segregantes sese à presentibus terroribus, tum etiam propter ea quae vaticinio praedicta fuerant accelerantes, iter Memphim festinato continuabant. Et quidem accedebant ad urbem, cum iam ea fierent, quae mortuus, quem euocauerat mater, praedixerat. Hi enim qui erant Memphi, paulo antè quam aduenisset praeconum manus è Bessa ducens Thyamis, portas clauserat, milite quodam qui sub Di-trane meruerat, & ex praelio ad Bessam effugerat, aduentum illius praecedente, & ijs qui erant in urbe praenunciante. Thyamis igitur circa quandam muri par-

par-

partem arma deponere imperans, simul quiete post continuum laborem itineris reficiebat exercitum, & obsidionem urbis inchoare statuebat. Oppidani autem, qui prius metu magnarum copiarum aduentus consternati fuerant, cum paucos esse ex muris despicientes cognouissent, extemplo collectis sagittarijs & equitibus, qui pauci ad praesidium urbis relictis fuerant, & reliqua multitudine ciuium armis quae cuiusque casus obtulerat instructa, exire ex urbe, & cum hostibus praelium committere properabant: grandiore quodam & claro viro contradicente, & docente, etiam si satrapam Oroon-datem abesse contigisset, ad Aethiopicum bellum profectum, attamen ad Arsacem illum coniugentem prius deferri conuenire, quod illius consensum milites qui in urbe reperirentur facilius essent & promptius ad opem ferendam ciuitati, concursuri. Cumque rectè dixisse videretur, contenderunt omnes ad domicilia regia, in quibus absente rege satrapa habitant. Arsace autem erat alioqui formosa & proceras, & singulari industria in rebus administrandis praedita, atque animo elato propter ortus sui nobilitatem: qualem extitisse in ea, quae soror magni regis nata esset, consentaneum est: ceterum propter voluptatem illicitam ac dissolutam in vita, culpa, & reprehensione non carebat. Inter cetera quoque et Thyamidi aliqua ex parte causa aliquando extiterat exilij, quo Memphi cedere coactus est. Cum enim, simulatque Calasiris propter ea quae illi diuinitus de filijs responsa fuerant, Memphi clam emigrasset, ac nusquam copareret, atque etiam perijisse putaretur: illico Thyamis, tanquam filius natu maior, esset ad dignitatem antistitij vocatus et sacrificia in ingressu celebraret publice, cum incidisset

in templo Isidis Arsace, in adolescentem gratiosum, & etate florentem, atque etiam in illa panegyri magis conspicuum & exornatum, oculis illum petiit intemperantibus, & nutibus turpiorum rerum inuolueris. Quae quidem Thyamis ne paululum quidem ad animum admittebat, cum natura ad temperantiam idoneus, tum à puero praecclare institutus. Alioqui etiam ea quae ab illa agebantur, longius fuerant petita, quam ut ille sufficari posset: & fortassis non quodammodo fieri existimabat, cum totus esset sacris rebus intentus. Caterum frater Petosiris, qui & iampridem illi antistitij dignitatem inuideret, & illecebras Arsaces obseruasset, occasione ad insidias fratri faciendas, illius illegitimam sollicitationem arripuit. Et Oroondatem clam accedens, indicauit non illius tantum cupiditatem, sed insuper, quod Thyamis iam cum illa percisceretur: falso id adiciens. Ille autem facile sibi persuaderi passus est, propter suspicionem quam iam antea de Arsace conceperat: ueruntamen molestus illi non fuit, tum quod manifestum argumentum, quo illam conuincere posset, non haberet: tum quod reuerentia generis regij, etiam si quid suspicabatur, tolerandum, & premendum esse putaret. Caterum Thyamidi palam denunciarere & minari mortem non prius desistit, quam illi in exilium pepulit, & fratrem eius Petosiridem in antistitij dignitate collocauit. Sed haec quidem temporibus quae praecesserant, acciderunt. Tum autem Arsace, cum multitudo ad illius domicilia confluxisset, aduentumque hostium, quod et illa praesenserat, nunciaret, et ut imperaret conuenire milites qui essent, peteret: non ita se facile id permissuram dixit, cum nondum quantae sint hostium co-

pie,

pie, aut qui sint hostes, aut unde, sciret: ad haec, ne causam quidem, propter quam uenerint, cognouisset. Oportere igitur usque ad muros prius transgredere, & illinc omnibus rebus inspectis, alijsque insuper collectis, ad ea quae fieri posse, & conducere uidebuntur, aggredi. Recte dixisse uisa est: contederuntque inde recta ad murum. Ibi cum tabernaculum purpureis, auroque intertextis, intentum uelis, Arsaces iussu collocatum esset, ipsaque sumptuose exornata uenisset, pro tribunali editiori considens, collocatis circa se satellitibus, in armis auro fulgentibus & caduceo prolato, tanquam colloquij pacificatorij symbolo, primos & praecipuos ex hostibus propius ad murum uenire iussit. Postquam autem Thyamis, & Theagenes electi à multitudine uenerunt, & sub muro constiterunt, reliquo corpore armati, caterum aperto capite, praeo haec decebat: Arsace Oroondatis primi satrapae uxor, soror autem magni regis, quaerit ex uobis, qui sitis, quodue animo, & qua de causa huc uenire ausi. Ille autem, multitudinem quidem Bessaensium esse responderunt. De se uero Thyamis, quis esset, exposuit, & quod iniuria affectus à fratre Petosiride, ac Oroondate, & antistitio per insidias priuatus, in pristinum dignitatem à Bessaensibus reduceretur. Quod si sacerdotium recuperauerit, pacem esse, & Bessaenses apertum reuersuros nullo omnino damno illato: sin minus, bello se iudici & armis rem committere statuisse. Merito autem debere & Arsacem, si quid cogitet eorum quae fieri oporteat, opportune de Petosiride penas sumere, insidiarum sibi factarum, & criminum nefariorum, quorum cum falso illam apud Oroondatem insimulasset, & ipsi apud uirum illicitae turpisque cupiditatis suspicionem, &

sibi

sibi exilium è patria, dolo & insidijs comparasset. Ad hæc perturbata est tota Memphitarum multitudo, cum Thyamim cognoscerent, & inopinati illius exilij causam, quam initio tuam, cum pelletur, ignorabant, ex his que dicta fuerant, suspicarentur, & veram esse crederent. Arface autem omnium maximè perturbatione plena erat, & tanquam procella cogitationum undiquaque premebatur. Nani ira contra Petosiridem inflammata, & ad eorum que iam pridem acciderant cogitationem animum reuocans, quo pacto illum ulcisci posset, deliberabat: Thyamidem verò aspiciens, & rursus Theagenem, distrahebatur animo, & alternis in cupiditatem erga utrunq; rapiebatur: erga alterum quidem, veterem amorem renouans: erga alterum autem, acrioris adhuc & vehementioris initia flammæq; concipiens: ut neque circumstantes latuerit illa animi anxietas, ac sollicitudo. Verumtamen cum se paruo spacio intermisso, non secus ac ij qui ex morbo sacro redeunt ad sese, recepisset: Optimi, inquit, sanè vos ad bellum auentia quedam impulit, cum omnes Bessaenses, tum vos etiam florentes ætate & venustos adulescentes, & bono genere natos, qui vos (ut animaduerto, & coniecturam facere licet) in manifestum discrimen pro prædonibus coniecistis: cum ne primum quidem impetum, si prælium sit committendum, sustinere possitis. Non enim èd angustia redactæ sunt Regis magni rationes, ut etiam si Sarapam abesse contingat, non à reliquijs exercitus qui est in urbe, omnes vos cingere possitis. Sed nihil latinet, ut existimo, vulgus affingit: præsertim, cum priuata quorundam iniuria, aduentus sit causa, non publica, neq; communis, priuatim etiã

controuersiam componere, & finem qui à dijs & æquitate illis designabitur, ratum habere. Aequum igitur mihi esse videretur, & impero, ut reliqui Memphitæ quieti sint, neq; sibi vicissim sine causa bellum inferant. Hi autè quibus est de antistitio controuersia, singulari certamine dimicet, ea condicione, ut victori sacerdotium præmium proponatur. Hæc cum Arface fuisset elocuta, omnes qui erant Memphi, exclamarunt, & ea que dicta fuerant collaudabant: cum & Petosirim in suspensionem selevata voluntatis & proposito vocarent: & periculum ob oculos positum, & imminens, alieno se quisque certamine depulisse letaretur. Multitudo verò Bessaensium, non utiq; decreto contenta esse, neq; periculo exponere suum duces velle videbatur, tandem, quoad illis Thyamis, ut assentirentur, persuasit, imbecillas vires Petosiris & inscitiam bellandi exponens: & quod longè meliore condicione, propter peritiam, prælium ipse initurus esset, eos confirmans. Quod etiam, ut est verisimile, Arface cogitans, singulare certamen proposuerat: animaduertens fore, ut sine ulla suspitione, id quod animo expetebat, ex illius sententia eueniret: & quod conueniente modo Petosiris illi daturus esset pœnas, cum Thyamide longè generosiore dimicatis. Ibi conspici potuit, vel dicto citius ea que fuerant imperata perfici, cum Thyamis omni studio ad id quod denunciatum fuerat, properaret, ac reliquum armorum quod desiderabatur ad instam armaturam alacriter sumeret: Theagene quoque multis modis illi animum addente, & galeam capiti imponente egregiè cristatam, & deaurato fulgore micantem, & reliqua arma firmiter circumligante: Petosiris autè vi, prompt imperatũ

fuerat, extra portas truderetur, multa ad deprecandum certamen clamans, & arma inuisus & coactus capiens. Cum igitur illum conspexisset Thyamis: Bone, inquit, Theagenes, an non vides, quanto opere praemetu tremat Petosiris? Video, inquit. Caterum quo modo ijs qua sunt praemanibus, uteris? Neque enim simplex hostis, sed frater tibi obiectus est. Ille autem: Recte dicis, inquit, & proximè scopum meae mentis attigisti. Ego verò vincere, annuente deo, non interficere decreui. Abiit enim, ut tantopere ira & indignatio propter ea qua antea sum passus, in me effervescat, ut cum sanguine fratris, & germani caede atque contuminatione vindictam iniuria praeterita, honorem autem futurum conmutare velim. Generosi hominis verba sunt, inquit Theagenes, & naturae vix egregiae intelligentis. Mihi verò quid ut obsequium imperas? Tum ille: Certamen quidem propositum nihil habet periculi, ita ut facile contemni possit: veruntamen quoniam multa, atque ab opinione hominum aliena saepius fortuna humanae varietas efficit, si victor euasero, unam ingredieris urbem, & habitabis mecum aequali iure: sin aliquid praeter spem acciderit, Bessaensium istorum, qui tibi magnopere fauent, dux eris, & praedonum vitam ages, donec aliquem finem tuis rationibus dexteriorum Deus ostenderit. His ita compositis, complectebantur se mutuo cum lachrymis & osculis. Et hic quidem ibi quo fuerat habitu, sedebat, circumspiciens id quod futurum erat: & Arface praebat, inscius ipse, occasionem voluptatem capiendi ex suo spectaculo, vndiquaque illum circumspicienti, & oculis tum cupiditate suis permittenti, Thyamis verò ad Petosiridem contendit.

Cate.

Ceterum ille non sustinuit eius aduentum: sed cum illum se commouisse vidisset, conuersus ad portam, recipere se in urbem voluit. Sed nihil proficiebat, cum ab ijs qui ad portas stabant, reuiceretur: & hi qui erant in muro, ad quam partem cursum direxisset, ne à quoquam reciperetur, adhortarentur. Fugiebat igitur quanta celeritate potuit, in circuitu urbis, iam & abiectis armis. Currebat autem unam quoque à tergo Theagenes, propter Thyamidem sollicitus, & non continens sese quin videret omnia quae fiebant: verum non armatus, ne veniret in suspicionem, quod Thyamidis esset opem laturus: sed ad eam partem muri, ad quam confederat, in conspectu Arfaces, scutum & hastam deponens, & spectacula illi rursus pro se exhibens, sequebatur illorum cursum: neque adhuc Petosiride capto, neque longè praecurrète, sed iamiam comprehendendo simili, & tantum eatenus effugiente, quatenus consentaneum fuerat armatum Thyamim à tergo inermis relinqui. Semel igitur atque iterum ita decurrerunt circa murum. Sed quando tertium orbem consciebant, iam hastam Thyamide dorso fratris intentate, & manere nisi vulnus accipere mallet subete: ciuitate autem tanquam ex theatro iudice & arbitra spectaculi constituta: tunc sane sen nunc, seu fortuna quaedam gubernans res humanas, noua accessione tanquam in tragodia auxit ea quae agebantur, quasi emulatione quadam imitatio alterius fabulae afferens: & Calasiride die ac hora illa tanquam ex composito, socii cursum, & infelicem spectatorem certaminis liberorum de vita constituit. Qui etsi multa perpessus fuerat, & multa tentauerat, exilioque se & secessum in peregrinas terras multauerat, ut tam crudele specta-

culum euitare posset: tamen fato victus, videre ea quae illi iam pridem dī oraculo praedixerant, coactus est. Et ē longinquo cursum & insectationem prospiciens, ex ijs quae illi sapius praedicta fuerant, filios suos esse intellexit: intensoriq; cursu, quam alioqui atas patiebatur, anteuertere illorum vltimam manuum consertionē conatus est, etiam vim faciens senectuti. Postquam igitur superuenit, & propius tā vnā currebat: Quid malū hoc amentiae est, filiū? sepius inelamabat. Illi autem cum nondum patris vultum agnoscerent, adhuc mendicorum panis vestiti, & ipsorum animus totus esset in certamine, tanquam aliquem circulatorum, aut alioqui non satis mentis compotem praeteribant. Ex ijs verō qui erāt in muro, nō nemo mirabatur, quōd sibi non parceret, & inter digladiantes sese coniiceret: aliqui verō tanquā amentē, & frustra sese medium inferentem ridebant. Cum igitur senex intellexisset, se propter vilitatem habitus non agnosci, proiecit panis quibus desuper erat indutus, & sacram comam cum non esset religata promisit, ac onere quod gerebat in humeris cum baculo quem habebat in manibus abiecto, ad supplices preces versus, O filij, cum lachrymis prorupit: En ego sum Calasiris, en ego sum vester pater. Hic iam conspiciat: & furorem, qui malo fato exortus est, compescite, cum patrem & habeatis, & reuereri debeatis. Iam tum languebant, tantumq; non collapsi, provoluti sunt ad genna patris: & amplexi primum defixis oculis intuebantur, examinantes illius agnitionem: deinde postquam non spectrum esse, sed ipsum reuera cognouerunt, varijs affectibus, & inter se contrarijs commonebantur. Letabantur propter parentem, praeter spem superstiti-

perstitem conspectum: excruciabantur, & erubescerāt propter actionē in qua deprehensi fuerant: & erant solliciti ob futurorū incertitudinē. Haec autem adhuc ijs qui erant in urbe mirantibus, & neq; dicentibus quicquam, neq; agentibus, verūm penē stupentibus praesentia, & pictorum similibus ad solum spectaculum arrectis, alius actus obiter inferebatur fabulae. Charicia vestigis insequēs Calasiridē, cum ē longinquo cognouisset Theagenē (acris est enim in cognoscendo amanti aspectus, sepiusq; motus tantum & habitus, quamuis ē longinquo, aut etiam à tergo, similitudinis opinionem praebet) tanquam icta illius aspectu furibunda ad ipsum fertur, & haerens in amplexu, ē collo nulla voce edita pendeat, lugubribusq; quibusdam lamentis eum salutabat. Ille autem, vt est verisimile, vultū squalidū, & ex industria contaminatum & pollutū videns, et vestē vilem ac lacera, veluti aliquā ex circulatoricibus, & reuera vagabundā repellebat, ac reiciebat: & ad extremū, cum nō desisteret, tanquam sibi molestā, & spectaculū illud Calasiris impediētē, etiam alapam infixit. Illa autē: ò Pythie, submissē ad illum, neq; facule amplius recordari? Tum Theagenes verbo illo tanquā iaculo ictus, & ex constitutis inter illos tesseriis faculā cognoscens, defixisq; oculis contuitus, & obtutus Charicia tanquam ex nubibus radio emicante illustratus, in collum inuadebat: postremō tota pars ad murum, in quo sederat Arsace tumens, & non sine Xelotypia iam Charicliam aspiciens, plena erat scenica quadam miraculāq; representatione. Direptum est nefarium bellū inter fratres: & certamen, quod cruentum fore putabatur, in comici finem ex tragico desit. Pater filios armatos

contra sese, singulari certamine dimicantes conspiciatus, qui eò discrimini venerat, ut penè oculis parentis infelix mors liberorum subiceretur, ipse patris siebat arbiter. Qui effugere quidem fatorem necessitatem nõ poterat: ceterum tempori ad ea quae definita fuerant veniens, fortuna successu usus videbatur. Filij parentem post decemalem erroris intercapedinem recuperabant, & eum qui fuerat causa propemodum cruentae propter antistitium seditionis, ipse paulo post coronabant, sacerdotijq; insignijs ornatum deducebant. Inter omnia verò amatoria pars fabulae, Chariclia atq; Theagenes, formosi & venusti iuvenes, cum praeter omnem spem & opinionem se recuperassent, vigeat: & magis quam cetera, urbem ad spectaculum sui conuertebat. Effusa namq; fuerat per portas, & partem campum frequentia cuiuslibet aetatis impleverat: parte civitatis pubere, & virilem aetate tum primum attingente, accurrente ad Theagenem: ad Thyamidem verò florentis aetatis, & exacta maturitate viros constituentis, atque etiam per aetatem Thyamim cognoscentis. Porro virginea urbis portio de sponso iam cogitans, ad Charicliam adhaerebat. Senile autem & sacrum genus totum stipabat Calasiridem. Atq; ita pompa quaedam sacra repente consisterat, cum Thyamis Bessaenses remisisset, gratiasq; illis pro navata sibi cupide opera misisset: boues centum, mille verò oves, & singulis decem drachmas paulo post ad plenum se misurum promittens: collis verò manibus patris subiceret, & itineris molestiam leuaret, incessumq; semini praesperato gaudio sensim languesciturum ac dissolutum, suffulciret & sustentaret. Faciebat verò idem ex altera parte Petosiris, & cum facibus accensis

accensis deducebatur in templum Isidis senex, plausu & gratulationibus stipatus, multis simul fistulis & tibijs sacris resonantibus, & ad crispudia ferventem & vegetam aetatem excusitatus. Porro nec Arsace à tergo relinquebat ea quae fiebant: sed suam quoq; ceteruam & comitatum, seorsim magno cum fastu ostentans sequebatur: multumq; auri in templum Isidis imposuit, eo quidem praetextu, quòd exemplum reliqua urbis imitaretur: ex solo verò Theagenes suspendens oculos, & praeter ceteros illum spectu persfruens, nec tamen sincero erga illum studio se oblectans. Porro cum Charicliam Theagenes manus tenens duceret, turbanq; conferam remoueret, acrem quandam Zelotypiae stimulum Arsace infixit. At Calasiris, ut ingressus est interiorem templi partem, procidit in faciem, & cum vestigijs simulachri incubaret, multoq; tempore ita maneret, parum aberat quin moreretur. Renocantibus autem eum ad sese circumstantibus, vix consurgens, cum libasset deae, vota q; nuncupasset, demens suo capiti sacerdotij coronam, filium Thyamidem coronabat, se iam senem esse, ad multitudinem dicens, & alioqui sibi imminere mortem prospicere: filio verò maiori natu, & deberi insignia antistitij, lege, & illum satis habere dotum animi & corporis ad sacerdotij munia obeunda. Cum ad haec populus exclamasset, seq; approbare laudibus & praeconijs significasset, ipse templi quandam partem occupans, quae antistitibus est attributa, filios unà secum habens, & Theagenem, ibi mansit. Reliqui verò in suam quisque domum discedebant. Discedebat & Arsace, vix quidem, & saepius reuertens, quasiq; maiori obseruantia circa deam immorans: verum tamen discedebat aliquan-

inquit, mater. Rectè enim mihi & insignè in memoriam reduxisti, os illud impurum et sceleratum, cui forma longo tempore domi asseruata, quotidiana tamen & fucata animos attollit: autamen me longè felicior est, quæ eiusmodi nacta sit amicum. Ad hæc leuiter arridens anus; Adesto animo, & omitte sollicitudinem, inquit, heræ: ad hodiernum diem illa est à peregrino formosa habita, si verò effecero, ut te & tua forma potiatur, aurea (ut aiunt) cum æreis permutabit, illa meretricula petulante, & frustra sese iactante, contempta. Si quidem ita facies, Cybelon charissima, duorum pro uno morborum eris mihi curatrix, amoris & zelotypiæ: illo quidem implens, hac verò liberans. At illa: Hoc meæ curæ cogitationiq; incumbet. tuū est tamen te reuoces, & in præsentia quiescas, neque despondeas animum, antequam ad rem aggrediamur: sed bona spe te sustententes. Hæc dixit, & ablato lychno, atque conclusis thalami foribus abiit. Cum autem vix dum diem sensisset, uno ex regijs eunuchis assumpto, præterea pedissequa una cum placentulis, & alijs rebus ad sacrificium destinatis subsequi iussa, ad templum Isidis properabat. Postquam stetit pro foribus, sacrificium se deæ facturam dicens pro domina Arsace, quibusdam informijs territa, & placare visa volente, quidam ex edituis prohibebat, & ablegabat, mæstitiæ plenum esse templum referens. Antistit em enim Calasridem, cum post longum tempus domum rediisset, conuiuatum esse lautius, unà cum charissimis sub vesperam, & usum esse remississimo ad omnem hilaritatem ac delectationem animo. Post conuiuium autem libasse, & multum supplicasse deæ: cumq; filijs dixisset, quod hæc tenuis

essent

essent visuri patrem, dedissetq; madata de inuenibus Græcis qui cū eo venerunt, ut illis diligentissimè prospicerent, & quibus in rebus opem implorarent, pro virili adiumento essent, cubitum se contulisse. Deinde seu propter gaudij magnitudinem, meatibus spirituum vltra modū solutis & laxatis, tanquã senio confecto corpore, subitò viribus defuito: seu dñs, à quibus hoc peterat, illi præbentibus: circa gallicinium cognitum esse mortuū, filijs propter ea quæ illis prædixerat pater, tota nocte in illius obseruatione intentis. Et nunc, inquit, missimus nuncios, accessituros ex vrbe reliquum pontificium & sacerdotale genus, ut illi iusta funebria secundum legem patriæ persoluant. Discedendum est igitur vobis. Neq; enim fas est cuiquã ingrediti templum, nedum mactare quicquam, per hos totos septem dies, præter hos qui sacerdotio funguntur. Quomodo itaq; hospites hoc tempus traducent? quarebat Cybele. Tum ille: Habitaculum illis extra templum adornari iussit nouis antistes Thyamis: & ut vides, isti ipsi cedunt, dum legi obtemperant, in præsentia è templo emigrantes. Cybele igitur occasionem, quasi ad rapinam, & initiū aucupij accinmodans: Quamobrem, inquit, editiue deorum amantiissime, opportunè poteris & hospites & nos beneficio asficere, magis verò Arsacem regis magni sororem. Scis enim quant opere Græcis faueat, quant oq; studio peregrinos hospitio soleat accipere. Dic igitur iuuenibus, quòd iussu Thyamidis, in nostris adibus habitaculum illis est instructum. Fecit ita edituus, nihil eorum quæ Cybele moliebatur, suspicans: sed existimans se beneficium collaturū esse in hospites, si illis opera sua satrapicam aulâ consiliaasset: & simul q; qui petebat rem

gratam,

gratam, neq; cuiquam detrimentum aut periculū
allaturam, facturum. Cumq; ad Theagenem &
Charicliam venisset, moerore ac lachrymis perdi-
tos. Sanè haud legitima, inquit, neque ea quæ pa-
trij mores institutaq; serant, præsertim cum sit vo-
bis antea luctu interdicitum, facitis, quod antisti-
tem deploratis & lugetis: quem leticia & gratula-
tionibus prosequendum esse, tanquam meliorem cõ-
secutum requiem, & præstantiorem statum sorti-
tum, diuina & sacra doctrina præcipit. Quanquã
vobis quidem venia danda est, qui (vt dicitis) pa-
trem, & patrum, & eum qui sola spes vestra fue-
rit, amisistis: verumtamen non omnino vos de-
spondere animum oportet. Thyamis enim (vt vide-
re est) non tantum in antistitium, sed etiam in stu-
dium & benevolentiam erga vos illi successit, &
in primis provideri vobis imperavit: habit aculūq;
vobis instructum est splendidum, & quale sibi op-
taret aliquis aliorum gradus hominum, & indige-
narum, nedum peregrinorum, & eorum quorum in
presentia angustæ rationes, & humilis fortuna
esse videatur. Sequimini igitur hanc (ostendens
Cybelen) communem vestram existimantes esse
matrem, & excipientes vos parete. Hæc ille quidem
dicebat: faciebat autem Theagenes, vel quod ve-
luti procella quadam eorum quæ præter spem acci-
derant depresso esset: vel quia in tali statu rerum,
quodcumq; oblatum habitaculum & receptum bo-
ni consuleret. Cavisset autem sibi, vt est consenta-
neum, si tragicos & intolerabiles casus, allaturum
esse habitaculum illud, et magno malo ipsis futurum,
suspiciatus fuisset. Tū verò fortuna, illorum rationes
gubernans, cum paucarū horarū intervallo illos re-
secretasset ac refecisset, et vni diei tantū spacio la-

titia frui permisisset, subito tristitia et aduersa adiu-
gebat, et tanquã sua sponte vincula sibi accersentes,
hosti adducebat: prætextu benigni hospitij, iuue-
nes, & hospites, & ignaros futurorum, captiuos effi-
ciens. Sic hercle vita quæ in errore agitur, incitiã
tanquam cecitatis tenebras offundit ijs qui in pere-
grinis terris, & exteris nationib; versantur. Hi igitur
cum venissent ad domicilia satrapæ, & ingre-
derentur vestibula magnifica, & editiora quam vt
cum primarij hominis conditione comparari pos-
sent, & stipatorum fastu, aliorumque aulicorum
frequentia repleta, mirabantur ac turbabantur
ædes, præsentem illorum fortunam superare viden-
tes. Sequabantur tamen Cybelen multis modis ad-
hortantem, & adesse illos animo iubentē, & quod
expectare deberent leta, quæ illos essent exceptu-
ra, promittentem. Ad extremum, postquam eos in
conclauē, in quo habitabat anus, separatim & se-
iunctum à turba, introduxit, remotis arbitris, sola
illis assidens: O liberi, dicebat, exstiti in qua nūc
versamini, causam cognoni, atque dolorem, quem
ex antistiti Calasiridis morte, meritò à vobis cul-
ti in parentis loco, accepistis. Aequum est autē, vt
præterea mihi qui sitis, & vnde, exponatis. Nã &
hoc, quod Græci sitis, cognoni: & quod bono gene-
re nati, ex ijs quæ in vobis cernuntur, argumentū
capere licet. Vultus enim adeò liberalis, & elegãs
atq; liberalis forma, specimē præstatis generis ex-
hibent: sed ex qua Græcia, atq; adeò vrbe sitis, de-
miq; quomodo oberrantes huc veneritis, cū auctã id
cognoscere vestre utilitatis causa, quæso mihi ex-
ponite, vt etiã dominã meã Arsacē, regis magni so-
rorē, Oroodatis verò maximi satraparū cõngem,
Græcorūq; & elegãtia amatē, & in hospites benē-
ficam,

ficam, de vestris rationibus certiore[m] facere possum: atque ita cum maiore debitoq[ue] vobis honore, in conspectum illius veniatis. Dicitis verò mulieri non profusa à vobis aliena. Sum enim & ipsa natione Graeca: Lesbia verò, vrbis in qua sum nata cognomine, captiua quidem huc adducta, ceterum successu fortuna meliore quam domi utens. Sum enim dominae omnium rerum ministra, & tantum non per me spirat, & videt: sed mens illi, & aures, & in summa omnia sum ego, probos honestosq[ue] semper in illius notitiam deducens. Theagene verò ea quae dicta fuerant à Cybele, cum ijs quae pridie ab Arsace facta fuerant conferente: & quod illum defixis oculis, & lasciuè, denique sine intermissione, & cum indecoro parumq[ue] moderato nutu ac significatione intuita fuisset, cogitante: nihilq[ue] boni inde euenturum augurante, et iam dicturo aliquid ad animum, submisit in aurem illi Chariclia: Sororis inquit, memineris, in ijs quae dicturus es. Cum igitur intellexisset id quod illi suggestum fuerat: Mater, inquit, quod Graeci sumus, iam & ipsa scis. Illud autem cognosce, quod cum germanis essemus, parentibus à predonibus captis, ad illorum inquisitionem profecti, magis aduersa fortuna quam illi vti sumus, in crudeliores viros incidentes, & omnibus facultatibus (multa autem erant) spoliati, vix verò ipsi seruati, & quadam dextera numinis voluntate, cum heroe Calasiri congressi, cum venissemus huc tanquam reliquum tempus vite cum illo transacturi, nunc (ut vides) ab omnibus deserti & soli relicti sumus: eo qui videbatur esse pater, & erat, cum alijs parentibus amisso. Ac nostrae quidem rationes sic habent. Tibi verò ingentem habemus gratiam pro hoc officio humanitatis, & hospitanti-

tatis.

tatis. Maiore autem beneficio nos tibi deuincies, si ut seorsim & clanculum habitemus, effeceris: officium quod nuper commemorasti, scilicet ut per te Arsace innotescamus differens, neq[ue] introducens in tam splendidam & illustrem fortunam, peregrinam, erroneam, tetricamq[ue] vitam. Noticias enim & familiaritates, cum similibus (ut scis) inire conuenit. Non potuit se reprimere Cybele, cum haec dicta fuissent: sed ex hilaritate vultus, manifestum existerat indicium, quod magnopere audito germanorum nomine fuisset delectata, cogitans nullo sibi impedimento fore in rebus Veneris Arsaces Charicliam: & O pulcherrime adolescens, inquit, nunquam hoc de Arsace dices, postquam expertus fueris mores mulieris. Aequalis est enim, et accommodata ad omnem fortunam. Quinetiam magis est auxilio ijs, qui praeter dignitatem quippiam sunt passi. Cumq[ue] sit Persis genere, magnopere ingenio Graecos imitatur, gaudens ijs, & se oblectans qui inde adueniunt, moresq[ue] et consuetudinem Graecorum supra modum amplectitur. Este igitur bono animo, quod sit futurum, ut tu omnibus dignitatibus quae ad viros pertinent, orneris, soror autem tua familiaris & conuictrix illius sit futura. Ceterum quae vestra nomina illi nunciare oportet? Cum verò Theagens & Chariclia audisset, ut ibi illam operirentur dicens, ad Arscen cucurrit, datis prius mandatis iantrici (erat autem & ipsa anus) ut neminem ingredi pateretur, atque adeo ne ipsos quidem iuuenes quòquam egredi permitteret. Hac verò, Neq[ue] si tuus filius Achemenes aduenerit: interrogante: nuper enim & post tuum discesum in templum, egressus est, vngendi oculi gratia, quod aliquantulum adhuc doloris & molestiae susti-

neat:

neat: Neque si ille veniat, respondit: sed obsecrata ianua, & clavem ipsa apud te habens, die me asportasse. Sicque accidit. Nam cum vixidum Cybele abscisisset, solitudo Theageni & Charicliae luctuum & recordationis suarum calamitatum tempus subministravit: quosdamque prope modum verbis, & mente eadem sese deplorabant illa quidem, ð Theagenes: at ille, ð Chariclia, identidem in gemitibus. Et hic, *Quae nam fortuna nos intravit? illa autem, in qualinam statu rerum versa bimur? & post singula verba amplectebantur se invicem. & rursus cum illachrymassent, dissimulabantur postremo Calasiris recordati, in illius luctum ploratus conferebant. In primis autem Chariclia, tanquam maiore spacio temporis, magis illius studium & benevolentiam erga se experta. Et, ð bonum Calasiridem, exclamabat plorans: etenim orbatam suam suavi nomine, quo minus illum patrem vocare possim, cum nomen mihi patris appellatio nem undiquaque praecidere contendisset. Patrem qui me procreavit, non agnovi: eum verò qui me adoptivam filiam fecerat, hei mihi prodidi: porrò hunc qui me recepit, & aluit, & servavit, amisi, et neque lugere funerum ritu ac caeremonia, adhuc itacens cadaaver, à catu prophético mihi est permissum. Enimvero nutritio & servator, addam autem & pater, ecce etiamsi nolit nomen, ubi licet, & quomodo licet, facio tibi libationes meis lachrymis, & addo inferias ex meis capillis, simulque vellebat plurimos crines: & Theagenes quidem eam reprimerebat comprehendens, tendensque manus supplex. Illa verò lamentabatur nihilominus. Quid enim (dicens) vel vivere iam conducit? In qua spe oculis concipiendi sunt? Ductor in peregrina*
terra,

terra, bacillus erroris, dux reditus in patriam, parentum notio, solatium in adversis rebus, adiumentum ac depulso infortuniorum, omnium nostrarum rationum anchora Calasiris perviit, nos miserum iugum quasi cecos inscitia gerendarum rerum in peregrina terra relinquens. Omne nobis iter, omnis demique navigatio praesens inscitia praecisa est: atque gravis & blanda, sapiens & cana reuera mens evolavit, beneficiorum erga nos neque ipsa finem conspiciens. Cum talia atque alia praeterea miserabiliter lametaretur, Theagene partim apud sese clam lugente, partim se ut parceret Charicliae cohibente, advenit Achemenes, & ianuam sera firmatam deprehendens: Quid malum haec ex ianatrice quaerebat. Cum verò matris esse saltum cognovisset, accedens ad fores, & causam perpendens apud animum, sensit Charicliam lamentantem: & inclinans sese, per angustias per quas aperitur claustrum compages, vidit omnia quae fiebant, & rursus ianitricem, quoniam essent intus, interrogabat. Illa autem, aliud quidem se nescire dicebat, praeter quod quod essent virgo & adolescens, peregrini quidam, ut coniectari licet, nuper ab ipsius matre introducti. Tum ille iterum sese incurvans, conabatur exactius cognoscere eos quos videbat. & Charicliae quidem cum omnino non nosset, propter formam tamen demirabatur: atque adeo quae apparitura esset, & qualis, nisi marore ac luctu conficeretur, cogitabat: denique admiratione, in amatorium affectum clam deferebatur. Theagenem verò obscure & ambigue se agnoscere opinabatur. Atque ita intento in illam consideratione Achemene, advenit reversa Cybele, cum omnia de adolescentibus, quemadmodum gesta fuerant, nunciasset: & multis modis

Arsacem beatā ob fortune successum pradicasset, à qua illi tantum casu quodam esset perfectum bonum, quantum sexcentis consilijs et machinis nemo sperasset confici potuisse, ut cohabitatores habeat amasium. Et cum multis eiusmodi verbis Arsacem inflasset, properantemq; ad aspectum Theagenis, iam vix cohiberet, propterea quod nollet illam pallentem, et turgidis oculis ex insomnia præbere se conspiciendam adolescenti: sed post presentem diem, quam requievisset, pristinamq; formam recuperasset. Ita cum letam ipsam, et bona spei de euentu ex animi sententia plenam effecisset, tum que facere conveniret, tum quomodo hospites accipere cum illa constituisset, ut advenit: Quid, inquit, ita curiosè inquis fili? Ille autem: Eos qui sunt intus hospites, qui sint, aut unde, dicebat. Nō est fas, inquit ad eum Cybele: imò id quod scis preme silentio, et apud te retine, neque cuiquam narres, neque multum versare inter hospites. Sic enim dominæ visum est. Ille igitur abibat, facile matri obtemperans: et ad consuetum ac Venerem ministrium Arsace Theagenem asseruari suspicans, et discedens, An non hic est (secum loquebatur) qui mihi nuper, cum eum accepissem à Mitrane præfecto excubiarum, ut deducere ad Oroondate, mittendū regi magno, à Bessaensibus ereptus es, quādo et de vita propemodū periclitatus sum, et solus ex his qui eum ducebant, vix effugere potui? An verò me fallunt oculi? Atqui melius iam valeo, et fere ita quemadmodū antea consueverā, perspicio. Quin etiā Thyamidē audiui pridie aduenisse, et cum singulari certamine cum fratre dimicasset, sacerdotiū recuperasse. Ille ipse est omnino. Ceterum in presentia hoc iudiciū tacendū est, et simul

obser-

obseruandum qui sit animus dominæ erga hospites. Hic quidem hæc secum. Cybele verò ad iuuenes incurres, vestigia eorum que faciebant deprehendebat. Quamuis enim ad strepitum forium, cum aperirentur, componebant sese, et consuetum vulgum et habitum assumulare conabantur: tamen non poterunt celare animum, oculis adhuc lachrymis innatantibus. Exclamans igitur, O suavisimi liberi, dicebat, quid ita intempestivè ploratis? quādo quidere oportebat, et gratulari vobis ipsis fortuna dexteritatem, Arsace optima queq; et que vobis optare possitis cogitante, et ut postredie in illius conspectum veniatis amnuente, ac nunc vobis omnia officia humanitatis et omnem obseruantiam attribuyente. Quamobrem abiiciēde sunt vobis iste fatui et pueriles planè stetus, intueri verò vosmet ipsos et componere convenit, accedere ac obsequi Arsaces voluntati. Theagenes autem: Memoria, inquit, mortis Calasiridis dolorem in nobis excivitavit, et ad lachrymas nos deduxit, qui illius paternam erga nos voluntatem miserimus. Nugæ sunt, inquit anus, iste, Calasiris, et pater quispiam fictus, qui communi nature legi, et etatis temporibus cessit. Omnia tibi adsunt per unum hominem, præfectura, diuitiæ, delicia, et fructus florentis ætatis: deniq; fortunam tuam esse puta, et adora Arsacem. Tantum mihi obtemperate, quomodo illā accedere et aspicere debeatis, quando hoc præceperit, et qua ratione agendum tractandumq; sit, si quid imperauerit. Animus enim illius magnus est, ut scis, et excelsus, et regius, ætate iuuenili et forma insuper elatus, et qui se contemni si quid postularit non patiat. Cum ad hæc reticuisset Theagenes, et apud sese, quod turpium quarundā

K

rerum

verum, & cum flagitio coniunctarum significatio-
nes essent cogitaret: paulo post eunuchi adierant,
reliquias satrapicæ mensæ, quæ omnem sumptum
& molliciem superabant, in aurea suppellectili af-
ferentes. Et cum dixissent quod his domina hono-
ris causa excipit hospites, & apposuissent iuueni-
bus, cōtinuò discedebant. Simul verò prospiciētes,
ne quid officio detrabere viderentur, aliquātulum
de gustabāt ea quæ erāt apposta. Atq; hoc & ve-
spere fiebat, & reliquis deinceps diebus. Postridie
verò ferè circiter horā primam diei, iisdem eunuchi
venientes ad Theagenem: Accersitus es o nimium
felix à domina, dicebant: & iussi sumus ut te in
illius conspectu deducamus. Quamobrem eas frui-
turus felicitate, quam sanè paucis & rariuscule
impertiri solet. Illo autem paululum quieti: deinde
tanquam vi traheretur, inuitus consurgens: So-
lūme me venire imperatum est, ad ipsos dicebat,
an etiam vna mecum sororem hanc meam? Cū
autem, solūm respondiissent, & illum seorsum esse
venturam: nunc verò adesse Arsace quosdam ex
magistratibus Persarum, alioqui moris esse ut seor-
sim cum viris, cum mulieribus autem alio tempore
agatur: inclinās sese Theagenes, Neq; honesta hæc
sunt, neq; non suspecta, ad Charicliam submissè
cum dixisset, ab illaq; vicissim audisset quod non
oporteret contraire, sed cursum vna tenere initio,
& præse ferre voluntatem omnia ex illius senten-
tia faciendi, sequebatur præeuntes. Cumq; mo-
dum quo illam oporteret compellare atq; alloqui,
& quod moris esset adorare ingredientes, doce-
rent: nihil respondit. Cæterum ingressus, & illam
sedentem pro tribunali deprehendens, purpura &
auro intexta veste exornatam maniliq; precio

& tiaræ dignitate superbientem, ac delicatè deli-
butam & sucatam, satellitibus astantibus, & præ-
maris utrinq; magistratibus assidentibus: non com-
sternatus est animo, sed tanquam quæ illi
fuerant cum Chariclia constituta de assimulata
obseruantia & veneratione oblitus, magis est ere-
ctus animi magnitudine contra fastum Persici spe-
ctaculi: & neq; genua flectēs, neq; adorans, sed ere-
cto capite, Salæ (inquit) regie sanguis Arsace. Indò
gnantibus verò ijs qui præsentem adierāt, & mur-
mur quoddam contra Theagenem, tanquam teme-
rarium & audacem, quod non adorasset, emitten-
tibus: Arsace subridens, Date veniam, inquit, tan-
quam ignaro & peregrino, & prorsus Græco, &
illinc contemptu nostri laboranti. Simul & de ca-
pite tiaram deposuit, multum ijs qui adierant pro-
hibentibus. hoc enim faciunt Persæ, ad reddendam
gratiam ei qui salutauit. & cū ad illum, Bono
animo esto hospes, per interpretem dixisset, (quan-
uis enim intelligebat linguam Græcam, loqui tamē
non potuit) & dic si qua re indiges, repulsam non
passurus: remittebat, innuens eunuchis. Deduceba-
tur verò cum pompa satellitum. Ibi & Achemenes
cū illum iterum conspexisset, cognouit exactius:
& nimij honoris qui illi tribuebatur, causam sus-
picās, mirabatur: tacebat tamē, ea quæ decreuerat
faciens. Arsace autem optimatibus Persarum &
magistratibus magnifico apparatu acceptis, eo
prætextu quod id honoris causa, quemadmo-
dum solebat, faceret, verius verò propter collo-
quium cum Theagene habitum cōmuniū agitans,
non tantum portiones ciborum, ut consueue-
rat, Theageni mittebat, sed etiam tapetes, & pe-
ristromata versicoloria, Sidonia & Lydia ma-

nus arte elaborata. Mittebat quoque una et mancipia ab obsequijs futura, ancillam quidem Charielise puerum vero Theageni genere Ionica, etate vero pubertatem attingentia: multis modis adhortata Cybelen, ut acceleraret, et quam primū scopum illi propositum perficeret, non amplius affectum ferenti: neque ipsam quicquam remittentem, sed varijs rationibus circumdantem Theagenem. Ac manifeste quidem non exponebat, Arsaces voluntatem, ceterum circuitu beneuolentiam dominæ erga ipsum prædicans: et cum pulchritudinem non apparentem tantum, sed et eam que restitui contineretur quibusdam conuenientibus occasioibus ob oculos ponens: tum mores, quod essent amabiles, et cum quadam facilitate coniuncti, et quod delectaretur delicatioribus, et valentioribus adolescentibus. Et in summa, experimentum capiebat in ijs que narrabat, an veneris rebus alliceretur. Theagenes autem beneuolentiam illius erga se, et quod moribus esset propensus in amorem Græcorum, et quæcumque; talia præterea collaudabat, et insuper agebat gratias. Porro illecebras absurdiorum rerum neque intelligens ab initio, sponte præteribat. Angor igitur quidam inuasit animum et quasi pungebatur dolore cordis, cum coniectaretur eum intelligere illecebras, fastidire autem et repellere omnes conatus videret: et Arsacem non amplius ferre sciret, tumultuantem, et non amplius se habere posse dicentem, et pollicita repescentem, qua alias alijs pretextibus Cybele differrebat: interdum quamuis vellet, reformidare adolescentem dicens: interdum vero, aliquid incommodè cecidisse fingens. Et cum iam quintus et sextus dies

dies præterisset, Chariclamque Arsace semel atque iterum ad se vocasset, et ad gratificandum Theageni honorifice illam accepisset, beneuolentiamque singulari fuisse intuita, cogebatur planius colloqui cum Theagere, amoremque aperte exposebat, nulla et sexcenta bona si assentiretur certo pollicens: et Quæ malum est hæc tergiversatio? addens: quidne adeo alienum a rebus Veneris? adolescens tam formosus, et florenti etate, mulierem finilem et amore illius contabescentem repellit, et non prædam ducit, et in lucro ponit negotium: præsertim nulla formidine rem consequente, neque viro præsentem et me que illam educaui, ac omnia arcana in potestate habeo, hanc consuetudinem illi procurante. Neque quod ad te attinet, villo intercedente impedimento, non sponsa, non uxore. Atqui et hæc sepius multi contempservunt, qui sana mente præditi, domesticis ea re nihil se nocituros intellexerunt: sibi autem profuturos possessione operum, et fructu voluptatis in lucro accedente. Ad extremum et minas quasdam immiscebat orationi. Comes (dicens) mulieres, et iuuenum cupides, implacabiles existunt, et seivam iram concipiunt, cum seiva spe labuntur: et contumaces, tanquam eos a quibus iniuria sunt affectæ, meritis viciscuntur. Iam de hac, quod et Persis sit genere, cogita: et regni sanguis, quod tu ipse antea tua confessione testatus es, et quod magnis viribus et potentia sit stipata, qua illi et honore afficere beneuolos erga se, et punire sibi obstrictos impune liceat. Tu vero et peregrinus es, et desertus, et qui tibi opem ferat nemo est. Parce partim tibi ipsi, partim et illi. Digna vero est cui a te parcatur, quæ desidio tui, quo iuste potiri debet, tam furiose sit inflamata.

Vereris & iram amatoriam: caueo quoq; quæ contemptū sequitur vindictam. Multos noui, quos postea eiusmodi animi pœnituit. Maiorem experientiam: quàm tu, in rebus ueneris consecuta sum. Canus capillus ipse, quæ uides, in multis eiusmodi rebus est versatus: sed usq; adeo rigidam, & incurabilem neminem unquam cognoui. Deniq; conuerso sermone ad Charicliam (necessitate enim adducta, ausa est audiente illa talia loqui) Adhortare, inquit, filia tu quoq; nescio quem merito apellem, ipsum tuum fratrem. Proderit & tibi hæc ipsa res, non p̄lo minus ab illa amaberis, maiores consequeris honores, diuesces ad satietatem usq; de coniugio tibi prospiciet splendido. Hæc uero & felicibus optanda sunt, nedum peregrinis, & ægestate in præsentia laborantibus. Chariclia uerò toruè & uidenter contuita: Optandum quidem, inquit, fuerat, & pulcherrimum omni ex parte, optinam Arsacem nihil eiusmodi pati: sin minus, saltem moderatè ferre affectum. ueruntamen cum quiddam humanum illi acciderit, & uicta est, ut dicis, succubuitq; cupiditati, consulere & ipsa Theageni huic, ut rem non recuset, si tunc id facere possit, ne & sibi per inscitiam, & illi mali aliquid accersat, si hæc in lucem prodierint, & aliunde cognouerit hoc flagitiosum factum satrapæ. Profiliyt ad hæc dicta Cybele, & amplexa & distansata Charicliam: Rectè, inquit, facis filia, quod & mulieris natura tui similis miserta es, & securitati fratris sollicitè prospicis. Veruntamen hæc de causa non est quod labores, quod neq; sol, ut dici solet, id sit cogitatus. Desine in præsentia, inquit Theagenes, & concede nobis deliberandi spaciū. Cum uerò illic exisset Cybele. O Theagenes,

nes, exorsa est Chariclia: numen tales successus nobis cõciliat, in quibus plus inest aduersæ fortunæ, quàm quæ extrinsecus apparet felicitatis. Quod cum ita sit, prudentium tamè est, etiam parū prosperos casus, quatenus fieri potest, in melius cõuere. An igitur habeas in animo profusus perficere hæc rem, dicere non possum: quamuis non admōdum repugnem, si omnino in hoc ut seruemur, aut non, momentum consistit. At si, ut fieri debet, ac honestū est, absurdū iudicas esse id quod petitur, finge tu quidè te assentiri, & alens promissis barbaræ cupiditatem, dilatione precide, ne precipitanter diuinus aliquid in nos statuatur, spe delinens, & molliens pollicitatione iræ incendium. Consentaneum est enim, aliquod remedium (Deo uolente) interiectum tempus pariturū esse. Caterum Theagenes, uide ut ne ex meditatione in turpitudinem rei delabaris. Arridens leniter Theagenes: Sed tu neque in aduersis rebus, inquit, mulieribus imatum morbum & elotypie effugisti. Me uerò scitō neq; fingere talia posse. Facere enim turpia, ac dicere, æquè decorum non est. Et alioqui ut omnino desperet Arsace, hoc ipsum aliquid commodi adfert, uidelicet ne pergat nobis amplius molestia esse. Si uerò pati aliquid oportuerit, ad ferenda ea quæ accidunt, sepius iam me & fortuna, & animi constituto præparauit. Ne te lateat, quod in magnum malum nos conijcies: cum dixisset Chariclia, contuita. His autem in harum rerum cõsideratione versantibus, Cybele cum rursus Arsacem in bonâ spem sustulisset, et quod meliora expectare oporteret, dixisset, significasse enim tale quiddam Theagenem: redijt rursus in conclauem, et int̄ermisissa illa uespera, ac multis modis Charicliam, quâ so-

224 HELIODORI AETHIOPIC.
ciam lecti initio habuerat, adhortata ut ille esset ad
scilio, manè rursus interrogabat Theagenē, quid
statuisset apud animū? Cū autem manifestè re-
cusaret, ac omnino ne quicquam eiusmodi expecta-
ret, indicasset, tristis ad Arsacem recurrit Cybele.
Postquam autem ferociam Theagenis renūciauit,
Arsace anxi in caput precipitari iussa, incurrens in
thalalamum, iacebat in lecto seipsam lacerans. Vix-
dum autem conclauē muliebre egressam Cybelen,
conspicatus filius Achemenes tristem & lachry-
mantem: Numquid importuni aut molesti, mater,
accidit: percontabatur. Num quod nuncium domi-
nam excruciat? Num aliqua calamitas ex castris
renunciata est? Num hostes sunt superiores in hoc
bello Aethiopiū domino Oroodate? & multa eius-
modi querebat. Illa verò: Nugaris otiose, cū di-
xisset, recurrit. At ille nibilo magis intermittebat,
sed affectans, & manibus apprehendens, & com-
pellans, ut exponeret suo filio ea quae illum dolore
afficerent, supplicabat. Accepto igitur illo à manu,
in quandam partem horti secedens: Alij quidem,
inquit, nō exposuissent mea & domina mala. Post-
quam verò illa omnino fluctuat, & ego expecto
periculum de vita (scio enim quod Arsaces amen-
tia ac furor in me sit redundaturus) dicere cogor,
si forte aliquam opem ei quae te genuit, & in lu-
cem edidit, & his enutritur uerbis, excogitare
possis. Amat adolescentem, qui est apud nos, do-
mina, non tolerando quodam, neq; uisitato, sed in-
sanabili amore: & quem ego & illa nobis ex sen-
tentia euenturum esse sperantes, ludebamus ope-
ram. Hinc erant illa multa humanitatis officia,
& multiplex beneuolentia erga hospites. Cate-
rum postquam, ut stultius quidam & feroc, & in-
tracta-

LIBER SEPTIMVS. 225
tractabilis adolescens, recusauit ea quae nos uole-
bamus, neq; illam existimo esse uicturam, & me
interfectam iri intelligo. Hic est status praesentis
temporis. Quod si quid habes quo auxiliaris, ad sis
mibi tua ope. Sin minus, mortuae matri iuxta exequi-
arium facito. Ille autem: Praemium autem quod
mibi, inquit, erit mater? Neq; enim est tempus, ut
apud te me tacem, aut logos ambagibus & circui-
tu orationis auxilium promittam, usque ad eodē con-
sternat e, & propemodum deficiēti animo. Om-
ne quod vis, expecta, inquit Cybele. Etenim te nūc
quoque summum pocillatorem, honoris mei causa
constituit. Si uero maiorem aliquam dignitatē ani-
mo complexus es, enuncia opum enim neq; miser-
us erit, quas pro premio feres, si seruator miser-
e extiteris. Iam pridē haec, inquit, mater ego suspicās,
& intelligens, tacebam, id quod euenturum esset
expectans. Verū neque dignitatem illam, neque
opes curo: uirginem uero quae soror Theagenis di-
citur, si mihi dederit in uxorem, omnia illi ex ani-
mi sententia & bella cadent. Amo autem uirginem
haud moderatē, mater. Quamobrem ex suis ratio-
nibus priuatis, cū cognouerit domina effectum,
quantus & qualis sit, iustē & ipsa erit adiumento
ei qui eodem morbo laborat, atque ad eodē tantum
successum promittenti. Nihil dubites, inquit Cybe-
le. Etenim domina reddet tibi gratiam, nulla mora
interposita, cū hoc beneficio illam affeceris, &
seruator illius extiteris. Quinetiam fortassis nos ip-
si uirgini priuatim persuaserimus. Sed exponē quae
sit auxilij ratio. Non dicam (inquit) priusquam
iureiurando fuerit mihi confirmata promissio à
domina. Tu uero nihil coneris efficere principia
apud uirginem. Video enim quodammodo illam
quoque

quoque magnos & excelsos animos gerere, ne forte imprudens negocium pervertas. Omnia futuracum dixisset, incurrit in thalamum ad Arsace, & prouoluta ad illius genua. Bono animo esto, inquit, omnia deo volente commodè cadunt, filium tantum meum Achemenem vocari intro iube. Accersatur, inquit Arsace, nisi mihi rursus verba datura es. Ingressus est Achemenes, & cum omnia narrasset auis, iurauit conceptis verbis Arsace, se illum compotem facturam esse nuptiarum sororis Theagenis. Achemenes tum, Quiescat (inquit) deinceps Theagenes, cum sit seruus, & tamen erga suam dominam petulantius sese gerat. Quomodo hoc dicis? cum interrogasset, omnia enarrabat. Quod lege belli fuisset captus, & captiuus abductus Theagenes: quod Mitrans misisset eum ad Oroondatem, mittendum deinceps Regi magno: quod ipse interducendum, illum amisset, infesto aduentu Bessaensium & Thyamis: quod ipse vix effugisset: denique, praeter omnia, literas Mitrans in promptu habens, ostendebat Arsace. Et si opus esset alijs argumentis, habiturum se vel Thyamim testè. Respirauit ad haec Arsace, & nihil cum eata thalamo egressus est, & in domum, in qua pro tribunali sedens vacare solebat explicandis constituendisq; rebus, venies, adduci Theagenem inisit. Ut est adductus, quarebat an nosset Achemenem, proximè illum astantem. Hoc verò affirmante: An verò, quod & captiuum te duxit? rursus interrogabat. Constatente verò & hoc Theagene: Seruus igitur nosster esto, & tu quidem facies qua supplices solent, nutibus nostris vel inuitis obtemperans. Sororem verò tuam Achemeni huic in uxorem despondeo, qui primas apud nos obinet, cum ma-

tris

tris causa, tum alioqui propter ipsius erga nos beneuolentiam, atque merita: eatenus differens, quatenus ad diem praesiniendum, & reliqua ad conuiuium splendidius apparandū instruenda pertinet. Theagenes autem ictus est quidem tanquam vulnerè, illis verbis: statuit tamen non contraire, sed tanquam bestiae impetum declinare. Et, O Domina, dicebat, Dijs sit gratia, quod cum alioqui simus bono genere nati, in ceteris calamitatibus hac nobis bene cadunt, quod non alijs, sed tibi seruumus: quae erga eos qui videntur esse alieni & peregrini, tantam humanitatem et beneuolentiam declarasti. Ceterum de sorore mea, quae cum captiua non sit, proinde neque serua, parata sit tamen ab obsequia tibi praestanda, & ea quae tibi placet facere decreuerit, statue id quod rectum esse iudicas. Arsace autem: Collocetur (inquit) in ordine eorum qui sunt ab obsequijs ad mensam, & poculandi artem ab Archemene edoceatur, ut ad regii ministerium multo antè assuefiat. Exiuerunt igitur, tristis quidem Theagenes, & vultu ad deliberationem de ijs quae agenda essent composito: ridens verò Achemenes, & Theagenem ludibrijs excipiens: Ecce, inquit, qui nuper fuisti insolens & factuosus, qui erecto collo & solus liber videbaris, & caput submittere ad adorandum indignum iudicabas, qualis iam nunc factus inclinas illud: nisi forte paulo post etiam pugnis illud sis, dum institueris, submissurus. Arsace autè alijs ablegatis, ad solā Cybelem. Nunc, inquit, Cybele omnis est sublata excusatio, & dic huic superbo, conueniens illi, quod si nobis paruierit, & arbitrata nostro fecerit, libertatè consequetur, & splendide

in omnium rerum copia viuet: Sin autem in cōtra-
ria sententia permanserit, & amasiam cōtemptui
habitam, & dominam iratam sentiet, extremā ser-
uitutem & abiectionem laturus, & suppliciorū
omne genus passurus. Venit Cybele, renunciauitq;
mandata Arsaces: multa quoq; ipsa, quæ videban-
tur conducere exhortationi ad ea quæ proponeban-
tur, addens. Theagenes igitur cum, vt paululum
operiretur, petiisset, solus ad Charicliam seorsum:
Actum est de nostris rebus, inquit, Chariclia. Sa-
ne omnis rudens (vt dicitur) est ruptus, omnis spei
anchora prorsus est euulsa, neq; amplius cum no-
mine libero in calamitatibus versamur, sed in ser-
uitute rursum recidimus: (& qua ratione, adde-
bat) barbaricisq; contumelijs & cruciatibus dein-
ceps expositi sumus, vel agentes ea quæ placent his
in quorum potestate sumus, vel inter damnatos
connumerati. Et hæc quidem tolerabilia essent: ce-
terum quod omnium grauissimum est, Achemeni
Cybeles filio te in uxorem daturam Arsace pro-
misit. At id quidem, quod aut non fiet, aut à me nō
videbitur, manifestum est, quoad vita gladijs &
armis ad propugnandū suppeditabit. Verūm quid
agere oportet? aut quam excogitare machinā, qua
& meus cum Arsace & tuus cum Achemene dete-
standus congressus discuti possit? Vnum, inquit ad
eam Chariclia, cum comprobaris, alterum qui ad
me pertinet impedies? Bona verba, inquit. Absit
enim, vt tanto pere iuminis erga nos acerbitas in-
ualecat, vt ego Charicliæ expers, alia consuetudi-
ne necēta me polluam. Sed quiddam presentis con-
siliij inuenisse me puto: inuentrixq; omnino consi-
liorum est necessitas. Simul ad Cybelem secedens:
Renuncia domina, dicebat, me velle solū cam sola

& absq; arbitris congredi. Illud esse putans anus,
& succubuisse Theagemem, recurrit ad Arsacem: et
cum iussa esset, vt post carnā adduceret iuuenem,
ita faciebat. Nam a sidentibus imperans, vt quie-
tem domine concederent, & non tumultuarentur
circa thalamū, clam introduxit Theagemem, cum
reliqua omnia tanquam nocturno tempore tene-
bris continerentur, & occulta esse quæuis patere-
tur, solum autem thalamum lychnius illustraret.
Cum autem introduxisset, subducebat sese. verūm
Theagenes eam cohibuit: Adsit & Cybele in præ-
sentia, domina, dicens. Scio enim quod singulari fi-
de in asseruandis arcanis predita est: & simul ma-
nus Arsaces apprehendens, O Domina (dicebat)
neq; prius eō vt resisterem voluntati tuæ, differe-
rebam id quod mihi imperabatur: sed vt securita-
tem factō prouiderem. Nunc verō postquam me
etiam seruum tuum singulari quodā beneficio for-
tuna declarauit, longè promptior sum ad obsequen-
dum tibi omnibus in rebus. Vnum mihi tantum te
largituram annue, cum quidem multa & magna
promiseris. Renuncia nuptias Charicliæ Acheme-
ni. Nam vt alia taceam, eam quæ splendore maxi-
mo generis excellit, vernæ cohabitare fas non est.
alio qui iuro tibi per deorum pulcherrimū Solem,
& reliquos deos, quod neq; morem geram tuæ vo-
luntati, & quod prius quā aliqua Charicliæ vis
illata fuerit, visura sis me mihi ipsi mortem conscii-
uisse. Arsace autem: Haud aliter existimes (inquit)
quā me velle tibi omnibus in rebus gratificari,
vt quæ parata sim vel me ipsam tibi tradere. sed
anticipata iuravi, me elocaturam Achemeni soro-
rem tuam. Bene se res habet, inquit, domina. So-
rorem igitur meam quæcumq; ius est, elocato: cete-

rum eā quam ego ambio, & sponsam meā, deniq;
quid aliud quam uxorem, quod neque vobis elo-
care, satis scio: neq; si velis elocare, poteris. Quo-
modo inquit, dicitis? At ille: Rem ipsam, respondit.
Neq; enim sororem habeo Charichiam, sed spon-
sam, ut dicebam. Quamobrem iureiurando soluta
es. Licet verò tibi, si volueris, & aliud habere ar-
gumentum, cum conuiuium nuptiale mihi & illi
(quando cumque tibi visum fuerit) instruxeris. Vu-
pugit illam sanè, cum sponsam esse Charichiam,
non sororem, haud sine Zelotypia audiuisset. Ve-
runtamen fiat ut postulas, dixit Arsace. Nos autē
Achemenem alijs nuptijs consolabimur. Praestabi-
tur & tibi à nobis, inquit Theagenes, postquam
haec irrita sunt facta. & simul accedebat tanquā
manus osculaturus. Illa verò inclinans sese, & os
pro manibus obiciens, eum osculata est. & exiit
Theagenes, osculum referens, non vicissim ipse os-
culatus: & Charichiae, nactus occasionem omnia
exposuit (non sine Zelotypia quoq; ipsa quadam
cognoscente) & iniuratum promissionis scopum
addidit: & quòd multa per vnum sint confecta.
Achemenes disturbata nuptiae: cupiditati Arsaces,
praeextus dilationis in praesentia excogitatus: de-
nique quòd caput est omnium, effectum, ut Ache-
menes omnia tumultu impleat, egrè ferens quòd
ijs quae expectabat frustraretur, & indignans quòd
à me superetur apud Arsacem gratia. Neq; enim
quicquam clam illo futurum esse, matre illi omnia
expositura, quae ut adesset praesens ijs quae diceban-
tur, ex industria prouiderā, cum volens haec Ache-
meni indicari, tum testem illā consuetudinis eius-
cemodi quae verbis tantum constaret faciens.
Quamuis enim sufficit fortasse, nullius sceleris sibi

con-

conscium, benevolentia numinis cōfidere: tamen ho-
nestum est, id ipsum de se hominibus, cum quibus
versaris, persuadentem, tranquille vitā hanc quae
ad tempus tantum durat, transigere. Addebat &
illa, profusus esse expectandum, etiam insidias fa-
cturum esse Arsace Achemenem, virum conditio-
ne seruum (oppositum autem est pròpmodum in-
vniuersum id quòd subiectum est, ei qui imperium
in illud obtinet) iniuria praeterea affectum, & iu-
reiurando fraudatum, videntem quoque alios flagi-
tiorum ac scelerum, & cui nihil ad insidias facien-
das comminisci sit opus, quòd sepius multi exacer-
bati sunt ausi, sed ex veris liceat habere expeditā
vltionis rationē. Talia multa cum narraffet Cha-
richiae, & ut mediocria speraret adhortatus esset,
postridie ducebatur ab Achemene, ministraturus
ad mensam. nam hoc ab Arsace imperatum fue-
rat: & veste pretiosa, quam miserat, induebatur:
& aureis torquibus, & monilibus gemmis distin-
ctis, partim volens, partim & inuitus ornabatur.
Et cum Achemenes praemonstrare illi, et exponere
artē pocilladi inciperet, accurrens Theagenes ad
vnu tripodē, in quo pocula disposita fuerant, &
phialā tollens pretiosam: Nihil, inquit, magis tuis
indigeo, sed ipse meo Marte ministrabo dominae,
in tā facilibus rebus nugas has reiciens. Te enim
optimè fortuna ratio talia scire cogit. mihi verò et
natura, & tēpus ea quae sint faciendā, suggerit. Et
simul infundēs leuiter, afferebat Arsace, concinnio
quodā & apto gradu, extremis digitis sublatā te-
nēs phialā. Et hāc quidē magis, quā antea, illa po-
tio cōcitauit, forbentē simul, et defixis oculis Thea-
genē intuentē, & amoris plus quā vni haerien-
tem:

tem: ac phialam dedita opera non ebibentem, sed arte, parvisq; reliquijs Theageni propinquantem. Vulnus accepit vicissim altera ex parte Achemenes, ira simul ac emulatione impletus, ut neq; Arsacem id latuerit, cum torvis oculis aspexisset: & ipsi qui aderant praesentes, quiddam submisisse insusurrasset. Cum autem conuiuium dissolueretur: Primum à te peto beneficium ò Domina, inquit Theagenes, inter ministrandum tantum me vti hac stola iube. Postquam amuit Arsace, consuetum habitum recipiens exiuit. Exibat vna & Achemenes, multis modis petulantiam Theageni, ut probrum obijciens, & quod puerilis esset eiusmodi temeritas, quodq; initio domina tanquam in peregrina & ignaro ad factum commiserit. Ceterum si perrexeris esse ita contumax, haudquaquam gratificaberis, inquiens. & quod ut amicus consuleret, ac paulo post affinitatis vinculo iungendus, & sororis illius iuxta pollicitationem domine maritus futurus. Et talia multa hic dicebat. ille autem ne audienti quidem similis, humi defixos oculos tenens prateribat: vsque dum fortè Cybele superuenit, deducere cubitum dominam tempore meridiani accelerans. Et tristem filium conspicata, querebat causam. Ille autem: Peregrinus hic adolescentulus, inquit, prelatus est nobis, & heri & hodie, obrepens quadam elegantiae specie, iussus est esse à poculis: & nobis arbitriciis & pocillatoribus valde dicens porrigit phialam, & assistit proximè: gium corpus, dignitate nostra, quæ verbo tenuis tantum iam est dignitas, contempta. Et quòd hic quidem honoretur, & adipiscatur etiam maiora, & particeps sit vel magis arcanorum, quia nos ipsi peruersa quadam ratione tacemus, & adiuvamus.

minus acerbum est. Ceterum illud utique licuisset sine contumelia erga nos ministros, & socios honestarum actionum talia fieri. Ac de his quidè aliud erit sermonis tempus. in praesentia verò mater, sponsam mihi suauissimam Charicliam videre vellem, si quo modo morsum hunc animi illius aspectu sanare possim. Et Cybele: Qualem sponsam filii? Videris mihi ob minimas molestias indignari, porro maiores offensas ignorare. iam non accipies in uxorem Charicliam. Quid dicis? inquit exclamans. An non sum dignus ut ducam conseruam meam? Quam ob rem, mater? Propter nos, inquit. & nostram illegitimam erga Arsacem beneuolentiam & fidem. Postquam enim illam preferentes nostra securitati, & illius cupiditati magis quam nostra saluti consulentes, omnia illius arbitrato perfecimus, semel ingressus in thalamum generosus hic & praeclarus amasus, & tantum conspectus persuasit, ut violaret tibi factum iusurandum: & ut sibi Chariclia desponderetur, non sororem, sed sponsam suam esse asseuerans. Promisit igitur hac illa, ò mater? Promisit filii, respondit Cybele, praesente me, & audiente: & nuptias illorum splendido apparatu celebrabit paucis post diebus. Tibi verò aliam se in matrimonium daturam promisit. Vehementius ad hæc ingemiscens Achemenes, & complexis manibus: Ego, inquit, acerbis omnibus reddam nuptias, tantum me adiua in nuptiarum ad tempus conueniens dilatione. Et si quis inquisierit, grauiter me affectum decumbere in agro renuncia. Sponsam generosus nominat sororem, tanquam intelligi non possit, hæc tantum ad discussionem eorum quæ mihi sunt promissa fieri. Quasi verò etiam si amplectatur, si osculetur, sicuti nunc facit, denique etiam si vna

dormiat, manifestum sit indicium, quod non foror, sed sponsa est. Mihi haec erunt cura, & iururando ac dijs quorum est religio violata. Haec dixit, & ira simul ac Zelotypia, amoreq; & frustratione percitus, (quae res alioqui & ad alium, nedum ad hominem barbarum perturbandum sufficeret) cogitationem qua inciderat non expendens ratione, sed primo impetu approbans, e quum Armeniū qui satrapa ad pompas & panegyres alebatur, cum illum clām subducere posset, conscendit, ad Oroondatem iter tendens, tum Thebis magnis contra Aethiopem exercitum colligentem, & omne genus belli & varias copias congregantem, atque exitum contra illum iam adornantem.

HELIODORI AETHIO.

PICORVM LIBER
OCTAVVS.

Ex enim Aethiopū cum fraude circumuenisset Oroondatē, & altero belli premio potitus esset, ac Philas urbem semper expugnaturū facilem, anticipatione sibi subiecisset, ad summā rerū penuriā eū adeo ut raptim actu mutuari magna ex parte expeditionem suscipere, redigebat. Urbis enim Philasita est ad Nilum, paululum supra minores catarractas: à Syene vero & Elephantina centum stadijs circiter distat. Hanc aliquando exules Aegyptij cum occupassent & incoluissent, ut de illa inter Aethiopes et Aegyptios ambigeretur effecerunt: illis quidem, Aethiopiā catarractis terminantibus: Aegyptijs vero etiā Philas, quod eas exules iliorū incoluissent, tanquā bello partas sibi vendicare volentibus. Cumq; con-

tinuit

tinuē transfret ab alijs in aliorū ditionem urbs, & eorum qui anteuertissent ac denicissent esset, tunc vero presidio Aegyptiorum & Persarum detineretur: Aethiopum rex, in legatione ad Oroondatē, reposebat Philas, reposebat & Smaragdifodinas. Et cum iam pridem haec denunciasset, ut dictū est, & non obtinisset quod postulabat, paucis diebus precedere legatis iussus, ipse subsequēbatur, cum antea omni apparatu se instruxisset tanquam ad aliud quoddā bellum, & nemini quōd verus esset moles belli indicasset. Postquā autem Philas superasse legatos coniektabatur, qui negligentia & securitate incolas implebant, & tanquam pacis causa & amicitiae legatione fungerentur nunciabant: ipse subitō adueniens, & presidium eiecit, quod ultra biduū triduūque multitudinem hostium et machinas quibus mari oppugnantur, sustinere non poterat, & urbem tenuit, nemini ex incolis ullo damno illato. Propter haec perturbatum deprehendens Achemens Oroondatē, & de omnibus ab his qui effugerāt edoctū, adhuc magis perturbauit, cum inopinatō, & nō aduocatus adesset. Extemploq;: Fecit male Arsace, aut relique domui cecidisset, querenti: Cecidisse quidem, ceterum scorsim se velle dicere, respondit. Postquam alij secesserunt, omnia indicabat: Quomodo à Mitrane captus esset Theagenes, & ad Oroondatē missus, ut donum regi magno (si visum fuisset) deinde mitteretur. Etenim esse adolescentem aula regia, & mensa omnino dignum. Quomodo à Bassaensibus ereptus esset, qui & Mitrane praeterea interfecissent: quod postea venisset Memphim, simul renouās et Thyamis rationes. Ad extremum, Arsaces amorem er-

ga Theagenem, & migrationem Theagenis in regia domicilia, & honores illi cum quadam benevolentia significacione habitos, ac illius ministeria, & pocillationes: & quod adhuc fortasse nihil inest ea consuetudinis intercessisset, resistente adolescente, & repugnante. Metuendum esse tamen, ne adducatur aut vi, aut aliqui temporis diuinitati succumbens, nisi aliquis illum ante Memphi rapiat, & totum scopum amoris Arsace praecida. Atque eam ob causam se quoque accelerasse, & clam elapsum venire indicem, benevolentia erga dominum, occultare ea quae contra voluntatem domini ferent non valentem. Ut hac oratione ira Oroondatem impleuit, & totus indignatione & vindictae studio effervescebat: rursus eum cupiditate inflammabat, narrationem de Chariclia adiciens, et in summum fastigium sicut erat attollens, & pulchritudinem virginis & formam omnino diuini laudibus ornans, quod nunquam talis fuisse visa, neque iterum videri posset: Floccis faciendas existima, dicens, omnes tuas pellices praeter ipsa, non tantum eas quae sunt Memphi, sed & eas quae te sequuntur. Et alia multa ad haec addebat Achemenes sperans, etiamsi rem habuisset Oroondas cum Chariclia, se tamen illam paulo post, cum eam pro premio iudiciorum petisset, in uxorem accepturum. Iamque profusus irritatus erat & inflammatus Satrapa, in retia simul irae & cupiditatis iniectus. Et neque minima dilatione interposita, Bagoa quodam ex eunuclis (qui fide & autoritate apud illum valebat) accersito, traditisque illi equitibus, quinquaginta Memphi misit, ut ad se adduceret Theagenem & Charicliam primo quoque tempore, & ubicunque se deprehensus esset, imperans. Dedit & literas,

alias

alias ad Arsacem euscemodi: OROONDATES
ARSACAE: Theagenem & Charicliam capti-
uos germanos, regios vero seruos, ad regem trans-
mittendos, mitte. Ac sponte mitte, quoniam & te
inuita abducentur, & Achemenis fides apud nos
valebit. Ad Euphratem vero supremum eunuclis
Memphi, tales: Negligentia in curanda mea domo,
postea reddes rationes. In presentia vero peregrinos
Gracos captiuos, Bagoa trade ad me deducen-
dos, seu volente Arsace, seu inuita. Omnino autem
trade. Alioquin scito a me imperatum esse, ut ipse
vinctus adducaris, officio tuo priuandus. Bagoa
igitur ad id quod imperatum fuerat, profectus est
cum literis signo satrapae obsignatis, quo maiorem
fidem illis haberent hi qui erant Memphi, & eo
celerius iuuenes traderent. Profectus est & Oroon-
dates ipse ad bellum contra Aethiopes, Achemenes
quoque sequi iussit: qui silentio, & cum nihil tale
suspicaretur, usque dum ea quae indicauerat, vera
esse comprobaret, custodiebatur. Iisdem diebus
haec Memphi gerebantur. Statim postquam in viam
se dedit Achemenes, Thyamis cum iam antistitium
pleno iure recepisset, & propterea primas in urbe
teneret, ac ea quae ad funus Calajiris pertinebant
perfecisset, iustaque exequiarum patri omnia intra
dies constitutos persoluisse, redibat in memoria
Theagenis & Charicliae inquisitionis, quando iam
versari etiam cum extraneis lege pontificia per-
mittebatur. Postquam autem ubique explorans, &
solicite inquirens, cognouit eum in satrapae aulam
traductum esse, quanta celeritate potuit veniens
ad Arsacem, quarebat iuuenes peregrinos, tan-
quam ad ipsum cum multis alijs de causis pertinen-
tes, tum quod pater Calajiris moriens, extre-

ma voce ille omnino inculcasset, peregrinis ut pro-
 uideret, et eos tueretur imperans. Ac se illi quidē
 agere gratias, quod acceptos hospitio iuuenes pe-
 regrinos et Gracos, per hos elapsos dies, quibus
 versari in templo non initiatis interdictum erat,
 humaniter tractasset. Petere autem ut ipsi sui de-
 positum recuperare rursus liceat. Arsace autem:
 Miror, inquit, quod cum nobis comitatem et hu-
 manitatem testimonio tuo tribuas, rursus inhu-
 mitatis nos condemnes, dum studes ut aut non pos-
 se, aut non nolle prospicere peregrinis, et convenienti-
 bus officiis illos ornare videamur. Nō hoc, inquit
 Thyamis: scio enim affluentius hic victuros, quam
 apud nos, si modo manere vellent. Nunc vero cum
 sint praeterito genere orti, alioquin autem varios for-
 tune insultus experti, et in praesentia oberrantes,
 nihil illis potius est, quam ut suum genus recupe-
 rent, et in patriam redeant. Qua in re ut sim illi
 adiumento, haec edem me reliquit pater: cum mihi
 alio qui intercedat cum hisce peregrinis et alia
 multa amicitiae vincula. Recte facis, Arsace ad ip-
 sum, quod omisso iurgio et ira, equitatem obsequi:
 quam magis nobiscum facere apparebit, quam
 dominari, quam frustra prospicere, ad obtinendi
 maiorem vim habet. Thyamis autem admiratus:
 Dominaris tu vero, inquit, horum? Quomodo? Illius
 belli, respondit, quod captiuos seruos efficit. Cum
 igitur intellexisset Thyamis, quod de Mitrane dia-
 re vellent, sed de Arsace, non bellum (inquit) est, sed
 pace, ratio praesentis temporis: et illud quidem in-
 feruiturum redire, haec autem in libertatem vi-
 dicare solet: et illud est voluntas tyrannica, haec
 vero decretum regium. Denique pacem et libe-
 ram, non nominum pondus, sed ratio et constituta

eorum qui videntur verius indicare solet. Quam-
 obrem aequitatem si his assensu fueris, melius de-
 finire videberis: ceterum honestum et utile, ne-
 que in controuersam venit. Quomodo enim hone-
 stum tibi est, aut conducit, iuuenes, et peregrinos,
 tam furiosos videri, et fateri, te retinere velle? Ad
 haec non amplius contumuit sese Arsace, sed id illi ac-
 cidit, quod omnibus in vniuersum amantibus acci-
 dere solet: cum occultas esse suas rationes putant,
 erubescunt: cum sunt deprehensi, omnem pudorem
 amittunt. Qui latet, cunctantior est: qui de-
 prehensus est, audacior efficitur. Quemadmodum
 et illam conscientia mens redarguebat, et Thyamis
 aliquid suspicatum esse de se existimans, non faciens
 flocci aut iugiter, et antistitiū dignitatem, omnemque
 pudorem multebrem abiiciens. Sed neque (inquit)
 ea quae in Mitrane admisisse, vobis condonabun-
 tur. Ceterum non tempus erit, quando de interfectori-
 bus illius, et eorum qui vna aderant, Oroondates
 sumet poenas. Hos vero non dimittam, qui in pre-
 senti sunt mea municipia: paulo post vero fratri
 meo Regi magno, secundum legem Persicam mit-
 tentur. Ad haec rhetoricare quantumuis, iusta et
 honesta et vtilia frustra definiens, quod mul-
 tus indigeat is qui habet imperium in aliquem,
 suum arbitrium quodlibet horum esse statuens:
 et ex aula nostra euestigio sponte discede, ne
 forte incautius agens, inuitus cedere cogaris.
 Thyamis igitur exibat, deos testes inuocans: et
 tantum affirmans, quod haec bonum suum
 non essent sortitura: indicare vrbis, et eam in
 auxilium aduocare cogitans. Arsace autem: Ni-
 hil curio tuum antistitium, cum dixisset: Amor so-
 lum respicit antistitium, potius solatium: in thalamum

lanam secedens, & Cybelam accersens, de presentibus rationibus deliberabat. Etenim iam aliquo modo & fugam Achemenis non comparentis in suspicionem vocabat: Cybele, si quando percontaretur & inquireret de Achemene, varios, & alio tempore alios praeextus committente, & omnia magis quam ut ad Oroondatem eum venturum esse crederet, illi persuadente. Veruntamen non omnino ad extremum fidem faciebat, sed iam propter diturnitatem temporis illi fides non habebatur. Tunc igitur. Quidnam faciemus, dicebat, ò Cybele? Quae tandem erit ratio, qua me exijs quae circumstant, extricare possim? Nam amor non remittit quicquam, sed magis intenditur, tanquam materia à iuvene hoc, magno cum impetu accensa. Ille autem est & ferox, & intractabilis, & qui humanior esse prius quam nunc videbatur. Tunc quidem fraudulentis pollicitationibus me consolatus: nunc autem omnino etiam manifestè nostram recessam postulata. Quod me magis perturbat, ne forte de Achemene quae suspicor, ipse quoque audierit, atque ita magis rem fugiat ac reformidet. Enimvero praeter omnibus me angit Achemenes, qui nunc ad Oroondatem profectus est, aut persuasurus illi foras, aut non omnino credibilia dicturus. Videam ego modo Oroondatem: unas blanditias, & lachrymulam unam Arsaces non sustinebit. Magnam ad faciendam fidem viris, habent vim & fascino, muliebres & consuetudine habitandi communcti oculi. At illud est acerbissimum, si non potita Theagene, anteuertat accusatione: aut fortassis etiam pena, si quid, priusquam ego felicitate perfruar, audierit Oroondates. *Quamobrem Cybele omnem moue lapidem, omnem inueni machinam,*

nam, videns in extremum periculum res nostras deuenisse: & simul cogitans, quod cum de me ipsa desperarim, haudquaquam alijs sum parsura. Prima siquidem fructum capies ex tui filij conatibus: quos quomodo ignorare poteris, coniectura asequi non possum. Cybele autem: Quod ad filium meum, inquit, attinet, & fidem meam erga te domina, non vera te opinari, re ipsa cognoscet. Porro cum ipsa tam segnitè cures tuum amorem, non est quod conferas culpam in alios, qui vacui sunt à culpa. Neque enim ut domina imperas, sed ut serua blandiris adolescenti. Quae initio quidem rectè fortasse fiebant, cum tenero & iuuenili animo esse putabatur. Postquam verò exurgit contra amasiam, experiatur te, & agnoscat ut dominam, & flagris caesus ac tormentis excruciatum, supplicet tuae voluntati se subijciat. Consueuerunt enim adolescentes, cum coluntur, despicere: viri autem coacti, cedere. Quamobrem & hic faciet panis adactus, quae antea negabat blandè & leniter tractatus. Videris tu quidem rectè dicere, inquit Arsace: ceterum quomodo ferre possem, oculis meis videns illud corpus cedi, aut alio quocumque modo affligi? Rursus, inquit ipsa, mollitè diffuis, quasi non sit futurum, ut & ipse paucis tormentis adhibitis, meliora amplectatur: & tu paululum excruciatam consequaris omnia ex sententia. At qui licet neque oculis dolorem accersere ex ijs quae fient, sed illo Euphrate tradito, & puniri iusso tanquam ob aliquod delictum, abesse à spectaculo quod te dolore afficeret (auditus enim, aspectus ad commouendum dolorem minus est efficax) & si illum sententiam mutasse senserimus, rursus pena tanquam respicientem eximere. Passa est sibi persuaderi

Arface: & accessit supremo eunucho, ea que de-
creuerat imperauit. Ille autē & natura eunucho-
rum Zelotypia laborans, & iam pridem infensus
Theageni, ob ea que uidebat & suspicabatur, sta-
tim eum in vincula ferrea coniecit, & affligebat
fame & uerberibus in habitaculo tenebroso con-
clusum: & scienti quidem, sed tamen astimulanti
inquitiam, & querenti causam, nihil respondens,
quotidieq; paucas intendens, & magis quam uole-
bat Arface, ac praeceperat, excrucians, neq; ullum
introgressum, praeter solam Cybelen. sic enim
imperatum fuerat. Illa uero perpetuo ueniebat, et
alimento se illi clam inferre simulabat, tanquam
miserans illius sortem, & propter familiaritatem
que sibi cum eo intercesserat, deplorans: re ipsa au-
tem, quid haberet animi in praesenti fortuna, & si
remitteret aliquid & mollior fieret tormentis, ex-
plorans. Ille autem magis uirum se praebebat, &
tunc praecipue repugnabat conatibus: corpus qui-
dem affligi sinens, caeterum animos castitatis con-
scientia attollens: & glorians in illa fortuna, ac
exultans, quod cum maximam partem affligeret,
praecipue praestantissimeq; gratificaretur: in super
occasione declaranda beneuolentia erga Charicliam
oblata. Tantum si sciret haec illa, optime secum agi
existimans: & cotinuo Charicliam, lucem & ani-
mam & uitam appellans. Quod cum etiam Cybele
uideret, & quamuis contra sententiam Arfaces (ex
qua quod leuiter Theagenem affligi uellet audie-
bat, ut non ad mortem, sed ad coactionem tradi-
tum ipsa ut poena intenderentur Euphrati renun-
ciaret, neq; ita se quicquam proficere sentiret, sed
omnino res desperata fuerat, & ipsa praeter spem
experientia edocta, quibus in malis esset, intellige-

ret:

ret: nunc quidem poenam ab Oroondate, si haec au-
disset ex Achemene, iam iam expectans: nunc uero,
ne antea mortem sibi conscisceret Arface, territa
amaris deprehensione, metuens, statuit nisi contra
ea que illi incumbabant, & magno quodam malo
peracto, aut exequi ea que Arface uellet, & in
praesentia expectatum ab illa evitare periculum,
aut argumenta omnium negotiorum tollere, necem si-
mul omnibus moliens animo. Atq; ita ad Arfacem
ingressa, Ludimus, inquit, operam Domina. Neq;
enim quicquam remittit ferox ille, sed semper au-
dacior, efficitur, Charicliam semper in ore habens,
& illius appellatione tanquam blanditijs se con-
solans. Ultimam igitur, si placet, anchoram (ut di-
citur) iaciamus, & eam qua est impedimento in
medio remoueamus. Si enim cognouerit eam inte-
ruisse, consentaneum est fore, ut mutata sententia
assentiatu nostra uoluntati, cum prorsus despe-
rauerit de illius amore. Rapuit id quod dictum
fuerat, Arface: cum Zelotypiam, qua iam pridem la-
borabat, ira propter ea que dicta fuerant inter-
disset, & Recte mones, inquit. Mihi cura erit, ut
iubeam hoc piaculum tolli. Quis autem erit qui
obtemperabit? respondit Cybele. Cum enim om-
nia sint in tua potestate, interimere tamen absq;
iudicio magistratum Persicorum, legibus est pro-
hibitum. Opus igitur erit, ut laborem & molestiam
suscipias, in confingendo crimine & accusa-
tione contra puellam. Praeterea incertum est, an si-
mus causam probaturi. Sed si uidetur (omnia enim
tua causa & audere & sustinere sum parata) ue-
neno insidias exequar, & potione furo facta ad-
uersariam in medio tollam. Approbavit haec Arfa-
ce, & facere iubebat. Illa autē statim aggressa est

ad factum: & cum deprehendisset Charicliam in lamentis & lacrymis, & quid aliud quam lugentem, ac multiplices rationes quibus e vitamigaret cogitantem (iam enim senferat Theagenis fortunam, quamvis Cybele iniisio dolis eam falleret: & quod non appareret, neq; veniret solito more in conclauē, subinde alios atq; alios pretextis fingere), O misera, dicebat. An non desines te macerare, & frustra consumere? Ecce tibi iam & Theagenes emittitur, et veniet hodie ad vesperam. Domina enim, quæ ob quoddam illius erratum in ministrandi munere paululum fuerat commota, & concludi iusserat, hodie se illum emissuram promissit, festum quoddam patrium celebratura, simul etiam precibus meis adducta. Quam ob rem consurge, ac te recipe, cibum vna nobiscum tandem aliquando capiens. Quomodo autem tibi credere debeam: inquit Chariclia. Nam consuetudo tua me continue mendacis fallendi, fidem ips quæ à te dicuntur adimit. Cybele autem: Per deos, inquit, omnes iuro, omnino fore, vt omnia tibi sint expedita hodie, & vt ab omni cura deinceps vacua sis futura: modo me te ipsam ante interimas, cum iam tot diebus à cibo abstineris: sed degusta utiq; obediens nobis, ea quæ nunc tempore sunt parata. Vix sanè, sed tamen parebat: Chariclia, fraudem quidem vsitatum illi suspiciens: Ceterum iure iurando ex parte assentiens, et suauitatem eorum quæ promissa fuerant, libens recipiens. Quæ enim expetit animus, libenter credit. Recumbentes igitur comedebant. Et cum Auræ ministranti, & poculis insusum vinum porrigenti, vt prius Charicliæ afferret, Cybele nutu significasset, post illā ipsa vicissim accepto poculo bibebat. Ne dum erat totū epotū, cum iam

iam esuare anus videri, & eo quod superfuerat effuso, toruis oculis ancillam intueri, & vulsionibus ac inflammationibus acutissimis premi. Incessit autem horror & perturbatio Charicliam, & erigere illam conabatur. Incessit & alios, qui aderant presentes. Malū enim, vt videtur, omni iaculi impetu celerius est, tabifico veneno tinctum, & vel ad iuuenem & florentem etate interimendum factis viriū habet. Tunc autem, cum in senili et iam facto corpore versaretur, celerius quàm dici potest in præstantissimas partes permanabat. Itaque anus ita consumebatur, & membra vulsionibus remissis, motu omni destituebantur ac dissoluebantur, & color niger superficiē cutis inducebatur. Sed erat, vt existimo, vel veneno ipso animus fraudulentus acerbior. Siquidem Cybele iam efflans animam, dolos nō intermittebat, sed partim nutibus, partim interruptis & morientibus vocibus significabat Charicliam esse, quæ illi struxisset insidias. Itaque anus extremis spiritum edebat: & simul Chariclia vincula detinebatur, & ad Arsfacen continuo ducebatur. Hac verò quærente, Vtrum venenum ipsa parasset? & si nollet verum fateri, cruciatus ac tormenta minitante: nouum erat Chariclia insipientibus spectaculum. Neq; enim tristis aut aliquid præ se ferens, quod degenerem animum argueret, sed ridens venit in conspectum, & ludibrio habens presentia negotia: partim propter conscientiam rectè factorum, calumniam neglegens: partim gaudens, si Theagene non amplius supersite esset moritura: & quasi in lucro positura nefarium facinus, quod ipsa in se admittere statuerat, alijs conscientibus. Et, O præclara inquit. Si quidē vinit Theagenes, dico me esse in fontē huius cadis.

dis. Sin aliquid illi accidit, tuis impjjs consiljs, nihil est tibi opus, vt vllis tormentis à me confessionem extorqueas. Habes me, quæ sustuli eã quæ te enutritæ, & ad pulcherrima facta instituit, ac interfice sine vlla cõtatione. Nihil enim tã opere est cordi Theageni, qui tuos sceleratos conatus, optimo iure auersatus est. In furorẽ verterit hæc Arsacen: & cum illum colaphis cædi iussisset, ita quemadmodũ est vincam ducite (dicebat) piaculum hoc, vt illi ostendatis, in simili statu esse pro dignitate præclarum illius amasium: & cuilibet membro vinculis iniectis, Euphrati quoq; istam tradite, vt custodiatur ad crastinum diem, & capituli pœna iudicio magistratum Persicorum damnetur. Cum autem iam duceretur, puella quæ erat à poculis Cybele (erat autem altera ex Ionicijs mancipijs, quæ initio inuenibus in vsũ obsequij ab Arsace donata fuerant) siue quodammodo commota benevolentia erga Charicliam, propter familiaritatem & consuetudinem, siue diuina voluntate impulsã, collachrymauit, & vehementius ingemiscens: O miseram, inquit quæ omnino est à culpa vacua. His verò qui circumstabant admirantibus, & perspicuè quid vellet dicere, proferre cogentibus, se dedisset Cybele venenum confitebatur, & accepisse ab illa ipsa, ea conditione vt Charicliæ daret: deinde seu perturbatione ex re inusitata anticipatam, seu inhibitiã à Cybele, quæ vt prius daret Charicliam immuerat, permittasse pocula, & anui obtulisse id in quo venenum fuerat. Ducebatur igitur rectã ad Arsacen in lucro ponẽs, si à crimine vacua Charicliam inueniretur. Generosæ enim indolis & vultus commiseratio, etiam barbaricum genus subire solet. Cumq; eadem dixisset ancilla nihil proficie-

batur:

batur: sed ipsam quoque consciam & aduenticem esse dicens Arsace, in vincula conijci, & custodiri ad iudicium præcepit, ac primates Persarum, in quorum potestate consilia de Rep. & iudicia & pœnarum determinationes continebantur, nuncijs dimisis, ad iudicium in sequentem diem conuocabat. Et cum multo mane venientes consedisent, accusabat Arsace, veneficij crimine, omnia vt gesta fuerant narrans, & identidem illachrymãs, quod nutriticæ, & eam quæ illi omnibus rebus fuisset preciosior & maxima benevolentia erga se præditam amisisset: prouocans ad ipsos iudices testes, quod cum peregrinam recepisset, ac omnia humanitatis officia illi impertiuisset, talibus ab illa iniurijs gratie loco afficeretur. In summa, illa quidem fuerat acerrima accusatrix, nihil autem respondebat Charicliæ: sed rursus etiam confitebatur crimen, & quod venenum dedisset affirmabat: addens insuper, quod & Arsacem libenter sustulisset, nisi anticipata fuisset: aliãq; præterea, Arsacem directè conuicij onerans. Cum enim omnes suas rationes noctis in carcere cum Theagene comunicasset, ac illius vicissim audiuisset: pactãq; esset, vt si oporteret, omne genus mortis quod decerneretur, spõte adiret, ac discederet è vita molestiarum plena, & errore irrito, & fortuna implacabili, deniq; cum illi vltimo (vt est cõsentaneum) amãter valedixisset, moriliãq; cum illa exposita, quæ alioqui semper & occulte ferre ex inuestria solita fuerat, tum intra vestem vtero succinxisset, quasi quadam iusta ex equitarum secum ferrens, omne crimen, omnemq; mortem, cuius infernalabatur, confitebatur, & non infimilata nihilominus ipsa comminifcebatur. Quã ob causam iudi-

L 4

ces

ces neque cunctati, parum aberat quin illam atrociori, & Persico supplicio subijcerent: veruntamen fortasse quodāmodo commoti aspectu, ac iuuenili & inuicta forma, ut igne cremaretur decreuerunt. Raptā est igitur continuo à tortoribus, & paululum extra murum ducebatur, præcone quod propter venescium ad rogam duceretur continue proclamante, & magna multitudine hominum præterea ex vrbe sequente. Quidam enim ipsi eam viderant cum duceretur, quidam verò ex auditu & rumore, qui celerrimè vrbe peruaserat, properabant. Venit autem & Arsace, & spectatrix de muro fiebat. Acerbum enim illi esse videbatur, si se aspectu supplicij Chariclia non exsatiasset. Postquam autem rogam maximum tortores extruxerunt, & flammis subiectis clarè succenderunt, paululum sibi concedi temporis Chariclia, ab his qui trahabant, cum petisset, & se sponte rogam conscensuram promississet: O sol, exclamavit, & terra, beatiq; quicumq; supra terram estis, & infra terrā hominum sceleratorum inspectores & vindices, quod sit insons eorum quorum insimulor, vos estis testes. Sponte autem me laturam mortem, propter intolerabiles animi dolores, benignè clementerq; suscipite. De hoc verò piaculo Arsace, quæ se sceleratis factis polluit, & adultera est, & hæc ut meo sponso me priuet facit, quamprimum sumite penam. Hæc cum dixisset, omnibus quiddam exclamantibus ad ea quæ dicta fuerant, & alijs inhibere penam ad aliud iudicium adornantibus, alijs iam conantibus, præuertens rogam conscendit: & in medium sese conferens, diu intacta stetit, circumvagante potius igne quàm appropinquante, & nihil nocente, sed cedente, in quam

partem

partem se Chariclia coniecisset, ac ut illustraretur tantum, circumstante splendore, magis ob pulchritudinem conspicua, & quasi in igneo thalamo nubens efficiente. Illa autem nunc in hanc, nunc in alian partem rogi transiiebat, admirans illud quod fiebat, & ad mortem acceleratis: cat enim nihil proficiebat, semper dante locum igne, & tanquam ad illius motum refugiente. Tortores autem non remittebant quicquam, sed magis etiam tum incumbebant (Arsace quoq; nutibus minacibus imperante) ligna congerentes, & flumatilem harundinem cumulantes, ac omni ratione flammam alentes & concitantes. Sed nec ita quicquā proficiebatur, sed magis vrbs perturbabatur: & diuinā opem esse existimans, Munda est mulercula, insons est mulercula, exclamabat. & accedentes pleriq; tortores à rogo repellebant: Thyami incipiente, & populo ad auxilium ferendum animans addente (iam enim & ille aduenerat, immenso clamore id quod fiebat indicante) & Charicliam eripere cupientes, proximè quidem accedere non audebant, sed ut ipsa rogo excederet puella imperabant. Non enim quicquam periculi esse metuentū ei quæ in igne versata sit, si eum relinquere voluerit. Quæ videns & audiens Chariclia, & ipsa putans se diuino presidio defensam esse, statuit se non ingrata esse debere erga numē, nec reiicere beneficium: & exiit è rogo, ut vrbs præ gaudio simul & stupore magnū clamorē, & consonantem tolleret, ac magnos deos inuocaret: Arsace verò nō cōpos sui ipsius, desiliret ex muris: & per portulam excurrens, cū magna caterua stipatorū, et proceribus Persarū, inijceret ipsa Chariclia manus: & populū proteruè aspiciens, Nō pudet vos, diceret,

L 5

sele-

sceleratam mulierem, & veneficam, & auctorem
 cedis in ipso facinore deprehensam, & confessam,
 conari penam eripere? cum quidem interim dum sce-
 lesta muliercule opem fertis, simul Versarum legi-
 bus, & ipsi regi, & satrapis & proceribus ac iudi-
 cibus resistatis: inde fortasse, quod non conspira-
 uit, ad misericordiam erroris quodam flexi, & dys-
 crentum illum asseribentes. An non tandem rede-
 untes ad meliorem mentem, intelligetis, quod hoc
 ipsum magis illius veneficium confirmet, cui tanta
 sit praestigarum copia, ut etiam ignis viribus re-
 pugnat posse? Convenite, si videtur, in concili-
 um crastino die, quod ex vobis publice constabit:
 ibi cognoscetis & ipsam confiteri, & a conscijs
 quos asseruo in custodia, conuinci. Simulq; abdu-
 cebat ipsum, collo inhaerens, & stipatores remoue-
 re consentos ut in turba imperans. Illi autem par-
 tim indignabantur, & resistere cogitabant: par-
 tim cedebant, aliquo modo suspitione venent ad-
 ducti: quidam etiam metus Arsaces ac illius poten-
 tia deterrebantur. Ac Chariclia quidem Euphrati ite-
 rum traditur, rursusq; in plura vincula coniciebatur,
 ad secundum iudicium et supplicium asseruanda: in lucro
 maximo in aduersis rebus ponens consuetudinem
 Theagenis, & facultate rationes suas illi enarra-
 di, ab Arsace enim & hoc ad augendam penam ex-
 cogitatum fuerat, quo iuuenes tanquam illis illu-
 dens excrucietur, ut in vno carcere conclusi, specta-
 tores essent mutuo suarum calamitatum, dum vincu-
 lis & cruciatibus affligeretur. Sciebat enim, quod
 dolor eius qui amatur, magis amantem quam suus
 excruciat. At verò is factum hoc, consolationis la-
 co potius erat, & in similibus doloribus versari lu-
 crum ducebant: si alteruter ex ipsis minus cruciatum
 sustine-

sustineret, victum se esse ab altero, & quasi infe-
 riorem ac languidiorem in amore existimans. Lice-
 bat verò illis versari secum, & mutuo se consolari,
 confirmareq; , ut fortiter & generose fortunam
 quae acciderat, & propter pudicitiam & fidem erga
 se mutua adita certamina uterq; ferrent. Cum igitur
 multa usque ad nocturnum tempus inter se col-
 loquerentur eiuscemodi, qualia consentaneum est
 eos esse locutos, qui post illam noctem amplius de
 colloquio desperassent, & se consuetudine mutua
 quo ad fieri potuit exfatiasent: ad extremum in
 miraculum illud, quod circa rogum acciderat, animi
 intenderunt. Ac Theagenes quidem deorum beneuolen-
 tia causam acceptam ferebat, qui auersati fuissent
 iniustam Arsaces calumniam, & miseri imocen-
 tis ac nihil promerita: Chariclia verò ambigere vi-
 debatur. Nam ista quidem iniustata ratio salutis,
 inquit, diuino quodam beneficio omnino contigisse
 videtur. Ceterum huiusmodi calamitatibus affligi,
 sine ulla intermissione, ac tormētis cruciari varijs,
 ac supra modum, horum esse qui diuinitus affli-
 gantur, & in maius odium incurrerint. Nisi forte
 sit aliquod miraculum Dei secretius, qui in extrema
 pericula coniciat, & ubi nihil spei sit reliquum ser-
 uet. Haec cum adhuc diceret, Theagene ut in bonam
 partem interpretaretur adhortante, & ut magis
 pie sentiret, ac respiceret admonente: Propitium no-
 bis estote dijs, exclamauit. Quale enim nunc mihi
 somnium (seu visum fuit) in mentem venit, quod
 cum priori nocte vidissem, tunc quidem nescio quo
 modo exciderat animo: nunc verò in memoriam
 illius redij. Somnium verò versus erat, in metri ratio-
 ne aptatus. Versum autem exposuit diuinissimum he-
 ros Calasiris, cuius talis quadam fuit structura.

Pone metum flammæ, Pantarbes freta medela:

Res facilis Parcis, prodigiosa licet.

Theagenes quoq; concussus est, non secus ac ij qui diuino spiritu concitantur, quantumq; concedebat vincula profoluit, et, Benigni sitis in nos di, exclamauit. Nam ego etiam poeta ex recordatione effictor, et oraculum quoddam mihi à simili vate, seu Calasiris fuit, seu deus aliquis Calasiris forma ap- parens editum est, videbaturq; talia dicere:

Ad terram Aethiopum venies, comitante puella,
Vinculis Arsaces crastinus effugiens.

Quod quidem ad me attinet, quorsum tendat ora- culum cōgere possum. Terram enim Aethiopum, eorū qui sub terra etatem degunt, dicere videtur. Vna autem cum puella, id est, cum Proserpina co- habitaturū: et solutionē ex vinculis, hinc ex corpore discessum. Tibi autem quidnam dicit versus, qui ex contrarijs sibi constat? Nomen quidem Pan- tarbe, omnia metuens significat: ceterum promissum vult, non metuendum esse rogum. Tum Chariclia: Suauium, inquit, meum Theagenes, consuetudo versandi in calamitatibus effecit, vt omnia in deteriorem partem accipias, et coniectura inter- preteris. Solent enim ferē homines, ad rationem eorum que accidunt, accommodare animum. Ca- terum meliora quam tu existimas, indicare mihi ea que vaticinio predicta sunt videntur, vt puella fortasse sum ego, cum qua te patriā meam Aethio- piam conscensurum esse promissum est, cum Arsa- cen et illius vincula effugeris. Quomodo autem id sit futurum, neque nobis manifestum est, ne- que incredibile: dijs vero possibile est, et curæ erit ijs qui vaticinia reddiderunt. Nam predictio que ad me pertinet, iam vt scis voluntate illius perfe-
cta

Est est, et viuo in presentia, de qua iam prorsus desperatum fuerat. Atq; adeo cum salutem meam reuictam mecum portarem, tunc quidem ignora- bam: nunc vero vt mihi quidem videtur, intelli- go. Cum enim indicia mecum exposita, etiam tem- poribus que praterierunt gestare ex industria so- lita fuisset, tunc magis indicto de me futuro, quod vltimum fore expectabam, occulte vtero illa suc- cinxeram, si quidem seruauer, vltimum et res necessa- rias suppeditatura: sin aliquid mihi accidisset, or- namenta vltima et iusta exequiarum futura. In- ter hec Theagenes, que sunt monilia magno sum- ptu cōstantia, et lapides Indici et Aethiopici val- de preciosi: est etiam quidam annulus, dono datus à patre meo matri, tum cum illi desponderetur, la- pidem qui vocatur Pantarbe, in pala insertum ha- bens, et literis quibusdam sacris pictus: deniq; ce- remonia quadam, vt videtur, diuiniore plenus, A- qua coniecto vim aliquam lapidi accedere, que ignem depellat: hoc ijs qui illum habent, vt nullo sensu, nec detrimento in flamma afficiantur, dono- dantem. Que et me forsitan voluntate diuina ser- uauit. Hec et congere possum, et scire ex eo quod diuinitus Calasiris mihi sug gestit: cū ea- dem et dici et doceri, ijs notis quibus esset insigni- ta exposita mecum fascia, nunc vero vterum meū et uolens, sepius narrare solitus fuerit. Istac mag- nis probabilia sunt, et vera, et cū beneficio quod tibi contigit conuenientia, inquit Theagenes: ce- rerum ex crastini diei periculis, que nam alia Pan- tarbe nos liberabit? Neque enim vtique immorta- litatem (quod vltimam fieri posset) depellendū rogis promittit scelerata Arsace, vt coniecturam face- re licet, alium quendam et magis nouum pœnæ
L 7 modum

modum in presentia excogit ante. Atque utinam simul ambos, et uno genere mortis, et eade hora, condemnaret: non mortem profecto hoc esse ducere, sed ab omnibus malis requirere. Chariclia autem: Ades animo, inquit. Pantarben aliam habemus, ea qua sunt nobis vaticinio predicta. Ac deus confidentes, servabimur incunctius: et si opus fuerit, maiore cum pietate patiemur. Hi quidem in horum consideratione versantes, et nunc lugentes, magisque excruciiari et anxium esse alterum alterius causa quam sua affirmantes, nunc vero ultimis obtestationibus sese mutuo obstringentes, et quod usque ad mortem servaturi essent sibi fidem in amore, per deos et presentem fortunam iurantes, ita tempus transigebant. Bagoas autem, et equites cum illis missi quinquaginta, multa nocte, summo omnia detinente, Memphim perueniunt. Et cum eos qui erant ad portam silentio excitassent, et quinam essent, dixissent, et cogniti essent, in aulam satrapae properare et confertim ingrediuntur. Ac equites quidem Bagoas ibi relinquit, domicilia satrapica illi cingens, ut si forte existeret aliquis resistendi conatus, ad defensionem essent parati. Ipse vero per quendam riuam vicinam portae, ignotam multitudini, cum infirmas fores paruo negotio emoluitus fuisset, et ei qui ibi habitabat, se indicasset, atque ut silentio premeret imperasset, ad Euphratem consuetudine et peritia locorum accelerabat, ad huc etiam tum paululum lucente luna. Cumque illum deprehendisset in lecto, excitavit de somno, et tumultuantem, et Quis hic est? clamantem, compefcuit Bagoas: Ego, dicens: sed lumen inferri iube. Aduocato igitur puero, qui erat assidue circum illum, lychnum accedere, ita ut alios dormire sine-

ret iussit. Postea vero quam venit puer, et in candidalabrum imposito lychno discessit, Euphrates tum dicebat, Quidnam calamitatis nouae portendit tuus subitus et inopinatus aduentus? ille autem: Non multis, inquit, verbis est opus, sed has literas acceptas lege, et ante hoc ipsum symbolum signi cognosce: et quod Oroondates sit is qui dat mandata, fidem habe: quodque ea qua sunt imperata, conducatur exequi, ipse prius apud animum aestima. Cum itaque Euphrates accepisset epistolas, et utramque percurrisset: Arsace quidem, inquit, lugebit, et in presentia est in extremo periculo, cum febris quadam tanquam diuinitus immissa pridie retata esset, et acutus calor successisset, qui illam hactenus detinet, et exiguum spem quod superstes esse possit relinquit. Ego autem hanc ne quaerenti quidem et postulanti darem, qua potius ipsa moreretur, et nos una perderet, quam sponte iuuenes hos traderet. Tu vero scias, te per tempus aduenisse, et acceptos peregrinos abducas, ac pro virili parte ad auxilium illis ferendum, studium tuum afferas. Ac miserere illorum omnino qui miseri sunt ac infelices, et sexcentos cruciatibus ac tormentis, me quidem inuito, ceterum ab Arsace inisso sustinuerunt: alio qui, ut videtur, bono genere natus, et quod me res ipsa et experientia docuit, omnibus in rebus modesti. Atque hoc dicto, ducebat eum ad carcerem. Ceterum Bagoas cum vidisset iuuenes captiuos, quamuis tam cruciatibus exhaustos et attenuatos, obstupuit admiratione proceritatis et pulchritudinis. Illi autem, hoc illud esse existimantes, ac intempesta nocte Bagoam venire, ad iudicium capitale et ultimum eos adducturum, paululum sunt perturbati.

Deinde erecti, lato & exporrecto vultu, quod nihil curarent, & magis latarentur, manifestum indicium ijs qui aderant dabant. Iam autem Euphrate appropinquante, ac manus admovente, & ligna quibus vincula fuerat cōclusa eximente, Theagenes: Euge piaculū Arsace, exclamavit. Nolite ac tenebris sua nefaria facinora se abscondituram putat: ceterum acris est iustitia oculus in redarguendo, & in occultis, absconditis, & nefandis rebus in lucem proferendis. Sed vos ea que inperata sunt facitis, & siue ignis, siue aqua, siue gladius in nos est decretus, eandem simul et vnam mortem vtrique largimini. Petebat hæc eadem quoq; Chariclia. Ullachrymantes igitur eunuchi (intellegerant enim taciti, ea que dicta fuerant) cum ipsis vinculis eos educebant. Postea verò quam domicilijs Satrapa sunt egressi, Euphrates eod loci mansit. Bagoas autem, & equites, dempto onere vinculorum iuuenibus, & ijs tantum que illos custodia, non cruciatura fuerant, relictis, & utroque in equum sublato, ipsos in medio collocatos in orbem stipantes, quanta celeritate potuerunt Thebas proficiscebantur. Cumq; quod superferat noctis sine ulla intermissione itineri tribuissent, & postridie vsque ad horam ferè tertiam nusquam genu flexissent, radorum solis feruorem, veluti aestiuo tempore in Aegypto, non amplius ferentes, & exhausti in somnia: magis verò Charicliam continua iactatione equitandi defessam videntes, statuerunt aliquo adequitantes recreare sese, reficere & equos, & puella respirandi spatium dare. Erat autem ripa quedam & promontorium Nili, circa quam à recto fluxus perpēdiculo aqua reciprocata, & in gyrum semicirculi in-

flexa,

flexa, & ad oppositum locū deflexionis conuersa, tanquam sinum quandam Epiroticum efficiebat, id quod circumscribebatur, multa pratensis herba, ut qui totus esset irriguus, plenum: multa praterea gramina, pastionem pecudibus & pascula pinguisima sponte ferentem: arboribus Perseu & Sycomoris, & alijs qua Nili societate & alimentato gaudent, contentum & adumbratum. Ibi Bagoas, vna cū his qui cum eo erant, immortuus est, arboribus tenorū loco vsus: cibumq; ipse sumpsit, & Theageni cum Chariclia impertitus est: renucentes primum, cogens: & superuacaneum esse cibum capere statim morituros dicentibus, persuadens, quod nihil eiusmodi euenturum esset affirmando: et quod non ad mortem, sed ad Oroondatem ducerentur, edocendo. Iam autem intenso aestiuo meridiei relaxato, sole non amplius vertici immittente, sed in latera, & à partibus occidentalioribus rados coniiciente, & Bagoas sese ad iter apparante, aduenit quidam eques, ex perpetuo cursu (ut videbatur) ambelās ipse, ac sudore manantem equum agrè sustinens: & cum quiddam seorsim Bagoas dixisset, quiescebat. Ille autem aliquandiu humi defixio vultu, et quasi cogitatione ea que dicta fuerant expenderet: Hospites, inquit, adeste animo, pœnas vobis dedit hostis, mortua est Arsace, laqueo se suspendens, postquam vos discessisset nobiscum audiuit, & necessariam mortem spontanea anteuerit. Nam non effugisset ab Oroondate & à Rege supplicium, sed aut interfecta fuisset, aut in reliqua vita perpetua ignominie nota haudquaquam caruisset. Nūc autem hæc significat & nunciat Euphrates. Quare cōfidite, & bono este animo, qui nulla iniuria, ut exactè cognou-

hi,

mi, quenquam laceſueritis: ea verò qua vos iniuria affecti, ſublata ſit. Hac dicebat Bagoas aſiam, non rectè quidem pronuncians linguam Græcam, & multa adulterina parum aptè coagmentans: dicebat tamen, cum ipſe gaudens, propterea quodd proteruitatem Arſaces tyrannicè viuentis grauiſſe tuliffet: tum etiam iuuenes confirmans, & conſolans. Sperabat enim, quòd tamen magnum fuerat, ſuum ſtudium Oroondati egregiè probatum iri, ſi ſeruaffet ipſe adoleſcentem incolumem, qui omnem aliam turbam ab obſequiis, adumbraturus eſſet: ac puellam inuicta forma, & uxorem illius poſt Arſaces mortem futuram. Gaudebant & Theagenes cum Charicha illo nuncio, deos magnos & iuſtitiam inuocantes. Neq; ſe quicquàm accerbi paſſuros eſſe deinceps, etiamſi aſperriſſima fortuna illos excepiſſet, arbitrabantur: inimiciſſima illiſ, acente. Sic omnino ſuaue quibuſdam eſt, vel perire, dummodo inimicorum interneſione pereundum ſit. Cum autem iam crepuſculum ad leniorem ſtatum diſſunderetur, & ad profectionem commoditate aure inuitaret, proſecti inde, iter habebant illa ipſa veſpera, & continua nocte, & ſequentis diei matutino tempore, accelerantes vt Thebis Oroondatem, ſi fieri poſſet, deprehederent. Caterùm illis non ſucceſſit. Sed cum quidam ex exercitu fuiſſet illis obuiam, & quòd Thebis egreſſus eſſet ſatrapa nunciuſſet, quodq; ipſe miſſus eſſet vt omnes milites armatos, etiamſi qui eſſent in præſidijs relicti, cogeret, et vt Syenen accelerarent hortaretur: omnia enim plena eſſe tumultu ac perturbatione, & metuendū ne urbs ſit capta: ſatrapa quidem tardius ueniente, Aethiopiſo autem exercitu tanta celeritate ad vim inferendam

dam uſo, vt nunciij ſamam aduentu præuenterit: deſpectens de itinere Thebas inſtituto Bagoas, Syenen proficiſcebatur. Tam autem appropinquans, in Aethiopicis inſidias, & manum iuuenum armatorum incidit: qui miſi fuerant, vt eſſent ſpectatores, & ſecuritatē itineris toti exercitui explorando præſtarent: tunc verò propter noctem & inſcitiam locorum (id enim fuerat illiſ imperatū, vt cum à ſuis remotius diſceſſiſſent, ubicunq; commodum eſſet inſidias occuparent) quofdam reſpres ad ſtadium ſubeuntes ſimul & ſibi præſidij & hoſtibus inſidiarum faciendarum cauſa, inſomnes ad illam reſprium quaſi munitionē excubabant. Primo itaq; diluculo cum ſenſiſſent Bagoa & equites cum ipſo præterire, & quòd pauci eſſent diſſeſſent, paululumq; eos præterequitare fuiſſent, & nullos alios ſubſequi certò cognouiſſent, ſubitò ex palude cum clamore egreſſi, eos inſequebantur. Bagoas autem, & reliquis equitatus, cum inopinatò clamore percuſſi ſunt: tum vt ex colore Aethiopes eſſe eos qui erupiſſent cognouerunt, & multitudini uentiquam ſe reſſtere poſſe viderunt, (mille enim fuerant ad explorandum miſi, leuiter armati) ne exaltè quidem aſpectum illorum ſuſtinentes, fugam fecerunt: lentius quidem initio quam potuiſſent, & ita vt non præceps & eſuſa fuga videretur diſcedentes. Hi autem inſequebantur, primos emitentes eos qui inter ipſos Troglodytae fuerant circiter ducenti. Troglodyta autem natio Aethiopica, paſſim deſerta, & Arabibus contermina: qui pernitiatē exitimiam & à natura conſequentur, & à pueritia exercent. Ad grauem quidem aruituram proſus non ſunt aſſuefacti: caterùm ſunda in prælijs iacentes, aut

impreſio-

impresione facta, detrimento aliquo efficiunt resistentes: aut si senserunt eos esse superiores, resurgunt. at illi statim omnem spem insequendi abiciunt, valere illos pedum celeritate, & quasdam canernas angustias aditus & latebras occultas saxorum subire scientes. Hi igitur tum pedibus equites assequabantur, & fundis iacentes vulnerabant; verum tamen conuersorum impetum non exceperunt, sed sensim ad suos resugiebant. Quo animaduerso, Persae, & contempta paucitate, ausi sunt acie conuersa in illos impetum facere: & pulsus paululum quae insabant, rursus fugam accelerabant, calcantibus equos concitantes: & quantum illis erat virum, & celeritatis, laxatis habenis omne id effundentes. Alij igitur effugiunt, sub verticem quendam Nilii, tanquam arcem cursu sese concitantes, et tegmento ripae ne ab hostibus conspicere possent, sese abscondentes. Bagoas autem capitur, cum equo offendentem collapsus, altero crure ut mouere illud non posset luxato. Capiuntur quoque Theagenes & Chariclia, partim relinquere Bagoam indignum iudicantes, cuius viri benevolentiam erga se iam sperauerant, ac in posterum sperabant: eamque ob causam asstitere illi, desilientes ad pedes: partim effugere nequeunt, vel magis etiam sponte se in illorum potestatem dedentes. Theagene ad Charicliam, Hoc illud esse somnium, dicente, & Aethiopes hos, in quorum terram nos captiuos peruenturos esse satis destinatum est. Consultum est igitur dedere nos ipsis, & committere potius incerta fortuna, quam certo apud Oroondatem periculo. Et Chariclia quidem reliquum intelligebat, cum in rem ipsam serie quadam fatali quasi manu duce retur: & melioris fortunae spem concipiebat, amicos

magis

magis quam hostes qui aduenirent existimans. At tamen nihil dicens Theageni, eorum quae cogitabat, se assentiri illius sententiae tantum significabat. Cum igitur appropinquassent illis Aethiopes, & Bagoam quidem eunuchum esse de facie cognouissent, hos vero inermes & vinctos, forma & proceritate insignes viderent, querebant quinam essent: Aegyptio quodam ex suorum numero, & altero qui Persicam linguam callebat, ad percontandum adhibito, tanquam aut utrunque, aut alterum certe intelleturis. Et enim speculatores, & exploratores ad ea quae fiunt & dicuntur cognoscenda missi, ut eiusdem linguae & sermonis peritos, quae indigena et hostes utuntur, secum ducant, necessitate sunt edocti. Postquam igitur Theagenes longo usu linguae, ad Aegyptiam & breuem interrogationem, respondit: illum esse praecipuum ab obsequiis Persici satrape, se autem & Charicliam natione Graecos, a Persis quidem primum captos, nunc autem Aethiopiis, ductu melioris fortunae oblatos & traditos: statuerunt illis parcere, & captiuos abducere, ut ita primam quasi praedam & maximam regi suo offerrent, preciosissimum quiddam ex facultatibus satrape. Persurum enim regis aulis, oculi sunt & aures eunuchorum genus: qui cum neque liberis neque cognatos habeant, quibus eorum animi deuincti esse possint, pendunt ex eo solo qui se illis credidit. Iuuenes autem, donum pulcherrimum, ad obsequium regis, et ornamentum aulae futuros existimabant. Ducebant igitur eos statim equis impositos, illum quidem ut saucium, hos vero tanquam vinctulus impeditos, festinationi itineris celeritate non futuros pares. Et erat tanquam in actione fabulae prologus, id quod fiebat. Peregrini & captiuus, qui paulo

282 HELIODORI AETHIOPIE.
paulo antè suspensi tenebantur metu cadis ob oculos versantis, non ducebantur amplius, sed deducebantur, in captiua fortuna, caterua eorum qui illis subditi paulo post, futuri erant, stipati. Et hi quidem in tali statu erant.

HELIODORI AETHIOPIE. PICORVM LIBER NONVS.

Yene autem iam prorsus obsidione cincha fuerat, et tanquam retibus, copijs Aethiopum cœclusa. Oroondates enim, cum propemodum accedere Aethiopes sensisset, et omnis Cataraactis, ad Syenem infestis signis contendere, paululum illos anteuertens, ingressus fuit urbem, et clausis portis, ac in muris missilibus, et armis, et machinis dispositis, expectabat id quod futurum erat. Rex autem Aethiopum Hydaspes, cum procul adhuc Persas Syenem esse ingressuros per exploratores cognouisset, atque adeo ea spe quod illos anteuerrere posset, in insequendo accelerasset, nihilominus tamen tardius affuisset. exercitum admoit ad urbem, et in orbem muro circumfundens, sine ulla praeterito, tantum quasi in spectaculo asidebat, sexcentis myriadibus tam virorum et armorum, quam animalium, Syenensium campos complens, et in angustum redigens. Atque ibi illum speculatores deprehendentes, captiuos adducebant, ille autem cum delectatus esset aspectu iuuenum, iam inde beneuolentia liberorum, quanquam nescius, animi presagio quodam complectens: tum letus accepit omen illud victorum adductorum, et, Ergo, exclamauit, victos nobis di-

hostes ex inimicis spoliatorum tradunt. Atque hi quidem, inquit, cum primi sint capti, ad primitias belli seruentur incolumes in eum sinem, ut in sacrificijs triumphalibus, sicut recepta moribus et institutis Aethiopum lex postulat, victimae fiant dijs patrijs, custodiendi. Speculatores autem donis remuneratus, hos ipsos et captiuos ad impedimenta remittebat, praesidio firmo eiusdem linguae peritorum attributo: et datis mandatis, cum ut omnis cura et diligentia in illorum rationibus adhiberetur, et victus splendidus illis suppeditaretur, atque ab omni cõtaminatione ac macula vacui, tanquam victimae quadam asseruarentur: tam ut vincula permutarentur, et aurea illis iniicerentur. In quem enim usum apud alios ferrum, in eum apud Aethiopes aurum destinatur. Et hi quidem ea quae fuerant imperata, factebant. Cumque prioribus vinculis demptis, et spe liberalioris viuendi ratione facta, nihil amplius praebent, et aureas catenas illis aptarent: tunc et risus subijs Theagenem, et, Pater (inquit) unde tam splendida mutatio? Magnopere nobis profecto fortuna blanditur: aurea cum ferreis permutamus, et locupletes custodia redditi, maioris precij victi exitimus. Arridebat quoque Chariclia, et Theagenem in aliam sententiam traducere conabatur, tum his quae à dijs praedicta fuerant erigens, tum melioribus spebus delinens. Hydaspes vero Syenem aggressus, cum antea primo clamore se cum muris ipsis urbem directuram sperasset, tum autem propemodum à propugnatoribus reiectus esset, et re ipsa strenue impetu hostium propulsantibus, et verbis ad contumeliam et irritandos animos illudentibus, ira commotus, quod prorsus resistere decre-

nissent,

uissent. & non statim ab initio vltro se in illius po-
restatem dedidissent: statuit non terere tempus cū
exercitu, ociosa cunctatione: neq; eiusmodi oppu-
gnationes instituire, quibus quidam capi, quidam
autem effugere possent: sed obsidione magni ope-
ris, & inenitabili, urbem funditus quamprimum
euertere. Faciebat igitur tale opus. Circulum cir-
ca murum in portiones diuisit, & denas offe-
ndis attribuens, latitudinemq; & profunditatem
maximam designans, fodere fossam iussit: illi verò
fodiebant, & alij materiam effossam efferebant,
alij tumulum in altum agerebant. In eorum mu-
rum contra eum qui obsidebatur excitantes. Ne-
mo autem impediēbat opus, nec obsidebat, quò-
minus muri ambitus perficerentur: erumpere ex
urbe propter ingentem exercitus multitudinem,
non audens, & missilium rsum ex propugnaculis
inutile esse videns, cum medium intervallum in-
ter duos muros tantum esse colligeret, vt extrate-
li iactum essent ij qui operas faciebant. Postquam
autem & hoc dicto citius perfecit, vt pote ingentibus
copijs operi celeriter instantibus, aliud tale
incipiebat. Parte circuli latitudine semiplethri, pla-
na & non accumulata relicta, desinenti ex vtraq;
parte extremit atq; crux aggeris coniungens, ad Ni-
lum in longitudinem ducebat, ab humiliori stru-
ctura in altiore semper & magis arduam, cum
vtrinq; erigens. Contulisset aliquis longis muri
molis illius rationem, cum equalem latitudinem
semiplethri vbique seruaret, longitudine verò id
quod est inter Nilum & Syenem spatij occupa-
ret. Postquam autem iunxit ripis aggerem, deinde
tanquam ostio quodam fluium in alueum crui-
bus interceptū deriuauit. Sicuti igitur ab editiori

loco

loco in decliuem, & ex immensa Nili latitudine an-
gusto sum aqua incidens, manuq; factis ripis cohi-
bita, ingentem quendam et ineffabilem cum ad osti-
um strepitum, tum sonitum in alueo, vt vel ab ij
qui longissimè aberant exaudiri posset, edebat.
Quod cum audirent iā, & videret hi qui erāt Sye-
ne, & in quanta mala incidissent intelligerēt, quod
videlicet illius circūallationis eluuiō scopus esset,
neq; effugere ex urbe possent, aggerem et aqua af-
fluxu exitū intercludere: neq; manere tutū esse cer-
nerent, ad opem ferendū sibi, quantum facultatis
presentis status ratio dabat, sese apparabāt. In pro-
mis autē, vbi tabulata circa portas discesserāt, stu-
pa & bitumine obmuniebāt et obturabant: deinde
morum, vt firmiori in sede maneret, suffulciebant.
Hic humum, ille lapides, non nemo ligna & quili-
bet id quod obuium fuerat aggerens. Deniq; nemo
quiescebat: sed & mulieres et pueri, perinde ac se-
nes, in opus incumbabant. Nullius enim sexus,
nec atatis opem, repudiat periculum de vita. Ro-
bustiori autem atati, & vegeta, qua in armis erat,
cuniculi cuiusdam angusti & subterranei ad hosti-
um aggerem agendi negotium datum fuerat. Es-
quidem hac ratione opus perficiebatur. Puteū pro-
pe murum ferè quinq; ortyarum, recta instar per-
pendiculari profunditate cum effodissent, & funda-
menta subijissent, transuersim: deinceps facibus ac-
censis, recta ad aggeres ducentem cuniculum age-
bant: q̄s qui subsequēbantur à tergo, & postero-
ribus, semper à prioribus iusto ordine humum
effossam recipientibus, & in quandam partem vr-
bis tanpridem hortis occupatam efferebantibus, ac
in tumulum aggerentibus. Hec verò faciebant
eo consilio vt si aqua ad lacum illum terra vacuum

M

per-

peruenisset, ad perruptionem occasionem et aditum haberet. Sed tamen calamitas anteuertebat ciuium promptitudinem. Nilus enim iam longum ductum aggeris transgressus, impetu in spacium circuli delabebatur, et undiquaque circumfluens, spacium inter muros interceptum quasi stagnum quoddam efficiebat. Atque ita continuo existerat insula Syene, et mediterranea urbs circumflua. Nil fluctibus aestuans: initio quidem, et unius diei spacio suffecit sustinenda molis murus. Ceterum postquam ingruens vis aquae in altum attollebatur, et per fissuras terrae, quae cum nigra et pinguis esset, aestiuo tempore discesserat, in profundum penetrabat, et fundamenta muri subibat: tum iam ponderi cedebat subiecta moles, et qua parte ob mollitiem et laxitatem terra desedisset, ibi murus inclinabat, et vacillatione periculum ruina denunciabat, cum propugnacula quassarentur, et propugnatores ebullitionis impetu concuterentur. Porro vespera adueniente, iam et quaedam parui muri turribus intercepta corruit, non quidem ita ut ruina stagno inferior fieret, neque ut aquam recipere posset, sed ut quinque vias utique emineret, minuitans propemodum terrorem elusionis. Propter quae comploratio mixta eorum qui fuerant in urbe, quae et ab hostibus exaudiri poterat, oriebatur: et manus ad caelum tendentes, quod spiriti reliquum erat, Deos seruatores inuocabant. Et Oroandatem, ut legatos ad Hydaspem de pace acturos mitteret, supplices orabant. Ille autem perrebat quidem, seruus fortuna vel inuitus factus. Ceterum aquis interclusus, et rationis qua transmittere nuncios ad hostes posset inops, necessitate est edoctus. Cum enim scripsisset quae volebat, et

ad

ad lapidem deligasset, funda ad hostes nuncios loco adiciebat, supplices preces trans mare mittebat. Ceterum nihil proficiebat, cum iactus languidior esset, quam ut longitudine aequare posset: et prius in aquam incideret, quam spacium superaret. Ille autem rursus quoque eadem ratione epistolam eiaculatus, spe lapsus est: omnibus sagittariis et funditoribus, tanquam ijs quibus erat de scopo sorte ne contentio, summo studio trahere interuallum amittentibus, uniuersis autem eadem ratione laborantibus: ad extremum autem manus tendentes ad hostes qui in munitionibus stabant, et theatrum illorum calamitates faciebant, miserabili gestu, quid sibi vellent illi iactus, quantum fieri potuit indicabant: nunc quidem ab anteriore parte manus protendentes in speciem supplicum, nunc vero post terga ad vincula recipienda circumducentes ad seruitutis confessionem. Hydaspes autem agnoscebat quidem illos salutem petere, et paratus fuerat illis eam dare. Indicit enim quodammodo et imperat praestantibus viris clementiam, subiectus hosti. In praesentia vero cum expedita rationem nullam haberet, statuit certius sumere hostium experimentum. Erant autem iam ante a nauigia flumina parata, quae per defluxum fosse ex Nilo ferri sinens, postquam ad ambitum aggeris delata sunt, attracta detinuit. Ex his decem quae nuper compacta fuerant, cum delegisset, et sagittarios ac armatos in illa imposuisset, et imperasset quae illos dicere oporteret, ad Persas emisit. Ille autem rem transmittentem instructi, ut si quid vel praeter spem tentarent, qui erant in muris, ad inueniendum praelium essent parati. Erat autem in primis nouum spectaculum, cum nauis a muris a muro trans-

M 2 iret,

iret, et nauia in mediterranea regione nauigare, deniq; nauigium per locum cultum impelleretur. Cumq; sit nouarum rerum auctor semper tumultus belli, tunc maximè miraculum omnino inusitatum introducebat, nauales copias, cum ijs quæ ex muro depugnabant committens, & contra palatrem militem, terrestrem armans. Hi igitur qui erant in urbe, nauigia & milites ad eam partem ubi murus corruerat, appellere conspicati, homines attoniti, & terrore iam ac perturbatione propter circumstantia pericula pleni, etiam eos qui salutis eorum causa ueniebāt, in suspicionem uocabant (siquidem omnia sunt suspecta & formidabilia, quæ in extremo periculo eueniūt) & iaciebant de muris, & iaculabantur in naues. Sic omnino homines etiam qui de suis rationibus desperarūt, semper quod superest temporis ad dilationem mortis, in lucro ponunt. Iaciebant autem ita dirigentes ictus, ut non vulneraret, sed et accessum prohiberent. Iaculabantur autem uicissim Aethiopes, & ut certiori ictu petentes, & nondum animum perferam intelligentes, continuo duos quosdam, ac deinceps plures transfigunt: ut aliqui subito & ex improviso acceptis uulneribus de muris extrosam & in aquam, in caput deuoluerentur. Et quidem magis exarsisset praelium, his parcendum prohibentibus, Aethiopijs autem etiam cum ira sese defendentibus: nisi quidam homo illustris, & iam senex, ex Syenais, interueniens, ad eos qui erāt in muro uerba fecisset: O amentes, inquit, & pra calamitatibus obstupefacti, quibus haecenus supplices eramus, & in auxilium aduocabamus, hos cum praeter omnem spem & opinionem aduenissent, iam arcemus? qui si amico ani-

mo ueniunt, ea quæ ad pacificationem pertinent, nunciantes, seruatores nostri erunt: sin hostilia cogitant, facillimè etiam si applicuerint, superabuntur. Enimvero quæ magis rationibus nostris consulimus, etiam si hos confecerimus, cum tanta nubes, terra & aqua urbem cinxerit? cur autem non potius eos recipimus, & quæ sit illorum sententia cognoscimus? Omnibus in rem dicere uidebatur. Collaudebat autem & Satrapa, & ex collapsa muri parte huc atq; illuc decedentes, immotis armis quiescebant. Postquam autem spaciū illud inter turres uacuum fuit propugnatoribus, & populus uelamentis signum dans cedere se porum significabat: tunc Aethiopes propius accedentes tamquam pro concione, ex nauigijs ad obfessum theatrum talia dicebāt: O Perse, & Syenenses qui adestis: Hydaspes orientalem & occidentale Aethiopiū, in praesentia uerò & uester Rex, cum hostes domare nouit, tum ad misericordiam erga supplices à natura procliuus est: illud quidem fortunæ adinis, hoc autem humanitatis: atq; alterum uirtutis militum, alterum ipsius proprium decus esse iudicans. Cumq; uitam uestrā habeat in potestate, ita ut eam uobis largiri, aut eripere possit: tamen quandoquidem supplices estis, liberat uos omnibus ob oculos uersante & minime dubio belli periculo: conditiones, quibus uelit hisce calamitatibus liberari, non ipse proponens, sed uobis, uestro arbitrio eligendas permittens. Neque enim pro sua libidine tyrannicum quicquid statuit, sed mansuetè & sine inuidia gubernat hominum fortunam. Ad hæc Syenai quidem responderunt: se ipsos, & liberos, & coniuges dedere in illius potestatem, ut illis utatur pro arbitrio: & urbem illi, si manserint sup-

perstites, tradere, quae & nunc in extrema despera-
 sione vacillet, nisi quae salus à Dijs, aut ab Hyda-
 sse missa, excidium anteuerterit. Oroondates au-
 tem: Ex ijs quae belli causse & premia fuerunt, se
 decessurum esse dixit, & dimissurum Philas urbem,
 & smaragdeas fodinas: ceterum petere, ut in ip-
 sum nihil durius statuatur, neq; se ipse neq; milites
 dedat. Sed si velit Hydaspes integrum officium hu-
 manitatis declarare, concedat nullum dampnum in-
 ferentibus, neque manus contra eleuantibus, dis-
 cedere Elephantinam: quod sibi perinde esset nunc
 mori, atq; deinceps supersitem, proditiouis exer-
 citus à Rege damnari. Quin etiam grauius illud
 esse futurum, et asperius: quandoquidem nunc sim-
 plex genus mortis & vitatum fortasse illi subeu-
 dum esset, tunc vero crudelissimum, & cum acerbi-
 simo supplicio noua quadam ratione coniunctum.
 Haec cum dixisset, ut duos Persas reciprent ad se,
 se, orabat, eo pretextu, quasi Elephantinam es-
 sent iuri: & siquidem illi qui ibi essent, ad dediti-
 uem inclinassent, neq; se amplius, quin idem faciat,
 cunctaturum. Haec cum audissent praeterea legati,
 continuo profecti sunt in altum duobus Persis as-
 sumptis, ac deinde omnia Hydaspes renuncia-
 runt. Ille autem cum subrisisset, & multis modis
 ob soliditatem Oroondatem reprehendisset, quid
 de conditionibus differeret, homo qui non ex se,
 sed ex altero, verum illi viuendum an moriu-
 dum esset, anceps animo penderet: Stultum est
 inquit, propter vnius amentiam, tantam im-
 titudinem internecone delere. & eos qui su-
 rant missi ab Oroondate, Elephantinam ire per-
 misit, tanquam nihil omnino curans, etiamsi illi
 resistendi consilia quaequam inuissent. Ex suis au-

tem, alijs ut ostium Nili fossa deductum obstruer-
 ent, alijs ut aliud in aggere excinderent, negotiu-
 um dedit: ut ita & influxu prohibito, & stagnatæ
 aqua effluxu delapsa, celerius exsiccare posset spa-
 cium circa Syenem, & ad ingressum durari. Ac hi
 quidem iussa, paululum modo opus exorssi, postero
 die executuri fuerant: & vespera statim & nocte de-
 inceps, ijs quae commemorata sunt madatis, super-
 ueniente. Porro ij qui erant in urbe, obuuium, &
 quod haberi poterat, auxilium, non intermitte-
 bant, de salute quauis praeter spem oblata non de-
 sperantes. Et alijs subterraneum cuniculum agentes,
 tam aggeri appropinquare videbantur, interuallo
 à muro ad aggerem, quod oculis erat subiectum,
 in fossam schœni mensura esse deprehensio. Alij
 murum facibus adhibitis erigebant: facilis autem
 erat instauratio, lapidibus introrsum in ruina de-
 uolutis. Postquam autem praesentis temporis ratio-
 nem tutam esse arbitrabantur, neque tum tumultu
 & perturbatione caruerunt: sed media nocte
 pars quadam aggeris, quam sub vesperam Aethio-
 pes perfodere ceperant, (seu quod terra laxa, &
 minimè densa illo loco aggesta, cessit fundamen-
 tum humidum: redditum: siue his qui suffodiebant,
 ut fundamentum propter vacuum spacium infe-
 rius desideret & collaberetur efficienibus: siue
 in eum locum ubi angustius fodi ceptum fuerat,
 aqua post discessum operariorū succedente, & no-
 ctu aucta moles dissolui cepit, cum id quod semel
 perruptum fuerat, magis ac magis perforaretur, et
 sensim profundius fieret: siue diuino auxilio quis-
 piam ascribat hoc opus) praeter opinionem rumpi-
 tur, tantusq; sonitus atq; strepitus est redditus, au-
 ditu mentem perterrefaciens, ut id quod accide-

derat ignoraretur, ceterum maximam partem mororum abreptam esse, & Aethiopes & Syenas sufficarentur. Et illi quidem cum in tuto degeret, securi sese in castris continebant, diluculo plane quid esset cognitari: hi autem qui erant in urbe, undique murum & in orbem circuibant, cum quisque apud sese integrum cerneret, apud alium autem cladem illam accidisse conieclaretur: donec orta lux nebulam calamitatum, de quibus ambigebatur, dispulit, cum ruptura conspiceretur, & aqua subito abscessisset. Iam vero & Aethiopes derivatum ostium obstruebant, catarrachas ex tabulis compactas demittentes, & lignorum crassis stipitibus extrinsecus fulcientes: simulque humum & sarmen- ta colligentes, quam deinde multa millia repenti partim a ripa, partim navigijs ingerebant. Atque ita tandem abscessit aqua: neutris tamen erat periculum iter ad alteros. Limo enim profundo terra plena fuerat, & sub superficie, quae exsiccata esse videbatur, humidum latebat, quod equi, equae atque hominis gressui heret in profundo insidiabatur. Dies igitur duos, tresque, ita tempus transiebant, apertis quidem portis Syenae, depositis vero armis Aethiopes, pacem significantes. Ac erant inducia quaedam absque mutua conversatione, neque amplius apud virosque excubiae in stationibus habebantur. Quin etiam hi qui in urbe erant, oblectationibus operam dabant. Et enim quodammodo acciderat, ut tunc quoque Nilum, maximum apud Aegyptios festum, exoriretur: quod quidem circa solstitium aestivum maxime, & quando initium crescendi fluminis capit, celebratur, ac in summo honore praeter ceteris omnibus habetur, propter eiuscmodi causam. Deum esse fingunt Nilum Aegyptij, &

ex numinibus maximum ducunt, amulum esse Caesari fluvium praedicantes: quod illis absque nubibus & pluvijs aeris arua irriget, & quotannis continua serie humectet, tanquam imbre. Et haec quidem iactantur a vulgo. Quae vero divinis laudibus ornant, illa sunt: quod humida & sicca substantiae copulationem, ortus & vitae hominum cassam maxime putant esse (alia vero elementa cum his vna adesse & apparere dicunt) et humidam quidem Nilum, alteram autem terram efficere. Sed & haec per vulgata sunt. Ceterum mysteriorum periti, terram Lunam, et Nilum Osirin esse affirmant, re nominibus commutantes. Flagrat igitur illius totius desiderio Dea, & gaudet cum sibi adest, & non apparentem rursus luget, atque tanquam ali- quod inimicum fulgur odit: viris, ut existimo, in naturalium rerum & divinarum consideratione versantibus, significationes his inspersas profanis non detegentibus, ceterum specie fabulae primum eos erudentibus: porro haec cognoscendi studiosos, in ipso sacrario ignifera face manifestius rebus ipsis intuantibus. Et nobis quidem haec propitio numine dicta sunt: ceterum magis arcana alto silentio premantur, honoris causa. Haec autem quae circa Syenam acta sunt, deinceps ordine pertexantur. Siquidem festo Nilorum exorto, indigena quidem quaestationibus victimarum & sacrificijs vacabant, corporibus quidem & circumstantibus malis laborantes: animis vero, pietatis erga numen, pro facultatibus, haudquaquam obliti. At Oroondates observata occasione, media nocte cum Syenae arcto summo post epulationes premerentur, clam educit exercitum, cum antea & horam vna, & portam qua egrediendum esset, clanculis Persis

indicasset. Imperatum autem fuerat unicuique de-
curioni, ut equos & iumenta relinquerent, ne im-
pedimento essent in itinere, neque aliquo modo ex-
streptu sentiri possent ea quae fierent. Ceterum
arma tantum acciperent, & trabem aut asserem
nacti rursus ferrent. Postea vero quam congregati
sunt ad portam, ut edictum fuerat, ligna quae ma-
nuaeque decas baulauerat, luto transversa miscuit,
& ita ut inter se cohererent componens, cum qui
a tergo subsequerentur, semper praecedentibus per-
manus traderent, tanquam per pontem facillime
& celeritate multitudinem traduxit. Terram au-
tem attingens, & Aethiopes qui nihil eiusmodi sus-
picabantur, neque excubiatarum curam amplius ha-
bebant, sed securè dormiebant, clam praetereun-
t, quanta potuit celeritate, & quantum spiritus sup-
pedibat, Elephantinam exercitum duxit, & sine
impedimento in urbem est intromissus, cum duo
Persae, qui Syene praemissi fuerant (sic enim conue-
nerat) nocturno tempore aduentum obseruarent,
& postquam cõstitutam tesseram pronunciarunt,
continuo portas patefacerent. Illucescente vero
die, Syenae primum fugam cognoscebant, ab ini-
tio in sua quisque domo Persas, qui ab illis hospi-
tio accepti fuerant, non videntes: deinde & con-
cilio coacto inquirentes, denique & ex ponte sus-
spicionem capientes. Rursus igitur maximus ter-
ror & consternatio eos incepsit, et secundarum
iniuriarum crimè grauius expectabat: quòd tantà
clementiam experti, parum fidas sese praebuissent,
& facultatem fugiendi Persis dedissent. Statuerunt
igitur uniuersi urbe exeuntes, tradere sese Ae-
thiopicis, & inueivando inscitiam suam confir-
mare, si quo modo ad misericordiam flecti possent.

Con-

Congregata igitur omni atate, & ramis ad spe-
ciem supplicum declarandam sumptis, ac cereis
& facibus accensis, sacra genera Deorum, et simu-
lachra, tanquam caduceos praeferentes, ad Ae-
thiopes per pontem cum venissent supplices, à lon-
ginq̃uo genibus flexis sedebant, et quasi ad unum
signum ac vocem, lugubrem & miserabilem eiu-
latum edentes, supplicum gestu culpam deprecaban-
tur. Denique ad maiorem misericordiam captan-
dam, pueros infantes in terram ante se depositos,
ferri pro arbitrio permiservunt, per atatem ab om-
ni suspicione et culpa alienam, iram Aethiopum
premollientes. Infantes autem praesternati-
one, & inscitia eorum quae fiebant, parentes quidem
& nutritios, fortasse immenso clamore auersire-
fugebant: ad viam autem quae ducebat ad Aethi-
opes quidam reptabant, quidam vero balbutien-
tes & eulantes apto ad misericordiam mouen-
dam modo ferebantur, tanquam representante in
illis supplicem habitum fortuna. Hydaspes autem
cum haec videret, & supplices preces iam pridem
significatas augere illos, ac omnino culpam con-
fiteri arbitraretur, missò nuncio quarebat quid
vellent? Et qui fieret, quòd soli, et non cum Persis
venirent? Illi autem omnia exponebant, fugam
Persarum, suam innocentiam, festum patrum, &
quod se intentis in cultum numinis, & post epu-
lationes in somnum versis, clam effugissent: cum
forsitan, etiamsi viderent, nudi armatos prohibe-
re non possent. Hydaspes igitur cum haec illi
renunciata fuissent, suspicatus (id quod erat)
dolum aliquem & insidias Oroandatem stru-
cturum, solis sacerdotibus accersitis, & simula-
chris Deorum, quae secum una ferebant maioris

da 6

autho-

authoritatis caussa, adoratis, si quid plus de consilijs Persarum eum docere possent, & quorsumna contendere, aut quod potissimum fidant, querebat. Illi autem, alia quidē sibi ignota esse dicebāt: ceterum se conijcere, Elephantinam eos contēdisse, ubi maxima pars exercitus collecta sit: & Oroondates, cum alijs, tum precipue cataphractū equitibus cōfidat. Hec cum dicerent, & ut urbem tanquam propriam ingredi videretur, iramq; contra illos remitteret, supplicarent: ingredi quidem in urbem in presentia Hydaspis visum non est, ceterum duabus phalangibus armatorum immisis ad explorandas quas suspicabatur insidias, aut si nihil esset eiusmodi, praesidio urbi futuras: et Syenensibus cum benignis promissis dimissis, ipse exercitū in acie duxit, aut excepturus aduenientes Persas, aut cunctantes aggressurus. Necdū totus erat instructus, cum speculatores venientes aduentum Persarum, ad praelium instructorum nunciabant. Oroondates, cum alium exercitum Elephantinam conuenire iussisset, ipse verō quando Aethiopes praeter opinionem aduenire videbat, incurrere cum paucis Syenem coactus esset, & aggeribus interclusis salutem petisset, ac iuxta promissa Hydaspis impetrasset, perfidia vincebat omnes homines. Cumq; perfecisset ut duo Persae vnā cum Aethiopibus transmitterent, eo praeterea quasi sententiam eorum qui Elephantinae erant, essent exploraturi, quibus conditionibus vellent cum Hydaspē pacem facere: reuera autem, vtrum sese ad bellum apparare statuerent, si ille aliquo modo ef fugere posset: fraudulentum propositum re ipsa exequabatur. Et cum paratos deprehendisset, statim educebat, ne paululum quidem quis ad hostes

per-

pergeret differens: sed in celeritate, ut ita apparatus hostium (ut existimabat) praereteret, omnem spem ponens. Iam igitur erat in conspectu, factu Persico aspectum praecoccupans, & argenteis ac deauratis armis campum tanquam fulgure quodā illustrans. Tum primum enim exorientē sole, & radios in aduersos Persas conijcente, fulgor quidam ineffabilis, & proprium iubar grauioris armaturae resplendentis, etiam in eos qui longissime aberant projiciebatur. Ac dextrum quidem cornu Persae & Medii Aegypti tenebant, armatis praecedentibus, sagittarijs autem à tergo subsequentiibus, ut in grauiore armatura carerent, tutius iaculis possent, armatorum praesidio tecti. Porro Aegyptiorum & Afrorum manum, & peregrinā omnem, in sinistro collocavit: sagittarijs & fundatoribus his quoq; adiunctis, quibus ut excursions facerent, & à lateribus facto impetu iaculerentur, imperavit. Ipse verō mediam aciem tenebat, curru falcato splendide insidens, & ab utraque parte collocata phalange securitatis caussa stipatus, cataphractus equitibus tantum armis instructis: quibus precipue confisus, praelium committere ausus est. Si quidem est haec phalange bellicosissima, & tanquam inurus belli instructus ante reliquum exercitum obijcitur. Armatura autem ratio ipsis talis est. Vir lectus, & robore corporis praestans, galeam sumit coherentem & compactam, ac faciem viri exacte, non secus ac in personis videre est, experimentem. Hac à vertice usq; ad collum totum, praeter oculos transpiciendi causa, tectus, dextram quidem armat conto maiori quam hastā, sinistra autem regendis habenis vacat: gladio verō ad latus suspēso, non tantum pectus, sed

M 7

etiam

etiam totum corpus lorica munitum habet. Lorica autem ita conficitur. Laminis aereis & ferreis, quadrangula forma, magnitudine palmi ductis, aliam super aliam ad extremitates laterum aptantes (ut in superiori parte subiectam, in transversum autem conuersa, proximam semper continua serie conscendant) & futuris subter commissuras tunicam connectentes, tunicam quandam squammatam efficiunt: qua sine ulla molestia corpori incumbit, & undiquaque adherescit. Circumscribitur autem nunquamque membrum, & sine ulla impedimento in motu contrahitur & extenditur. Est enim manicata, a collo usque ad genu demissa, in solis femoribus, qua parte tergum equi conscenditur, necessitate ita postulante, distincta. Lorica igitur est talis, tela retundens, & omnis generis ictibus resistens. Ocrea vero a summa platea ad genu pertingit, conferta cum lorica. Consimili autem apparatu & equum muniunt: pedes ocreis circumligantes & frontalibus caput prorsus operientes: a tergo vero, ad ventrem circa utrumque, latus, tegmentum ferreum nexibus constans, suspendentes, ut simul & met, & propter interceptum vacuum spatium cursum minime impediatur. Sic instructus, & quasi in armaturam iniectus, insidet equo: non ipse insidens, sed alijs propter pondus sustollentibus. Et postquam pugnae tempus aduenit, equo frenis remittens, & calcaribus eum concitans, omni impetu in hostes fertur, ita ut ferreus vir aut statua quaedam malleis compacta moueri videatur. Conspicitur autem qua parte cuspidis est, longe in directum prominet, & vinculo ad collum equi sustinetur. Porro manubrio nodo ad femora equi annexa sunt, qui non cadit in conspectu, sed adiuvat manum equi.

equitis ictum tantum dirigentem: atque ita ipso magis intendente, & renitendo vehementiore efficiente ad vulnerandum impetum, transfigit quemlibet obuium, & duos uno ictu suspensos fert sepius. Cum igitur talem haberet equitatum satrapa, & sic exercitum Persicum instruxisset, procedebat ad hostes ex aduerso. Et a tergo semper fluvium relinquens, quia multitudine longe inferius erat Aethiopibus, aqua tanquam muro quodam obiecta, quod minus ab hostibus circumueniri posset, providebat. Vicissim autem ducebat exercitum Hydaspes: contra Persas & Medos, qui erant in dextero cornu, milites ex Meroe in armis dimicantes, & stataria pugna peritos, instruit. Porro ex Troglodytica regione, & ei tractum vicinos, in quo cynanomum prouenit, laui et expedita armatura instructos: & singulari pedum celeritate praeditos, & iaculandi arte praestantes, ijs qui in sinistro cornu collocati fuerant, negotium facestituros opposuit. Mediam autem aciem Persici exercitus, cum elatam esse robore audisset, se illi & elephantos turritos qui circa ipsum erant opposuit, adiunctis Blemmyum & Serum armatis, & ipsidem edoctis, quae illos facere cum ad rem ventum esset, oppor-teret. Cum autem signa utrinque concinerent, Persico quidem exercitu tubis, malleis vero ac tympanis Aethiopibus signis pugna dantibus: Oroondates clamore suos adhortatus, concitato cursu phalanges ducebat. Hydaspes autem in intro tardius obuia procedere iubebat, gradum gradum lentè permutantes, hac ratione & elephantis ne desererentur a propugnatoribus prospiciens, & simul impetum equitum qui erant in medio ante confisillum consumens ac dissoluens. Cum autem a sese ad

seli iactum distarent, & cataphractos equos irritare ad inuadendum, Blemmyes animaduertentes, ea quae imperata fuerant ab Hydaspe faciebant: & Seribus, ut essent praesidio elephantis, relictis, ipsi longè ante ordines profiliunt, & quanta celeritate poterant ad cataphractos contendunt, furoris speciem intuentibus praebentes, quòd tam pauci contra plures & ita armatos procurrare audeverunt. Persae autem magis etiam tum quàm prius citatis equis inuehebantur, in lucro ponentes illorù audaciam: & eam spem concipientes, quasi illos continuo & primo conspectu essent rapturi. Tunc Blemmyes, cum iam ad manus venissent, & propemodum in hastis haerent, subito, & quasi ad unum signum subsidunt, & equos subeunt, genua quidem altero terrae immixta, caput verò & tergum equis subiicientes sine ullo detrimento, nisi quòd calcationem sustinere cogebantur. Ceterum rem incredibilem, et praeter omnium opinionem faciebant, & ladebant equos, ventrem illis in transitu suffodientes. Quamobrem cadebant non pauci, equis propter dolorem frenum aspernantibus & seffores excutientibus. Quos acervatim iacentes, Blemmyes sub femoribus dissecabant. Immobile est enim Persarum cataphractus, si ductore careat. Quicumq; autem integris equis euaserant, ad Seres ferebantur. Illi autem, statim ut appropinquabant, post elephantos sese recipiebant, ad animal tanquam ad tumulum aut propugnaculù aliquod confugientes. Ibi magna caedes, & propemodum ad interuicium usque accidit equitibus. Equi enim ad inusitatam elephantorum speciem subito nudatam, & magnitudinem peregrinam ac conspectu formidinem incutientem, alij retror-

sum

sum fugientes, alij inter sese permixti & coarctati, ordinem phalangis celerinè turbantur. Et hi qui erant in elephantis, cum sex singulas turres occuparent, & bini ab unoquoq; latere iacularetur, sola parte supra caudam vacante, adeò continè & directè ad scopum è turribus tanquam ex arce tela mittebant, ut densitas iaculorù nubis speciem Persis exhiberet: precipuè cum oculos hostium scopos sibi proponentes Aethiopes, tanquam non pari conditione pugnarent, sed iaculandi peritia certamen inirent, ita scopum collimarent, & hi qui transfixi fuerant iaculis, sine ullo ordine ferrentur per multitudinem, sagittis illis tanquam tibij ex oculis prominentibus. Quòd si aliquos ex impetu cursus, cum sese colibere non possent, equi vel inuitos enexerant, elephantis obiciebant. Et hi quidem ibi ita cõsumebantur, cum partim ab elephantis euerterentur & protererentur, partim à Seribus & Blemmyibus tanquam ex insidijs post elephants locatis, excursiones facientibus, & alios certo ictu vulnerantibus, altos coninus ex equis in terram deijcientibus, conspicerentur. Denique quicumq; effugiebant, nullo facinore memorabili edito, nec ullo detrimento elephantis illato, discedebant. Siquidem bellua ferro est munita, cum in praelium descendit: & alioqui etiam natura dono soliditate & duritie praedita est, aspera squamma superficiem obducente, & omnem cuspidem contrario mixtu frangente ac repellente. Postremò omnibus qui supersuerant simul in fugam versis, turpissime omnium satrapa curru relicto equum Nisicum conscendens profugit, ignorantibus hoc quòd in sinistro cornu fuerant Aegyptijs & Aethiis, ac strenuè praelium ineuntibus, & plura quidem accipi-

cipientibus quam inferentibus vulnera: ceterum obstinato animo acerba perferentibus. Nam milites ex cynamomifera regione, contra illos instructi, vehementer illos prementes, ad inopiam consilij & desperationem redigebant: refugientes cum illi aduenirent, & longe praecurrentes, auersisq; in tergum arcibus etiam in fuga iaculantes; eudentibus vero instantes, & à lateribus alij fundis iacentes, alij paruas quidem sagittas, ceterum veneno draconum infectas, coniicientes. Textura enim quadam rotunda capiti imposita, & sagittis in orbem transfixa, partem quidem sagittae alarum ad caput conuertunt, porro spicula tanquam radios extrorsum prominere sinunt. Et inde excedit in praelijs tanquam ex pharetra promens quilibet strenuum quendam & quasi Satyricum saltum faciens, & iaculis coronatus nudo corpore in hostes immittit, nihil omnino ferri ad spiculum indigentem. Os enim ex tergo draconis auferens, primum longitudine vlnae iaculum adaequat, deinde extremitates quam maximè potest expoliendo exacuens, sagittam nativo cum spiculo efficit, ab ossibus etiam fortasse Graecis sic cognominatam. Longo igitur tempore conseruauerunt ordines Aegyptij, & conserim densatis scutis iacula sustinebant, alioqui natura patientes, & mortis contemptu non tam vtiliter quam ambitiosè gloriantes, fortassis etiam penam desertorij ordinum prospicientes. Ceterum postquam cataphractos, quod precipuum robur & belli spes esse existimabatur, profugatos esse cognouerunt, & satrapam fugisse, & Medicos ac Persicos milites laudatissimos nihil admodum praecleari gessisse, sed pauca damna intulisse Meroensibus, contra quos instructi fuerant,

rant, plura verò passos esse, ac reliquos fuga subsequi, remiserunt & ipsi contentionem, & terga vertentes fugiebant. Hydaspes autè excurrere, tanquàm ex specula, praecleara victoria spectator cum esset, nuncijs dimissis ad eos qui insequerantur, ut à caede abstinerent edixit: sed viuos quos possent caperent & adducerent, & ante omnes Oroonda rem, quemadmodum & accidit. Expansis enim phalangibus in formam scuti orbicularum, Aethiopes, & magna latitudine ordinum in longitudinem utrinque extensa, deinde cornibus conuersis in orbem Persicum exercitum compulerunt, & vnam tantum viam ad fumen patentem fuga hostibus reliquerunt. In quod cum multi incidere, ab equis & falcatis curribus & reliquo tumultu ac multitudine compulsi cum magna trepidatione, cognouerunt, quod stratagema quo videbatur esse usus contra hostes satrapa, fuisse ineptum, et nulla ratione factum. Siquidem cum initio ne circumdarentur metueret, et propterea ita instrueret exercitum, ut à tergo Nilus esset: non animaduertit, se sibi fugae spaciū obstruxisse. Ibi igitur & ipse capitur, cum Achemenes Cybeles filius, qui iam omnia quae acta fuerant Memphi audierat, in illo tumultu eum dolo interficere conatus esset (penitebat enim illum eorum quae de Arsace indicauerat, argumentis quibus indicia probare potuisset subleuissè) sed tamen spe frustratus, letale vulnus illi non intulisset. Is tamen dedit statim panas, à quodam Aethiope ex arcu transfixus, qui cognouerat satrapam, & seruare (sicut fuerat imperatum) volebat: ac indignabatur scelerato facinori, quod quispiam hostes effugiens, rursus viuos aggredere, opportunitatem fortunae ad vltionem inimici obseruans.

Hunc igitur adductum ab eo qui ceperat, Hydaspes deficientem animo conspicatus, & multo cruore manantem, quem quidem facile ijs quae ad hunc usum parata fuerant inhibuit, cum statuisset seruare si posset, & confirmasset oratione: Optime, inquit, tibi quidem ut super perthes sis, mea voluntate conceditur. Pulchrum est enim vincere hostes, stantes quidem adhuc praelis, collapsos autem beneficentia. Ceterum quid fuit in causa, quod tam perfidus exitiisti? Ille autem: Erga te, inquit, sed fidus erga meum dominum. Et Hydaspes: Cum igitur succubueris, quam in te ipsum penam statuis rursum quaerebat. Quam vero, inquit, rex meus ab aliquo tuorum ducum, qui tibi fidem seruant, capto expeteret? Sanè, inquit, collaudaret, & cum donis remitteret: si quidem rex verus est, & non tyrannus, & studet ut sui alienis laudibus incitati, similia exempla emulari discant. Enimvero, o praecave, fidum te quidem esse dicis: sed quod imprudens fueris, an non ipse fateberis, qui tot myriadibus temerariè te opponere ausus sis? Non eram fortassis imprudens, respondit, in coniicienda regia voluntate, qua ille maioribus penis afficit timidos & ignavos in bellis, quam praemij fortes ac strenuos. Statui igitur occurrere sponte ipse periculo, et aut aliquod magnum et prater opinionem edere, sicuti saepe multas occasiones bellum ad rem bene gerendam subministrat: aut seruatus saltem, si hoc accidisset, locum excusationi relinquere, tanquam nulla te ex ijs quae in mea potestate fuissent, à me pratermissa. Talia cum dixisset, & audisset Hydaspes, collaudabat eum, & Syenè misit, datis mandatis, ut summam diligentiam in illo curando medici adhiberent. Ingretebatur vero &

ipse

ipse vnà cum delectis ex exercitu, tota vrbe omnium ordinum & atatu frequentia illi obviam progressa, & coronas, & flores Nili iacente in exercitum, & gratulationibus propter victoriam partem Hydaspem collaudante. Postquam autem intra muros elephanto tanquam curru inuectus est, statim in res sacras & cultum diuinum gratiarum actionis ergo animum intendit: quae esset origo festorum Nili, & si quid admiratione aut spectaculo dignum in vrbe ostendere possent, interrogas. Illi autem puteum Nilum mensurantem ostenderunt, similem ei qui est Memphis, ex seculo quidem & polito lapide extructum, lineas vero vnae interstitio exculptas continentem: in quem aqua flumina sibi subterraneo meatu impulsa, & in lineas incidens, incrementa Nili & diminutiones indigenis monstrat, numero tectorum aut nudatorum characterum, rationem exundationis aut defectus aquae mensurantium. Ostenderunt quoque & hoscoporum gnomones, nullam vmbra in meridie reddentes: radio solis, solstitio astrino Syene ad amissum vertici imminente, & lumine vndiquaque circumfuso, omnem casum vmbra repellente, adeo ut etiam in puteis aqua in profunditate illuminetur, similem ob causam. Et haec quidem Hydaspes non valde quasi peregrina mirabatur. Accidunt enim eadem Meroe Aethiopum. At cum festum praedicarent, & Nilum magnis laudibus attollerent, solem, & fertilitatis authorem appellantes, & Aegypti totius, superioris quidem seruatorum, inferioris vero patrem & opificem, nouum limum quotannis aduoluentem, vnde & Nilum Graecis esse appellatum, et annuas temporis vicissitudines, exponentem: afluam quidem incremento;

autum-

autumnalem verò decremento: vernam autem floribus, qui ex ipso nascuntur, & crocodilorum partu: & nihil aliud esse omnino Nilum quam anum, hoc & appellatione confirmante. literis enim quæ nomine continentur, in calculos distributa, ter centum quinq; & sexaginta vnitates, quot & dies sunt anni, congregabuntur. Deniq; cum plantarum & florum & animalium proprietates, & alia plura his adderent: At qui non Aegyptia sunt hæc tam graues, dixit Hydaspes, sed Aethiopica narrationes. Cæterum cum fluvium hunc, seu vestra opinione Deum, & omnem fluuiorum cumulum, Aethiopum terra ad vos deducat, meritò à vobis coli debet, quæ vobis Deorum mater existat. Et quidem colimus subiecerunt sacerdotes, cum alia ob causas, tum quòd vobis seruator em & Deum exhibuit. Moderatas debere esse laudes. Hydaspes cum dixisset: & ipse Syenem ingressus, reliquum diem sibi ad recreationem sumpsit, cum primoribus Aethiopum & sacerdotibus Syenensium conuiuium intens: et reliquus vt idem facerent, permisit: multa armenta bouum, multos greges ouium, & plurimos caprarum & porcorum, & maximum numerum vini, Syenensibus exercitui partim dono dantibus, partim venum exponentibus. Postridie autem sedens pro tribunali excelsò Hydaspes, iumenta, & equos, & reliquam prædam quæ partim in vrbe, partim in prælio collecta fuerat, exercitui distribuit, viciniqu; pro ratione eorum quæ ab eo gesta fuerant, tribuens. Postquam autem & hic qui ceperat Oroondatem, aderat: Pe-te quiduis, inquit ad eum Hydaspes. Ille autem: Non opus est rex, vt quicquam petam, dixit: qui eantentisum futurus eo quod habeo, si à te mihi adiudi-

adiudicatum fuerit: quod ab Oroondate abstuli, ipsum verò iuxta tuum mandatum seruari. & simul ostendebat pugionem satrapæ, lapillis distinctum magni precij, & multorum talentorum sumptu coparatum: vt multi ex circumstantibus exclamarent, priuati hominis fortunam excedere, & magis regium thesaurum esse. Arridens igitur Hydaspes: Quid autem, inquit, magis regium esse potest, quam me eam magnitudinem animi conseruare, quæ huius auaritia non capiatur, et eam despiciat? Demde & corpus captiui spoliari, victori ius belli concedit. Quamobrem abeat, accipiens id consentientibus nobis, quod vel inuitis obtinisset, haud difficulter abscondit. Post hunc adueniebant hi qui Theagenem & Charicliam ceperat: et, O rex, dicebat, nostra verò spolia non aurum, neq; lapides sunt, quæ res in Aethiopia exiui sunt precij, & acernatim in regis domicilijs strata iacent: sed cum tibi virginè et adolescentem adduxerimus, germanos et Grecos, proceritate & forma omnibus hominibus post te antecellentes, petimus vt sumus participes tuæ insignis munificentiæ & liberalitatis. Opportunè, inquit, Hydaspes, reduxistis in memoriã: etenim tu adductos, obiter et tumultuariè contèplatus fuerã. Quamabrè adducat eos quispiã, veniant autè & reliqui captiui, Adducebantur igitur continuo, cum quidam eorum extra muros ad impedimenta peruenisset, & custodibus vt quamprimum eos ad regem ducerent, dixisset. At illi quædam ex custodibus qui altero parente Græcus erat, quoniam in presentia ducebantur, interrogabant. Cum autem ille dixisset, quòd rex Hydaspes inspecturus esset captiuos: Dijs seruatores, exclamarunt, simulatq; nomen Hyda-

Hydaspis cognouerunt iuuenes, cum ad eam usque horam ne alter quisquam regnaret, essent solliciti. Theagenes igitur submisit ad Charicliam: Expones igitur charissima, regi rationes nostras, si quidem Hydaspes regnat: quem tu patrem tuum fuisse, sepius mihi dixisti. Chariclia vero: O suavissime, inquit, Magna negocia magnis indigent apparatibus. Quorum enim varie intricata initia numen posuit, horum necesse est et fines longioribus ambagibus peragi. Alioquin ea quae longum tempus conflavit, breui temporis momento retogeat haudquaquam conducit. Praesertim capite et fundamento toto, ex quo prorsus hoc negocium inuentio pendet, Persina inquam matre mea, absente: quam etiam superstitem esse, Deorum voluntate, audivimus. At si nos alicui addixerit, subiciens Theagenes, aut tanquam donum captivum dans, facultatem quod minus in Aethiopiam perveniamus praeciderit? Nihil minus, inquit Chariclia. Nunc enim sepius a custodibus audivimus, quod aliam victimam diis qui Meroa praesunt immolandi. Quamobrem non est quod metumamus, ne aut dono demur, aut ante interimanur, qui sumus ex voto diis consecrati: quod violari a viri pietatis studiosissimis fas non est. Enimvero si huc immoderate letitiae de summa rerum indulgentes, sicut rationes nostras exposuerimus, cum hi qui et agnoscere haec, et auctoritate confirmare possent, non adsint, periculum est, ne per inscientiam eum qui haec audiet exacerbemus, et iram nobis merito nostro faciamus: pro ludibrio sortasse et consumelia id habiturum, quod captivi, et ad servendum destinati, factis et minime probabili. argumētis tanquam ex composito se regios esse

liberos

liberos simulare audeant. Sed indicia, inquit Theagenes (quae te accepisse scio, et servare) nobiscum facient, ut non figmento uti, neque fraude videamur. Chariclia autem: Indicia, inquit, vis qui norunt ea, et exposuerunt, indicia sunt: at vis qui ignorat, aut non omnia nosse possunt, thesauri inanes et momia sunt, et fortasse in suspicionem etiam furti et latrocinij eos qui ferunt, vocant. Atqui etiam si quippam Hydaspes cognoverit, quisnam est qui quod Persina dederit, quis denique quod mater filiae, persuadere possit? Notio, cui contradici non potest, Theagenes, materna natura est: qua fit, ut id quod genuit, erga sobolem, primo congressu, amoris et commiserationis affectum induat, arcana quadam naturae convenientia permotum. Haec ne igitur negligemus, et omittamus, in quibus est situm, ut et cetera credibilia esse videantur? Quae cum inter se colloquerentur, iam non procul aberant a rege: aderat autem et Bagoas adductus. Postquam autem astantes vidit Hydaspes, paululum sese a throno sustulit. Et, Propitij nobis estote dii, cum dixisset: rursus cogitabundus sedit. Primoribus autem Persarum, qui astant, quid illi accidisset, quaerentibus: Talem, inquit, mihi hodie filium natam esse, et ad eiusmodi sortem subito pervenisse rebar: cumque nihil omnino somnium antea curassem, nunc simili forma eius quam videram admonitus, in illius memoriam redij. His autem qui circa illum erant, quod imaginatio quadam esset animae, simulachra futurarum rerum sepius adumbrantis, dicentibus: tum illud visum neglectum habens, qui essent, et unde, quaerebat. Tacentem vero Chariclia, et Theagene dicente: quod germani essent, et Graeci: Euge Graecia, inquit, quae alioquin

N

bonos

bonos & praestates producis & ingenuas nobis at
faustas victimas ad sacrificia propter victoriam
partam celebranda praeuisti. Ceterum cur non et
filius mihi in visione illa natus est subridens, ad
praesentes? siquidem adolescentis iuuis, fratris puel
lae, & ad me conspicendi speciem & simulachrum
mihi prius in somnis (ut dicitis) offerri oportuit?
Postea conuersa oratione ad Charicliam, sermo
nem Graecum sonans (est enim in honore hac lin
gua apud Gymnosophistas & reges Aethiopum):
Tu vero ô virgo, quamobrem taces, neque quic
quam ad interrogationem respondisti? Chariclia
autem: Ad aras, inquit, Deorum quibus nos victi
mas afferuari intelligimus, me & meos parentes
cognoscetis. Porro ubinam terrarum sum hi? ad
illam rursus Hydaspes. Illa vero, Et adsunt, in
quit: & omnino dum immolabimur, aderunt. Ar
ridens igitur iterum Hydaspes: Reuera, inquit, som
niat haec filia, in somnis mihi nata, imaginans so
re, ut ex Graecia in mediam Meroem parente si
lius transferantur. Hi igitur ducantur cum dili
gentia & copia solita, sacrificium exornaturi. Ca
terum quis hic est propè stans eunuchus similis?
Eunuchum reuera esse, nomine Bagoam, quidam
ex ministris respondit. Sequatur & hic, inquit: non
tanquam victima, sed tanquam alterius victima,
virginis huius custos, ut nobiscastâ usq; ad tempus
sacrificij conferuetur. Haber quiddam Xelotyppum
eunuchorum genus: quibus est enim ipsum priuati
um, ad haec alijs prohibenda obijcitur. Haec cum di
xisset, alios captiuos ordine aduenientes circumspi
ciebat, & recensebat: quosdam dono dans, quos ser
uos etiam initio fuisse ostendebat fortuna: Bono
autem genere natos, liberos dimittens. Decem vi-

qua

que iuuenes electos, & totidem virgines etatis flo
re & forma excellentes, una cum Theagene ad
eundem usum duci iussit. Denique alijs deijs, quo
rum quisque indigebat, responsis datis: postremo
ad Oroondatem accersitum, & in lectica allatum:
Ego, inquit, cum ea quae fuerunt belli causae ob
tinuerim, haud ita sum affectus animo, ut pleriq;
Non abutor fortuna, ad cupiditatem plus praeca
teris habendi: neque in immensum prolato impe
rium, propter victoriam: sed contentus sum fini
bus, quos initio natura posuit, Aegyptum ab Ae
thiopia cataractis discernens. Quamobrem cum
ea obtinuerim, quorum causa descendi, reuertor
solens aequitatem. Tu vero si superstes manseris,
esto satrapa eorum, quorum & antea fuisti: &
significa Persarum regi, quod frater tuus Hydaspes
manu quidem vicit, animi autem moderatione om
nia tua tibi dimisit: amicitiam quae illi est tecum,
retinere cupiens (qua ut re inter homines pulcher
rime imprimis delectatur): & tamen pugnam, si
rursus quippiam inceperis, non detrectans, Sye
neis vero his tributa, quae alioqui pendere solent,
& ipse in decennium dimitto: & ut tu idem fa
cias, impero. His dictis, a praesentibus quidem ciui
bus, perinde ac militibus, gratulatoriae voces &
plausus, qui longè exaudiri poterat, est sublati:
Oroondates autem manibus patens, & dextra
in alteram permutatim transposita, inclinatus ado
rauit, cum sit res iniussitata Persis, regem alterum
hoc modo venerari. Et, O vos qui adestis, inquit:
non videor mihi violare patria instituta erga re
gem, eum qui mihi satrapiam donauit adorans: ne
que inique agere, aequissimo omnium hominum
ad praestas, qui mei interimendi potestatem habet.

N 2

Vitam

Vitam autem mihi clementia singulari largitur, Cumq; illi ius dominandi competat, mihi ut in sa trapa cœcedit. Propter quæ, siquidem fuero super- stes, Aethiopicibus et Persis spondeo me pacem diu- turnam & amicitiam sempiternam, Syænis au- tem quæ sunt imperata præstiturum. Si verò quid mihi acciderit, Dii pro beneficijs in me collati Hydaspem, & domum Hydaspis, ac genus remu- nerentur.

HELIODORI AETHIO.

PICORVM LIBER
DECIMVS.

His igitur quæ Syene gesta sunt, hæcenus dictū sit: quæ cum in tan- tum periculū venisset, repente rursus eiusmodi beneficium, vnus vnus clementia & equitate cōsecuta est.

Hydaspes autem magna parte exercitus præmissa, ipse quoq; in Aethiopicam proficiscēbatur: Syænis omnibus, & Persis, longissimè cum gratulationi- bus ac votis pro illius salutē, cum prosequētib; Primū igitur iter faciebat, semper Nilī ripas & vicina loca fluuio tenens. Postquam autem Cata- ractas peruenit, sacrificijs factis Nilo, & dijs finis præsidibus, despectens magis per mediterraneā iter tendebat regionem. Et cum Phylas venisset, duos ferè dies exercitū ad quietem, et recolligendas vi- res tribuit. Rursus autem multitudine vulgi præ- missa, ipse cōmoratus vrbs mœnia firmavit, & præ- sidium imposuit. Hoc factō, egressus duos equi- tes delectos, quos oportebat ipsius aduentum an- teuertere, & equis in vrbs & pagis permu- tandis, celeriter imperata conficere, mittit cum

literis

literis ad eos qui erant Meroæ victoriā nuncians. Ad sapientes quidem, qui Cymmosophistæ appel- lantur, & assessores consiliarij; regij sunt, tales datus: DIVINISSIMO CONCILIO HY- DASPES. Victoriā partam de Persis vobis nuncio, non venditans rei bene gesta successum, siquidem Fortune vices & instabilitatem vene- vor: sed antistitij dignitatem, cum semper, tum in præsentia veracem, per literas salutans et appel- lans. Ut igitur veniat in consuetum locum, & oro, & meo iure impero sacrificia gratiarū actio- nis ergò, pro victoriā parta, grauiora præsentia vestra & conspectu, Aethiopicum communi conuen- tui redditori. Ad vxorem autem Persinam eiusmodi. Victores nos esse scito: & quod te proximè at- tingit, saluos. Quamobrem sumptuosas pompas, & sacrificia, vt grates dijs agamus, præparato: & sapientes cum literis nostris coram adhortata, in consecratum dijs nostris patrijs, Soli, & Lunæ, & Baccho, ante vrbs campum, vnā cum illis propē- ra. His literis allatis, Persina continuo: Nimirum id erat, inquit, somnij quod hac nocte videbam, gra- uidam me esse putans, & parere simul, & editum futum esse meam filiā repentè florenti ætate. Per dolores, vt videtur, belli certamina: per filiam ve- rō, victoriā, significante somnio. Ceterū vr- bem obuenies, leuis nuncijs implete. Et præcurso- res quidem id quod imperatum fuerat, faciebant, capitibus Nilo loto redimitis: & ramos palma- rum quos manibus tenebant, concutientes & ostē- tantes, per præcipuas partes vrbs, & magis cōspi- cuas equis rehebantur, fumam de victoriā, vel solo habitu & figura corporis peruulgantes. Impleta igitur erat repētè latitia Meroe, cū nocte et inter- diu

du cœtus & sacrificia in singulis familijs et vicis, ac tribus djs celebraret, ac delubra frequentarent: non perinde in victoria, vt in salute Hydaspis acquiescentes, quod is vir aqutate simul & clemētia in subditos, ac lenitate, eum affectum animis populi, vt illum in patris loco diligere, insinlauerat. Persina autē, cum boum greges, & equorum, & ouium, coturnicum ac gryphorum, & aliorum omnis generis animantium, in sacrum campum pramisisset, partim vt ex quolibet genere hecatombe ad sacrificium appararetur, partim vt in usum conuiuij publici couerterentur: ad extremum ad Gymnosophistas veniens, qui lucum Panis ad habitandum sibi elegerunt, literas ab Hydaspē illi tradebat, & adhortabatur, vt postulant regi morem gererent, ac sibi quoque ex parte gratificarentur, & conuentus publico presentia sua ornamento essent. Illi autem cum eam paululum commorari iussissent, in alyium ingressi precandi causa, & à djs quid esset agendum sciscitati, parua mora interposita redierunt. Atque alijs tacentibus, Sisimithres, qui primas tenebat in concilio: O Persina, dicebat, nos quidem veniemus: dij enim precipiunt. Caterum tumultum quendam & perturbationem fore in sacrificio, numen pramonstrat: sed & hunc in bonum & suam finem desitutum, quod membrum quoddam vestri corporis, aut pars regni perisset, scitum autem hanc ipsam inquistam exhiberet. Persina autem: Maximi formidabilia, inquit, planeq; omnia in melius mutabuntur, vobis presentibus. Ego autem cum sensero Hydaspem aduenire, vos certiores faciam. Nihil opus est inquit Sisimithres, vt nos certiores reddas. Cras enim mane veniet, & hoc ipsum tibi pau

lo post litera significabunt. Atque ita accidit. Nam statim redeunti Persina, & regia domicilia proxime accedenti, literas regis eques tradebat, postredie aduenturum eum significantes. Pracones igitur extemplo rumorem de literis dissipabant, masculis tantum obuij prodeundi facultatem dante, mulieribus autem exitu interdicentes. Siquidem cum mundissimis tantum & lucidissimis djs Soli & Lunae, sacrificium faciendum esset, misceri famineum genus moris non erat, ne aliqua vel inuita contaminatio victimi accideret. Soli autem ex mulieribus sacerdoti Lunae adesse permissum est, erat autem Persina: quod Solis quidem sacerdotio rex, Lunae autem regina, moribus & institutis gentis ornarentur. Affutura autem erat Chariclia his quae agebantur, nō tanquam spectatrix, sed victima Lunae futura. Ingens igitur impetus & cupiditas incesit urbem, et cum neq; indicti diem expectassent inde vsq; à vespera trans mittebant Astaboram fluium, alij per pontem, alij nauigijs ex harundine factis, quae plurima & in multu partibus ripa vacillabat, his qui longius à ponte habitant compendiosos subministrantes traiecius. Sunt autem caetera tum propter materiam, tum propter onus, quod non plures quam duos tresue viros ferant. Arundo enim in duas partes dissecta est, & ex qualibet sectione nauigium prabet ac efficit. Caterum Meroe metropolis Aethiopum, insula est alio qui triangulari forma, fluminis quae nauibus transiri possunt, Nilo, & Astabora, & Asafoba, circumflua. Nilo quidem in vertice incidente, & in vtramq; partem fissa: alijs verò duobus in vtroq; latere se inuicē praetercurrentibus, & rursus secū coeuntibus, & in mū Nilum,

aluum & nomen deferentibus. Cum autem late pateat, & continentem in insula demonstrat (tribus enim millibus stadiorum in longitudine, mille autem in latitudine circumscribitur) animalium insignis magnitudinis, cum aliorum, tum elephatorum estATRIX: & ut arbores sua sponte fugit, ita aliarum quoque rerum ferax est. Nam præterquam quod palmæ insigni proceritate, & palmulis omniæ in ea crescunt, frumenti quoque & tritici spicæ proceritate quædam ea sunt, ut equitem omnem, interdum & camelo insidentem occultent; fructu autem adeo ubera, ut semina terra mandata, trecentuplum ferant: & arundinem procreat, qualis iam dicta est. Tunc igitur tota nocte, cum alius alium fluvium transmisisset, obviam prodeuntes, velut deum cum præconijs & gratulationibus, Hydaspem excipiebant: hi quidem etiam longius, aliquantum autem ante campum sacrum obviam progressi Gymnosophista, dextrasque iungebant, & salutabant oculis: post hos verò Persina in vestibulo templi, et intra ambitum. Postquam igitur submissi deos adorarunt, & precibus gratiarum actionis ergo pro victoria & salute finem fecerunt, egressi ambitu, ad publicum sacrificium convertebantur, in tabernaculo iam antea præparato cõsidentes, quod quatuor cõficiabant recens præcisè arundines, figura quadrilatera, angulum quemlibet una arundine columnæ instar fulcrite ac sustinente: in summo autem, in formante stidinis adducta, & cum alijs, additis palmarum ramis, iuncta & cõnexa, subiectumque spaciũ cõregente. In altero autem tabernaculo, proximi super ultra basi deorum indigenarum simulacra, & heroum imagines proponebantur, & Memmo-

nis ac Persei & Andromeda, quos authores esse si generis reges Aethiopum existimant. Inferius autem, & tanquam supra verticem numinibus collocatis in altera basi, Gymnosophista sedebat. Horum deinde phalanx militum in orbem stipauerat, scutis erectis ac densatis immixta, & multitudinem à tergo reprimens, ac medium spaciũ ab omni tumultu & molestia vacuum sacrificantibus conseruans. Enimvero cum pauca præfatus esset ad populum Hydaspes, & victoriam, ac ea quæ pro Republica prospere ac feliciter gesta essent, enunçiasset, ad sacrificium aggrediens, ad quos rei diuinæ faciendæ cura pertinebat, imperabat. Porro cum tres aræ in altum erectæ essent, ac duæ quidem peculiariter Soli & Lunæ coniunctim, tertia verò Bacchi in altera parte separatim collocata esset, huic quidem omnis generis animantia mactabant, propter peruulgatam vim (ut existimo) numinis, & omnibus gratificantem, varijs et multiplicibus hostijs eum placantes. In alijs verò Soli quas drigas albas, Lunæ autem iugum bouum, propter vicinitatem terræ, agriculturæ adiutores, cõsecrantes. Cum hæc adhuc agerentur, clamor subitò eest sublatus, mixtus ac turbulentus, qualem consentaneum est multitudinis hominum confertorum exituisse, Patria sacra celebrentur, us qui circumstabant exclamantibus: moribus & institutis receptum sacrificium deinceps pro gente fiat, primitiæ belli deinceps offerantur. Cum igitur intellexisset Hydaspes, quod humanam victimam flagitarent, quam ex us tantum qui in peregrinis bellis capti essent, offerre consueuerant: manu silètio indicato, & statim id quod petebatur consecutum esse, nutibus significacione data: captivos qui ad

idipsum iam pridem destinati fuerant, duci imperabat. Ducebantur igitur cum alijs, tum Theagenes & Chariclia, soluti vinculis, & stipati: tristes quidem, ut est consentaneis, alij minus autē Theagenes, at Chariclia leto vultu ac ridenti, perpetuo ac vno obitu Persiam intrens: ut & illa aliquo modo affectu afficeretur, & vehementius ingemiscens: O marite, diceret, qualem virginem ad sacrificium delegisti? Haud scio, an viderim tale formā. Quam est generoso & liberali vultu? Quam magno & excelso animo fortunā perferet? Quam ob florem ætatis cōmiseratione sui commouet animū? si superesse contigisset, semel ex te conceptam, & male amissam filiolam, propemodum totidem impleuisse annos, quot hæc, deprehenderetur. Sed utinam liceret marite, aliquo modo liberare hunc: magnam equidem haberem consolationem, hac mihi ministrante. Fortassis autē & Græca est misera: neq; enim est Aegyptia facies. Græca quidem est, inquit, & parentibus nata, quos in presentia dicit. neq; enim vilo modo ostendere poterit, quamuis promiserit. Liberari sanē illam a sacrificio impossibile est, quamuis vellem utiq; cum ipse aliquo modo commoueat animo, & miserari puellæ. Sed scis, quod masculum quidem Soli, feminam autem Lunæ, & offerre & sacrificare lex postulet. Cum autem hæc mihi prima sit adducta captiua, & presenti sacrificio destinata, omnino excusationis locum non haberet apud multitudinem dilatio. Num tantum illi adiumento esse posset, si postquam focum, ut scis, conscenderit, nõ se conferuasse expertem consuetudinis virorum deprehensa fuerit: cum lex mundam esse eam qua offertur deæ, sicuti & Soli, inbeat: de Bacchi verò sacri-

sacrificijs sit indifferens. Caterum vide si commercium habuisse cum viris deprehensa fuerit, ne hauri deceat talem in edes recipere. Tum Persina: Deprehendatur, & seruetur tantum. Captiuus as, & bellum, & extorris vita, à sedibus patrijs tam remota, & acuum à culpa facit propositum, præcipue in hac, quæ cum forma vim contra seipsum, etiam si quid eiusmodi passa sit, circumferat. Hæc adhuc dicente, & simul illachrymante, celareq; id eos qui aderant conante: afferrī focum Hydaspes inssit. Collectis igitur pueris impuberibus ex multitudine, ministris (Solis enim eiusmodi sine vilo detrimento attingere licet) efferebant è templo, & in medio collo carant, conscendere quemlibet captiuum iubentes. Ac ex his quicumq; conscenderat, statim in planta adurebantur, cum ne primum quidē, & ad exiguum tempus, contactum quidam sustinuisset: aureis quidē veribus foco intertextis: porro ad eam efficaciam elaborato, ut quemlibet immundum, & alioqui eum qui peierasset, adureret at e contra eorum qui secus ætatem egissent, sine vilo detrimento gressum admitteret. Quamobrem hos Baccho & alijs dijs destinabant, præter duas fortè aut tres Græcas, quæ cum focum conscendissent, virginitate salva esse deprehense sunt. Postquam autem & Theagenes, cum conscendisset, mundus esse apparuit, omnium admiratione exceptus, cum propter proceritatem & pulchritudinem, tum eo quod vir adeo florenti ætate rerum venerarum expertus esset, ad Solis sacrificium instruebatur. At ille submissè ad Charicliam: Apud Aethiopes præmia mundè viuentium sacrificia, & mactationes eorum qui castitatem seruant brauias? Sed è Chariclia, cur non te iam aperis? Quale

tempus adhuc expectas? An illud demum, cum aliquis iugulum feriet? Dic obsecro, & indica tuam fortunam. Forsitan & me, quae sis cognita, seruabis: sis minus, & tu utique dubio procul periculum effugies: quo cognito, vel mori mihi optabile est. Illa autem: Prope adest certamen, cum dixisset, & fors rationum nostrarum nunc vacillat: ne imperium quidem eorum, quibus erat id negotij datum, expectato, induit sacram vestem Delphicam, ex quadam sarcinula, quam secum ferebat, depromptam, intextam auro, & radijs variatam ac referatam. Deniq; cum comam soluisset, & tanquam suore afflata visa esset, accurrit & insiluit in focum, stetitq; longo tempore illesa, pulchritudine magis tum etiam relucete resurgens, & omnium oculis ex alto exposita, atq; à figura stoeae simulachri deae magis quam mortalis mulieris similis. Stupor igitur omnes cepit, & clamorem vnum obscurum & inarticulatum admirationis indicem ediderunt, cum alia suspicientes, tum quòd formam plus quam humanam, & venustatem florentis atatis intactam attolleret, ac declararet se habere pudicitiam forma comprimis exornatam. Angebat igitur & alios in turba, quòd ad sacrificium aptam & idoneam esse constitisset: & quamuis superstitione laborarent, libentissimè tamen vidissent illam aliqua ratione seruatum. Ceterum magis ex cruciabat Persinam, ut etiam ad Hydaspem diceret: Quam misera & infelix est haec puella, nequicquam & haud opportunè pudicitiam venditans, & mortem cum hisce multis laudibus commutans. Sed quidnam fieret, inquit, ò vir? At ille: Frustra, inquit, molestus es, & misereris eius quae seruari non potest: sed dijs, ut videtur, propter naturae praestantiam

tiam inde usq; ab initio custoditur. Deniq; sermone conuerso ad Gymnosophistas: Sed ò sapientissimi, inquit, cum omnia sint parata, cur non rem sacram incipitis? Sismulres autem: absit, inquit, (Graece loquens, ne multitudo exaudiret) Satis enim iam vel hisce aspectum & auditum polluimus. Sed nos quidem in templum secedemus, sacrificium adeò nefandum, quod humanis victimis consistat, neq; ipsi probantes, neq; deum admittere existimantes. Atque ritum licuisset & illa sacrificia, quae aliarum victimarum mactatione constabant, prohibere, cum sola quae precibus & odoramentis sunt, nostro iudicio sufficiant. Tu verò manens, (neque enim in controuersiam cadit, quin sit necessarium, ut rex seditionem vulgi sedet) fac hoc immundum quidem sacrificium, ceterum propter inueteratam consuetudinem, ac Aethiopum institutis confirmatam, inexcusabile: ita tamen, ut tibi expiatione postea sit opus futurum, aut etiam non futurum. Neque enim mihi videtur ad finem peruenturum esse hoc sacrificium, cum ex alijs, tum ex deo consultore coniecturam facienti, & lumine circumfuso peregrinis, ac numen aliquod eos defendere significante. Et haec cum dixisset, unà cum alijs assessoribus surrexit, & ad secessionem sese apparabat. Tum verò Chariclia defluit è foco, & accurrens prouoluta est ad genua Sismithris (ministris omnino prohibentibus, & illum supplicem habitum, deprecationem esse mortis existimantibus) & O sapientissimi, dicebat, paululum commoramini. Siquidem causa mihi agenda est, & iudicio decernendum cum rege ac regina: vos verò solos etiam tantis ius dicere audio. Adeste igitur, & certaminis de vita estote iudices.

Maclari enim me dijs, neque possibile, neque iustum esse cognoscetis. Admiserunt libenter, ea quae dicta fuerunt: & O rex, dixerunt, audisne provocatorem, & ea quae peregrina pretendit? Arridens igitur Hydaspes. At vero quale iudicium est, inquit, aut unde mihi cum hac? denique qua de causa, quomodo iure exoritur? Tum Sisimithres: Ea ipsa quae dicentur, indicabunt. At qui, num negotium hoc iudicium, & non iniuria potius videbitur, si cum captiva ego, qui sum rex in iudicium descendero? Fastigia dignitatis non respicit aequitas, respondit Sisimithres: sed is regnat in iudicio, qui probabilioribus vincit rationibus. Ceterum cum indigenis, inquit, & non cum peregrinis, controversias regum iudicandi, facultatem vobis lex dat. Sisimithres autem: Non vultu, inquit, tantum & extrinseca specie, iusta apud moderatos ponderantur, sed potius iustitia. Manifestum est quidem, dixit, quod nihil dicit serij: sed quod is qui in extremo versantur periculo, peculiare est, inanium verborum fragmenta ad dilationem proferet: attamen dicat, quandoquidem ita Sisimithri placet. Porro Chariclia, cum alioqui esset fidenti animo, propter liberationem ex circumstantibus periculis, quam expectabat: tum in primis exhilarata est, postquam Sisimithris nomen audivit. Is enim erat, qui initio expositam sustulerat, & Charicli tradiderat ante decennium, cum ad Oroondatem de Smaragdeis fodinis legatus mitteretur. At tum adhuc unus ex vulgo Gymnosophistarum erat: ceterum in praesentia praefectus ceterorum declaratus fuerat. Faciem igitur viri non recordabatur Chariclia, cum admodum adulescentula, & annos septem nata, ab illo separata

ratis

rata esset: verum nomen agnoscens, magis latrabatur, aduocatum illum sibi, & adiuuorem ea in parte, ut cognosceretur, fore sperans. Manus igitur in caelum tendens, cum exclamasset ita ut exaudiri posset, Sol auctor generis maiorum meorum, dicebat. & alij dij ac heroes maiores nostri, vos eritis testes, quod nihil falsi dicam: vos quoque auxilio vestro mihi in hoc iudicio aderitis, ad quod cum iustam causam afferam, inde sumam exordium. Peregrinos ne rex, an indigenas Maclari iubes? Hoc vero, Peregrinos, dicente: Quamobrem tempus est, inquit, ut alios ad sacrificium inquiras, nam me & vestratem, ac indigenam reperies. Hoc autem mirante, & fingere eam dicente: Chariclia, Minora, inquit, miraris: sunt autem alia maiora. Neque enim indigenam tantum, sed etiam genus regum in primis, & proximè attingentem. Rursus Hydaspes contemmente, & auersante verba illa tanquam frivola: Desine, inquit, pater filiam tuam eleuare, & auersari. Tum igitur rex non despicere tantum, sed etiam indignari, ludibrium esse et iniuriam, rem illam duicens: et, O Sisimithre ac reliqui, dicere, quousque tandem abutetur mea nimia patientia? An non plane amentia laborat puella? quae insigni audacia confictis mendacijs, mortem depellere conatur, filiam meam tanquam in scenas esse, desperatione quadam assenerans, et tanquam ex composita machinatione proferens, qui nunquam (ut scitis) in procreatione Jobolis successu usus sum, semel tantum simul & auderim & amiserim. Quamobrem ducat eam aliquis, ne amplius excogitet sacrificio dilationem. Nemo ducet, exclamavit Chariclia, nisi iusserint iudices. Tu vero in praesentia iudicaris, non sententiam fers, neque

neque decernis. Peregrinos quidem rex mactare fortasse lex permittit: liberos autem mactare, neque haec, neque natura ipsa pater concedit. patrem enim te hodie dii meum, etiam, si neges, declarabit. Omnis causa quae in iudicium venit, rex, duobus maximis et precipuis argumentis tui consuevit: scilicet probationibus, quae scriptis continentur, et testium confirmationibus. Vtrumque tibi, ut filia vestra esse declarare exhibebo. Ad testem quidem non alique ex vulgo, sed ipsum iudicem prouocans (Maximam autem ei qui dicit, ad fidem faciendam adumentum est iudicis scientia) Scripta verò, mea et vestrae fortunae narrationes proponens. Simulatque haec dixit, illic expositam secum fasciam, quam sub vtero gestabat, proferebat: et euolutam, Persina offerebat. Illa verò ut primum vidit, stupida et muta reddita est, diuque admodum ea quae erant inscripta fasciae, et puellam vicissim contemplabatur, et horrore ac tremore detinebatur, sudoreque manabat, gaudens quidem ijs quae comperiebat, anxia verò casu inopinato, et haud facile cuiquam credibili. Denique metuens Hydaspis, si haec pateferent, suspicionem, et incredulitatem, aut inuicem forsassis etiam et poenam, ut et Hydaspes, intus stuporem, et angorem animi continuum: O mulier, dixerit, quid hoc est? An aliquid tibi accidit ab hac exhibitae scripturae? Illa autem: O rex, inquit, domine, ac marite. Nihil hoc amplius habeo quod dicam, nisi ut acceptam legas. Doctoris vice in omnibus fungetur apud te fasciae. Utque tradidit, iterum tacebat tristis. Cum igitur accepisset Hydaspes, et Gymnosophistas ut accederent, et una legerent, aduocasset, recensabat scriptum, multum ipse mirans: Sismithrem quoque percussit,

sum, et sexcentas mensis mutationes vultu declarantem, ac defixis oculis teniam et Charicliam aspicientem intuens. Ad extremum, postquam de expositione, et causa expositionis edoctus est: Quod quidem mihi puellula quaedam, inquit, nata sit, scio: et cum mortuam esse tum audissem, quem admodum et ipsa Persina mihi narrabat, expositam esse, nunc cognosco. Caterum quis est qui illam sustulit, seruauit, ac enutrit? aut quis est, qui transportauit in Aegyptum? An etiam una captus est? Denique vnde omnino coniecturam facere licet, quod illa ipsa sit, et non interierit id quod expositum fuerat: aliquid autem cum incidisset in hac iudicia, abutatur fortuna, et huic puellae impositis, tanquam persona, illudat nostrae liberorum procreandorum cupiditati, et suppositiam ac adulterinam sobolem nobis in successionem afferat, veritatem hac fasciae quasi adumbrans? Ad haec Sismithres: Prima quidem, inquit, eorum de quibus ambigis, tibi explicari possunt. Ego enim sum, qui expositam sustuli, et clandestinam educaui, et in Aegyptum transuli, quando me legatum eo miserat. Quod autem mentiri nobis fas non sit, ipse iam antea nosti. Agnosco autem et fasciam regis Aethiopum literis insignitam, neque praebentem ullam ambigendi coniecturam, quod alibi sit composita: cum quod Persina manu notata sit, vel à te in primis cognosci possit. Caterum erant et alia una exposita iudicia, tradita à me illi qui receperat puellam, homini Graeco, et ut videbatur probò et honesto. Seruantur et haec, inquit Chariclia: simulque ostendebat monilia. Quibus visis, Persina magis est exanimata: et querente Hydaspes, Quae nā essent? ac si quid praeterea scires? nihil respondit, praeterquam

terquam quod nosset quidem, caterum domihæ
 examinare & scrutari optimam esset. Rursus igitur
 angustatur, & penè animo deficere Hydaspes videbatur.
 At Chariclia: Hæc quidem sunt maternæ iudicia:
 tuum verò proprium, hic annulus est. ostendebatque
 Pantarben. Cognovit Hydaspes, dederat enim illum
 dono Persinæ, sub desponsationem. & Optima, inquit,
 iudicia quidem mea sunt: caterum te ut meam his
 usam esse, & non aliquo alio modo ea nasci,
 nondum agnosco. Nam præter alia & color peregrinus,
 & inusitatus in terra Aethiopica, relucet.
 Sifimithres autem: Alba, inquit, & ea
 sicut quam suscipi alioqui & annorum tempus
 convenit cum presenti ætate puella, cum decem
 & septem ferè annos hæc, & expositionis
 tempus impleverit. Porro & oculorum aspectus
 mecum facit, & totam vultus effigiem, ac
 excellentem formam quæ nunc apparet, convenire
 cum ea quam tuum cernebam, agnosco. Hæc quidem
 optime dixisti, Sifimithre, ad illum Hydaspes:
 & magis ut aliquis patronus, summum studium
 ad causam afferens, quam iudex. Sed vide ne ex
 aliqua parte dubitationem eximens, aliam
 questionem moveas, cum arduam, tum
 haud facile coniugem meam culpa liberaturam.
 Quæ enim albam, cum simus ambo
 Aethiopes, procreavimus, nequaquam
 consentaneo rationi modo? Limis igitur
 cum contutus Sifimithres, & ironice
 subridens: Tibi quidem, inquit, nescio
 quid accidat, qui ex affectu tuo in
 presentia, patrocinium nobis ut probrum
 obicis, quod ego tibi haudquaquam
 negligendum esse duco. Iudicem enim
 legitimum desimimus, eum qui æquatis
 patronus ac defensor est. Caterum cur
 non potius tibi, quam puella, patrocinari
 videbor? cum
 te pa-

te patrem, deorum auxilio fretus, declarem: &
 quam vobis ab incunabulis servavi filiam, eam
 nunc saluam in flore ætatis non deficiam? Sed tu
 quidem, ut vis, stas, & existima de nobis, qui
 hæc facimus, foci. Neque enim ad aliorum
 arbitrio vivimus, sed meram honestatem &
 æquitatem sectantes, nobis ipsi satisfacere
 cupimus. Quod ad questionem de colore
 attinet, huius explicationem ipsa tibi
 fascia exponit: Persinam scilicet
 traxisse quædam simulachra, & imagines
 similitudinum in tuo concubitu, ex
 conspectu Andromedæ. Quod si alioqui
 omnino id comprobari, & fidem tibi
 fieri vis, ad manum est exemplar &
 archetypus: contemplare Andromedam,
 quæ perinde in virgine atque in
 pictura ostenditur, ita ut nullum sit
 discrimen. Afferebant his dictis
 sibilatæ imaginem ministri, & cum
 eam proximè Charicliæ erexissent,
 tantum excitavit inter omnes plausum
 ac tumultum, cum alij alijs, qui
 paululum tantum intellexerant ea
 quæ dicerentur & fierent, significarent,
 & propter exactam & consummatam
 similitudinem, cum quadam letitia
 exanimaretur: ut & Hydaspes non
 amplius diffidere posset, sed diu
 staret immotus, letitia simul et
 admiratione detentus. Sifimithres
 autem, Vnum adhuc desideratur,
 inquit, De regno enim, & illius
 legitime successione agitur, & ante
 omnia de veritate ipsa. Nuda
 brachium virgo, nigra nota pars
 supra cubitum maculata fuerat.
 Nihil dedecoris affert, nisi
 datum parentum & generis
 testimonium. Nudavit illi
 Chariclia sinistram, & erat
 quasi ebanus quædam, in
 circuitu brachii tanquam
 elephantæ maculans. Non
 amplius sese continuit Persina,
 sed repenti de throno desiluit,
 amplexaq; lachrymabat:

bat: & propter magnitudinem gaudij, quam reprimere non poterat, inquitus cuiusdam similem iulatum edebat. Etenim excellentia gaudij etiam iulatum interdum gignere solet: parumque aberat, quin una cum Chariclia collaberetur. At Hydaspes miserabatur quidem mulierem, cum illam lugere videret: & ad similem affectum animo flecebat. ceterum oculis tanquam cornu, aut ferro in ea qua ceruebantur defixis, constiterat, doloribus lacrymarum repugnans. Cumque ipsi anima, cum patrio affectu, tum virili spiritu effrueretur, & in utraque partem tanquam fluctu raperetur, ad extremum tamen superatus est a natura, qua vincit omnia: & quod pater esset, non tantum persuaderi sibi patiebatur, sed etiam ita ut pater afficiebatur animo: et Persinam collapsam una cum filia, ac percussam erigens, visus est etiam Charicliam amplecti, & lacrymarum affluxu quasi quibusdam liberationibus paternum cum illa factus facere. Neque tamen omnino excussus est ijs qua agenda fuerant: sed paululum commoratus, & populum conspiciens equali affectu commotum, & ob fortunam mirificum casum tanquam in scena exhibitum, pro voluptate simul & commiseratione flentem, & neque pracones silentium imperantes audientem, manu protensa silentium denuncians, commotionem vulgi in tranquillitatem composuit. Et, O vos qui adestis presentes, dicebat: Me quidem dum patrem, ut videtis & auditis, praeter omnem expectationem declararunt: & quod filia mea sit hac virgo, multis argumentis constat. Ego vero tanta sum erga vos & patriam benevolentia praeditus, ut haud multum curans & generis successionem, & primam appellationem, qua omnia mihi per hanc

etiam

eventura fuerant, dijs eam sacrificare pro vobis properem. Et si autem vos lacrymare video, & iudicium dare, quod humano quodam affectu commotus sitis, denique miserari puella immaturam ad moriendum aetatem, miserari quoque meam nequiquam expectatam generis successionem: tamen necesse est me, vel vobis nolentibus, patrio obtemperare instituto, vilitati patrie potius quam privatis commodis consulentem. Equidem an hoc dijs ita placeat, ut simul prebeant & auferant (id enim iam pridem expertus sum, cum esset nata: & nunc experior, postquam inuenta est) dicere non possum. ceterum vobis considerandum relinquo. Neque hoc statuere possum, ut quam extorrem egerint patria procul ad ultimos terra fines, & rursus mirabili casu in captiua fortuna offerentes traderint, eandem rursus mactari sint admissuri. Quod cum ita sit, nihilominus quam ut hostem non sustuli, et captiuam nullo detrimento affeci, eam filiam congnitam sacrificare, si quidem vestra voluntas ita fert, non cunctabor. Neque affectus succumbam, quod alij patri fortasse condonandum esset: nec frangar animo, nec deprecabor ut veniam detis, & hoc officium in presentia naturae praeter legem tribuatis, eo plus erga illam affectui dantes, quod alio quoque modo liceat placare numen. Sed ut vos, quod neque ac ego animo afficeremini, significationem dedistis, & nostros casus non secus ac primatos doluistis: ita & a me vestrae rationes longe meis anteponuntur, parum curante hanc calamitatem: haud multum quoque hanc miseram Persinam lugentem, qua simul & primi foetus parens, & prole orba reddita est. Quod obrem si videtur, desinite a lacrymis, & nostri inutili commiseratione, ad sacri-

sacrificium autem aggrediamur. Tu vero filia primium enim te hoc suum nomine, & vltimum alio quorū ne quicquam formosa, & qua frustra parentes inuenisti, quae in patriam, aliena terra longe grauiorem infeliciter incidisti, & peregrinam quidem salutare, patriam autem perniciosam experta es, ne mihi animum lugubri fletu perturbes: sed si vnquam antea magnos illos spiritus ac regios ostendisti, nūc praecipue attolle: & sequere parente, qui te quidem nuptiali stola ornare non potuit, nec in porticus aut thalamos ducit, sed ad sacrificium instruit, & faces non nuptiales, sed ad usum sacrificij destinatas accendit, & inuictam hanc pulchritudinem pro victimis offert. Vos autem dī propitiū estote ijs quae dicta sunt, & si quid praeterea affectu victus, parum pie aut religiose sum locutus, qui simul filiam vocarim, & interfectorem illius existam. Et haec cum dixisset, inuicibat Charicliae manus, ducere se eam ad aram & pyram quae desuper erat asimulans: & euentum verborum, quae pro concione fecerat, ut se in animos audientium insinuaret, deprecans. Multitudo autem Aethiopum concussa est ad ea quae dicta fuerant, & ne paululum quidem duci Charicliam sustinens, magnum clamorem quendam & subitum edidit: Serua virginem, vociferans: serua regium sanguinem, serua eam quam dī saluam esse voluerunt. Habemus gratiam. Impletum est nobis, id quod legibus debebatur. Agnouimur te ut regem, agnosce te tu quoque ut patrem: propitiū sint dī huic, ut videtur, delicto. Magis peccabimus, resistentes illorum voluntati. Nemo interficiat ab illis conseruatam. Qui es pater populi, esto & domi tuae pater, & seruetas adhaec, & his

similes

similes voces proferebant. Ad extremum, et re ipsa se prohibere declarabant, oppositae se & obstinantes, ac alijs sacrificijs placari numen postulantes. Hydaspes autem vltro & letus patiebatur se hac in parte superari, optatam hanc vim sponte sustinens: & populum continuis exclamationibus diutius indulgentem, & gratulationibus insolentius lasciuientem videns, huic quidem voluptate se implendi facultatem dedit, expectans ut aliquando sua sponte conquisceret. Ceterum cum proximē Charicliam astutisset, Charisima, dicebat quod tu quidem mea sis filia, tum indicia ostenderūt, tum sapiens Sifimithres testatus est, & ante omnia deorum beneuolentia declarauit. Sed iste quis tandem est? qui vnā tecum captus, nunc aris ut macretur adnotus est? aut quomodo illum fratrem nominabas, quando in conspectum meum Syene primum adducti estis? Neque enim utique & ipse filius noster esse reperietur. Semel enim Persua, & te solam enixa est. Chariclia autem, humi defixis oculis, cum rubore: Fratrem quidem, inquit, eum esse mentita sum, necessitate commentum suppeditante. Qui autem sit reuera, ipse melius exponet. Vir enim est, & confidentius me muliere narrare non reuerberitur. Hydaspes autem cum non intellexisset sententiam dictorum: Da, inquit, veniam filiola, quae per nos rubore suffusa es, alienam à virginali pudore quaestione de adulescente tibi proponentes. Sed tu quidem in tabernaculo vnā cum matre sede, maiorem letitiam illi nunc afferens, quam cum te peperit, & egram animo tuae praesentiae fructu, et de tuis rebus narratione consolans. Nobis autem sacrificia cure erunt, delecta omnino ea si quam inuenerimus idoneā quae pro

pro te unā cum adolescente mactetur. Chariclia
 verò parum absuit quin euilatum ederet, significa-
 tione mactationis adolescentis commota: vix ta-
 men vilitati seruiens furibundq̄ affectu necessi-
 tate postulante represso & cohibito, rursus ocul-
 tē adrepebat ad scopum, & O domine, dicebat.
 Sed neq; puellā fortasse te amplius inquirere oport-
 uit, cum tibi semel populus feminei sexus vilti-
 mam per me remisit. Quod si quis cōtendat, par-
 & ex vtroque sexu sacrificandum esse, non puella
 tantum, sed & adolescens alius tibi inquirendus
 est: aut nisi hoc feceris, nec puella alia, sed ego ite-
 rum mactanda sum. Dū meliora, subyiciente, et cau-
 sam quamobrem hoc diceret, querente: Quod, in-
 quit, & cum viuo hoc viro, me viuere, & cum mo-
 riēte unā mori diuinitus est cōstitutum. Ad hæc
 Hydaspes, cum nondum rem ipsam conyiceret: Lau-
 do quidem, inquit, tuam hanc humanitatem filia,
 que peregrinum, & Græcum, & æqualem, unāq;
 captum, & cui tecum familiaritas ex peregrina-
 tione intercesserit, officiosè miserearis, & seruare
 cogites. Sed haudquaquam eximi potest sacrificio.
 Alio qui nec pietas & religio patitur, vt omnino
 circumscriptur patrum institutum, de sacrificio
 ob victoriam partem faciendo. Deinde nec popu-
 lus ferret, qui vix vt tibi veniam daret, de orū cle-
 mentia permotus est. Chariclia igitur: O rex, in-
 quit, patrem enim te appellare fortasse non licet:
 Siquidem deorum clementia corpus meum seruātū
 est, eiusdem sit clementia, meam quoq; seruare ani-
 mam, quam verè mihi esse animam, q̄ qui hoc fa-
 talis quadam necessitate sanxerunt, sciunt. Sin hoc
 irretactabile parcis inuentum fuerit, & oportē-
 bit omnino exornare sacrificium mactatum pere-
 grinum,

grinum, vnum tantum te mihi largiturum esse pro-
 mitte. Ipsam me iube mactare victimam, & gla-
 dio tanquam charissimo quodam & preciosissimo
 accepto pignore, conspiciam apud Aethiopes for-
 titudinis gloria effici. Perturbatus hisce Hydaspes:
 Sed non intelligo, inquit, hanc tuæ mentis in-
 contrariam sententiam mutationem, que nuper de-
 fendere peregrinum conabaris, nunc autem non
 secus ac hostem aliquem, manu tua tollere expe-
 tis ac postulas. Atqui neque honesti quicquam,
 aut gloriosi, quod ad te atatemq; tuam attinet, in
 actione ista inesse video. Verum fac esse: facultas
 tamen deest. Solis enim sacerdotio Solis & Lu-
 ne fungentibus, patris institutus datum est hoc ne-
 gocium: nec ijs quibuscunque, sed illi quidem vxo-
 ri, huic autem viro cohabitanti. Quod cum ita
 sit, tua virginitas impedit hanc, qua vnde oriatur
 haud scio, petitionem. Enimvero hac de causa nul-
 lum est impedimentum, inquit Chariclia, pressa vo-
 ce, & ad aurem Persina se inclinans: Est enim
 mihi, mater, is qui nomen hoc implet, siquidem
 id vestra voluntas feret. Feret, inquit Persina, ar-
 ridens leniter: & statim te elocabimus, dijs annuē-
 tibus, ei quem te & nobis dignum elegerimus.
 Chariclia autem clarius: Nihil opus est, inquit,
 eligere eum qui iam est. Cumq; iam quippiam pla-
 nus dictura esset, (adebat enim audaciam im-
 minens periculis Theageni, ac ob oculos versans,
 & pudorem virginum seponere ac negligere co-
 gebat) non amplius ferens Hydaspes: O dij, in-
 quit, quam mala bonis miscere videmini, & præ-
 ter spem mihi donatam felicitatem aliqua ex par-
 te impedire: qui mihi filiam non expectatā quidē,
 sed amencens quodammodo ostendistis. An non

enim fatua mens esse declaratur in ea, quae absurdas voces edit? Fratrem nominabat eum qui non erat. De peregrino qui adest praesens, quis tam esset, cum interrogaretur, ignorare se dicebat. Rursus studebat seruari tanquam amicum, eum quem non norat. Cum se obtinere non posse petitionem intellexisset, ut ipsa mactaret tanquam inimicissimum, obsecrabat. At cum neq; hoc facere sus esse diceremus, uni tantum, & ei coniugi, tali sacrificio nuncupato: virum se habere praetexit, non addens quem. Quomodo enim eum habere possit, quem neq; esse, neq; fuisse illi unquam per focum constitit? Nisi forte in hac sola fallit, id quod apud Aethiopes haudquaquam fallax est, castorum experimentum, & cum conscendisset non adustam remittit, ac ut adulterina virginitate se vendit et largitur. Denique soli licet amicos & hostes eosdem pueto temporis habere, & fratres ac viros qui non sunt fingere. Quamobrem vxor, tu quidem tabernaculum ingredi, & hanc ad sobrietatem renoca, quae aut à deo qui ad sacrificia venit, in furorē concitatur: aut praenimna letitia ob successum in speratum, mente aberrat. Ego autem cum eam quae dijs pro hac mactari debet, et inquiri & inueniri à quodam iusserim, tanti sper dum hoc fit, ad danda responsa legationibus, quae à genibus veniunt, & dona quae ad gratulationem ob victoriam partam, declarandam afferuntur, vertar. Haec ut dixit, prope tabernaculum in edito loco confidens, venire legatos, & si quae afferrent dona, adducere iubebat. Internuncijs igitur Harmonias, Verum omnes sine discrimine, an ordine & ex vnaquaq; gente delectos, denique si seorsum adducere iuberet, percontabatur. Haec autem cum ordi-

ordine & distinctè dixisset, ut etiam singuli prodignitate honorem consequantur. Rursus internuncijs: Igitur, inquit, rex, primus fratris tui filius Meroebus veniet, qui nuper quidem aduenit, sed ut prius denunciatur, ante septum et coronam militum qua cincti sumus expectat. Cur autem stupidiissime & fatue, ad illum Hydaspes, non statim indicasti? cum non legatum, sed regem eum qui aduenisset, esse scires: & quidem fratris mei non ita pridem mortui filium, & à me in illius throno collocatū, atq; adeo adoptione filium meum constitutum? Sciebam, inquit, domine, Harmonias. Sed ante omnia occasionem captandam esse statuebam, cum si vlla re alia internuncijs, in primis ratione considerationeq; temporum sit opus. Dabis igitur mihi veniam, quod te cum reginis colloquente, auocare à suavissimo sermone sum veritus. Nunc itaque veniat, ut dixit rex, recurreret, quemadmodū erat illi imperatū: & statim redibat cum eo quod iniunctum fuerat. Venitq; in conspectum Meroebus, conspicuus quidem iuuenis, tum primum autē adolescentium aetatem egrediens, cum decē & septem annos impleret, proceritate autem supra omnes propemodū qui aderant eminent, conspicuo stipatorū comitatu illum deducente: Aethiopico vero exercitū qui circumstabat, cum admiratione simul & veneratione viam ad illius aduentum sine vllō impedimento patefaciente. Caterum neq; Hydaspes in solio mansit, sed obuiā progrediebatur: & cū paterna comitate eum cōplexus prope se collocavit, iunctaq; dextra: Tempori venis fili, dicebat, solenne sacrificiū ob victoriā partam vnā facturus, et nuptialia sacra celebraturus. Siquidē paterni dij generisq; nostri auctores, & heroes, filiam

quidem nobis, tibi verò sponsam (ut videtur) inuenerunt. Enimvero arcana auditurus postea, nunc si quid forte agere vis cum gente qua tuo regno subiecta est, indica. Meroebus autem audita sponsa mentione pra voluptate simul et pudore, ne in nigro quidem colore celare potuit quod erubisset, tanquam ad fuliginem rubore accurrente. paruoque spacio intermisso: Alij quidem, inquit, pater legati qui adueniunt, praecipuis rebus ex sua quisque regione, tuam praclaram victoriam ornantes, te munera buntur. Ego verò te, qui strenuus in bellis extitisti, et maximis rebus gerendis praecipua virtutem declarasti, quum conuenienti et simili donario munerandum esse aequum iudicarem, virum tibi offero, gladiatorem in bellis et sanguine adeo exercitatum, ut nemine sit habiturus qui se illi opponere possit. Lucta autem et cestuum pugna, in arena et stadijs adeo validum, ut illius robur à nemine sustineri queat. et simul innuēs, ut venires vir, significabat. Ille autem progressus in medium, adorabat Hydaspem, tanta proceritate, et prisca illa statura homo, ut cum genu regis oscularetur, propemodum eos qui in alto loco sedebant adaequare videretur: et ne imperio quidem expectato, exuta veste nudus stetit, omnem qui vellet, seu cum armis, seu nudis manibus, ad certamen provocans. Cum autem nemo progredieretur, quamuis rex saepius per precem denunciasset ac edixisset, Hydaspes: Dabitur, inquit, tibi quoque à nobis aequale premium, et cum dixisset, elephantem multorum annorum, et insignis magnitudinis offerri ipsi iussit. Postquam autem adductum est animal, ille quidem accipiebat lubens. At populus subito concitatus, mirorissus edidit, urbanitate regis delectatus: et post

sub.

submissione ac dedecus, ut videbatur, ex irrisione ipsius tactantem solatium capiens. Post hunc et Serum adducebantur legati, araneorum qui sunt apud illos, stamina et texturas, vestem alteram purpureo colore tinctam, alteram candidissimam afferentes. His donis receptis, cum ut dimitterentur illis quidam, qui iam pridem damnati in carcere detinebantur, petissent, et rex ammisisset: Arabum se licium legati accedebant, et solij odoriferi et stœchada et cynamomi, et aliorum aromatum quae Arabia fert, dona multorum talentorum ex quolibet genere offerebant, odore fragrantissimo locum implentes. Aderant post hoc ex Troglodytica regione, aurum formicinum, et gryporum iugum, quod aureis habenis regebatur, offerentes. Deinde Blemmyum adueniebat legatio, arcus et iaculorum spicula ex draconum ossibus, in coronam implicata gerens: et, Haec tibi (dicebat) ô rex à nobis afferuntur dona diuitijs quidem allatis ab alijs inferiora, ceterum apud finium contra Persas, ut tu ipse testis esse potes, comprobata. Preciosiora igitur sunt, inquit Hydaspes, quam multis talētis constanter xenia, quae ut alia quoque nunc mihi offerantur, in causa esse dicimus: simulque si quid postularent, exponere iubebat. Cumque sibi minus et alienari tributum petissent, totum in decemnum dimisit. Post autem quam propemodum omnes qui legatione surgebantur, in conspectum venerunt, et singulos paribus, plurimos autem amplioribus donis rex remuneratus est, ultimi aderant Axiomitaram legati: qui quidem non pendebant tributum, sed alioqui erat socij et fiderati. Quamobrem de rebus prosperè ac feliciter gestis gratulantes, hi quoque dona adducebant, cum alia, tum anti-

mantis cuiusdam speciem, inusitata simul & admiranda natura, magnitudine quidem instar cameli, colore autem & tute squammis floridis distincta ac maculata. Erat autem ipsi posterior pars una cum ventre humilis & leonina, porro armet pedes anteriores & pectus supra proportionem aliorum membrorum erectum: gracile collum, & ex magno corpore reliquo, in tenue & subtile guttur productum: caput autem forma quidem cameli, magnitudine autem struthy Lybici caput paulo plus quam duplo superans, et oculos tanquam ce-russa illitos horribiliter versans. Immutatum etiam habuit incesum, omnino terrestri animali & a quaticq; contraria ratione vacillans, curvibus non permutanter, nec alternis incedentibus, sed seorsum & simul duobus in dextra parte, sagittatim autem & coniunctim sinistris, simul moto utroque latere sese transponentibus. Porro adeo habile ad motum, & mansuetum ac cicur habitu ex assuetudine comparato, ut gracili funiculo vertici circumducto à magistro regeretur tanquam inevitabile vinculum eius voluntatem ducem sequens. Hoc animal cum apparuisset, multitudinem quidem totam percussit, & nomen à figura sortitum est, à precipuis corporis partibus ex tempore à populo Camelopardalis nominatum: tumultu autem & perturbatione panegyrim implevit. Accidit enim tale quiddam. Ara Luna astantabat iugum bouum: Soli autem, quadrigae equorum alborum, ad mactationem preparatorum. Porro cum peregrinum & inusitatum, & cum primis monstruosum animal apparuisset, tanquam spectro perturbati, terrore impleti sunt, & eorum qui tenebant vinculis ruptis, ex tauris alter qui solus, ut videtur, animal con-

spexerat,

spexerat, & duo equi in fugam effusam sese concitauerunt. Perrumpere quidem septem exercitus nequeutes, cum confertim densatis scutis milites tanquam murum in circuitum duxissent: currentes autem sine ordine, & quoduis obuium medio in spacio seu vas seu animal euertentes. Ita ut clamor mixtus tolleretur ob id quod fiebat, partim praemetu ab his ad quos delati fuerant, partim praevoluptate ab illis quibus dum in alios insilirent delectationem & risus materia ex concalcatione eadem praebebat. Quamobrem ne Persina quidem & Charietia manere quiesca, & intra tabernaculum sese continere potuerunt, sed velamine paululum amoto et subducto, spectatrices eorum quae fiebant, existebant. Ibi Theagenes, seu proprio & virili spiritu incitatus, sine etiam diuinitus immisso impetu, usus, & custodes qui illi astitierant dispersos propter tumultum exortum conspicatus, erexit se subitò, cum antea ad aram genibus incumberet, & mactatione singulis momentis expectaret, lignumque fissum (quorum magnus numerus in ara iacebat) arripit, & ex eis qui non effugerant unius dorsum occupat, & apprehensis crinibus ad collum pro-pendentibus, inhaerens tanquam freno utens, calcaneoque quasi calcariibus equum vrgens, & loco flagri ligno fisso continuo concitans, taurum qui effugerat agebat. Ac inritò fugam esse Theagenis, ij qui aderant suspicabatur: & clamore, ne sineret illum extra septimum armatorum euehi, quilibet alterum quem proximè astiterat, cohortabatur. Caterum procedere conatu, quod non formido esset, neque fugamactationis, edocebantur. Affectus enim celeritè taurum, aliquandiu à cauda detentum egit, lassitudine conficiens simul, & ad celeritorem cur-

sum bonum incitans: quò se autem concitasset, conuersum sequebatur. gyrations & exitus angustos eantè declinans. Postquam autem illi notum & familiarum conspectum sui actionemq; ipsam reddidit, iam ad latus adequitabat, cute cutem attingens, & anhelitum taurinum ac sudorem equestri miscens, & cursum ita equali celeritate moderans, ut hi qui longius aberant coaluisse vertices animalum opinarentur, & Theagenè apertè diuinis laudibus extollerent, qui peregrinum quoddam ex equo & taurò iugum coniecisset. Multitudo quidem his vacabat. Chariclia verò intuens, horrore & tremore detinebatur, cum quorsum tenderet conatus ignoraret, & de illius vulnere (si forte lapsus contingeret) non secus ac de sua malitiatione esset sollicita: ut neque Persina clam id esset, sed, O filia, diceret, quidnam tibi accidit? Videri pro peregrino periclitari. Etiam ipsa aliquo modo commoneor, & miseret me illius iuuentutis. Es fugere illum etiam periculum opto, & conseruari sacris, ne omnino imperfectus, & neglectus à nobis cultus diuinus relinquatur. Chariclia verò: Reticulum est, inquit, optare ut non moriatur, eam ob causam ut moriatur. Ceterum si id à te praestari potest mater, serua virum, mihi gratificans. Persina autem causam non veram, sed alio qui amariam suspicata: Esti haudquaquam, inquit, seruare illum possim, tamen qua tibi cum viro consuetudo intercedat, propter quam tant opere tibi est cura, audacter iam deinceps matri expone: etiamsi sit inueniis commotio, & virginitati non conuenient, Materna natura filia, & femineus sexus muliebrem lapsum, quo cognatione quadam afficitur adlibrare nouit. Cum igitur summo cum dolore

colla.

collachrymasset Chariclia: Et in hoc, inquit, praeter cetera sum infelix, quòd etiam ab his qui singulari prudentia & ingenij perspicacia sunt praediti, dum loquor, haud intelligor: & cum calamitates meas exponam, nõdum eas narrare existimor: deniq; ad nudam deinceps & apertè accusationem mei venire cogor. Hac dixit: & cum vellet rem ipsam aperire, rursus est excussa, clamore maximo à multitudine sublato. Theagenes enim cum permisisset equo, quanta celeritate posset uti, & praerentem aliquantulum, pectus capiti taurino adequare, hunc quidem liberum ferri fuit desiliens: inicit autem se in collum tauri, & in medium spacium inter cornua facie collocata, vhis verò tanquàm corona circumpositis, ac digitis in taurina fronte in nodum cõplicitis, ac reliquo corpore iuxta dextris armu bovis demisso, dependens ferebatur, ita ut paululum taurinis saltibus concuteretur. Postquam autem iam fatigatum nimio pondere, & languefactos esse illi musculos ex nimia intensione sensit, atque id loci in quo sedebat Hydaspes praerentem, obuertit eum in anteriorem partem, & illius cruribus suos pedes obicit, virgulis eos continè impingens, & gressum bovis implicans. Ille autem in impetu cursus impeditus, & robore iuuenis grauatius euertitur, ac repentè in caput deuolutus, & erectis pedibus in scapulas ac deorsum proiectus, diu resupinus porrectus iacuit, cornibus terræ infixis, & ita ut caput mouere non posset radicatis. Cruribus autem nequicquam saltibus, & opportunè aerem findentibus, & eladem languore restantibus. Incumbat verò Theagenes (sola sinistra manu ad deprimentum vacans, dextram autè in calum continè tendens) et in Hyda-

o s

Spns

spem & reliquam multitudinem ex porrecta fronte intuebatur, risu illos ad oblectationem prouocans, & mugitu tauri tanquam tuba celebratam victoriae denunciatis. Resonabat autem ex aduerso & populi clamor, perspicuum quidem nihil & articulatum in laudem proferens: ceterum hiantis ore ut plurimum ex arteria sola sonos admirationis indices edens, diuq; communi consensu eum ad caelum ferens. Iussu igitur regis ministri ac currentes, alij Theagenem erectum adducebant, alij cornibus tauri laqueo reuictis iniecto, ducebant tristem ac demissum, & aris rursus huc & equis comprehensum alligabant. Et cum Hydaspes aliquid cum Theagene locuturus esset, & acturus, populus, tum delectatus adolescente, & inde usq; ab initio cum primum visus est, singulariter erga illum affectus: tum roboris admiratione stupefactus, magis autem Aethiopi athletae Meroebi inuidens ac emulans, Hic cum Meroebi pugile iungatur, communi consensu exclamauit: Is qui elephantem accepit, decertet cum eo qui taurum cepit, continue pronuntiabat. Cumq; diu incumberet, annuit Hydaspes, ducebaturq; ex templo in medium Aethiops superbe t rucibusq; oculis circa se omnia iustrans, ac summis pedibus incedens, & dilatans sese, ac per vicissitudinem cubitis vltis insolenter quatiens. Postea vero quam prope concilium constitit, Theagenem contuitus Hydaspes, Graeco sermone: Peregrine, inquit, cum hoc te iure certamen populus iubet. Fiat id quod illi placeat, Theagenes respondit. Ceterum qua ratio est certaminis? Lucta, inquit Hydaspes. At cum non potius gladiatorum, inquit, & armoru, ut aliquo praclaro facinore edito, aut cadens impleam

Cha.

Charicliam, quae hactenus rationes nostras tacere sustinuit, vel ad extremum, ut videtur nos valere iussit. Quid hoc sibi (inquit Hydaspes) velit, quod nomen Charicliae admisceas, & habeas in ore, ipse scis: ceterum luctari, & non digladiari te oportet. Siquidem sanguinem effusum ante sacrificium conspici, fas non est. Cum igitur intellexisset, quod metueret Hydaspes ne interficeretur ante sacrificium: Recte facis, inquit, quod me dijs conseruas, quibus etiam res nostra cura erunt: simulq; sumpto puluere, & humeris ac vltis adhuc a bouis circumactione sudore madentibus insperso, ac eo qui non adhaeserat excusso, obicit porrectim manus. Et pedibus in vestigio firmiter defixis, & poplite inflexo incuruatq; humeris parteq; inter scapulas cōtorta, & collo aliquantū inclinato, demique toto corpore contracto stabat, prehensiones luctarum cupide expectans. Aethiops autem intuens, miraci ora habitu ridebat, & ironicis gestibus insultare aduersario videbatur. Tum repente incursione facta, cubitum tanquam rectem aliquem collo Theagenes impingit: a qua plaga ingenti sonitu exaudito, rursus exultabat, & stolidè sibi arridebat. At Theagenes, ut vir in gymnasijs & vinctiōibus ab inuenite aetate exercitatus, & certandi arte Mercurij exactè instructus, cedere initio statuit, & experimento virium aduersarij sumpto, tam terribili impetu et fero nō resistere, ceterum agreste robur arte eludere: statim igitur cum paululum tantum a terra cōmotus esset, magis se dolere gestu simulabat, & colli alteram partem expositam ad ictum excipendum obiciebat. Cumq; Aethiops iterum ferisset, cedens plagae, propemodum se collabi in facie fingebat. At

Q 6

post-

postquam in contemptum illius adductus Aethiops,
 & animatus incaute iam tertio irruerat, & cu-
 bitum rursus sublatum impacturus erat: subiit re-
 pentè Theagenes, inflexione corporis impetu de-
 clinato, & dextro cubito sinistro illius brachio
 sursum impulsio ac remoto, proiecit adversarium
 nodo implicitum, atque etiam suae manus impulsu
 frustra incitato in solum abreptum, & sub axil-
 lam illius se coniciens, circumfundebatur tergo;
 crassoq; ventre difficulter manibus circum, pres-
 sum circa talos & malleolos calcaneo magna vi
 & nulla intermissione facta demolitus, & in ge-
 nua procumbere cogens circumdat pedibus, & par-
 tibus circa inguina pressis, cruribus ac palmis, qui-
 bus immitens Aethiops pectus atollebat, excussis,
 cubitos nodi instar circum tempora ductos, ad ter-
 gum & humeros retrahens ventrem illius in ter-
 ram porrexit. Vna igitur voce ob hoc factum, &
 clariorè quàm antea, à multitudine edita, neque
 rex sese cohibere potuit, sed exiit è solio, et, O
 necessitatem odiosam, dicebat: qualem virum ma-
 ctare lege cogimur? & simul cum eum advocasset:
 O adolescens (ad ipsum inquit) Vt coroneris etiam
 ad sacrificia, sicut moris est, adhuc restat, vel ma-
 ximè autem hac praecleara quidem & illustri, sed
 inutilis tibi & diurna victoria, coronam meretur.
 Ceterum postquam id, vt te ex presenti statu libe-
 rem, etiam si velim, praestari à me non potest, quan-
 tum licet, et conceditur, praestabo: & si quid nosti,
 quo te adhuc viuente iuuare possim, postulato.
 Simulq; cum his dictis auream & lapidebus distin-
 ctam coronam Theageni imposuit. Nec non ani-
 maduersus est quod lachrymaret. Theagenes au-
 tem: igitur postulabo, inquit: & peto à te, vt hoc

des

des meis precibus, quandoquidem promissisti. Si ma-
 ctationem omnino subterfugere & euitare non
 possum, saltem manu tua, quae nunc inuenta est,
 filia me mactari iube. Morsus hoc dicto Hydaspes,
 & ad similitudinem Chariclae precationis ani-
 muni referens, ceterum non iudicans opera pre-
 cium esse, euestigio rem ad amicum inquirere: Ea
 quae fieri possunt, inquit, hospes, & petere te iussi,
 & daturum me esse pollicitus sum. Porro nuptiam
 esse viro, non virginem, quae mactet, lex discretè
 iubet. Sed & ipsa habet virum, ad illum Thea-
 genes. Delirantis, inquit Hydaspes, hominis, ac re-
 vera animum despondentis & praebentis se mor-
 ti, verba ista sunt. Matrimonij & consuetudinis
 cum viro expertem esse virginem, focus declara-
 uit. Nisi forte Meroebum hunc virum dicas, nescio
 vnde edoctus: nondum quidem virum, ceterum
 sponsum à me nominatum. Sed neque futurum
 statue, dixit Theagenes, si quid ego de Chariclae
 animo sensi: & similibi, vt victimae diuinanti, cre-
 dere iustum erit. Ad haec Meroebus: Sed non viuam,
 inquit, praecclare victimam, sed mactatam, & resictam,
 exitis significationem vaticinijs exhibent. Quam-
 obrem rectè dixisti pater, despondentem animum
 ineptè, & nihil ad rem loqui peregrinum. Sed
 hunc quidem, si iubes, ducat aliquis ad aras. Tu
 vero cum absolueris, si quid adhuc restat, ad sa-
 crificium aggredere. Et Theagenes quidem duce-
 batur eò, quod imperatum fuerat. At Charicla, quae
 ob victoriam aliquantum respirauerat, & meliora
 sperauerat, rursus cum duceretur, in luctu erat. Et
 Persina multifariam consolante, et consentaneum
 esse quod possit seruari iuuenis, semibi relicta &
 manifestiora de te narrare volueris, dicente: Cha-
 riclia

riclia quidem tempus dilationem haud concedere videns, ad precipuas & principales narrationes aggressus est. Hydaspes autem, si qui adhuc ex us qui legatione fungerentur, reliqui essent, ex inter-nuntio querebat. Harmonias vero: Soti Syenens, inquit, Rex, literas Oroondatis & xenia afferentes. Nuper autem et momento antè venerunt. Accedat igitur hi quoque, Hydaspes cum dixisset, aderant, & literas trahebant: quas apertas & euolutas legebat. Erant autè eiusdemodi. CLEMEN-TI BEATO AETHIOPVM REGI HYDASPI, OROONDATES MAGNI REGIS SATRAPA. Quis vincens praelio, magis animi celsitudine viceris, & mihi satrapiam tota tua sponte concesseris, haud mirum mihi in praesentia videbitur, si exilè petitionè cōprobabis. Puella quaedam cum Memphi duceretur, obiter belli fuit appendix: & quod captiua iussu tuo in Aethiopia sit missa, ex his qui una cum ipsa fuerunt, & tum periculum effugerunt, audiui. Hanc oro mihi dimitti muneris loco, cum ipsius puella causa, tum praecipue patris, cui illam seruare velim. Qui multum terra pererravit, et dum filiam inquireret, à praesidio quod fuit Elephantina sub belli tempore captus, a me contemplante hoc tempore eos qui superfusissent ex praelio, conspectus est, & ut mitteretur ad tuam clementiam petijt. Habes ibi una cum alijs legatis virum talem, ut vel solis moribus generositate declarare possit: & dignum, ut vel vul-tu tantum & facie à te quod petit impetret. Latè mihi hunc ò rex remitte, qui pater non modo nominatur, sed etià existit. Haec ut legit: Quis igitur est ex his qui adsunt, qui filiam inquit? percōta-tus est. Et cum ostendissent quendam senem: O

hostes,

hostes, ad illum inquit, omnia petente Oroonda-te libens faciam: Sed decem tantum adolescentu-las captiuas duci iussi. Cum vero unam filiam tuam non esse cognitum sit, reliquas contemplare: & si agnitam inueneris, accipe. Pro cumbens senex, of-sulabatur pedes. & cum adductas puellas con-templans, eam quam inquirebat non inuenisset: rursus tristis & marens, Nulla ex his est, Rex, dicebat. Voluntatem & studium meum, inquit Hydaspes, agnoscis tibi non deesse. Fortunam au-tem accusa, si eam quam inquiris, non inuenis. Nā quod neque alia venit praeter has, neque ulla est in castris amplius, circumspicere tibi licet. Cum fe-risset frontem senex, & collachrymasset, faciem attollens, & multitudinem in orbem circumspiciēs, repente tanquam furiosus cucurrit: cumq; accessisset ad aras, & pallij (hoc enim forte indutus erat) oram resis instar contorsisset, inijcit collo Thea-genis, & trahebat, clamans ita ut exaudiri posset: Nactus sum te hostis, habeo te consecrante & execrande. Cumq; custodes resistere et auellere ni-terentur, firmiter haerens, & tanquam in unū cor-pus cum illo coaluisset, ut eum duceret in conspe-ctum Hydaspis & conciliū obtinuit. Et, O rex (dice-bat) hic est qui meam filiam tanquam predator mihi eripuit, hic est qui domum solitariam & libe-ris pravam reddidit, & ex medijs Apollinis aris ani-mam meam rapuit, ac nunc tanquam pueris aliquis deorum aris assidet. Commoti sunt omnes ad ea quae fiebant, verba quidem non intelligentes, ca-eterum rem ipsam qua cernebatur admirantes. Et cum Hydaspes planius, quidnam vellet, dice-re iuberet: senex (erat autè Charicles) veriora de genere Chariclia occultabat: id veritus, ne illa in fuga

fuga fortè, & itinere iam antea sublata, bellam sibi cum veris parentibus accerseret. Exponebat autem compendio ea quae nihil nocebant, ac dicebat: Erat mihi filia, rex, quae si quali animi indole & forma fuisset, conspexisset, iustam causam habere me, quamobrem dicam, crederitis. Erat inquam in virginitate atatem degens, & ministra quae Delphis colitur Diana. Hanc praeclearus iste Thessalus genere cum Delphos meam urbem quasi patrum quoddam sacrum celebraturus, praefectus legationis constitutus venisset, clam ex adytis ipsis abstulit, atque adytis Apollinis. Quamobrem & erga vos meritò deliquisse existimari debet, qui patrum vestrum deum Apollinem (qui idem est cum Sole) ac illius delubrum prophanavit. Porro quoniam quidam falsus antistes Memphiticus, socius huius sceleratae ac nefariae actionis extiterat, cum essem in Thessalia deprecans à reliquis civibus, nec usquam inuenirem, illis mihi hunc etiam in fuga, & ubiuis locorum inueniretur, tanquam pestem detentibus: arcem & asyllum fugae Calasiridis Memphim esse certis coniecturis suspicatus, eò cum pervenissem, Calasiridem quidem ut oportuit mortuum deprehendo: à Thyamide autem eius filio, de omnibus quae ad filiam attinebant, & quòd Syenae ad Oroondatem missa esset, certior factus: Oroondate etiam Syenae frustratus (nam illuc quoque veneram) Elephantina autem à bello deprehensus ac detentus, venio huc in praesentia supplex, filiam inquisiturus. Et in me calamitosum hominem beneficium contuleris, & te ipso rem dignam feceris, si deprecatorem satrapam pro nobis non aspernari videberis. Et ille quidem tacuit, luyubres fletus ad ea quae dixerat addens. Hydaspes autem ad

Thea

Theagenem: Quid dices ad haec, inquit? Ille ait: Vera, inquit, sunt omnia quae in accusatione commemorata sunt. Prædo ego sum, & iniquus, & grassator, quod ad hunc attinet: ceterum in vos beneficus. Redde igitur, inquit Hydaspes, alienam, propterea quod dijs antea devotus sis, maturationem sacrificij illustrem & gloriosam, non simplicij usum perlaturus. Sed non is qui iniuriam fecit, dixit Theagenes, sed qui iniuria fructum habet, reddere iuste debet. Cum igitur tu ipse habeas, redde siquidem hanc, tuam filiam esse Charicliam, & ipse fatebitur. Nemo amplius sese continere poterat, sed simul omnium confusanea commotio existebat. Si similitres verò cum diu se continuisset, iam pridem ea quae dicebantur & fiebant sciens, ceterum ut ad exactam & certam cognitionem pervenirent, ea quae sensim patefiebant expectans, accurrebat, & Chariclem amplectebatur. Et, Salva est adoptiva tua, & à nobis tibi quòdam tradita filia, dicebat: revera inuenta & cognita filia eorum, quos tu ipse scis. Et Chariclia è tabernaculo procurrerebat, ac neglecto naturae omni ac aetatis pudore, Bacchico quodam & furenti impetu ferebatur, & ad genua Chariclis proculuta: O pater, dicebat, non minus mihi quam qui me procrearunt observande: Vlciscere me, ut vis, nec eam ipsam excusationem, quòd fortasse id deorum voluntati quispiam tribuere possit, & illorum gubernationi ea quae facta sunt, ascribere, auscultans. Persina autem in altera parte Hydaspem amplectebatur, & Omnia ita se habere credas, mi vir, ad ipsum dicebat. Sponsum esse filiola Graecum hunc iuvenem, omnino scito. Populus itidem alia ex parte gratulato: us clamoribus gestiebat ac tripudiabat.

puſabat. Omnium etatum & ordinum homines, communi conſenſu ob ea quæ fiebant, letabantur: plurima quidem eorum quæ dicebantur, non intelligentes: ceterum rem ipſam ex his quæ preceſſerant Chariclia rationibus, conſpicientes: fortaiſſi etiam diuino quodam impuſſu, qui vt omnia hæc mirificè caderent tanquam in ſcena, effecit, ad animaduertendâ veritatem aduucti. A quo & maxime contraria ad conuenientiâ aptabantur, cum gaudium & mæror inter ſe conmixta & complicata eſſent, lachryma riſu miſcerentur, triſtiſſima & acerbifſima in ſolennitatem feſti commutabantur. ridentibus ſimul his qui plorabant, & gaudentibus his qui lugebant: cum inuenirent eos quos non querebant, & amitterent quos ſe inuenturos eſſe exiſtimabant: & ad extremum expectatis cædibus, in pia ſacrificia tranſmigrantibus. Cum enim Hydaſpes ad Siſimithrem, Quid facere oportet, ô ſapientiſſime? dixiſſet: Refutare & refugere deorum ſacrificium, impium eſt: mactare eos quæ ab illis ſunt donati, religio. Excoritandum eſt nobis, quid faciendum ſit. Siſimithres non Græca lingua, ſed vt omnes exaudire poſſent, Aethiopia: O Rex, dixit, offunditur caligo, vt videtur, etiam ſapientiſſimis viris, præ nimia voluptate. Te igitur vel iam pridem conſpicere & animaduertere oportuit, deos non admittere. ſacrificium quod apparabatur, qui iam ex omni parte beatam Charicliam, ex ipſis aris filiam tuam eſſe declarant: & huius nutriticum, tanquam ex compoſto, ex mediâ Græcia huc accerſuerunt: iam terrorem & perturbationem equis & bobus, qui ad aram ſtabant, incutientes, & fore vt reuerentur maiores hoſtiarum moribus & inſtitutis receptæ ſignifican-

tes: nunc tanquam bonorum coronidem, & tanquam facem fabulæ, ſponſam puellæ, huius Gracum iuuenem oſtenderunt. Enimvero admittamus ad animum hæc diuina miranda facta, & aduotores ſimus illorum voluntatis: & continuemus magis pia ſacrificia, hoſtias humanas & in conſequentiâ atatem reijciētes. Hæc cum Siſimithres clare, et ita vt ab omnibus exaudiri poſſent, intonaſſet: Hydaſpes, cum & ipſe linguam genti vernaculam inteligeret, Chariclia & Theagene apprehenſis: Igitur vos qui adeſtis, dicebat, cum hæc ita deorum nutu & voluntate peracta ſint, reſiſtere fas non eſt. Quamobrem teſtibus ijs ipſis, qui hæc fatiſ delinunt, & vobis qui illorum ductû animorum aſſenſu ſe qui videmini, par hoc ſolennibus nuptijs coaleſcere declaro: & mutua conſuetudine fruî, procreationis liberorum vinculo coniunctos, permitto. Et ſi videtur, cõfirmet hæc quæ decretæ ſunt ſacrificium, & ad rem ſacram vertamur. Hæc dicta approbavit exercitus, & plauſum manibus, ratum ſe habere coniugium ſignificās, edidit. Appropinquans itaq; aris Hydaſpes, & iam rem diuinam incepturus: O domine Sob (dicebat) & Lana domina, ſiquidem coniuges Theagenes & Chariclia, veſtra voluntate acclarati ſunt, licet illis ſanè & ſacra vobis facere. Et hæc cum dixiſſet, ſua & Perſine mitra, nota ſacerdotij dempta, alteram Theageni, quæ ſua erat, alteram Charicliæ, quæ Perſine, imponit. Quod cum factum eſſet, oraculi quod illi redditum fuerat Delphis, Charicles recordatus eſt: & re ipſa perfectum eſſe id, quod iam pridem à dijs prædictum fuerat, comperit: quod iuuenes dicebat, poſtquam fugiſſent Delphis,

Venturos solis torridum ad igne solum,
Magna ubi præcipua virtutis præmia tandem
Temporibus fuscis candida ferta gerant.

Coronati igitur iuvenes albis mitris, & simul sa-
cerdotio, voce sententiâq; Hydaspis ornati, cum
sacrificium ipsi ritè peregissent, cum facibus accen-
sis, & tibiærum ac fistularum concentu, in curribus
equorum quidem iunctorum, Theagenes unâ cum
Hydaspe, Sisimithres verò cum Charicle seorsim:
bom autem alborum Chariclea & Persina, cum
gratulationibus, plausu ac tripudijs, Meroen dedu-
cebantur: ut reliqua quæ ad nuptias pertinent, ma-
gis arcana, in vrbe, maiore cum solennitate cele-
brarentur. Talem finem sortita est confectio
de Theagene & Chariclea Aethiopicarum
orationum: cuius author est vir Pha-
nix Emesenus, ex genere Solis,
Theodosii filius, He-
liodorus.

ÆTHIOPICÆ HISTORIÆ
HELIODORI LIBRI
DECIMI ET VLTIMI
FINIS.

*Heliodor. huius lepidissima
Juxta, ac elegantissima Hi-
storiae author Tricæ Episcopus
fuit*

IN HELIODORI HISTO-
RIAM ÆTHIOPICAM
INDEX.

A	Cestinus	pag. 115
A	Achemenes pocilladi artem Charicli- am docet, 231. eiudem nuptias ambit	226. 227, 228.
A	Achemenes vulneratur sagitta	284
A	Achemenis nuptiæ turbantur præter omnè expectationem	232
A	Achemenis ad Oroondatè profectio	224
A	Achillis prælium ad Seamandrum	109
A	Adoratione Persarum reges venerandi	219
A	Aegyptij cur deos pedibus coniunctis fin- gant	110
A	Aegyptiorum fuga	283
A	Aegyptiorum hospitalitas	69 pietas, 70. 67 sapientia 102
A	Aegyptiorum parentationes	191
A	Aegyptiacorum prædonum respública	15
A	Aenianus legationis præfectus	85
A	Aeniani descriptio	86
A	Aequitatis leges	302
A	Affectiones quo citius agnosuntur, eò fa- cilius curantur	113
A	Aethiopiæ regum liberalitas	121
A	Aethiopum heroes, ac Aethiopum dij	118
A	Aethiopum sacrificia castissima	296. 248
A	Aethiopum cum Persis bellum cruentissi- mum	194. 224. 276. inde
A	Aethiopum ad Syenenfes de pace ineunda oratio	269
A	Aethiopici athletæ descriptio	306. cum Thea-

I N D E X.

Theagenē pugna	323
Affectionum causæ naturales	96. & 97
Alcámenes Charicliæ à prima infantia desponsatur	116
Amor cur alatus fingatur	109
Amor mentis vires maximè debilitat	99
Amor pudore vacat	129
Amoris illiciti descriptio	18
Amoris vis & efficacia	39. 121
Amoris impatiētia typus	26. 27. 48. & 106
Amoris affectus omnibus hominibus innatus	121
Amoris remedia	eodem
Amoris vnde nascatur fatietas	28
Amoris nulla fatietas vera	110
Amorem aspectus conciliat ac renouat	111
Amans acris est in deprehendendo eo, qui simili affectui succubuit	181
Amantiū acris in cognoscēdo aspectus	203
Amantibus formidolosa esse etiam ea quæ sunt extra omne periculum	146
Amethysti gemmæ descriptio	148
Amphictyones certaminum apud Græcos iudices	108
Amphictyonum concilium	77
ex Andromedæ picture contemplatione Persina Aethiopum regina, albam cōcipit ex marito nigerrimo filiam	306
Animal horrendum ab Axiomitarum legatis Hydaspī dono datum	308
Annuli, quæ Calasiris Nausicli obtulit, elegans descriptio	148. 149
Anticlidis in Aegyptum nauigatio	55
Aatri descriptio	41. 42
Apol-	

I N D E X

Apollinis de Theagenis ac Charicliæ castibus oraculum	332
Arabum dona Aethiopum regi in gratulationem partæ victoriæ oblata	307
Aristippus Atheniensis à Demenæta illicitè amatur	181
Arsacæ Oroondatis primi satrapæ vxor	197
eiusdem forma & industria	195
Arsace Memphitarum belli finiendi conditiones proponit	198. 199
Arsace Charicliam veneficij crimine accusat	246. & iterum 250
Arsace febricula corripitur	*255. 257
Arsaces furibundus in Theagenē amor zelotypia	206 205
Arsaces munera Theageni missa	230
Arfinoe 28 Thisben obstructas sibi insidias apud cognatos accusat	54
Arfinoes ad Aristippum oratio	28
Asafoba fl.	295
Assyriaca musica	128
Astabora fl.	295
Auri copia apud Aethiopes	263
Axiomitarū dona Aethiopū regi oblata	307
B acchus cur Mercurio asidere à poetis fingatur	151
Bacchi hymnus	150 sacrificia 297
Bagoas eunuchus	261
Theagenem & Charicliam in Aegyptum ducit	256
Bagoæ ad Arsacem profectio	254
Barbarorum ingenia	44
Basilisci serpentis natura	97
Bessa pagus	185
Bessacenum bellum	194. 197
Blem-	

I N D E X.

Blemmyes	279. 28e
Blemmyum legatis tributa dimissa	307
Blemmyum dona Aethiopiae regi oblata	307
Bubulci cur comati	67
Bubulcorum genus semper infidum	63
C Alafiris 73 senectutis suae incommo- da deplorat 135. Ipsi vota nuncupat, 205. eidem sacrificat eodem	
Calafiris Charicliae amorem erga Theage- nem explorat 113. cum Chariclia men- dicorum habitu peregrinatur 187. à filiis difficiliter agnoscitur. 202	
Calafiris filium Thyamidem in sacerdotem coronat 205	
Calafiridis mors 205	
Calydonium mare 151	
Calydonij scopuli 134	
Camelopardalis animalis descriptio 308	
Castalius fons 76	
Castitatis verae speculum 17. eiusdem ser- uandae memorabile exemplum 56	
Catadupi 79	
Cephalenorum insula 127	
Cereris hymnus 150	
Charadrius avis ictericis medetur. 97	
Chariclia in Aethiopia cur contra naturam alba nata 120	
Chariclia exponitur cum fascia 80	
Chariclia cur exposita 118	
Chariclia cum suis magna maris tempestate periclitatur 163	
Chariclia nefario piratarum arbitrio expo- nitur 165	
Cha-	

I N D E X.

Chariclia in antrum demittitur. 4. 2. fascina- tione laborare videtur. 97. magna pompa rapitur & abducitur 129	
Chariclia ad vitandas Theagenis amatoris insidias, mendicorum habitu peregrina- tionem instituit 186. & 187	
Chariclia cum Theagene à Troglodytis capta 260	
Chariclia cum Theagene ad Oroontem captiua ducitur 257	
Chariclia Theageni multis lachrymis per- agit inferias 184	
Chariclia non corporis, sed animi morbo la- borare, à medico deprehensa 115	
Chariclia alienum approbat coniugium 38	
Chariclia Achemeni Cybeles filio despon- sata 228. arte pocillandi ab eodem in- structa 231	
Chariclia Alcamenem adolescentem ab in- fantia sibi promissum repudiat, Theage- nis amore capta 116	
Chariclia astute ad Arfacem cum Theagene inuitatur 210	
Chariclia Achemeni desponsatur 226	
Chariclia in aulam Arfacis ad mensae mi- nisteria assumitur 227	
Chariclia non soror, sed sponsa Theagenis esse declaratur 230	
Chariclia cum Theagene apud Arfacem in seruitutem redacta 228	
Chariclia à Thyamide in uxorem petita 37	
Chariclia Calafiridis mortem deplorat 211. eidem inferias celebrat 214	
Chariclia in Nausitiae nuptijs, sponsum P suum	

I N D E X.

suum exulem & captiuum deplorat	182
Chariclia à Nauficle inuenta, pro Thisbe abducitur	143
Chariclia captiua ad Arfacen ducitur	245
Chariclia accusatur ob datum Cybelæ uenenum	147
Chariclia propter ueneficium ad rogū quo combureretur abducta	248
Chariclia suam innocentiam magno probat miraculo	148. 149
Chariclia suam castitatem simul & anores enarrat	120
Chariclia in patriam reuocatur	123
Chariclia capta ad belli primitias asseruatur 254. ad sacrificia deputatur 300. 301. pro uictima ad aram ducitur 297. 295. ex regio se genere natam declarat	303
Chariclia post longum exilium à parentibus agnoscitur	304
Chariclia in deorum numerum relata	70
Chariclia Theageni à parente reuera desponsatur	331
Chariclia ad deorum aras sponsa coronatur	332
Chariclia Meroebo desponsatur	286
Charicliæ genus & parentes 114. ex inscriptioneprehenduntur	117. 118
Charicliæ educatio 305. 306. forma 91. 145. 146. ornatus 92	
Charicliæ coronata ornamenta	168
Charicliæ arcus & pharetra 187. zona preciosissima	91
Charicliæ pietas in parentem 163. infamium 92. 252. nuptiæ	163

Cha

I N D E X.

Charicliæ pudicitia & castitas	38. 130
Charicliæ in Aegyptum profectio	256
Charicliæ in perferendis doloribus constantia	245
Charicliæ astutia, in reb. gerēdis cōsilia	186
Charicliæ cum Trachinō nuptiæ	165. 166
Charicliæ ædes ab armatis iuuenibus occupantur	128
Charicliæ in Theagenē amor ardentis.	39
Charicliæ & Theagenis tessera & inuentionis nota	141
Charicliæ ad Thyamidem oratio	35
Charicliæ raptus bellum concitat	134
Charicliæ sacrificia 94. 95. mors 44. à Theogene deploratur	50
Charicliæ oratio, qua docet se frustra dijs mactari	301
Charicliam Tyrius mercator matrimonio sibi copulari petit	154
Chariclia Hydaspis ex Persina filia esse declaratur	306. 307
Charicles Apollinis sacerdos	78
Charicles amissa filia & vxore, patriam etiam relinquit	78. 79
Chariclis filia fulmine in ipso lecto maritali tacta	79
Chariclis variæ profectioes & errores	79
Chariclis confessio 131. oratio de rapta per vim Chariclia	133
Charias Cnemoni nouerçę mortē nūciat	25
Chemis pagus	64
Cnemon Atheniensis 18. comam sibi praecidi iubet 67. à patre accusatur 23. in exilium mittitur	24

P 2

Cne

I N D E X.

Cnemon Thisben, quam occisam putabat, viam inuenit	138
Cnemon cubiculum parentis expugnat	22
Cnemonis in Aeginam nauigatio 25. erro- res & exilia diuersa	180
Cnemonis ad Thisben oratio, qua ostendit iustè eam interfectam esse	66
Cnemoni Nauficlia desponsatur	183
Conscientiæ libertas	231
Conuiuia in Herculis honorè instituta	126
Conuiuij seditiosi ac funesti descriptio	9
Criffens sinus	75
Crocodilus	173
Cupiditatis vis	186
Cupiditatis incendium qua ratione extin- guendum	28
Cybele Arsaces in rebus ueneris ministra 206. Theagenem apertè ad Arsaces amo- res inuitat	221. 222
Cybele Theagenis & Charicliæ errores & exilia explorat, vt. Arsacæ prodat	211
Cybele uenenum Charicliæ paratum, ipsa ignorans ebibit	193. 194
Cybeles pro Arsace in templo Isidis sacri- ficia	208
Cyrrheius sinus	134
D Elphicum oraculum 76. templum, ibi. Demæneta 18. Thisben accusat 26. Cnemonis casum & miseras, impatiens amoris deplorat 27. dolo circumuenta in puteum se præcipitat	54
Demæneta formositas 17. petulantia 18. fallax in Aristippum amor, eod. mors	31
Demæneta mors Cnemoni nūciatur 25. 26 Deorum	

I N D E X.

Deorum cultus apud Aegyptios	76 & 77
Deorum statuas cur Aegyptij pedibus con- iunctis faciunt	101
Dianæ descriptio 11. sacerdotes	35
E lephantina ciuitas	270
Elephantorum in Meroe copia	296
Elephantorum in bello usus	281
Eunuchorum genus habet quiddam zeloty pum	290
Epicureorum monumentum	29
Epiroticus sinus	257
Equi Camelopardali horrèdo aspectu à Lu- næ sacrificijs aufugiunt	200
Equorum Theffallicorum natura	90
F atum reuera ineuitabile	141
Fatorum necessitas	74
Forma libidinis incitamentum	91
Formæ excellentia multum addit ad proce- ritatis speciem	80
Formosus etiam barbaricæ manus ueren- tur	143
Formositas amorem conciliat	18
Fortunæ mutatio & inconstantia in rebus mortalium 180. 200. 210	
Fortunæ inconstantia plerunq; ignota ho- minibus	18
Fortunæ aduersæ indicium cum humani- tate quadam coniunctum	178
G allicinium	31
Gaudij excellentia luctum interdum gignit	308
Gemmæ quam Calasiris Nauficli obtulit descriptio	148
Gratitudo viro sapienti pulcherrimum mu- nus	

I N D E X.

nus	71
Græcia egregios ac præstantes viros pro-	290
ducit	290
Græcorum lingua apud Gymnosophistas	290
magno in honore habita	290
Græcorum varia certamina	108
Gymnici ludi	35
Gymnosophistarum sapientia	293
Gymnosophistarum præcepta	81
Gymnosophistarum de humano sacrificio	301
disputatio	301
H Armonias Hydaspis regis internun-	304
cius	304
Hecatombe sacrificia qualia	38
Hegeſias du x	132
Heracleoticum ostium 9. portus	46
Herculis conuiuia	126
Homerus Aegyptius sacerdotis filius	102.
ſpurius cognitus in exilium mittitur, eod.	
Homeri nomen vnde, eodem, poëſis	85
de Homeri patria cur tanta ciuitatum con-	
tentio	101
Homeri locus	101
Horofcoporum gnomones, nullam vm-	
bram in meridie reddentes	285
Hyacinthus	80
Hydaſpes Syenen obſidione cingit	262.
frustra eam expugnare nititur	263
Hydaſpes Charicliæ pater declaratur	117
Hydaſpes poſt victoriã partam ludos in-	
ſtituit	306
Hydaſpis virtutes 294. erga Syenenses cle-	
mentia	263
Hydaſpis in Aethiopiam profectio 292.	
contra	

I N D E X.

contra Perſas & Medos res geſtæ	279
Hydaſpis oratio qua Charicliam filiam ſu-	
am eſſe declarat	308. & 309
Hydaſpis præclara victoria	283
Hydaſpis ad deos pro Charicliæ coniugio	
oratio	331
Hypala metropolis Græciæ	85
I mperantium lex	33
Inferiæ Aegyptiorum	191
Innocentia vbique quieta	17
Inſomniorum rationes	101
Inuidia quare plerisque morbi cauſa	96
Inuidiæ natura	97
Ionium pelagus	151
Iſis ab Aegyptijs cur ſumma veneratione	
culta	273
Iſidis deſcriptio II. eiufdem Memphis tem-	
plum 31. 82. facibus refertum 43. ſacrifi-	
cia	204
Iudiciorum apud Aethiopes ratio 303. 307	
Iuramentum Theagenis ad ſeruandam Cha-	
ricliæ caſtitaſem datum	130
Iuriſiurandi ſanctitas	38
Iuſtitia licet interdum conſiueat hominũ	
ſceleribus, tamen ſeuias ſuas demum leges	
in delinquentes exercere ſolet	25
Iuſtitia acies in redarguendo oculus	256
L Aborem ſubire præclarum ſpe felicitis	
exitus	181
Latitia ſæpenumero in mærorem vertitur	
52	
Lorica	278
Lunæ ſacrificia 295. adq; eadem cur ſemi-	
næ non admiſſa	eodem
	Malia-

I N D E X.

M Aliacus sinus	81
Margaritarum descriptio	80
Medicinæ limites	115
Memphitarum expeditiones 190. bellum	
194. 198	
Mendacium quando honestum	40
Mercurius mercatorum patronus 147. 148.	
cur iuxta Bacchum à poëtis fingatur	151
Mercurij sacrificia	93
Meroebus Hydaspis ex adoptione filius 315	
eius descriptio 318. robur insigne	308
Mnestius	85
Meroes descriptio	295
Miraculum ingens	249
Mitrans 72. præfectus excubiarum Oro-	
ondatis 143. 189. Theagenem ad Oroon-	
datem mittit 144. in strage occumbit 190	
Mitrans præfecti ad Oroondatem de ca-	
pro Theagene literæ	145
Mortui non immodicè deplorandi	210
Mortuorum erga parentes reuerentia	191
Mortuorum præstigia	193
Muliebris silentij commendatio	35
Musica Assyriaca.	128
N Aucratites Thisbæ amator	182
Nausicles Naucratis mercator	54.
insignis venator	72
Nausicles bubulcos & latrones insectatur	
72	
Nausicles Mercurio pro Theagene sacrifi-	
cium instituit	147
Nausiclis hospitalitas 180. in Græciam na-	
uigatio	179
Nausiclia 182. Cnemoni desponsatur ibid.	
Necessitas	

I N D E X.

Necessitas consiliorum inuentrix	1128
Neoptolemi Achillis filij mors crudelis	85
sepulchrum 93. parentatio	86
Neptuni sacrificia	165
Nilus fluiuus pro deo ab Aegyptijs cultus	
233. 285	
Nilus solus ex fluuijs vapores non exhalat	
77	
Nili nomen vnde 285. eius laudes. ibidem.	
fontes ac natura 77. cataractæ 79. exun-	
dationes	15. 77
Nili inundationibus Syenenses ferè sub-	
mersi	266
Nili puteus	285
Nili sacrificia	292
Niloa festum apud Aegyptios 272. 273. eo-	
rundem origo	285
O Casio cum in omnibus rebus, tum in	
bellis maximum habet momentum	
133	
Oculi libidinis irritamenta	38
Oeta mons	85
Oraculum Theageni datum 252. eius inter-	
pretatio	ibidem
Oracula ex euentibus iudicantur	87
Orestes Neoptolemm ad Apollinis aras	
obtruncat	85
Oroondates satrapa	72
Oroondatis ad Euphratem supremum eu-	
nuchum epistola 237. item ad Hydaspem	
238	
Oroondatis contra regem Aethiopum bel-	
lum 234. in rebus bellicis fortitudo	279
P 5 Oroon-	

I N D E X.

Oroondatis captiuitas	283
Oroondatis ad Arsacem literæ	237
Ormenus Arcas cursor velocissimus	109
eiusdem cum Theagene in stadio certamen.	ibidem
Ofiris ab Aegyptijs cultus	273
P anis lucus	275
Pantarbe gemmæ virtutes 253. descriptio	119
Parcarum necessitas 74. lex 92	
Parentationes Aegyptiorum	191
Parentes vitæ authores	62
Parnassus mons	134
Paupertas vbiuis terrarum tuta à prædonum insidijs	186
Paupertatis commendatio	eodem
Pelei hymnus 89. matrimonium	87
Pelorus Charcliæ ambit 167. eiusdem cum Trachino propter Charcliæ certamen 169. cum Theagene monomachia	170
Perfarum auaritia 147. strages 188. in rebus bellicis industria 277. cum Aethiopicis bellum cruentissimum	279
Perfarum reges adorantur à subditis	219
Perfina regina Aethiopum 117. Charcliæ mater	122
Perfina Lunæ sacerdos	198
Perfina piæ Andromedæ aspectu, ex Hydæpe marito nigerrimo, albam concepit filiam	306
Perfina Charcliæ filiam iam dudum expositam vbiq; locorum quæri mandat 123. eandem post longum exilium recipit	306
	Perfina

I N D E X.

Perfina somnium	293
Petofiris 46. fratre in exilium acto, in auctiuitatis dignitatem assumitur	196
Petofiridis in Thyamidem fratrem inuidia & insidia. eodem. cum eodem monomachia	201
Phaetra Charcliæ	187
Phila vrbs ab Aegyptijs oppugnatur eiusdem descriptio	234. ibidem
Phœnices Herculi Tyrio pro parta victoria epulationem instituant	126
Phœnicum cum prædonibus cruentum certamen	162
Piratarum lex	169
Pleiadum occasus	153
Precum effectus	17
Prædonum Aegyptiacorum Resp. 15. bella 43. insatiabilis cupiditas	13

P R O V E R B I A

Anchora extrema	132
cum dijs pugnare	131
fluctus supra fluctum	155
post festum venire	87
rudens ruptus	228
Proutiditiæ diuinæ memorabile exemplum	13. 14. & 15
Pudicitia veræ speculum	17
Pugionis satrapæ elegans descriptio	287
Pulchritudo amore conciliat	18
Pythiæ oraculum	76
Quinquatria festa	19
Rhodopis forma admirabilis	73
S apiens nunquam laborat inopia	146
Sapientia veræ descriptio	104
	P 6 Sagittæ

I N D E X.

Sagittæ draconum veneno infectæ	282
Seditiosi conuiuij descriptio	10
Senes plerunque hebetioris auditus	153
Senectutis varia incommoda	135
Sicilia insula	128
Silentium morborum multorum alimen- tum	113
Silentij commendatio	35
Smaragdus gemma	80
Smaragdeæ fodinæ	270
Solitariae vitæ commendatio	79
Somni necessitas	18
Somnium Thyamidis	32
Somnia ex euentibus iudicantur	87
Spectra	193
Spei natura	27
Sperchius	86
Syenenfes Nilo ferè submerguntur	266
Syenenfium obfidio 262. cum Aethiopi- bus pax	269
Syenenfium antiquitates ac mirabilia	286
T Aurus ad Lunæ sacrificia ductus, came- lopardis aspectu aufugit	287
Tauri cum Theagene pugna	289
Teledemus	28
Tesseræ Theagenis & Charicliæ	141
Theagenes ex genere Achillis natus	85. 112
Theagenes Charicliam, quam amabat, vi rapit	129
Theagenes cum Chariclia à Troglodytis captus	260
Theagenes fortunæ suæ improbitatem de- plorat 141. & 142	

Thea.

I N D E X.

Theagenes captus à Mitrane ad Oroonda- tem mittitur	150
Theagenes cū Ormeno in stadio certat	109
Theagenes cursus velocitate cæteros vin- cit	ibidem
Theagenes victor certaminis coronatur	110
Theagenes Charicliæ mortem deplorat 50 item Calasiridis	215
Theagenes à Cybele ad Arfacen eius amo- re flagrantem inuitatur	210
Theagenes Arfacen Persarum more ado- rare recusat	219
Theagenes in Arfaces aula seruire cogitur	226
Theagenes Charicliam matrimonio sibi co- pulari cupit	114
Theagenes non frater, sed maritus Charic- liæ esse deprehenditur	283
Theagenes cū Chariclia captus ad trium- phalia sacrificia afferuatur	262
Theagenes victima ad aras ducitur	298
Theagenes taurum in fugam versum, ad sa- crificia reducit	319
Theagenes Charicliæ manibus mactari cu- pit	325
Theagenes aris iam admotus, à Charicle ob raptam filiam accusatur	328
Theagenes sponsus Charicliæ ad deorum aras coronatur	332
Theagenes in deorū numerum relatus	70
Theagenis descriptio 207. pulchritudo 91. amor erga Charicliā ardentissimus 39. 110	
Theagenis & Charicliæ in Aegyptum pro- fectio	P 7

I N D E X.

fectio	256
Theagenis & Charicliæ tesseræ & inuen- tionis notæ	141
Theagenis ad Charicliam oratio	140
Theagenis somnium	125
Theagenis iuramentū Charicliæ datum	130
Theagenis cum Peloro monomachia	170
Theagenis ad Calasirim supplicatio	129
Theagenis præclara cum tauro pugna	320
Theagenis robur	321
Theagenis eum Aethiopico luctatore pu- gna 240. & de eodem victoria	323. 324
Theageni Chariclia à parentibus coniugio copulatur.	331
Thyamidis scutifer	58
Thermuthis 43. eius mors	66
Theffali Neoptolemo parentationem initi- tuunt	86
Thetidis hymnus	89
Thisbe fidicina	53
Thisbe miseras ac calamitates suas expo- nit	137 ⁹
Thisbe Arfinoæ struit insidias	54
Thisbe à Demæneta accusatur 26. ad Athe- nienfes nauigat	55
Thisbe à prædone in antrum clausa, ne ob- pulchritudinem ab alijs adametur	56
Thisbe in antro interficitur	55
Thisbe quomodo interfecta, & à quibus 58. 59	
Thisbes nomen vnde	174
Thisbes ad Cnemonem oratio, qua indi- cat quo pacto à prædonum iniuria libe- rari possit	56
Thisbes	

I N D E X.

Thisbes pudicitia	56. 57
Thyamis prædonum præfectus	31
Thisbes interfecto declaratur	57. 60
Thyamis in prælio ab hostibus captus	45
Thyamis ad dignitatem antistitij vocatur 195. à Calasiride in sacerdotem corona- tur.	205
Thyamis iniuria affectus à fratre Petosiri- de, ac Oroondate, antistitio per insidias priuatur	196. 197
Thyamis viuus venit in hostium potesta- tem	139
Thyamis filius Calasiridis esse declaratur 185	
Thyamidis fortitudo 45. somnium 31. 43. pietas in patrem 202. item in fratrem impium	200
Thyamidis exilium	195
Thyamidi Chariclia desponsatur	186
Trachinus Charicliam sibi desponderi pe- tit 165. eiusdem cum Peloro propter Cha- ricliam certamen	169
Troglodytæ 159. Theagenem & Charicli- am cum Bagoa eunucho capiunt	261
Troglodytarum dona Aethiopum regi in victoriæ gratulationem oblata	307
Trophonij antrum	57
V inum procliues in lachrymas efficit 171	
Virginitatis conseruatæ memorabile exem- plum	34
Virginitatis defensæ speculum	17
Virus libidinis alimentum	38
Vita omnibus rebus preciosior	162
Vitæ	

I N D E X.

Vitæ humanæ fragilitas	119
Vitæ solitariæ commendatio	79
Vota dijs consecrata violare nefas	288.289
Z Acinthis mare	134
Zacynthiorum promontorium	152
Zelotypiæ morbus grauissimus	28
Zelotypiæ exemplum memorabile	56. 205
Zona Charitiæ artificiosissima.	91. & 92.

F I N I S.

#822